

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २८ अंक ११ काठमाडौं

१७ फागुन २०७६ शनिबार फाल्गुण शुक्लपक्ष षष्ठी

नेपाल संवत् १९४०

राष्ट्रिय संस्करण

KANTIPUR, Nepali National Daily, Saturday, February 29, 2020

पृष्ठ १२+४+८

१० रूपैयाँ

‘भगवान्‌ले त हेरेनन्‌, सरकारबाट के आस !’

मुम्बईमा चार वर्षअघि भएको गोदाम आगलागीमा कपिलवस्तुका ७ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । उनीहरूका परिवारले नेपाल र भारत दुवैतिरका सरकारबाट राहत त पाउन सकेनन्‌ नै, मुद्दालाई बलियो बनाउन कतैबाट सहयोग नमिल्दा आरोपितले कारबाहीबाट उन्मुक्तिसमेत पाए ।

■ सुरेशराज ब्यापाने (कपिलवस्तु/नयाँदिल्ली)

कपिलवस्तुको महाराजगन्ज नगरपालिकाको सत्भरा गाउँ । गाउँका करिब दुई सय घरमध्ये आधाअधि कच्ची छन्‌ । विकासका न्यूनतम पूर्वाधारको समेत अभाव छ । खेती किसानी यहाँको मुख्य पेसा हो तर खेतीका लागि आकासे पानीको भर पर्नुपर्छ । अधिकांश युवा बेरोजगार छन्‌ । ऋणपान गर्न सक्ने र अलिकति खर्च जुटाउन सक्ने केही युवा मलेसिया र खाडी पुगेका छन्‌ । नसक्नेहरू भारतको मुम्बई जान्छन्‌ ।

चरम गरिबी भए पनि गाउँमा रहेकाहरूको मुहारमा परदेसिएका आफन्तसँग फोनमा हुने कुराकानीले बेलाबखत मुस्कान ल्याउँथ्यो । परदेशबाट आफन्त हिलोचाँडो खुसी बोकेर घर फर्किन्छन्‌ भन्ने आसमा बाँचेको थियो सिंगो सत्भरा गाउँ ।

२०७२ पुस १३ गते सबैरे मुम्बईबाट आएको फोनले भने यसअघि जस्तो सुखद सन्देश ल्याएन । पुसको ठिहरोलाई छेँदै आएको त्यो सन्देशमा अकल्मनीय दुःख मिसिएको थियो । त्यसको सार थियो- मुम्बईको भिबन्डीस्थित एउटा कवाडी काठ गोदाममा राति २ बजेतिर एकाएक आगो सल्कियो । त्यतिवेला गोदाममा काठका मुढा ओसारै ११ जना मजदुर मस्त निद्रामा थिए । तीमध्ये सात जना नेपाली र एक भारतीय ठाउँको ठाउँ विर्ते । उनीहरूको शव चिर्निदिनथ्यो । उनीहरूमध्ये सत्भराका लौटु मोराइन (३० वर्ष),

राजु र गौरी चौहानका बुबा परसरी र आमा उत्तम । बीचमा राजुका श्रीमती विद्या र छोरा ।

तस्विर : सुरेशराज/कान्तिपुर

भुईँधर यादव (२७ वर्ष), गौरी चौहान (२७ वर्ष) र राजु चौहान (२५ वर्ष), विक्रम रङ्गदास (१८ वर्ष) तथा कपिलवस्तुकै बराङ्गपुर गाउँका रामदयाल भर (३८) र निरज चौधरी (२९) थिए ।

यही गाउँका विनोद यादव, धिरु लोनिया र बुधे लोनियाले हाम फालेर ज्यान जोगाए । विनोदको शरीरको आधा भाग जलेको थियो । मुम्बईको त्यस आगलागीको ‘लफ्का’ केही

घण्टामै सयौं किलोमिटर परको सत्भरा र बराङ्गपुर गाउँ पुग्यो । खबर पुग्नासाथ गाउँमा कोलाहल मच्चियो । आफन्त गुमाएकाहरू छुट्टि हालेर रुन थाले । कर्मास्थित जनता माविका

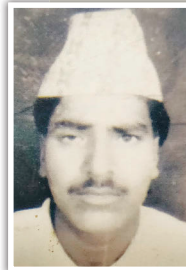
जसले मुम्बई आगलागीमा ज्यान गुमाए

भुईँधर अहिर यादव

लौटु मोराइन

गौरी चौहान

राजु चौहान

शोकको रङ उडिसकेको थिएन ।

शान्ति मोराइनका श्रीमान् लौटु मुम्बई गएको १५ दिन मात्र भएको थियो । उनी धेरथोर कमाइ गरे परिवार सजिलैसँग पाल्न सकिएला भनेर मजदुरी गर्न परदेश हिँडेका साथीभाइको पछि लागेका थिए । अभावमा हुर्किरहेका ससाना छोराछोरीको अनुहार हेरेर शान्तिले श्रीमानलाई रोक्न सकिनन् ।

घटनाको अधिल्लो दिन राति सुत्ने बेला पनि शान्तिले लौटुसँग खेखवर सोधेकी थिइन् । त्यस दिनको कुरा उनले सुनाइन्, ‘हालखबर राम्रो छ भन्नुभएको थियो, छोराछोरीबारे सोच्नुभएको थियो ।’ अहिले पनि उनलाई घटना सम्झँदा कहाली लाग्छ, पहाडै खसैजस्तो हुन्छ । ‘त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाहा पाएको भए किन पठाउँथे होला र ?’ शान्तिले भनिन् ।

शान्ति मृत श्रीमान्को अनुहार हेर्न जान सकिनन् पैसा नभएकाले । मुम्बई गएका छिमेकीले उनका श्रीमान्को दाहसंस्कार उतै गरिदिए । यतिवेला शान्तिलाई साना दुई छोरी कसरी हुर्कलान् भन्ने पिरलोले छोपेको छ ।

श्यामदेव अहिर (यादव) का दुई छोरा भुईँधर र विनोद मुम्बई गएको १० महिनाजति भएको थियो । उनीहरू बेलाबखत घरखर्च पठाउँथे । आगलागी हुनुभन्दा दुई साताअघि मात्र श्यामदेवले छोराहरूसँग फोनमा बात मारेका थिए । उनलाई के थाहा, जेठा छोरासँगको त्यो कुराकानी अन्तिम होला भनेर । भुईँधरले त्यतिवेला फोनमा भनेका थिए, ‘अब केही दुःख नगर्नु, हामी गछौं ।’ बाँकी पृष्ठ १४ ►

एमसीसीमा नेपालको १३ अर्ब किन ?

■ दुर्गा सनाल (काठमाडौं)

नेकपाको कार्यदलले अमेरिकी मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेसन (एमसीसी) सँगको सम्झौताअन्तगत सञ्चालन हुने परियोजनामा नेपालका तर्फबाट १३ अर्ब रूपैयाँ लगानी गर्न नहुने सुझाव दिएको छ । एमसीसी ‘इन्डो-प्यासिफिक रणनीति (आईपीएस) अन्तर्गत होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमै भन्नुपर्नेसमेत कार्यदलको सुझाव छ ।

कार्यदलले गत साता प्रधानमन्त्री एवं नेकपा अध्यक्ष केपी शर्मा ओली र अर्का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाललाई प्रारम्भिक प्रतिवेदनका मुख्य बुँदा बुझाएको थियो । प्रतिवेदनले एमसीसी सम्झौताका कतिपय प्रावधान अपतिजनक रहेको भन्दै संशोधनविना संसद्बाट अनुमोदन गर्न नहुने निष्कर्ष निकालेको थियो ।

स्रोतका अनुसार सम्झौतामा सच्याउनुपर्ने विषयमध्ये नेपालबाट लगानी गर्ने भनिएको १३ अर्ब रूपैयाँको मोडालिटीबारे पनि प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । ‘अमेरिकाले अनुदान दिने र हामीले पनि एमसीसीलाई अनुदान नै दिनुपर्ने’ अमिल्दो खालको व्यवस्था छ । यसलाई सच्याउनुपर्छ भन्ने कुरा आएको छ,’ स्रोतले भन्यो । कार्यदलले प्रतिवेदनका मुख्य बुँदा बुझाए पनि पूर्ण रूपको प्रतिवेदन तयार भइसकेको छैन ।

सम्झौतामा अमेरिकाले एमसीसीअन्तर्गत करिब ५५ अर्ब रूपैयाँ दिने र त्यसबाहेक नेपालको पनि फन्डै १३ अर्ब रूपैयाँ रहने भनिएको छ । विदेशीले दिने यस्तो अनुदानमा नेपालको पैसा पनि थपेर परियोजना सञ्चालन गर्ने तरिका ठीक नभएको कार्यदलको निष्कर्ष छ । एमसीसी सम्झौता प्रसारणलाई निर्माण र सडक निर्माण परियोजनाका लागि हो । प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा १० वटा विषय सच्याउनुपर्ने भनी उल्लेख गरिएको भए पनि त्यसमा मुख्य दुइटो कुरा उल्लेख छन्- आईपीएसअन्तर्गत होइन भन्ने लिखित रूपमा अमेरिकाले भन्नुपर्ने र सम्झौताका भाषा र अमिन्द्वी विषय संशोधन गर्नुपर्ने । ‘एमसीसी आईपीएसअन्तर्गतको अंग होइन भन्ने अमेरिकाले स्पष्ट रूपमा लेखेर नै

कार्यदलका मुख्य निष्कर्ष

- एमसीसी आईपीएसको अंग होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमा भन्नुपर्ने
- नेपालतर्फका करिब १३ अर्ब जोड्ने मोडालिटी बेठिक
- बौद्धिक सम्पत्तिमा नेपालको अधिकार हुनुपर्ने
- लेखापरीक्षण नेपालकै महालेखापरीक्षकबाट गराउनुपर्ने
- नितान्त दुईपक्षीय सम्झौता हो भन्ने स्पष्ट भाषा राख्नुपर्ने
- हुबहु अनुमोदन भए नयाँ नजिर बस्ने र अन्य मुलुकहरूको सहमति सम्झौताका लागि नकारात्मक आधार तयार पार्ने, त्यसैले संशोधन हुनेपर्ने
- नेपालको संविधान र कानून माथि हुने गरी सम्झौता सच्याउनुपर्ने
- सम्झौता संशोधन नभए जतिसुकै ठूलो सहयोग पनि स्विकार्न नहुने

नेपाललाई ‘दिनुपर्छ,’ कार्यदलको निष्कर्ष छ । आईपीएसअन्तर्गत भएजति नै ठूलो रकम पनि लिन नहुने भनिएको छ । एमसीसी सम्झौताको बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी प्रावधानमा पनि नेकपा कार्यदलले विशेष आपत्ति जनाउँदै संशोधन गर्नुपर्ने सूचीमा राखेको छ । बाँकी पृष्ठ १३ ►

श्रीलंका पछि हट्यो

प्रस्तावित सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने

कोलम्बो (एजेन्सी)- श्रीलंकाले मुलुकको संविधान र राष्ट्रिय सुरक्षामा खलल पुर्‍याउने खालका प्रावधान रहेको भन्दै प्रस्तावित एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने भएको छ । श्रीलंकाली मन्त्रिपरिषदले एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने तर सम्झौताको संशोधनमा छलफल गर्न सकिने निर्णय गरेको सरकारका प्रवक्ता बन्धुवाल गुणवर्द्धनेले जानकारी दिएका छन् । ‘अमेरिकाले एमसीसी सम्झौताको नयाँ मस्यौदा बनाए श्रीलंकाली सरकारले पुनरावलोकन गर्न सक्छ,’ उनले भनेका छन् ।

प्रस्तावित एमसीसी सम्झौता अध्ययनका लागि बनाइएको चार सदस्यीय समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री महिन्दा राजापाक्षले मन्त्रिपरिषद् बैठकमा पेश गरेका थिए । अमेरिकी सहयोग परियोजनाका रूपमा अगाडि बढाइएको एमसीसीमा श्रीलंकालाई समेट्ने निर्णय सन् २०१६ मा भएको थियो । एमसीसी बोर्डले सन् २०१९ अप्रिलमा श्रीलंकासँग ५ वर्षे सम्झौता गर्न स्वीकृत दिएको थियो ।

प्रस्तावित सम्झौतामा श्रीलंकाको यातायात र भूमि व्यवस्थापनका लागि ४८० मिलियन अमेरिकी डलर सहयोग दिने भनिएको थियो । सम्झौतामाफत दिइने रकमले श्रीलंकाको भूमि नीतिलाई नै परिवर्तन गर्ने भन्दै व्यापक विरोध भइरहेको थियो । एमसीसीको अनुदान स्विकारे भूमिको निजीकरण हुने र विदेशी कर्पोरेट हाउसहरूलाई लगानीका लागि सहज वातावरण बन्न सक्ने बुझाइ सर्वसाधारण थियो ।

कुमारी शुभ लाभ
सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा

कुमारी शुभ लाभ कर्जा लिँदा लाभ-लाभ

सञ्चालनको २० औं वर्षको अवसरमा कुमारी बैंक प्रस्तुत गर्दछ - कुमारी शुभ लाभ सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा । आफ्नो घरका लागि अब तपाईंले घर कर्जासँग-सँगै घरभित्रको सजावट (Furnishing) का साथै घरायसी सामानहरू तथा विशेष सवारी-साधन खरिदका लागि पनि कर्जा प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

विशेषताहरू -

- सुलभ ब्याजदर- बेस रेट + ०.३५% (वार्षिक ब्याजदर)
- भुक्तानी अवधि ३० वर्ष
- भुक्तानी रकम बराबरको पुनर्कर्जा सुविधा
- ३६ लाख सम्मको परिवार बीमा
- घर निर्माणका साथै सम्पूर्ण घर घरायसी सामान कर्जा
- ७०% सम्म घर कर्जा उपलब्ध
- १००% सम्म घरायसी कर्जा उपलब्ध (एकै दिनमा कर्जा प्रवाह)
- निःशुल्क क्रेडिट कार्ड
- निःशुल्क UNO कार्ड

खिटो गर्नुहोस्...
यो योजना सीमित अवधिका लागि मात्र

आजै नजिकैको शाखा कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्

कुमारी बैंक लिमिटेड
KUMARI BANK LIMITED
सबैका लागि, सबैका लागि
(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क” वर्गको ईजाजत प्राप्त प्राप्त संस्था)

Retail Credit Department:
Putalisadak, Kathmandu
Phone: ०१-४२३२११२/११३
Email: retail@kumaribank.com
Website: www.kumaribank.com
Contact any branches of the Bank

संक्रमित देशबाट निर्बाध नेपाल प्रवेश

कोभिड-१९ संक्रमण तीव्र भएका देशबाट आउनेलाई रोक लगाउने विषयमा नेपालले कुनै तयारी गरेको छैन । बरु पर्यटन बोर्डले पूर्वनिर्धारित नेपाल भ्रमण रद्द नगर्न वा नेपाल गन्तव्यको विकल्प नरोज्न पर्यटकलाई आग्रह गरिरहेको छ ।

■ जनकराज सापकोटा (काठमाडौं)

कोरोना भाइरस भनेर चिनिने 'कोभिड-१९' को संक्रमण विश्वका विभिन्न मुलुकमा फैलिने क्रम तीव्र भइरहेका बेला नेपालले संक्रमण फैलिएका देशबाट फर्किनेलाई विनारोक्तोक भित्र्याइरहेको छ ।

विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्ल्यूएचओ) ले विहीवार मात्रै विभिन्न सात देशमा कोभिड-१९ को संक्रमण देखिएको भन्दै सबै सदस्य राष्ट्रलाई सतर्क रहन चेतावनी दिएको थियो । डब्ल्यूएचओले विश्वका ५० भन्दा धेरै देशमा यसको संक्रमण देखिएको बताइरहँदा ती देशबाट नेपाल भित्रिनेलाई रोक लगाउने वा विमानस्थलमा परीक्षणमा कडाइ गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकारको कुनै तयारी देखिँदैन । जेनेभामा विहीवार आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा डब्ल्यूएचओका महानिर्देशक ट्रेडोस एडानोम गेहब्रेयससले कुनै पनि मुलुकमा 'कोभिड-१९' भित्रिन्न भनेर बस्न नहुने बताए ।

'कुनै पनि मुलुकले कोभिड-१९ आफ्नो देशमा भित्रिँदैन भनेर सोचे गम्भीर गल्ली हुनेछ,' ट्रेडोसले भने, 'यसले जात, जातीयता र मुलुकको विकास नहेर्ने भएकाले सबैले सतर्कता अपनाउनुपर्छ, यो भाइरस महामारी बनेतर्फ उन्मुख छ,' उनले भने, 'यो डराउने बेला हैन । यो समय संक्रमण रोकन उचित कदम चाल्नुपर्ने र मानिसको जीवन बचाउनुपर्ने बेला हो ।'

डब्ल्यूएचओले भाइरसको संक्रमण चीनबाट बाँकी विश्वतर्फ तीव्र रूपमा फैलिरहेको भन्दै चिन्ता व्यक्त गरेको छ । पछिल्लो साता मात्रै युरोप र मध्यपूर्वदेखि अफ्रिकाको नाइजेरियासम्म भाइरस संक्रमण फैलिइसकेको छ । डब्ल्यूएचओका अनुसार विहीवार मात्रै ब्राजिल, जर्जिया, ग्रीस, नजर् म्यासेडोनिया, नर्वे, पाकिस्तान र रोमानियामा पहिलो पटक 'कोभिड-१९' को संक्रमण देखिएको छ । ५० देशका ४३ हजारभन्दा धेरै व्यक्तिमा यसको संक्रमण पाइएको छ । संक्रमण बढ्ने भयले विश्वका विभिन्न देशले 'ट्राभल एड्भाइजरी' जारी गरेका छन् भने कैयन देशले संक्रमितको संख्या उच्च रहेका देशका नागरिकलाई प्रवेशमा रोक लगाएका छन् ।

बीबीसीका अनुसार विहीवारसम्म दक्षिण कोरियामा दुई हजारभन्दा धेरै र जापानमा सात सयभन्दा धेरैमा यो भाइरसको संक्रमण देखिएको छ । त्यस्तै इटालीमा ६ सय ४० जनामा भाइरसको संक्रमण पुष्टि भएको छ । बेलायतलगायत युरोपका जर्मनी, फ्रान्स, इटाली र स्पेनमा यसको संक्रमण देखिएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय मिडियाहरूका अनुसार चीनका अलावा दक्षिण कोरिया, इटाली, इरान र जापानमा संक्रमित धेरै छन् ।

यी पाँचै देशबाट नेपालमा निर्बाध पर्यटक भित्रिरहेका छन् । 'कोभिड-१९' को संक्रमण तीव्र बनेको जनवरीमा मात्रै विश्वका १ सय ७२ भन्दा धेरै देशबाट ६५ हजार ९ सय ९३ विदेशी र १ लाख १२ हजार ५ सय १४ नेपाली विश्वका विभिन्न देशबाट त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल हुँदै नेपाल भित्रिएको देखिन्छ । फागुन ८ यताको आठ दिनमा मात्रै १२ हजार ७ सय ९६ नेपाल भित्रिएका छन् । जसमध्ये भाइरसको मुख्य जोखिममा रहेका पाँच देश चीन, इरान, इटाली, जापान र कोरियाका नागरिक मात्रै १ हजार ३ सय ७८ जना छन् ।

अध्यागमन विभागका अनुसार पछिल्लो आठ दिनमा चीनबाट ५ सय ७९, इरानबाट १९,

कुनै पनि मुलुकले कोभिड-१९ आफ्नो देशमा भित्रिँदैन भनेर सोचे गम्भीर गल्ली हुनेछ ।

- ट्रेडोस एडानोम गेहब्रेयसस महानिर्देशक, डब्ल्यूएचओ

इटालीबाट २ सय १९, जापानबाट ३ सय ४१, कोरियाबाट २ सय २९ विदेशी नेपाल आएको देखिन्छ । डब्ल्यूएचओका अनुसार विहीवारसम्म इरानमा २६ जनाको मृत्यु भएको र २ सय ४५ जनामा संक्रमण देखिएको छ । संक्रमण तीव्र भएपछि इरानले राजधानी तेहरानको सार्वजनिक क्षेत्र बन्द गरेको छ भने चीनबाट आउने पर्यटकलाई रोक लगाएको छ । त्यस्तै कोरियामा संक्रमणका कारण १३ जनाको मृत्यु भएको छ ।

अध्यागमन विभागका अनुसार फेब्रुअरी १ यताका २७ दिनमा मात्रै ७३ हजार ५ सय ३२ विदेशीसहित १ लाख ७६ हजार २ सय ७२ जना नेपाल भित्रिएका छन् । चीनबाट मात्रै ३ हजार एक सय ३० चिनियाँ आएका छन् । गत डिसेम्बरमा चीनको वुहान प्रान्तमा पहिलो पटक देखिएको यो भाइरस चीनबाहिरका पाँच हजारभन्दा धेरैमा देखिएको डब्ल्यूएचओले जनाएको छ । संक्रमणका कारण चीनमा २

स्रोत : अध्यागमन विभाग

हजार ७ सय ८८ जनाको मृत्यु भएको र करिव ७९ हजारमा संक्रमण देखिएको पुष्टि भइसकेको छ । डब्ल्यूएचओले इरान, इटाली र दक्षिण कोरियामा देखिएको भाइरसको पछिल्लो संक्रमणलाई गम्भीर र खतरनाक भनेको छ । छिमेकी देश भारतले विहीवारबाट लागू हुने गरी

जापान र दक्षिण कोरियाका नागरिकलाई भारत प्रवेशमा तत्कालका लागि रोक लगाएको छ । दक्षिण कोरियाली सञ्चारमाध्यमका अनुसार संसारका करिव ५० देशले कोरियालीहरूलाई तत्कालका लागि प्रवेशमा रोक लगाएका छन् । भाइरसको संक्रमण विश्वका विभिन्न देशमा

थप ६ देशमा संक्रमण मंगोलियाका राष्ट्रपति क्वारेन्टाइनमा

जेनेभा (रोयटर्स)- ६ वटा मुलुकमा शुक्रवार पहिलोपटक कोभिड-१९ संक्रमण पाइएको छ । अफ्रिकी राष्ट्रमध्ये सबैभन्दा धेरै जनसंख्या रहेको नाइजेरियामा भाइरस संक्रमण पुष्टि भएको छ । इटालीबाट आएका एक पुरुषमा संक्रमण पाइएको स्वास्थ्य अधिकारीले जनाएका छन् । न्युजिल्यान्डमा पनि पहिलो संक्रमित पुष्टि भएको छ । इरानबाट फर्किएका एक व्यक्तिमा कोभिड-१९ देखिएको त्यहाँको स्वास्थ्य मन्त्रालयले जनाएको छ । पूर्वी युरोपका बेलास र लियुवानियाले पहिलोपटक आफ्ना देशमा कोभिड-१९ को संक्रमण पाइएको जनाएका छन् । इस्टोनिया र नेदरल्यान्ड्सले पनि भाइरस संक्रमित रहेको पुष्टि गरेका छन् ।

बेलायती नागरिकको मृत्यु
कोभिड-१९ बाट जापानमा एक बेलायती नागरिकको मृत्यु भएको छ । योकोहामामा राखिएको प्रिन्सेस डाइमन्ड पानीजहाजमा उनको मृत्यु भएको जापानको स्वास्थ्य मन्त्रालयले जनाएको छ । कोरोना भाइरसले उत्पन्न गराउने रोग कोभिड-१९ का कारण मृत्यु हुने उनी पहिलो बेलायती नागरिक हुन् । बेलायतले गत शनिवार उक्त पानीजहाजबाट ३२ जनालाई स्वदेश फर्काएको थियो । हाल उनीहरूलाई विरालस्थित एरो पार्क अस्पतालमा

दुई साताका लागि क्वारेन्टाइनमा राखिएको छ । जापानमा मृत्यु भएका बेलायतीमा भने संक्रमण देखिएपछि त्यत्तै राखिएको थियो । बेलायतमा थप तीन जनामा कोरोना संक्रमण पुष्टि भएको छ । इरानमा रहँदा अर्का दुई बेलायतीमा संक्रमण पाइएको स्वास्थ्य मन्त्रालयले शुक्रवार जनाएको छ । बेलायतमा हालसम्म १९ जनामा कोरोना संक्रमण पाइएको छ । हङकङबाट प्रिन्सेस डाइमन्ड पानीजहाजमा यात्रा गरेका एक पुरुषलाई कोरोना भाइरस संक्रमण पाइएपछि फेब्रुअरीको पहिलो सातादेखि उक्त जहाजलाई जापानको तटीय सहर योकोहामामा क्वारेन्टाइनमा राखिएको छ । पानीजहाजमा यात्रा गरेका मात्रै ६ जनाको कोभिड-१९ ले मृत्यु भएको छ ।

चीनबाट फर्कपछि क्वारेन्टाइनमा
चीनको छिमेकी मंगोलियाका राष्ट्रपति बटुल्गा खल्टमालाई क्वारेन्टाइनमा राखिएको छ । हालसम्म कोभिड-१९ को संक्रमण पुष्टि गरिनसकेको मंगोलियाले सुरक्षाका हिसाबले भर्खर चीन भ्रमणबाट फर्किएका राष्ट्रपतिलाई क्वारेन्टाइनमा राखेको हो ।

फैलिरहँदा अमेरिकाले स्वास्थ्यमा आपतकालीन अवस्था निम्तिएको घोषणा गरेको छ । बेलायतले गम्भीर स्वास्थ्य चुनौती देखापरेको भनेको छ भने जापानले सबै स्कूलमा पठनपाठन तत्कालका लागि बन्द गरेको छ । गत जनवरी ३० मा डब्ल्यूएचओले 'कोभिड-१९' संक्रमणका कारण आपतकाल घोषणा गरिसकेको छ ।

अध्यागमन विभागलाई नियमन गर्ने गृह मन्त्रालयका प्रवक्ता सहसचिव केदारनाथ शर्माले तत्कालका लागि विदेशबाट आउनेलाई रोक लगाउने विषयमा मन्त्रालयमा कुनै कुरा नभएको बताए । उनले विदेशबाट आउनेमा संक्रमण देखियो भने उनीहरूलाई विदेशकै विमानस्थलले पनि रोक्ने र त्यस्ता व्यक्ति आइहाले हाम्रो विमानस्थलमा रहेको हेल्थ डेक्सले पनि रोक्ने बताए । उनले भाइरस संक्रमण तीव्र भएका देशबाट आउनेलाई के गर्ने भन्ने विषयमा

स्वास्थ्य मन्त्रालयले केही नभनेकाले यसबारे कुनै निर्णय नलिइएको बताए । नेपाल पर्यटन बोर्डले बुधवार कोराना भाइरसबारे पर्यटकलाई लक्षित गर्दै जारी गरेको सूचनामा नेपालमा एक जनालाई मात्रै भाइरसको संक्रमण देखिएको र उनी पूर्ण रूपमा निको भएर घर फर्किसकेको उल्लेख छ । बोर्डले चीनको वुहान प्रान्तबाट उद्धार गरेर ल्याइएका १ सय ७५ लाई आइसोलेसन गरेर विशेष निगरानीमा राखिएको र उनीहरूमा पनि भाइरसको कुनै संक्रमण अहिलेसम्म नदेखिएको जनाएको छ । स्वास्थ्य मन्त्रालयले विमानस्थल र अन्य सीमा नाकामा पनि भाइरस संक्रमितलाई निगरानी गर्ने विशेष समूह परिचालन गरेको जनाउँदै बोर्डले पूर्वनिर्धारित नेपाल भ्रमण रद्द नगर्न वा नेपाल गन्तव्यको विकल्प नरोज्न आग्रह गरेको छ ।

बाँस्कोटा अदालतमा

मिश्रविरुद्ध गाली-बेइज्जतीको मुद्दा

काठमाडौं (कास)- ७० करोड रुपैयाँ कमिसन मोलमोलाइ गरेको टेप सार्वजनिक भएपछि राजीनामा गरेका पूर्वमन्त्री गोकुल बाँस्कोटाले अडियो रेकर्ड गरेका विज्ञप्रकाश मिश्रविरुद्ध जिल्ला अदालत काठमाडौंमा गाली-बेइज्जतीको मुद्दा दायर गरेका छन् । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले टेप प्रमाणित नरहेको भनी अभिव्यक्ति दिएको भोलिपट्टै बाँस्कोटाले आफ्ना वारेसमार्फत मुद्दा हालेका हुन् । उनले मिश्रविरुद्ध 'भ्रूटा लाञ्छना लगाई गाली-बेइज्जती गरेको' आरोपमा हदैसम्मको सजाय र क्षतिपूर्तिको माग गरेका छन् । उनले क्षतिपूर्तिको रकम किटान गरेका छैनन् तर मुद्दा गर्दा लागेको खर्च मिश्रबाटै भराई पाउनुपर्ने मागदावी गरेका छन् ।

मुद्दामा पूर्वमन्त्री बाँस्कोटाले पूर्वप्रधानमन्त्री एवं नेकपाका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको नाम दुई ठाउँमा अर्थपूर्ण रूपमा उल्लेख गरेका छन् । लगानी बोर्डमा स्वीट्जरल्यान्डको केभीए नोटासिसका प्रतिनिधिले प्रस्ताव पेस गर्दा बोर्ड अध्यक्ष दाहाल नै रहेको विवरण पनि मुद्दामा राखिएको छ । दाहाल नेतृत्वको मन्त्रिपरिषदले सुरक्षण मुद्रण विकास समिति गठन गरेको जनाउँदै उनले त्यसकै आधारमा

सरकारले चालु आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा दुई वर्षभित्र सुरक्षित छापाखाना स्थापना गरी राहदानी, बैंक नोट, अन्तःशुल्क स्टिकर, हुलाक टिकट, लालपुर्जा छापिने उल्लेख गरेको तर्क गरेका छन् ।

नीति तथा कार्यक्रममा समावेश भएको विषय कार्यन्वयन गर्नु आफ्नो कर्तव्य हुने भन्दै बाँस्कोटाले त्यसपछि विभिन्न निजी कम्पनीबाट सुरक्षण मुद्रणको जानकारी दिन भने प्रतिनिधिहरू भेट्न आउने गरेको दावी

फिरादपत्रमा अर्थपूर्ण रूपमा दाहालको नाम उल्लेख

गरेका छन् । 'जानकारी दिन आउने व्यक्तिसँग सम्भावित लागत, गुणस्तर, अवधि, तुलनात्मक लाभलगायतका विषयमा जानकारी लिने गरेको थिए,' फिरादपत्रमा बाँस्कोटाले भनेका छन्, 'यसै क्रममा जानकारी दिने भन्दै मिश्रले मलाई भेटेका हुन् ।' बाँस्कोटाले तत्कालीन प्रधानमन्त्री दाहाल लगानी बोर्डको अध्यक्ष भएका बेला २०७३ पुस २४ गते गरिएको

निर्णयबाट माघ २ गते सुरक्षण मुद्रणको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न पत्र पाएको व्यक्तिका रूपमा मिश्रले आफूलाई जानकारी गराएको बताएका छन् । मिश्रले नाजायज प्रस्ताव राखेपछि उनको हितमा कुनै काम नगरेको र गर्न नदिएको उनले दावी गरेका छन् । आफूले २०७५ वैशाख २३ गते एक सञ्चारमाध्यममा 'हो, मान्छे आउँछन्, यति करोड कमिसन आउँछ, सही गर्दिनुपर्छो भनेर' भनी अन्तर्वाता दिएको दावी गरेका छन् । उनले २०७६ पुस २३ गते पत्रकार महासंघ भक्तपुरको कार्यक्रममा पनि 'म मन्त्री भएदेखि को कमिसन दिन आए भन्ने कुराको डायरी लेख्दै छु' भनेको उल्लेख गरेका छन् ।

विभिन्न कम्पनीका प्रतिनिधिहरू बर्दनियातका साथ आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न सक्रिय भएपछि आफूले सुरक्षण मुद्रण 'सरकार-सरकार (जी टु जी)' मात्रै खरिद गर्ने विधि अपनाएको दावी गरेका छन् । बाँस्कोटाको दावीअनुसार मिश्रले भ्रूटा प्रमाण खडा गरी अडियो टेप सार्वजनिक गरेका हुन् । उनले मिश्रसँग आफ्नो कुनै कुराकानी र छलफल भएको भए पनि सहमतिविना यान्त्रिक उपकरण प्रयोग गर्नु अपराध रहेको जिकिर गरेका छन् ।

■ सुरज गुँवर (काठमाडौं)

वैनंक ५३ लाख रुपैयाँ घाटा बेहोदै आएको र ४० अर्बको ऋणमा डुबेको नेपाल वायुसेवा निगमले सोमवार जापानको नागिराताका लागि गर्न लागेको पहिलो उडानमा २१ जनालाई 'औचित्याविना' लैजाने भएको छ । उनीहरू सबैको आतेजाते टिकट, भिसा शुल्क, होटल खर्च, दैनिक भ्रमण भत्ता निगमले व्यहोर्ने छ । निगमले यसमा न्यूनतम २५ लाख रुपैयाँ लाग्ने भनेको छ ।

निगमका एक निर्देशकका अनुसार सञ्चालक समिति सदस्य तथा सांसदलाई दैनिक १ सय १० डलर भत्ता, जापान बसाइमा प्रतिकोठा दैनिक १ सय १२ डलर, जानेआउने हवाई टिकट, कार्यक्रमलगायत खर्चको बिल संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले निगमलाई बेहोर्ने भनिएको छ । 'सांसदलगायतलाई एकतर्फी १ लाख रुपैयाँ हाराहारी पर्ने विजनेस श्रेणीको सिटमा लैजाने भनिएको छ,' निगमको वाणिज्य विभागका एक कर्मचारीले भने, 'तर यताबाट जाँदा सबै विजनेस श्रेणीका सिट खाली भएकाले भ्रमणमा जाने सबैको सिट ७० हजार रुपैयाँ पर्ने इकोनमी श्रेणीबाट अपग्रेड गर्नुपर्ने भनिएको छ ।'

जापानका लागि उड्ने निगमको वाइडबडी विमानमा १८ वटा विजनेस, २ सय ५६ इकोनमीसहित २ सय ७४ वटा सिट छन् । यो भ्रमणमा इकोनमी श्रेणीमा राखिएका भ्रमणका सदस्यलाई विजनेस श्रेणीमै लैजाने भनिएको विमानस्थलस्थित अन्तर्राष्ट्रिय उडान हेर्ने एक अधिकारीले बताए । सोमवार जाने नेपाली टोली बुधवार मात्रै फर्किने छ ।

निगम व्यवस्थापनले यो भ्रमणलाई 'मन्त्रालयको दबाव' का कारण तथ्य गर्नुपरेको भनेको छ । 'अन्तिम समयमा सुची आयो, हामीलाई थाहै थिएन,' निगमका एक अर्का अधिकारीले भने, 'कोरोना भाइरस संक्रमण जोखिमका कारण जापान सरकारले जारी गरेको ट्राभल एड्भाइजरीका कारण निगमको ताम्रभाकमको कार्यक्रम थिएन ।' भीडभाड, सभा सम्मेलनमा रोक लगाइएकाले सिधा उडानको कार्यक्रम थियो ।' मन्त्रालयबाट दबाव आएपछि आफूहरूले रोक नसकेको उनले बताए । 'हाम्रो अवस्था नाजुक छ । कर्मचारीलाई उपदान दिने पैसा छैन । तालुक मन्त्रालयका पदाधिकारी आफ्नै वाउको कम्पनी ठाउँछन्, कसलाई भन्नु ?' ती अधिकारीले भने, 'मन्त्रीले वाह नेपाल वायुसेवा बनाउँछु भनेका छन् तर उनकै नेतृत्वको मन्त्रालयबाट फजुल खर्चका लागि दबाव आउँछ ।'

मन्त्रालयले पठाएको १८ जनाको सूचीमा १४ जनाको नाम नसुनिएका र पर्यटन तथा निगमसँग असम्बन्धित रहेका ती

यो राज्यको फजुल खर्च हो, हामी छानबिन गरौं

- लेखा समिति सभापति

निर्देशकले कान्तिपुरसँग भने । यीवाहेक दुई जना सञ्चालक समिति सदस्य र दुई जना निगमका निर्देशक छन् । लेखालगायत विभिन्न संसदीय समितिले विगतमा निगमको जहाजमा सितैमा हुने भ्रमणलाई रोक लगाउनुपर्ने र औचित्य पुष्टि नभएको भ्रमणमा खर्च असुलउपर गर्नुपर्ने निर्देशन दिँदै आएका छन् ।

यस पटक निगम व्यवस्थापनले मन्त्रालयबाट पठाइएको सूचीलाई पर्यटन सचिव केदारबहादुर अधिकारी अध्यक्ष रहेको निगमको सञ्चालक समितिमा पठाएको थियो । उक्त समितिले विहीवार ६ जना सांसद, दुई जना निगमका सञ्चालक समिति सदस्य, ५ जना कर्मचारी, पर्यटनमन्त्री योगेश भट्टराईको

सचिवालयका स्वकीय उपसचिव प्रेम गुरागाईसहित दुई जना प्रतिनिधि, नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका महानिर्देशक राजन पोखरेल, काठमाडौं विमानस्थलका महाप्रबन्धक देवेन्द्र केसी सरकार निकट पत्रकारहरूको संगठनका ४ जना पत्रकारको नाम अनुमोदन गरेको छ । त्यस्तै भर्खरै नागरिक गडसकेका र ओशोका मात्रै ५ पटक पुगेका वाणिज्य विभागका निर्देशक टंकानिधि दाहाल र निगमकै नायब महाप्रबन्धक गणेशबहादुर चन्द पनि यो भ्रमणमा जाँदै छन् । यो भ्रमण टोलीमा मन्त्रीका प्रेस संयोजक राजेश राई पनि छन् । 'यो नौटंकी भ्रमण हो । यसअघि ओशोकामा पनि यस्तै भ्रमण भएको थियो तर त्यस सेक्टरमा अबै घाटा बेहोदै बन्द गर्नुपर्छ,' निगम सञ्चालक समितिका एक सदस्यले भने, 'कति विरोध गर्नु । म एक जना बोर्ड सदस्यले रोकेर रोकिँदैन ।' सञ्चालक समितिमा रहेका अर्थ मन्त्रालयका प्रतिनिधि सहसचिव विष्णुराज ढकालले 'आफूले बोल्न नमिल्ने विषय' भन्दै टिप्पणी गर्न चाहेनन् । उनले आफू यो भ्रमणमा सामेल नहुने पनि बताए । हाल कोभिड-१९ को प्रभाव विश्वभरको पर्यटन क्षेत्रमा परेकाले पर्यटनमन्त्री भट्टराईले जापान नजाने भनेको र निगम अध्यक्ष पर्यटन सचिव अधिकारी जर्मनीमा हुन लागेको पर्यटन मेलामा जाने भएको हुनाले उनीहरूको नाम सूचीमा नराखिएको स्रोतले भनेको छ । निगममा ऋण लगानी गर्ने कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, नेपाल इन्भेस्टमेन्ट बैंक, हिमालय बैंकका प्रतिनिधिहरूले पनि विवादमा परिने र जापानमा कोभिड-१९ को संक्रमण फैलिइसकेकाले निगमको भ्रमणको निम्तो अन्तिम समयमा रद्द गरेको स्रोतले बताएको छ । भिसा पनि आइसकेपछि शुक्रवार बेल्जीक वाणिज्य बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत किरणकुमार श्रेष्ठले भ्रमण नगर्ने जानकारी गराएको निगमको महाप्रबन्धक कार्यालयले जनाएको छ ।

भ्रमण टोलीमा रहेका नेकपाका सांसद कृष्ण दाहालले आफ्नो नाम सूचीमा परेको बारे थाहा नभएको बताए । 'भलाई थाहा नै थिएन । बैँ कसैले फ्याटर् फोन गरेर तपाईं पनि जानुपर्छो भने,' संसद्को अर्थ समितिका सांसदसमेत रहेका उनले भने, 'फोन गर्ने को हुन् थाहा भएन ।' कांग्रेस सांसद पुष्पा भुसालले आफू संसद्को अन्तर्राष्ट्रिय समितिबाट प्रतिनिधित्व गर्न लागेको जनाउँदै आफ्नो भ्रमणलाई पार्टीबाट पनि अनुमति रहेको बताइन् । विगतमा भएका भ्रमणको औचित्यमा प्रश्न गर्ने संसद् को लेखा समितिका सभापति भरतकुमार शाहले निगमले गर्न लागेको भ्रमणलाई फजुल खर्च भनेका छन् । 'तथ्यसहित आए हामी छानबिन गरौं,' उनले भने । पर्यटनमन्त्री भट्टराईले यो भ्रमणबारे आफूलाई जानकारी नभएको दावी गरे ।

ओली-दाहाल अडानमै, नेपालको मध्यस्थता

समूह-समूहमा छलफल चलिरहे पनि बुधबारयता दुई अध्यक्षबीच भेटघाट र संवाद भएको छैन

■ बिन्नु सुवेदी (काठमाडौं)

नेकपा उपाध्यक्ष वामदेव गौतम शुक्रवार बिहान ७ बजेर ४२ मिनेट जाँदा अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको निवास खुमलटार पुगे। लगत्तै आइपुगे- वरिष्ठ नेताहरू भूलनाथ खनाल र माधवकुमार नेपाल पनि। पछिल्लो एक सातामा दोस्रो पटक भएको यो जमघटको सुरुवात गौतमको गुनासोबाट भयो। नेकपाभित्रको पछिल्लो राजनीतिक समीकरणले सबभन्दा धेरै विरोधिएका गौतम अहिले शारीरिक रूपमा पनि अस्वस्थ छन्। 'बिरामी छु तर परिस्थितिले आराम गर्न दिइरहेको छैन,' भैसेपाटीस्थित निवासको जमघटमा उनले दुबैसँग पोखे, 'राष्ट्रपतिले राष्ट्रिय सभामा मनोनयन गर्नेको संख्या ३ बाट बढाएर ९ जना पुर्‍याउने गरी संविधान संशोधन गर्नुपर्ने प्रधानमन्त्रीको प्रस्तावमा तपाईंहरू किन सहमत हुनुभएन ? त्यतिखेर तपाईंहरू मानेको भए अहिले यस्तो किचलो हुने नै थिएन ।'

गौतमलाई दाहालले उनकै फाइदाका लागि असहमति जनाउनुपरेको स्पष्ट पारे। 'तपाईंको माग संविधान संशोधनपछि मात्र राष्ट्रिय सभा सदस्य बन्नु भन्ने थियो,' दाहालको भनाइ उद्धृत गर्दै स्रोतले भन्यो, 'प्रधानमन्त्रीले अहिले खाली भएको एक सदस्यमा युवराज खतिवडालाई पठाइहाल्नुहुन्थ्यो। संविधान संशोधन गरौंला, गरौंला भन्दै त्यही पनि गिर्‍याउन सक्नुहुन्थ्यो, त्यसैले हामी सहमत हुन सकेनौं।' गत शनिवारको नेकपा सचिवालय बैठकमा संविधान संशोधनबारे छलफल हुँदा प्रधानमन्त्री ओलीले मनोनीतको संख्या बढाउन सकिने प्रस्ताव गरेका थिए। उक्त प्रस्तावमा गौतमको मात्रै सहमति थियो। त्यही विषयलाई पुष्टभूमिमा राखेर शुक्रवारको भेलामा गौतमले दुबैसँग पोखेका हुन्। दाहालले गौतमसँग अहिले राष्ट्रिय सभामा नजोडा पछि बाटो रोकिने भएकाले आफूहरूले जोडबल गरेको बताए। दाहालको कुरामा खनाल र नेपालले पनि सहमति जनाए।

शनिवारको सचिवालय बैठकमा संविधान संशोधनका लागि कार्यदल बनाउने निर्णय भएको थियो। उक्त निर्णय गोप्य राख्ने गरी भएको सहमति तोडिएपछि पार्टीभित्रको भाँडभैलो पनि छताछुल्ल भयो। त्यसपछि पनि नेताहरूका दुईपक्षीय र बहुपक्षीय बैठक जारी रहे। गत मंगलवार साँझ दाहाल, खनाल, गौतम र नेपाल सम्मिलित छलफलमा गौतमलाई अहिले विनासर्त राष्ट्रिय सभा सदस्यको उम्मेदवार बन्न सहमत गराएका थिए। गौतमलाई मनाउनुको पछाडि 'राष्ट्रिय सभा सदस्यका रूपमा युवराज खतिवडाको निरन्तरतालाई कुनै हालतमा रोक्न दाहालले व्यापारिक घरानाका व्यक्तिहरूसँग छलफल गरेको' बालुवाटारको दाबी छ।

गौतम सहमतिमा उनी स्वयंकै स्थायँ पनि जोडिएको स्रोतको दाबी छ। त्यो हो, पार्टीभित्र गौतम र खतिवडाबीच भएको तिकतापूर्ण सम्बन्ध। 'खतिवडाजी मन्त्री भएपछि विभिन्न विषयमा उहाँहरूबीच मतभेद भइरह्यो,' नेकपा स्रोतले भन्यो, 'कतिपयमा भने पार्टीका कतिपय आन्तरिक बैठकमा गौतमले खतिवडालाई एकदमै हेपेर बोल्नुहुन्थ्यो।' यो विषयबारे खतिवडा स्वयंले निकटस्थहरूसँग बताउँदै आएका थिए। खतिवडाको आर्थिक नीतिले विवादास्पद व्यापारीहरूलाई अप्ठ्यारो परेपछि उनीहरूले गौतमसँग गुनासो गर्ने र व्यापारीकै बहकाउमा गौतमले खतिवडालाई हप्कीधक्की गर्ने गरेको स्रोतको दाबी छ।

गत महिनासम्म संविधान संशोधन नभएसम्म राष्ट्रिय सभामा जान्न भन्ने गौतम विनासर्त राष्ट्रपतिबाट मनोनीत भएर राष्ट्रिय सभामा जाने मंगलवार साँझको त्यो सहमतिको प्रतिविम्ब बुधवार बिहान बसेको सचिवालय बैठकमा देखियो। दाहालले गौतमलाई विनासर्त राष्ट्रिय सभा सदस्य बन्न प्रस्ताव गरे, सबै सदस्यले समर्थन जनाए, ओलीले मौनता साधे।

शुक्रबार दिनभर

१

खुमलटार
७:४२-८:००

२

भैँसेपाटी
१०:३०-१२:३०

३

बालुवाटार
१२:३०-३:००

त्यो बैठकमा तीनवटा निर्णय माइन्सुट गरियो- पहिलो गौतमलाई राष्ट्रपतिबाट राष्ट्रिय सभा सदस्य मनोनयन गर्नका लागि सिफारिस गर्न सरकारलाई सुझाव दिने, दोस्रो संविधान संशोधनका लागि अध्ययन गर्न बनेको कार्यदल भंग गर्ने र तेस्रो औचित्य र आवश्यकताका आधारमा संविधान संशोधनका लागि छलफल अघि बढाउने। तीनवटै निर्णय सर्वसम्मत भएको नेकपाको माइन्सुटले बताउँछ, तर बैठकको अध्यक्षतासमेत गरेका प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले निर्णय सार्वजनिक भएको केही घण्टामै आफू पार्टीको सुझाव मान्न बाध्य नभएको भन्दै राष्ट्रिय सभामा खतिवडालाई पठाउने अडान लिए, अहिलेसम्म उनको यो अडान उसैगरी यथावत् छ, जसरी गौतमलाई राष्ट्रिय सभा सदस्य बनाउने अडान ओलीवेगरका सचिवालय सदस्यले राखिरहेका छन्।

यो उथलपुथलपूर्ण वातावरण बनिरहँदा बुधवारयता दुई अध्यक्षबीच भेटघाट र संवाद भएको छैन। शुक्रवार बिहान करिब दुई घण्टा दाहालसम्बद्ध गुटको भेला भने भयो। प्रधानमन्त्री ओलीले पार्टीले गरेको निर्णय मान्नुपर्ने 'नत्र जस्तो परिस्थिति आए पनि भोग्न तयार हुनुपर्ने' उक्त भेलाको निष्कर्ष थियो। भेलापछि खनालले कान्तिपुरसँग 'लोकतान्त्रिक व्यवस्था भएको पार्टीका अध्यक्षले आफैँ सम्मिलित बैठकको निर्णय मान्दिन भन्न नमिल्ने' बताए।

यही कुरा दाहालले पनि चितवन पुगेर सार्वजनिक गरे। 'उपाध्यक्ष वामदेव गौतमजीलाई राष्ट्रिय सभामा पठाउने सचिवालयले सर्वसम्मत निर्णय हो,' उनले भने, 'निर्णय प्रधानमन्त्रीले मान्नुहुन्छ, मान्नेपछि, एक/दुई दिनमा थाहा पाइहाल्नुहुन्छ।' दाहालले राष्ट्रिय सभाको २० गते रिक्त हुने सिटमा गौतम

नै जाने उल्लेख गरे। त्यति मात्र होइन, दाहालले प्रधानमन्त्रीले चाहँदा अर्थमन्त्रीलाई बाँकी ६ महिनाका लागि यथावत् राख्न सक्ने बताए। संविधानमा सांसद नभएको व्यक्तिलाई प्रधानमन्त्रीले ६ महिनाका लागि मन्त्री बनाउन सक्ने प्रावधान छ।

वर्तमान मन्त्रिपरिषदमा आफ्नो विश्वासपात्रका रूपमा चिनिएका खतिवडालाई निरन्तरता दिने चाहना ओलीको छ। यही चाहनाकै कारण उनले गत फागुन ८ गते अर्थमन्त्री खतिवडालाई सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्रीको जिम्मेवारी पनि थपिदिएर कार्यकाल लम्ब्याउने संकेत दिएका थिए। पार्टी सचिवालयका अधिकतर सदस्य आफ्नो चाहनाविपरीत गएपछि बुधवारको बैठकमा ओलीले बारम्बार भनेका थिए 'तपाईंहरूले मलाई अप्ठ्यारो पार्नुभयो।' उनले पहिला १८ जनाको सिट खाली हुँदा सर्तसहित राष्ट्रिय सभा सदस्य बन्नु भनेका गौतम अहिले यतिकै सहमत हुनुका पछाडि 'केही न केही खेलेमेलो छ' भनेका थिए।

ओलीले यही गुनासो शुक्रवार दिउँसो आफ्नै निवास बालुवाटारमा नेता नेपालसँग पनि गरे। करिब ३ घण्टा लामो छलफलमा ओलीले खतिवडालाई अघि बढ्न नदिन दाहालले खेल खेलेको र त्यसको गोटी खनाल, नेपाल र गौतम भएको भन्दै गुनासो गरे। 'प्रचण्डजी त विभिन्न स्थायँ समूहको पङ्गु यन्त्रमा लागेर गौतमलाई अघि बढाइराख्नुभएको छ, तपाईंहरू किन बहकिनुभयो, मैले बुझ्न सकिनँ,' ओलीले नेपालसँग भनेका थिए। उनले खतिवडालाई नै राष्ट्रिय सभा सदस्य बनाउने आफ्नो पूर्ववत् अडान यथावत् रहेको जानकारी नेपाललाई दिए। 'तपाईंले परम्परा बुझ्नुभएको छ,' ओलीको

भनाइ थियो, 'विभिन्न विषयका विज्ञलाई सरकारले सिफारिस र राष्ट्रपतिले मनोनयन गर्ने हो, गौतमजी पार्टीभित्र हुनुहुन्छ, काममा हुनुहुन्छ, अहिले मलाई अप्ठ्यारो पार्ने गरी राष्ट्रिय सभामा किन जानुपर्‍यो ?'

नेपाल-ओली छलफलका बीचमा केही समय महासचिव विष्णु पौडेल र उपप्रधान तथा रक्षामन्त्री ईश्वर पोखरेल पनि बालुवाटार पुगेका थिए। पार्टीवाहिरका र विषयविज्ञलाई मन्त्रिपरिषदले सिफारिस गर्ने र संसद्मा उनीहरूको सिटसमेत छुट्टै हुने पुरानो संसदीय परम्परा भए पनि २०६२/६३ को जनआन्दोलनयताका सरकारले त्यसलाई मिच्दै आएका छन्। संविधानको धारा ८६ को उपधारा २ (ख) ले सरकारको सिफारिसमा राष्ट्रपतिबाट कम्तीमा एक महिलासहित तीन सदस्य मनोनयन गर्ने व्यवस्था गरे पनि उनीहरूको योग्यताबारे संविधान मौन छ।

जवाफमा नेपालले ओलीलाई अहिले खतिवडालाई मन्त्रीका रूपमा निरन्तरता दिन सुझाव दिँदै ६ महिनापछि अर्को विकल्प खोज्न सकिने बताएका थिए। 'पार्टीले सर्वसम्मत निर्णय गरिसक्यो, मान्दिनँ भन्दा गलत सन्देश जान्छ,' नेपालको भनाइ थियो, 'युवराजजीलाई मन्त्रीकै रूपमा निरन्तरता दिउँ, वामदेवजीलाई राष्ट्रिय सभा सदस्यमा मनोनीत गरौं।'

नेपालले अरू कुनै उपाय निस्किएन भने पनि एक सदस्यलाई राजीनामा गर्न लगाएर भए पनि युवराजजीलाई राष्ट्रिय सभा सदस्यका रूपमा निरन्तरता दिने वातावरण बनाउने जिम्मा आफूले लिने बताएका थिए। 'अरू कुनै उपाय भनेको के हो ?' कान्तिपुरको प्रश्नमा स्रोतको दाबी छ, 'तपाईंले बुधवारको निर्णय ध्यान दिएर हेर्नुस् न, आवश्यकता र औचित्यका आधारमा संविधान संशोधन गर्ने भन्ने छ। ६ महिनासम्म त्यो आवश्यकता महसुस हुन सक्छ, त्यही बेला राष्ट्रपतिले मनोनीत गर्ने सदस्य संख्या थप गर्न सकिन्छ।'

संविधान संशोधनको नेकपाभित्रको छलफल भने सेलाएको छैन। शुक्रवार पनि उपाध्यक्ष गौतम र महासचिव पौडेलबीच यसबारे छलफल भयो। गौतम पक्षको दाबीअनुसार प्रधानमन्त्री ओलीको चाहनामा पौडेल संविधान संशोधनबारे छलफल गर्न गौतम निवास पुगेका हुन्। 'यसबारे नेकपाभित्र तीन विषयमा छलफल चलिरहेको छ, पहिलो राष्ट्रिय सभा सदस्य पनि प्रधानमन्त्री बन्न सक्ने, दोस्रो राष्ट्रपतिले मनोनयन गर्ने राष्ट्रिय सभा सदस्य संख्या बढाउने र तेस्रो प्रतिनिधिसभा चुनावमा पराजित व्यक्ति मन्त्री बन्न नसक्ने प्रावधान हटाएर संघीय संसद्का जोसुकै सांसद प्रधानमन्त्री र मन्त्री बन्न सक्ने व्यवस्था राख्ने,' स्रोतले भन्यो, 'राष्ट्रपतिको क्षेत्राधिकार बढाउने विषय त छुट्टै छ।'

पार्टीले सुझाव मात्रै दिएको हो : भट्टराई

प्रधानमन्त्रीका परराष्ट्र सल्लाहकार राजन भट्टराईले राष्ट्रिय सभा सदस्य मनोनीत गर्ने अधिकार क्षेत्र पार्टीको नभएको बताएका छन्। काठमाडौँमा शुक्रवार आयोजित कार्यक्रममा भट्टराईले राष्ट्रिय सभा सदस्यको मनोनयनका सम्बन्धमा मन्त्रिपरिषदले निर्णय गरेर सिफारिस गरेअनुसार राष्ट्रपतिले अन्तिम ठुगो लगाउने बताए। सचिवालय बैठकले उपाध्यक्ष वामदेव गौतमलाई राष्ट्रिय सभामा मनोनयन गर्ने विषयमा पार्टीले सरकारलाई सुझाव मात्र दिन सक्ने उनले बताए। उनले भने, 'मनोनयनको विषयमा पार्टीको निर्णय भन्ने हुँदैन। अर्स्त १८ जनाको विषयमा पार्टीले निर्णय गर्‍यो, निर्वाचन भयो। यो मनोनयनको विषय राष्ट्रपतिको विषय हो, पार्टीले निर्णय गरेर यो गर भन्ने होइन, सुझाव दिएको छ। त्यो सुझावलाई सरकारले कसरी लिन्छ, भन्नेमा प्रधानमन्त्रीले जिम्मेवारीपूर्ण र परिपक्व हिसाबले निष्कर्ष निकाल्नुहुन्छ।'

भट्टराईले गौतमको विषय व्यवस्थापन नहुने विषय नभएको र उपयुक्त हिसाबले व्यवस्थापन हुने बताए।

SalesBerry

DEPARTMENT STORE

Saleways

POKHARA

SalesBerry

EXPRESS

अति सरस्तो

BHANSAGHAR PREMIUM LONG GRAIN RICE 20 KG

Our Price

Rs. 2450

Pay Via **fone**pay

Rs. 2327/-

Save

338

MRP Rs. 2665-

HULAS JEERA MASINO RICE 25 KG

Our Price

Rs. 1859

Pay Via **fone**pay

Rs. 1766/-

Save

169

MRP Rs. 1935-

SUNAULO KIRAN SUNFLOWER OIL 1 LTR POUCH

Our Price

Rs. 149

Pay Via **fone**pay

Rs. 141/-

Save

30

MRP Rs. 171-

SUGAR LOOSE 1 KG

Our Price

Rs. 75

Pay Via **fone**pay

Rs. 71/-

Save

7

MRP Rs. 78-

BRITANNIA DIGESTIVE SUGAR FREE 350 GM

Our Price

Rs. 234

Pay Via **fone**pay

Rs. 222/-

Save

28

MRP Rs. 250-

SAI KRIPA TEA 1 KG POUCH

Our Price

Rs. 399

Pay Via **fone**pay

Rs. 379/-

Save

91

MRP Rs. 479-

KELLOGGS CORN FLAKES 875 GM

Our Price

Rs. 575

Pay Via **fone**pay

Rs. 546/-

Save

74

MRP Rs. 629-

KELLOGGS CHOCOS 375 GM

Our Price

Rs. 289

Pay Via **fone**pay

Rs. 274/-

Save

36

MRP Rs. 319-

BRUK TOMATO KETCHUP 1 KG

Our Price

Rs. 215

Pay Via **fone**pay

Rs. 204/-

Save

36

MRP Rs. 242-

HALDIRAM PLAIN/ MASALA BHUJIYA 400 GM

Our Price

Rs. 179

Pay Via **fone**pay

Rs. 170/-

Save

35

MRP Rs. 285-

SAMYANG HOT CHICKEN RAMEN/ 2X SPICY 140 GM

Our Price

Rs. 139

Pay Via **fone**pay

Rs. 132/-

Save

17

MRP Rs. 149-

SUNSILK BLACK SHINE SHAMPOO 350 ML

Our Price

Rs. 229

Pay Via **fone**pay

Rs. 218/-

Save

47

MRP Rs. 265-

MAMY POKO PANTS L-44/ XL-38/ M-52/ S58

Our Price

Rs. 1031

Pay Via **fone**pay

Rs. 979/-

Save

101

MRP Rs. 1080-

ARIEL DETERGENT 500 GM

Our Price

Rs. 169

Pay Via **fone**pay

Rs. 160/-

Save

20

MRP Rs. 189-

HARPIC POWER ORIGINAL 500 ML

Our Price

Rs. 122

Pay Via **fone**pay

Rs. 115/-

Save

20

MRP Rs. 135-

NESTLE EVERYDAY MILK POWDER 400 GM

Our Price

Rs. 375

Pay Via **fone**pay

Rs. 356/-

Save

59

MRP Rs. 445-

सेल्सबेरीमा सपिड गर्नुहोस् र वर्षभरी FREE सपिड गर्ने मौका पाउनुहोस्

हरेक हप्ताको लक्की ड्र

भाग लिनका लागि खरिद गर्नु पर्ने

हरेक हप्ताका भाग्यशाली विजेताहरू

हरेक हप्ताको भाग्यशाली विजेताहरूले पाउनुहुने फ्रि सपिड भौचर

रु. १००० भन्दा माथि

१५ जना

रु. ५००० को १ भौचर

रु. २००० भन्दा माथि

६ जना

रु. ५००० को ३ भौचर

रु. ५००० भन्दा माथि

२ जना

रु. ५००० को ६ भौचर

रु. १०००० भन्दा माथि

१ जना

रु. ५००० को १२ भौचर

5% Discount on **fone**pay

10% Refund of VAT Amount on **fone**pay

मोबाईल बैंकिङ (**FonePay**) र **Sewa** मार्फत मुक्तानी गर्दा सम्पूर्ण सामानहरूमा थप ५% छुट पाउनुहोस् साथै भ्याटमा १०% फिर्ता पाउनुहोस् ।

यो योजना सेल्सबेरीका सबै शाखाहरूमा लागू हुनेछ !

FOR MANY MORE UNBELIEVABLE OFFERS, PLEASE VISIT STORE NEAR YOU!

१. द्धमाकोल ९८०१९७१३० । २. कोटेश्वर ९८०१९७३११ । ३. रामनगर (बौद्ध) ९८०१९७१३०८ । ४. मुम्बाहाल (बाबिलि) ९८०३१४५५०८ । ५. पेप्तीकोला ९८०१९७३२५० । ६. सुन्ध्या ९८०१९७३०९१ । ७. पुनोको बानेश्वर ९८०१९७३०८ । ८. मध्य बानेश्वर (बासुकी मार्ग) ९८०१९७३०८ । ९. बनेपा ९८१८३३७३०८ । १०. महाराजगंज ०१-४७०५३३३ । ११. हासिगोला ०१३३७३१६१ । १२. सित्तौपाईला ०१-४८२४७७० । १३. लगनखेल ०१-४५५१७७७ । १४. चक्रपथ ०१-४०६२७७७ । १५. सातढोबाटो ०१-४५५०४२३ । १६. नयाँबस्ती, जोरपाटी ९८०१९७५२५८ । १७. बाग्लुङ्गा ९८०१८५५५०५ । १८. लोकथली ९८०१८५५५०५ । १९. झप्सीखेल ९८०१९३४२४७ । २०. पोखरा: १. चिन्तेकुङ्गा ०६१-४३०१७७ । २. बिरौटा : ०६१-४३०१७७ । ३. लेकसाईड ०६१-४६१७७३ । ४. मद्रकाली ९८०१९७३२११ । ५. बगर ९८१६०३२७२९

Offer Valid till Falgun 23, 2076. T&C All Rights reserved to SalesBerry to revise/pull back Discounts without any prior information. All offers are subject to stock availability.

जोखिम
निम्त्याउने
मोबाइल

सवारी चाप रहेको राजधानीमा पैदलयात्रु बढी जोखिममा छन् । जेन्ना क्रसमा समेत बस्तिआउने सवारीसाधनबाट ज्यान जोगाउने मुस्किल छ । सवारी चालकमात्रै होइन जेन्ना क्रस र आकाशे पुल प्रयोग नगर्ने यात्रुसमेत दोषी छन् । सडकपेटीमा हिँड्दा वा जेन्ना क्रस पार गर्दा तपाईं आफूचाहिँ कतिको ट्राफिक नियम पालना गर्नुहुन्छ ? राजधानीका विभिन्न सडकमा मोबाइलमा कुरा गर्दै र इयरफोन लगाएर बाटो काट्दै गरेका यी पैदलयात्रुले आफै जोखिम निम्त्याइरहेका छैनन् र ?

तस्विर : इलिट जोगी, कान्तिपुर

संशोधित बजेटमा
२७ करोड वृद्धि

हेटौडा (कास)- बजेटमा संशोधन गरेको छ । उपमहानगरपालिका मेयर हरिबहादुर महतको सभाध्यक्षतामा बसेको बैठकले संशोधित बजेटमा २७ करोड रुपैयाँ वृद्धि गरेको छ । पाचौँ नगरसभाले चालु आवमा एक अर्ब ८१ करोड रुपैयाँ विनियोजन गरेकोमा छैटौँ नगरसभाले २ अर्ब ८ करोड रुपैयाँ बजेट पारित गरेको छ । आन्तरिक र बाह्य आम्दानी वृद्धि भएकाले संशोधित बजेटको रकम बढेको उपमहानगरपालिकाले जनाएको छ ।

चालु आर्थिक वर्षको लागि साविक नगरसभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रम र संशोधित बजेटले नगरवासीका आवश्यकता परिपूर्ति भई जीवनस्तरमा सुधार आउने उपमेयर मीनाकुमारी लामाले बताइन् । पूर्वाधार क्षेत्रको चालु आवको बजेट ७ करोड २७ लाख ७ हजारको ५ सय ५८ वटा योजना रहेकोमा हालसम्म २९ करोड ४० लाख ८८ हजार बराबरको ३ सय २५ वटा योजना सम्मोत्ता भइसकेको छ ।

वामती प्रदेशको राजधानीसमेत रहेको हेटौँडा उपमहानगरपालिका क्षेत्रभित्र प्रदेशस्तरीय भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि २० स्थानका सार्वजनिक एवं उपमहानगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका जग्गा उपलब्ध गराउने निर्णय भएको छ । व्यवस्थित बस टर्मिनल भवन तथा बसपार्क निर्माणका लागि ९३ करोड ११ लाख ५६ हजार बराबरको विस्तृत परियोजना प्रस्ताव तयार भइसकेको छ ।

छोटकरी

३ गाडी ठोक्कँदा ६ घाइते

धादिङ (कास)- बेनिघाट रोराङ-५ चरौँदी पुलमा तीन सवारीसाधन ठोक्कँदा बाँसबारीस्थित सहिद गंगालाल हृदयरोग केन्द्रका दुई चिकित्सकसहित ६ जना घाइते भएका छन् ।

स्याङ्जामा आयोजित स्वास्थ्य शिविरका लागि वा १ प ८९२ नम्बरको माइक्रोमा केन्द्रका १० जनाको समूह जाँदै थियो । जन्ती बोकेर काठमाडौँबाट स्याङ्जातर्फ जाँदै गरेको वा ८ ख ९४९२ नम्बरको बस अनियन्त्रित हुँदा उक्त माइक्रो र वा १ ख ६३० नम्बरको टुक पुलमा ठोक्किएका थिए । डा. जगन्नाथ पोखरेल, डा. विश्व पोखरेल, स्टाफ नर्स ललित महर्जन र माइक्रो चालक शंकर कपानीलाई उपचारका लागि काठमाडौँ पठाइएको छ । अन्य चालकलाई नियन्त्रणमा लिइएको जिल्ला ट्राफिक कार्यालय राजुरीका इन्चार्ज नेत्रप्रसाद भट्टले बताए ।

पर्यटन व्यवसायीलाई 'एसियन एक्सिलेन्स अवार्ड'

हेटौँडा (कास)- मकवानपुरको थाहा नगरपालिका-९ चित्लाङका पर्यटन व्यवसायी देवेन्द्र नेपालले 'एसियन एक्सिलेन्स अवार्ड' प्राप्त गरेका छन् । विभिन्न पाँच देशका पर्यटन व्यवसायीमध्ये उनी उत्कृष्ट व्यवसायी घोषित भएका हुन् । भारतको दिल्लीमा लाइभ २४ ले आयोजना गरेको कार्यक्रममा सिंगापुर, भियतनाम, मलेसिया, भारत र नेपालका विभिन्न क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याएका व्यक्तित्वलाई अवार्ड दिइएको थियो ।

जि

रमेशकुमार पौडेल (चितवन)

ल्ला प्रहरी प्रमुखका रूपमा चितवन आउनासाथ एसपी नान्तीराज गुरुङ अवैध नदी दोहनविरोध 'एक्सन'मा उत्रिएका थिए । कार्यावधि मिचिरे ढुंगा, गिट्टी, बालुवा निकाल्न प्रयोग भएका तीन वटा एस्काभेटर, १२ वटा टिपर र १४ वटा ट्र्याक्टर उनको नेतृत्वमा माघ २५ गते नियन्त्रणमा लिइयो । इच्छाकामना गाउँपालिकाले खोला उत्खननको ठेक्का लगाएको खगेरीबाट ती साधन नियन्त्रणमा लिइएको थियो ।

बातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (ईआईए), कार्यावधि र स्थानीय तहको शुल्कसम्बन्धी नीतिवाहिर गएर नदी, खोला र खेतबाट आफूखुसी गिट्टी, ढुंगा, बालुवा र माटो निकाल्दा पालिकाका प्रतिनिधि र सरकारी अधिकारी नै आजित भएका छन् । जुटपानी प्रहरी चौकी उद्घाटन गर्दै सोमवार चितवनका प्रमुख जिल्ला अधिकारी नारायणप्रसाद भट्टराईले गृहमन्त्री रामबहादुर थापालाई यही समस्या सुनाए ।

राष्ट्रिय नगरपालिकाले औपचारिक रूपमा लोथर खोलाका माथै उत्खनन गर्न अनुमति

टिपर चालकबाट बरामद नक्कली राजस्व बिल ।

तस्विर : कान्तिपुर

दिएको छ । तर अन्यबराट पनि गिट्टी, बालुवा निकालेर बेच्ने गरेको स्थानीय बताउँछन् । 'टोली नै बनाएर अनुगमनमा जाँदा फेरि केही भेटिँदैन', नगरपालिकाको मेयर प्रभा बरालले भनिन् । फागुन ७ गते मेयरसहितको टोली वडा नं. ९ मा अनुगमनमा निस्किएको थियो । त्यसवेला भने उत्खननसँग जोडिएको अर्को

समस्या पत्ता लाग्यो । 'माटो बोकेर आएको एउटा टिपर चालकसँग बिल (रसिद) माथोथो । तर त्यो त फर्जी रहेछ', मेयर बरालले भनिन् । माटो उत्खननको राजस्व काट्ने रसिद नगरपालिकाले वडा कार्यालयलाई उपलब्ध गराउँछ । जसमा नगरपालिकाको छाप पनि हुन्छ । मेयर बरालको टोलीले छाप नलगाएको रसिद फेला पार्यो ।

ENJOY

DOLBY

ATMOS SOUND

BIG Movies

NOW SHOWING

AAMA : 9:15 AM, 2:45 PM, 7:00 PM
SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN : 11:15 AM, 5:30 PM
SENTI VIRUS : 8:30 AM, 2:00 PM, 4:30 PM, 8:30 PM
THAPPAD : 9:00 AM, 2:15 PM, 5:15 PM, 8:15 PM
SONIC THE HEDGEHOG : 11:45 AM, THE INVISIBLE MAN (A) : 12:00 PM

NLIC City Centre Kamlapokhari, Kathmandu

At Rs 185

4011643/45, 01-2112239

www.bigmovies.com.np

facebook/bigmoviesnepal

Wednesday & Thursdays

At Rs 185

Conditions apply

QFX cinemas

NOW SHOWING

For booking and updated info: Kamlapokhari 01-4442220, Narayanganj 056-522079, Hapilaha 061-411330, Pokhara 061-522630/47, Biratnagar 023-543083, Butwal 071-541506, Biratnagar 021-512644, cfcinemas.com

INVISIBLE MAN

SONIC THE HEDGEHOG

THAPPAD

आमा

शुद्धि

सेन्टी भाइरस

Showing Time 8:20, 11:20, 2:20, 5:20

• Bhoot • Thappad • सेन्टी भाइरस • आमा • धुलो • साङ्लो • लभ डाइरिज

GUNA GROUP गुण सिनेमा हल प्रा. लि.

• Sentivirus • Aama • Dhulo • Love Diaries • Sango • Thppad • Bhoot

तपाईंको आज			
	पदोन्नति		प्रियजन भेट
	केही लाम		अपजस
	कार्य सिद्धि		मनोकाक्षा पूर्ण
	कर्म प्राप्ति		आलोचित हुने
	भाग्य वृद्धि		शत्रु परास्त
	कान्ति दाय		आर्थिक लाभ
भोलिको पात्रो			
विक्रम संवत् २०७६ साल फागुन १८ गते आइतबार तदनुषंग १ मार्च २०२० फाल्गुन शुक्लपक्ष षष्ठी तिथि प्रातः ७:२३ बजेसम्म अग्रान्त सप्तमी तिथि, कृत्तिका नक्षत्र रात्रिको ५:४ बजेसम्म अग्रान्त रोहिणी नक्षत्र, ऐश्वर्य चोगा प्रातः ९:४१ बजेसम्म अग्रान्त वैशाख चोगा, वणिज करण प्रातः ७:२३ बजेसम्म अग्रान्त गुरु करण, ज्येष्ठ राशिका चण्डना प्रातः ९:४५ बजेसम्म अग्रान्त वृष राशिका ।			

कान्तिपुर टेलिभिजन	
४:३०	फिल्म ठलक (रिपेट)
५:००	कल कान्तिपुर
६:३०	कान्तिपुर न्यूज
७:३०	हिजर्ज द लाक
८:३०	कान्तिपुर समाचार
९:३०	प्रदेश विशेष (लाइभ)
१०:३०	कान्तिपुर समाचार
११:३०	इन्ड लाई सो
१२:३०	हिजर्ज द लाक (रिपेट)
१३:३०	कान्तिपुर न्यूज
१४:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१५:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
१६:३०	हिजर्ज द लाक (रिपेट)
१७:३०	कान्तिपुर समाचार
१८:३०	इन्ड लाई सो (रिपेट)
१९:३०	कान्तिपुर न्यूज
२०:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२१:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
२२:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२३:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२४:३०	इन्ड लाई सो

रेडियो कान्तिपुर रेडियो राष्ट्रको	
६६.१ काठमाडौँ, भैरहवा, वीरगञ्ज, भरतपुर, मेरहवा, १०१.८ पोखरा, धनगढी, नेपालगञ्ज	
००:०५	गर्क अनुवाक (बालगण्ड)
०१:३०	कान्तिपुर सञ्चार
०२:३०	द हेल्थबल
०३:३०	विशाल प्रशिक्षण (लाइभ)
०४:३०	कल कान्तिपुर सञ्चार
०५:३०	प्रदेश विशेष (लाइभ)
०६:३०	कल कान्तिपुर सञ्चार
०७:३०	इन्ड लाई सो
०८:३०	हिजर्ज द लाक (रिपेट)
०९:३०	कान्तिपुर न्यूज
१०:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
११:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
१२:३०	हिजर्ज द लाक (रिपेट)
१३:३०	कान्तिपुर समाचार
१४:३०	इन्ड लाई सो (रिपेट)
१५:३०	कान्तिपुर न्यूज
१६:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१७:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
१८:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१९:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२०:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२१:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२२:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२३:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२४:३०	इन्ड लाई सो

अस्पताल र विविध	
१०:३०	कान्तिपुर सञ्चार
११:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१२:३०	कान्तिपुर न्यूज
१३:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१४:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
१५:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१६:३०	कान्तिपुर न्यूज
१७:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१८:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
१९:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२०:३०	कान्तिपुर न्यूज
२१:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२२:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
२३:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२४:३०	इन्ड लाई सो

प्रहरी र एम्बुलेन्स	
१०:३०	कान्तिपुर सञ्चार
११:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१२:३०	कान्तिपुर न्यूज
१३:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१४:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
१५:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१६:३०	कान्तिपुर न्यूज
१७:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
१८:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
१९:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२०:३०	कान्तिपुर न्यूज
२१:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२२:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपेट
२३:३०	कल कान्तिपुर रिपेट
२४:३०	इन्ड लाई सो

कान्तिपुर सम्पर्क

मिनास, सुनार तथा गुनासालका लागि ९६८०-०१-२२२२२ (NTC) ९८०१-५७-२२२२ (Ncell)

आगं छैं पुनर्निर्माणमा बजेट अभाव

काठमाडौं (कास)- काठमाडौंको किलागल टोलको एउटा घर छ, आगं छैं (आंगम घर) । इन्द्रजात्रामा देखाइने नाचको तयारीका लागि प्रयोग हुँदै आएको उक्त घरमा भूकम्पले क्षति पुऱ्यायो । देवी नाच प्रवर्द्धन तथा संरक्षण समितिले व्यक्तिको नाममा भएको पाँचतल्ले उक्त घर गृहीमा नाममा किनेको थियो । तर अहिले पुर्ननिर्माणमा रकम अभाव भएको समितिले जनाएको छ ।

दी प्याँख (देवी नाच) का गुरू इन्द्र, मोहनकृष्ण, ब्रम्मु, मचाकाजीलगायतका महर्जनहरूले एक करोड ८५ लाख रूपैयाँ जुटाएर घर किनेका थिए । उक्त घरमा नाचको प्रशिक्षण र देवीदेवताको साधना हुँदै आएको छ । 'घरघनीले आंगम घर विक्री गर्न लागेका थिए । देवता साधन गर्न समस्या हुने भएकाले सम्पूर्ण गृहीयार जुट्यौं,' समितिका अध्यक्ष इन्द्र महर्जनले भने, 'चन्दा संकलन र ऋण सापटी गरी घर किन्यौ । तर, भूकम्पले चर्चेको भवनको पुर्ननिर्माण गर्न पाँच करोड रूपैयाँ लाग्ने भएपछि, हामी आतिएका छौं ।'

घर भत्किए पनि गृहीयारहरूले परम्परा जोगाउन गोरखाको मनकामना मन्दिर पुगेर समेत पुजाआजा गरी प्रसाद चढाए । 'बैलेमा पुर्ननिर्माण नसके इन्द्रजात्रामा पूजाआजा तथा नाच प्रशिक्षण दिन समस्या हुनेछ,' उनले भने, 'प्रत्येक वर्ष कच्चापदार्थको मूल्य बढ्दै जाने भएकाले समयमै पुर्ननिर्माण गर्नुपर्ने चुनौती पनि छ ।' पुर्ननिर्माणका लागि उक्त घर गृहीयारको धर्मदानमा भत्काइसकिएको छ ।

आंगम घर तन्त्रमार्गीद्वारा देवता स्थापना गरिएको गुप्त कोठा हो । नाच मञ्चन गर्नुअघि देवगणहरूले अनिवार्य रूपमा देवता साधना गर्नुपर्छ । जुन आंगम घरमा गरिन्छ । तर, देवी नाचका गृहीयारले भने काठमाडौं महानगर-१८ स्थित एक व्यक्तिको स्वामित्वको पेगोडा शैलीको मन्दिरमा पूजा गर्दै आइरहेका थिए । अहिले नाचका बहुमूल्य मुकुट, गरगहना तथा पोसाक देवी नाचका कजी (व्यवस्थापक) नातिकाजी महर्जनको घरमा राखिएको छ । बाजागाजा भने ८६ वर्षीय गुरु इन्द्र महर्जनको घरमा व्यवस्थापन गरिएको छ । प्रत्येक वर्ष साउनमा चौथी पूजा गरेर एक महिना देवगण तालिम दिनुपर्ने चलन छ । त्यो पनि हाल गुरूकै घरमा सञ्चालन भइरहेको छ । उनीहरूले पारिश्रमिक भने पाउँदैनन् ।

आंगम घर पुनर्निर्माणका लागि काठमाडौं महानगरपालिकाले एक करोड रूपैयाँ विनियोजन गरेको मेयर विद्यासुन्दर शाक्यले बताए । पुर्ननिर्माणका लागि पाँच करोड खर्च हुने प्राविधिकले अनुमानित लागत निकालेका छन् । 'सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण गर्न वडाबाट सक्दो सहयोग हुनेछ,' काठमाडौं महानगर-१८ का वडाध्यक्ष न्हुच्छेकाजी महर्जनले भने ।

बायाँ लेनमा जे देखियो

७ किलोमिटर पार गर्न एक घन्टा ५ मिनेट लाग्यो, छिट्टै आइपुगेको भन्दै चालक भने 'खुसी' देखिए

सूर्यविनायक-जडिबुटी ६ लेन सडकखण्डको जडिबुटीमा भएको सवारी जाम । ट्राफिक प्रहरीले यो सडकखण्डमा यात्राहक र मालवाहकलाई बायाँ लेन निजी/साना सवारीलाई दायाँ लेनमा मात्र चलाउनुपर्ने नयाँ व्यवस्था बुधवारदेखि लागू गरेको छ ।

। सूर्यविनायक-जडिबुटी

सीमा तामाङ (काठमाडौं)

भक्तपुरको सूर्यविनायकबाट शुरुवार विहान ९ बजेर ३० मिनेट जाँदा वा ५ ख ४९५३ नम्बरको वस गुड्यो । सूर्यविनायकको वस स्टपअगाडि एक ट्राफिक प्रहरी दायाँ-बायाँ लेनमा गुडेका सवारीसाधन नियालिरहेका थिए । चालक आफ्नै पारामा यात्रुसँग गफिदै वस चलाउँदै थिए । सहचालकले गर्दा पनि सवारी दुर्घटना हुने गरेको र त्यस्तो अवस्थामा समितिले पनि नेहेर्ने उनको भनाइ थियो ।

वस सल्लाघरीस्थित तीनकुने चोक आइपुग्यो । चोकमा ट्राफिक प्रहरी प्लेकार्ड बोकेर उभिरहेका थिए । 'प्लेकार्डमा लेखिएको थियो- 'वस, मिनीबस, ट्रक, टिपर र माइक्रोबस सधै बायाँतर्फमात्र चलाउनुहोस् ।' यो दृश्य देखेपछि चालकले आक्रोशमिश्रित आवाजमा भने, 'ट्राफिकले सार्वजनिक सवारीसाधनलाई मात्र कडाइ गर्छ, अरूलाई केही गर्न सक्दैन । चिट काट्न अनेक नियम ल्याउँछन् ।'

ट्राफिक प्रहरीले सूर्यविनायक-जडिबुटी सडकखण्डमा बुधवारदेखि ठूला सवारीलाई बायाँ लेनमा मात्र गुड्न दिनेगरी नियम लागू गरेको छ । चालक यो नियमदेखि रुष्ट देखिए । 'जहिले ठूला गाडीलाई मात्रै नियम ल्याउने र

दुख दिने गर्छ,' उनी भन्दै थिए । वस शङ्खर चोक आइपुग्यो । १० मिनेट रोकेर यात्रु चढाइरहेका सहचालकलाई उनले भने, 'ट्राफिक हेर है, देख्यो भने फेरि चिट काट्छ ।' वस स्टपमा यात्रु ओराल्न र चढाउनमात्र पाउने नियम भए पनि ट्राफिक प्रहरीलाई छलेर चालकले गाडी रोक्ने गरेका छन् ।

ठिमी चोक र गट्टाघर चोकमा पनि ट्राफिक प्रहरी प्ले कार्ड लिएर उभिएका थिए । एक जना सवारीसाधन गुड्ने लेन नियालिरहेका थिए ।

कौशलटार चोक आइपुग्दा पाँच मिनेट जाम भयो । लोकन्थली चोकसम्म आइपुग्दा चालक मोबाइलमा कुरा गर्दै एक हातले स्टेयरिड चलाइरहेका थिए । लोकन्थलीमा पनि पाँच

मिनेट जाममा फस्नुपऱ्यो । 'आजकाल यहाँ पनि अटोमेटिक जाम हुन थाल्यो,' उनले भने, 'लेन पालना नगरी बाइक जता पनि छिर्दा जाम बढेको हो ।' लोकन्थली चोकमै एक ट्राफिक प्रहरी आफ्नो लेनमा नगुडेका सवारीसाधनलाई रोक्दै लेन देखाएर सम्झाइरहेका थिए । वसलाई लोकन्थलीबाट जडिबुटीको पुल आइपुग्नु २० मिनेट लाग्यो । 'अफिस टाइममा यस्तै हो, जता पनि जाम,' एक यात्रु भन्दै थिए, 'सवैलाई आफ्नो गन्तव्य पुग्ने हतार ।' सूर्यविनायकबाट कोटेश्वर चोक आइपुग्दा १० बजेर ३५ मिनेट भएको थियो । सात किलोमिटर सडक पार गर्न एक घन्टा ५ मिनेट लाग्यो । अरू बेलाभन्दा छिट्टै आइपुगेको भन्दै चालक 'खुसी' देखिए ।

महानगरीय ट्राफिक प्रहरी महाशाखाले सूर्यविनायक-जडिबुटी ६ लेन सडकखण्डमा यात्रवाहक र मालवाहकलाई बायाँ लेन र निजी/साना सवारी दायाँ लेनमा मात्र चलाउनुपर्ने नयाँ व्यवस्था लागू गरेको छ । सडक दुर्घटना न्यूनीकरणसँगै लेनलाई अनुशासित एवं व्यवस्थित रूपमा पालना गराउन, सवारी आवागमनलाई सहज बनाउन र ट्राफिक नियम पालना गराउन उक्त नियम लागू गरिएको महाशाखाका प्रमुख एसएसपी भीमप्रसाद ढकालले बताए ।

'अहिले ट्राफिक नियम उल्लंघन गर्ने, सवारी दुर्घटना हुँदा, कागजपत्र नहुँदा चेकजाँच गर्ने चिट काट्ने गरिए पनि लेन अनुशासन पालना नगर्नेलाई अहिले जनचेतना जगाउने काममात्र भइरहेको हो,' उनले भने, 'केही समयपछि नियम नमान्ने सवारीलाई प्रहरीले एक हजार पाँच सयसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।'

उक्त सडकखण्डमा महाशाखाले ८० वटा जानकारीमूलक बोर्ड राखेको छ । लेन हुँदा पनि सवारी चालकले सही लेन प्रयोग नगरेको र लापरवाही तरिकाले लेन परिवर्तन गर्दा दुर्घटना बढ्दै गएको महाशाखाका प्रवक्ता जीवनकुमार श्रेष्ठले बताए । प्रवक्ता श्रेष्ठको अध्यक्षतामा गठित सुक्नाव समितिले पेस गरेको सुक्नावअनुसार लेनसम्बन्धी यस्तो व्यवस्था लागू गरिएको हो ।

समितिका अनुसार देशकै पहिलो ६ लेन सडकमा लेन अनुशासन पालना नहुँदा मासिक दुई सयको हाराहारीमा सवारी दुर्घटना हुने गरेको छ । उक्त सडक खण्डमा प्रतिमिनेट ५१ वटा मोटरसाइकल र २३ वटा चारपाछे सवारीसाधन गुड्ने समितिले जनाएको छ ।

। छोटकरी

धावक महिलालाई
महिनावारी कप

काठमाडौं (कास)- 'मीरा राई इर्निसिएटभ'ले ५० जना अल्ट्रा धावक महिलालाई महिनावारी कप वितरण गरेको छ । हडकडको 'लुना नेचुरल्स'सँगको सहकार्यमा कप वितरण गरिएको हो । धावकहरूलाई कप प्रयोग गर्ने, भण्डारण गर्ने तरिका पनि सिकाइएको छ । 'महिनावारी भएकै कारण बहिनीहरूले वौडबाट हतोत्साहित हुन नपरोस् भनेर कप वितरण गरेका छौं,' अल्ट्रा धावका मीरा राईले बताइन् । ठमेलको आउटडोर एड्भेन्चर सेन्टरमा आयोजित कार्यक्रममा ९५ महिला सहभागी थिए । इर्निसिएटभकी कार्यक्रम व्यवस्थापक सञ्जु जिसीका अनुसार कप सिलिकनबाट बनेको भएकाले शरीरमा कुनै असर पर्दैन । महिनावारी कप नै वितरण गर्नुमा मीराको कथा जोडिएको छ । 'जब महिनावारी हुन्थ्यो, दौडनका लागि निकै गाह्रो हुन्थ्यो,' मीराले भनिन्, 'छालामा पास्थ्यो, म भनेजति दौडन सक्दिनथेँ ।' विदेशी साथीले महिनावारी कपबारेमा थाहा दिएपछि, मीराले पनि प्रयोग गर्न थालिन् । त्यसपछि उनलाई महिनावारीका बेला दौडन, तालिम र अभ्यास गर्न असहज भएन । 'आफ्नो भोगाइले गर्दा बहिनीहरूलाई मेरो क्षमताले भ्याएको सहयोग र सचेतना गराउनुपर्छ' भन्ने लागेर यो पहिलो प्रयास गरेकी हुँ,' मीराले भनिन् ।

पोखरी संरक्षण गर्ने समझदारी

काठमाडौं (रासस)- उपत्यकामा रहेका हिटी, पोखरीलगायतका परम्परागत पानीको स्रोत संरक्षण गर्न दुई नगरपालिका र काठमाडौं उपत्यका खानेपानी विकास बोर्डबीच समझदारी भएको छ । खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालयमा शुक्रवार आयोजित कार्यक्रममा मन्त्री विना मगरको उपस्थितिमा महालक्ष्मी नगरपालिकाका प्रमुख रामेश्वर श्रेष्ठ, मध्यपुर नगरपालिकाका प्रमुख मदनसुन्दर श्रेष्ठ र बोर्डका कार्यकारी निर्देशक सञ्जीवविक्रम राणाले समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गरे । मन्त्री मगरले उपत्यकामा रहेका खानेपानीलाई संरक्षणसँगै तिनलाई पहिलेकै स्वरूप देखिने गरी योजना बनाइएको बताइन् । महालक्ष्मी नगरपालिकाका प्रमुख श्रेष्ठले कार्यविधि नै बनाएर पोखरीको नक्सांकन गर्ने काम भइरहेको जानकारी गराए । मध्यपुर नगरका प्रमुख श्रेष्ठले पोखरी संरक्षण र निर्माण ठेक्का सम्मोताबाट गर्न नहुनेमा जोड दिए ।

नेपाल म्यागजिन 'अब नयाँ वेबसाइट र एपमा पनि

बढ्लिँदो नेपालको अन्तर्कथा

nepalmag.com.np

f t i @NepalMagazine

GET IT ON Google Play

ने

Download on the App Store

समाज नयाँ, एेन पुरानो

ठोेन्द्र प्रकाश पुरी

२०३३ कालिक ४ गतेदेखि लागू हुनेगरी सामाजिक व्यवहार (सुधार) ऐन-२०३३, ल्याइयो । पञ्चायती व्यवस्थामा सार्वभौमसत्ता श्री ५ मा निहित भएको हुँदा संविधान, ऐन र नियमहरू जनताका आँखामा लगाउने पट्टीमात्र थिए । यो ऐन पनि त्यही पट्टी हो ।

अहिले मुलुकमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र छ । तर सामाजिक व्यवहार ऐन २०३३ को मूल स्वरूप जस्ताको तस्तै छ । न्याय प्रशासन ऐन-२०४८, गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानुन संशोधन गर्ने ऐन २०६६, केही नेपाल कानुन संशोधन तथा खारेज गर्ने ऐन २०७२ र केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन २०७४ को माध्यमबाट यस ऐनमा संशोधन भए पनि मूल रूपमा यस ऐनको संशोधन एकपटक पनि भएको छैन । यस ऐनको कार्यान्वयन र औचित्यको प्रभाव के छ भन्ने विषयमा यो लेख केन्द्रित छ ।

ऐनको उद्देश्य

ऐनको प्रस्तावनामा 'सामाजिक व्यवहारमा भडरहेको र बहुदो प्रतिस्पर्धात्मक भडक र फजूल खर्चमा नियन्त्रण गरी सुधार गर्ने' उल्लेख गरिएको छ । सामाजिक व्यवहारलाई सरल र समान बनाउने तथा अनावश्यक खर्चमा नियन्त्रण गर्ने यस ऐनको मुख्य उद्देश्य हो ।

सामाजिक जीवनमा आएको सकारात्मक सुधार आँखाले देखिने र व्यवहारले बुझिने हुनुपर्छ र यसको प्रतिविम्ब ऐनमा देखिनु पर्छ ।

२१ दफा भएको यस ऐन र २०३३ मंसिर २१ गतेदेखि लागू भएको नियमावलीको मुख्य विषय छैटी, न्वारन, जन्मादिवस, पास्नी, व्रतबन्ध, विवाह लगायतका कार्यमा कति संख्यामा जमघट भई कतिसम्म खर्च गर्न पाउने भन्ने व्यवस्था छ । र, यस ऐन तथा नियमावलीको बर्खिलाप हुने कार्य गरेमा कसले, कसलाई, कस्तो दण्ड सजाय गर्ने भन्ने पनि छ ।

यस ऐन र नियमावली अनुसार विवाह हुँदा दुलही पक्षले कुनै नगदी वा जिन्सी लिन नहुने, दुलहा पक्षलाई दुलहीको लागि गहना, कपडा, नगद, जिन्सी वा जेथा तोक्न नपाइने, दाइजो लिर्नदिन नपाइने, जन्तीलाई कुनै किसिमको नगद, जिन्सी, उपहार दिन नहुने, ५१ जनाभन्दा बढी जन्ती लैजान नपाइने, भोजभतेरमा नजिकका नातेदार सयजना र इष्टमित्र छरछिमेकी ५१ जना भन्दा बढी आमन्त्रण गर्न नपाइने लगायतका व्यवस्था छन् ।

त्यसैगरी छैटी, न्वारन, जन्मादिन, पास्नी, व्रतबन्धको भोजमा नजिकको नातेदार २५ जना र छरछिमेकी इष्टमित्र मध्येबाट २५ जना भन्दा बढीलाई आमन्त्रण गर्न पाइँदैन । यस्तो सामाजिक गतिविधिमा के गर्न हुने, के नहुने भन्ने अरु व्यवस्था यस ऐनमा छ ।

एक रुपैयाँभन्दा बढी राखी सम्धी, सम्धिनीलाई ढोगभेट गर्न हुँदैन । तीज पर्वमा दर पठाउँदा मिठाइ र फलफूल जस्ता चिजविजहरू सबैगरी दुई किस्तीभन्दा बढी पठाउन हुँदैन भन्ने

कुरा पनि छ । मृत्यु उप्रान्त १३ दिनसम्म दान गर्दा चल-अचल चौपायसमेत गरी २ हजार रुपैयाँभन्दा बढीको दानदीक्षणा दिन हुँदैन । ऐनमा उल्लेखित यी कुराको कसैले उल्लंघन गरेमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीले विषय र अवस्था अनुसार ३ देखि ४० हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना र ३ दिनदेखि १ वर्षसम्म कैद गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।

ऐन कार्यान्वयनको अवस्था

यस कानुन विपरीत कसैले कार्य गरेको सूचना पाउनासाथ स्थानीय तहले सम्फाइ-बुझाइ गर्ने र अटेर गरेमा स्थानीय प्रशासनलाई जानकारी दिनुपर्छ । प्रमुख जिल्ला अधिकारीले यस ऐन वसोजिम सजाय गर्ने हैसियत राख्छन् । साथै उनले सामाजिक व्यवहार गर्नेवाट यस्तो मुद्दामा सरकारवादी हुने व्यवस्था छ । कानुनमा व्यवस्था भए पनि व्यवहारमा प्रभावकारी ढंगले लागू भएको देखिँदैन । भोजभतेरमा देखिने जत्तीको लावालस्कर, जन्मादिन, पास्नी लगायतका विषयमा हुने भड्कितो व्यवहारले यस ऐनको पालना नभएको र यसबारे कानुन कार्यान्वयन गर्ने निकाय मौन बसेको देखिन्छ ।

ऐन विपरीत सामाजिक व्यवहार गरेका मितिले ३५ दिनभित्र प्रमुख जिल्ला अधिकारी समक्ष उजुरी गर्नुपर्ने र यस्तो मुद्दामा सरकारवादी हुने व्यवस्था छ । कानुनमा व्यवस्था भए पनि व्यवहारमा प्रभावकारी ढंगले लागू भएको देखिँदैन । भोजभतेरमा देखिने जत्तीको लावालस्कर, जन्मादिन, पास्नी लगायतका विषयमा हुने भड्कितो व्यवहारले यस ऐनको पालना नभएको र यसबारे कानुन कार्यान्वयन गर्ने निकाय मौन बसेको देखिन्छ ।

ऐन सम्बन्धी संवैधानिक प्रश्न

यस ऐनको माध्यमबाट एउटामात्र धर्म-संस्कृतिलाई स्थापित गर्ने तत्कालीन पञ्चायती व्यवस्थाको ध्येय देखिन्छ । पहाड र तराईवासी बाहुनको संस्कृतिलाई मात्र यस ऐनले स्वीकार गरेको जस्तो देखिन्छ । वर्तमान संविधानको मूल मर्म संघीयता, लोकतन्त्र र धर्मनिरपेक्षता हो । हाम्रो समाज बहुजाति र बहुधार्मिक छ । एउटा मात्र जात र धर्मलाई सम्बोधन गर्ने यो ऐन त्यसैले संवैधानिक दृष्टिले ऋ्टिपूर्ण छ ।

सामाजिक जीवनमा आएको सकारात्मक सुधार आँखाले देखिने र व्यवहारले बुझिने हुनुपर्छ र यसको प्रतिविम्ब ऐनमा देखिनु पर्छ ।

विभेद सिर्जना गर्ने र विखण्डन ल्याउने प्रकृतिको यो ऐनले समाजमा सकारात्मक प्रभाव पार्न सक्दैन । समाजले अपनाउन नसकेको र कार्यान्वयनका लागि सरकारले मौनता साँचेको यस ऐनको मूल्यमाथि प्रश्न उठ्नु स्वाभाविक हो । समाजलाई नियन्त्रणमा राखी पञ्चायती राजनीतिलाई नै बलियो बनाउने यस्ता खालका ऐनलाई निरन्तरता दिइराख्नु पर्दैन ।

विभिन्न जातजाति, भाषा, धर्म, संस्कृति, लिंग र भूगोल बीचको सुमधुर सम्बन्धलाई पनि सामाजिक व्यवहारमा व्यवस्थित गर्न आवश्यक छ । सामाजिक व्यवहार मुलुकको संस्कृति पनि हो । यसले मुलुकको आर्थिक, सामाजिक र राजनीतिक व्यवस्थामा प्रभाव पारेको हुन्छ । हाम्रो समाजमा विद्यमान विभिन्न संस्कृतिको पहिचान गर्न आवश्यक छ र यसैको आधारमा ऐन अडिनुपर्छ ।

सबै जाति, धर्म, संस्कारलाई आ-आफ्नो रीतिरिवाज र परम्परा अनुसार पालना गर्ने जिम्मा स्थानीय तहलाई लगाउँदा यस सम्बन्धी ऐनको कार्यान्वयन प्रभावकारी हुनसक्छ । यस ऐनको समुचित समीक्षा गर्न सरकारले आवश्यक कदम चाल्नुपर्छ ।

पुरी राष्ट्रियसभा सदस्य हुन् ।

णराज तिवारी

संविधानले जनसंख्या व्यवस्थापनको कार्यलाई संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको जिम्मेवारीमा राखेको छ । नागरिकको गुणस्तरीय जीवनयापनका लागि अवसरहरूको वृद्धि गर्न संविधानमा भएका व्यवस्था र विभिन्न दीर्घकालीन योजना, कार्ययोजना र नीतिहरू कार्यान्वयनमा रहेका छन् । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल तथा साभा अधिकारको कार्य विस्तृतीकरणले योजना, परिवार नियोजन र जनसंख्या व्यवस्थापनलाई संघ र प्रदेशको साभा जिम्मेवारीमा राखेको छ । व्यक्तिगत घटना (जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्धविच्छेद र वसाईँ-सराइ) सम्बन्धित तथ्याङ्क व्यवस्थापन गर्ने कार्य संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको राष्ट्रिय कार्यसूचीमा रहेको छ ।

कुनै पनि स्थानको जनसांख्यिक आकार-प्रकार, स्वरूप र प्रकृति प्रभाव पार्ने महत्त्वपूर्ण घटनामध्ये वसाईँ-सराइ एउटा प्रमुख घटना हो । वसाईँ-सराइले गतिशील जनसंख्या र यसबाट सिर्जित हुने जनसांख्यिक मिश्रण तथा तत्पश्चात्तको जनसांख्यिक रूप र प्रकारमा निकै प्रभाव पार्छ । यो क्रिया मानव जीवन सुरु भएदेखि नै चलिरहेको छ । यद्यपि सर्वमान्य रूपमा यसको परिभाषा गरिएको छैन । संयुक्त राष्ट्र संघको वसाईँ-सराइका लागि अन्तर्राष्ट्रिय संगठन (आईओएस) ले आप्रवासी भन्नाले आफू अक्सर बसोबास गरेको स्थानबाट देशभित्रै वा विदेशको कुनै भूभागमा स्थायी वा अस्थायी रूपले

तालिका १ : प्रदेश अनुसार 'लाइफ टाइम माइग्रेसन' (संख्यामा)										
प्रदेश	जम्मा जनसंख्या	जन्मस्थान								
		प्रदेश १	प्रदेश २	वाग्मती	गण्डकी	प्रदेश ५	कर्णाली	सुदूरपश्चिम	विदेश	नखुलेको
प्रदेश १	४८,६५,१७८	४५,६९,२६०	५८,४९६	४९,००३	५,२१७	३,४५३	२,४८८	६,११५	१,७१,२०६	७४१
प्रदेश २	५९,९३,०६४	६८,६२१	५४,७०,९९९	१,३३,६३९	७,४८५	३,३४०	३३३	३,४७०	३,०४,०२०	१,१५७
वाग्मती	६१,५१,८५७	३,३२,१०३	२,३२,८६३	४८,१५,३७८	४०९,४८१	१४,७१६२	३५,७३०	४८,३३९	९७,७४८	३३,०५३
गण्डकी	२५,२३,०६६	१२,५६६	८,९५७	५२,३४२	२३,४६,४५०	४,७९,०२२	१८२८	२,९०८	४८,८२७	१,२८८
प्रदेश ५	४८,१८,४४३	८,४४०	१४,४६०	१८,१३६	१३३३९८	४३,०९,४२२	१,४२,५२०	१८,००६	१,७४,०६०	०
कर्णाली	१८,५१,५६२	२,१८६	७४४	९९५	२५३३	२७६७१	१७,९४,९६१	११,५७२	१०,५५१	३३९
सुदूरपश्चिम	२८,१८,३१८	२,६५३	२३२०	५६६७	११६६८	३८२८२	४३,०२५	२,६७,२६०३	४२,०४६	५५
जम्मा	२,९०,२२,२८७									

स्रोत : नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण तेस्रो, केत/वि

स्रोत : नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण तेश्रो, कैतवि.

विभिन्न कारणले सन्ने व्यक्तिलाई बुझाउँछ भनी परिभाषित गरेको छ । यही परिभाषाका आधारमा वासस्थान सन्ने प्रक्रियालाई वसाईँ-सराइ भन्न सकिन्छ । नेपालमा पनि वसाईँ-सराइ प्राचीन युगदेखि नै हुँदै आइरहेको छ । निरन्तर प्रक्रिया भए पनि पछिल्लो समय वैदेशिक रोजगारीले गर्दा अन्तर्राष्ट्रिय वसाईँ-सराइको आकार निकै बढिरहेको छ । साथै बढ्दो सहरीकरण, सेवासुविधाको उपलब्धता, अर्थतन्त्रको क्रमिक संरचनात्मक परिवर्तन, सुरक्षा लगायत विविध कारणले आन्तरिक वसाईँ-सराइको आयतन निकै बढ्दै गएको छ । यसै सन्दर्भमा नेपालको आन्तरिक वसाईँ-सराइ अन्तर्गत अन्तर-प्रदेश वसाईँ-सराइको अवस्था तथा दिशा के कसरी प्रवाह भइरहेको छ भनी यस लेखमार्फत तथ्यांकी विश्लेषण गर्न खोजिएको छ ।

नेपालमा सन् १९६१ को जनगणना आन्तरिक वसाईँ-सराइको पहिलो दस्तावेज मानिन्छ । त्यसपछि सम्पन्न सबै राष्ट्रिय जनगणनामा यस्ता विवरण लिएको पाइन्छ । राष्ट्रिय स्तरमा सञ्चालन गरिएका नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण (सन् १९९५/९६ पहिलोदेखि २०१०/११ तेस्रोसम्म), नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण (१९९८ पहिलोदेखि २०१७/१८ तेस्रोसम्म) मा पनि वसाईँ-सराइको विवरण संकलन र प्रकाशन हुँदै आएको पाइन्छ । वसाईँ-सराइको मात्र छुट्टै सर्वेक्षण केन्द्रीय तथ्यांक विभागले आ.व. २०७४/७५ मा सञ्चालन गरेको भए पनि नतिजा भने प्रकाशन भएको छैन ।

राष्ट्रिय जनगणनासँग नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण र नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षणको वसाईँ-सराइको एकाइ पनि मेल खाने देखिँदैन । राष्ट्रिय जनगणनामा जिल्लाको सिमाना पार गरेको अवस्थामा मात्र वसाईँ-

बसाईँ-सराइले सामाजिक, राजनीतिक, सांस्कृतिक, आर्थिक क्षेत्रमा पारेका प्रभावहरूको समयमै विश्लेषण गरी वसाईँ-सराइलाई व्यवस्थित बनाउन जरुरी छ ।

'सामान्यतया बसोबास भन्नाले ६ महिनादेखि बसोबास गरिरहेको स्थानलाई लिइएको छ । तर ६ महिनादेखि बसोबास गरिरहेको नभए पनि अब आउने कम्तीमा ६ महिना बस्ने सम्भावना भएको स्थान समेतलाई वसोबासको स्थान मानिएको छ ।' नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षणबाट दुई प्रकारका वसाईँ-सराइका विवरणहरू उपलब्ध हुन्छन् । पहिलो प्रकारको वसाईँ-सराइ जन्मस्थानका आधारमा हुने

पछिल्लो समय आवधिक वसाईँ-सराइ नगरेको जनसंख्या कुल जनसंख्याको १३.४७ प्रतिशत छ । यसरी जनसंख्याको करिब ६.५३ प्रतिशत जनसंख्याले आवधिक वसाईँ-सराइ गरेको देखिन्छ । आवधिक वसाईँ-सराइ नगरेको जनसंख्या कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा धेरै अर्थात् सो प्रदेशको जनसंख्याको ९.८,१३ प्रतिशत र वामतीमा सबैभन्दा थोरै अर्थात् करिब ८.०२ प्रतिशत रहेको छ । नेपालमा आवधिक वसाईँ-सराइ गरी विदेशबाट आएको जनसंख्या नेपालको जनसंख्याको २.२९ प्रतिशत रहेको छ । अर्थात् ६ लाख ४१ हजार २० व्यक्तिको यस अगाडिको बसोबास विदेशमा रहेको देखिन्छ ।

बाह्य तथा आन्तरिक वसाईँ-सराइ उच्च रहेको कारण जनसंख्याको वितरणमा असमानता बढ्दै गएकोले यसबाट आर्थिक उत्पादन र वितरणमा प्रत्यक्ष प्रभाव पर्ने नदिन जनसंख्या तथा वसाईँ-सराइलाई अन्तरसम्बन्धित विषयको रूपमा व्यवस्थापन गर्नु अपरिहार्य हुन्छ ।

स्थिर संगठनात्मक संरचनाको अभाव हुनु, विस्तृत एवं खण्डीकृत तथ्यांकसहितको व्यवस्थापन सूचना प्रणाली स्थापना हुन नसक्नु, जनसांख्यिक लाभान्शको रूपमा रहेको उत्पादनशील जनशक्तिको आन्तरिक वसाईँ-सराइ र बाह्य आप्रवासनले कृषि तथा गैरकृषि क्षेत्रको उत्पादनमा नकारात्मक प्रभाव पर्नु, विकासको असन्तुलित वितरण तथा जलवायु परिवर्तन, प्राकृतिक प्रकोपजस्ता कारणले मानिसको स्वस्फूर्त वसाईँ-सराइ प्रभावित भई जनसंख्याको वितरणमा प्रतिकूल प्रभाव पर्नु, तीव्र रूपमा बढ्दै गएको सहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्न नसकिनु, जनसंख्या व्यवस्थापन, वसाईँ-सराइ, आप्रवासन र विकासबीच समन्वयात्मक रूपमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न नसक्नु जस्ता समस्या यस क्षेत्रमा रहेका छन् ।

वसाईँ-सराइले सामाजिक, राजनीतिक, सांस्कृतिक, आर्थिक क्षेत्रमा पारेका प्रभावहरूको समयमै विश्लेषण गरी वसाईँ-सराइलाई व्यवस्थित बनाउन जरुरी छ ।

तिवारी केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका अधिकृत हुन् । tiwarianaraj@gmail.com

तालिका २ : प्रदेश अनुसार आवधिक वसाईँ-सराइ (संख्यामा)										
प्रदेश	जम्मा जनसंख्या	हालको बसोबास स्थानभन्दा पहिलेको बसोबास स्थान								
		प्रदेश १	प्रदेश २	वाग्मती	गण्डकी	प्रदेश ५	कर्णाली	सुदुरपश्चिम	विदेश	नखुलेको
प्रदेश १	४८,६५,१७८	४६,४६,३५५	३१,०५६	४२,७८१	२८७	२,३२१	१,१९५	२,३६५	१,३९,३४८	२७०
प्रदेश २	५९,९३,०६४	३९,६७६	५६,७८,२१९	९८,८१०	४,१०४	२,७२५	३३३	३,४७०	१६,५१३५	५९३
वाग्मती	६१,५१,८५७	१,८१,०७७	१,१२,९६४	५४,१४,९३०	२,१७,४७६	८३,९८८	१६,३९६	२३,८६३	७५,४८४	२५,७५९
गण्डकी	२५,२३,०६६	१०,२८३	११,२०१	५१,८७१	२२,८८,२१७	२६,७७३	१०६६	२,३७८	१,३०,९३१	३४८
प्रदेश ५	४८,१८,४४३	१,०७६	७,६९९	१८,७९६	६७,००६	४५,३४,०९१	७६,४७८	६,२३४	९८,८६३	०
कर्णाली	१८,५१,५६२	५८६	४५६	१,३६४	६५८	१,८३१८	१८,१६,११९	५,०५४	७,८६७	३३९
सुदुरपश्चिम	२८,१८,३१८	३,३८१	३,२६७	१,०६६	४,७५७	२०,५६१	१४,१६४	२७,४७६७४	२३,३९३	५५
जम्मा	२,९०,२२,२८७									

स्रोत : नेपाल श्रमशाक्ति सर्वेक्षण त्रैमा, के.त.वि

स्रोत : नेपाल श्रमशक्ति सर्वेक्षण तेश्रो, कैतवि.

औँला होउन्जेल त च्याप्ने होला नि चुरोट !

राजेन्द्र कोइ्र

एकजना शल्यचिकित्सक साथीले भन्नुभयो, 'आजको अप्रेसन कस्तो नमज्जाको छ, साह्रै दुखलाग्दो ।' मैले भनँ, 'किन र ? रोग त नमज्जा नै हुन्छ नि ।' साथीले भन्नुभयो, 'हातको औँला काट्नु छ ।' 'घघँटना भएको हो ?' 'होइन, वर्जस डिजिज हो । औँला पुरै सुकेर कालै भइसकेको छ । एम्पुटेट (काट्ने) विना सम्भव छैन ।' 'अनि हातको औँला किन नि ? खुट्टामा हुने होइन र ?' 'त्यही त दुःखलाग्दो भनेको । खुट्टा त दुवै काटिइसकेको छ नि ।' 'हे भगवान !' 'त्यही त । पहिलो खुट्टाको औँला सुकेर कालो हुँदैखेरि सम्फाएको- चुरोट नखानुस् भनेर,

मानेकै होइन ।'

'चुरोटले नि हैरानै गयो । चुरोटले नै क्यान्सर हुने, चुरोटले नै दम हुने, मुटुको रोग, अरु के-के हो के-के ? हामी फिजिसियनकहाँ मात्र चुरोट सम्बन्धी धेरै समस्या आउँछ भनेको त तपाईंहरूकहाँ पनि त्यत्तिकै आउँदो रहेछ ।'

'क्यान्सरको समस्या त धेरै आउँछ । तर यो वर्जस डिजिज पनि आइरहेछ ।'

वर्जस डिजिज भनेको खुट्टा, हातका मझौला र साना रक्तनलीहरू साँघुरिएर रक्तसञ्चार कम हुँदै जाने रोग हो । रक्तसञ्चार न्यून हुँदै जाँदा खुट्टा फफ्फुमाउने, औँलाहरू दुख्ने, चिसो हुने, छोएको थाहा हुन छाड्छ । रक्तनली ज्यादै साँघुरिएपछि रक्तसञ्चार बन्दै हुन्छ र सो रक्तनलीवाट रक्त प्रवाह हुने भाग मछ्छ । तसर्थ मरेको भाग शरीरवाट छुट्याउनेपर्ने हुन्छ ।

यो रोगको प्रमुख कारण भनेकै चुरोट सेवन हो । जति पनि यस्तो रोगले सताएकाहरू आउँछन्, चुरोट सेवन गरेकै हुन्छन् । चुरोट सेवन र यो रोगको सम्बन्ध धेरै तथ्यले प्रमाणित गरिसकेको छ । र यो रोग अधिकांश पुरुषलाई हुन्छ ।

'अनि खुट्टै काट्नुपर्दा पनि कसरी चुरोट छोड्न नसक्यो त ?'

'त्यही त । राम्ररी सम्फाएँ, बिस्तारमा बुझाएँ,

अर्को खुट्टामा पनि असर पर्ला भनी तसाँएँ, फेरि अप्रेसन गर्नुपर्ला भनी धमक्याएँ । तर अहं भएन । चुरोट छोडेन ।'

'छोडेन है ?'

'एउटा खुट्टा काटेको केही वर्षमा अर्को खुट्टाको समस्या लिएर आइपुग्यो । चुरोट खाँदै नखानु- के

चुरोट नखानेलाई बधाई ।

छोड्नेलाई धेरै बधाई ।

अरूलाई खान नदिनेलाई

भन्नु धेरै बधाई ।

औपधि लिँदै गर्नु भनेर केही समय हेरियो ।'

'अनि ?'

'धेरै गाढो भयो डा.सा'ब, भन्दै आइपुग्यो । चुरोटको बारेमा सोध्यो- चुप लागेर बस्छ । परिवारका सदस्यले त्यहीँ कराए- 'कहाँ छोड्नु, लुकीलुकी खाइरहेछ ।'

'अनि सम्फाउनु भएन त फेरि ?'

'भन्न त कति भन्नु । माने पो । दोस्रो खुट्टा नि काट्नेपथ्यो । मरिसकेको भाग, काटेन भने माथिल्लो भागमा पनि इन्फेक्सन हुने डर ।'

'हो नि, त्यो त एम्पुटेट त गर्नुपथ्यो ।' 'अब त चुरोट छोड्ला, समस्या नपर्ला भनेको, अस्त फेरि हातको औँलामा समस्या लिएर आइपुग्यो । त्यो पनि त्यस्तै अवस्थामा ।'

'हैट ! यो बानी भनेको पनि अति नै के ।'

'अनि तसाँउनु भएन ? यो अर्को अप्रेसन- के रे ? सिम्पाथेटेकोमी गर्नुपर्ने हुनसक्छ । त्यो अप्रेसन गर्दा यौन उत्तेजना नै नहुन सक्छ । यौन सम्पर्क नै गर्न नमिल्न सक्ने हुनसक्छ भनेर ।'

'हे,' त्यो पनि भनिसके । चुरोटको लतमा, केही दिमागमा छिरेको जस्तो देखिँदैन ।' 'अब अहिलेको अप्रेसनपछि नि ?' 'खोइ थाहा छैन । अर्को हातको चोरऔँला र माझीऔँला दुइट्टा होउन्जेल चुरोट च्याप्ने होला नि ।'

'त्यसो नभन्नुस् । जसरी भए नि छोडाउनुस् ।' 'हुन्छ कोसिस गर्छु । ल, म गएँ । अप्रेसनको तयारी भइसक्यो होला ।' 'गुड लक !' सोच्दै बसेँ, 'सर्जनलाई मात्र कहाँ सजिलो छ र ?'

आफ्नो बानी त कमसेकम सुधानुपपथ्यो नि रोगबाट बच्न ।

यहाँहरूले नि बन्नुभयो होला नि ? चुरोट नखानेलाई बधाई । छोड्नेलाई धेरै बधाई । अरूलाई खान नदिनेलाई भन्नु धेरै बधाई । खुवा उमेरकालाई सुरुवात नै गर्न रोक्ने जमातप्रति हृदयदेखि नै आभार । थिया पसल, स्टुरेट, पसल जहाँकहीँ पनि 'नो स्मोकिङ' क्षेत्र घोषणा गर्न हार्दिक अनुरोध ।

संकटापन्न ब्वाँसो

कमल थापा

राजन अमिन, हेमसागर बराल र अन्यको नेपालको स्तनधारी वन्यजन्तुको अवस्थाबारे लेख ‘जनल अफ ग्रेटेन्ड ट्याम्स’ भोलुम-१० अंक ३ (सन् २०१८) संस्करणमा छापिएको छ। त्यस अनुसार नेपालमा पाइएका २ सय १२ स्तनधारी वन्यजन्तु प्रजातिमध्ये ४९ प्रजातिको अवस्था खतरामा छ। तिनीहरू अन्तर्राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण संघ (आईयुसीएन) को वर्गीकरण अनुसार लोपोन्मुख, संकटापन्न र अति संकटापन्न अवस्थामा क्रमशः १४, २६ र ९ प्रजाति छन्। आईयुसीएनको वर्गीकरणमा अति संकटापन्नपछि लोप हुने खुड्किलो आउँछ। यस अनुसार नेपालमा रहेका अति संकटापन्न ९ प्रजाति लोप हुने खतारमा छन्। ‘पम्मी हग’ अर्थात् वामपुड्के बँदेल नेपालमा केही दशक अघिवाट लोप भयो। आईयुसीएनले सन् २०१६ मा प्रकाशित गरेको जानकारी अनुसार थाइल्यासिन (अर्थात् तास्मानियन टाइगर) विश्वमवाट लोप भएको छ। उक्त जनावर अष्ट्रेलियाको दक्षिण तास्मानिया टापुको जंगलमा मात्र पाइन्थ्यो।

‘कन्जरभेसन साइन्स एन्ड प्राक्टिस’ जर्नलमा नरेश कुसी, क्लाउडियो सिल्वेरो-जुव्वी र अन्यद्वारा लेखिएको उच्च हिमाली भेगमा भइरहेको संकटापन्न वन्यजन्तु तथा मानव द्वन्द्वबारे लेख डिसेम्बर २०१९ संस्करणमा छापिएको छ। ‘पर्सपेक्टिभ अफ ट्राडिसनल हिमालयन कम्युनिटिज अन फोस्टरिङ को-इन्किजस्टेन्स विथ हिमालयन वल्फ एन्ड स्लो लियोपार्ड’मा हिमालयन वल्फ र हिउँ चितुवाप्रति स्थानीयको बुझाइ अवगत गराइएको छ। अघिल्लो वन्यजन्तु अति संकटापन्न र दोश्रो संकटापन्न सूचीमा सूचीकृत छ। यी २ जनावरले कहिलेकाहीँ घरपालुवा चौपायालाई आहारा बनाउँछन्। स्थानीयले २ मध्ये हिमालयन वल्फलाई चाहिँ भेटेसम्म माने गर्दारहेछन्। हिमालयन वल्फ वन्यजन्तु अध्ययन, अनुसन्धान तथा संरक्षण क्षेत्रमा उपेक्षामा छ। यस लेखमा यसैबारे चर्चा गरिँदछ।

ब्वाँसो

प्राणी विज्ञानमा २ ‘ल्याटिनाइज्ड’ शब्दले प्रजाति र यस्ता ३ शब्दले उप-प्रजाति जनाउँछ। कार्ल लिनियसले सन् १७५८ मा कुकुरजस्तो तर खैरो रंगको ‘गे वल्फ’लाई क्यानिज लुपस नामकरण गरे। ‘गे वल्फ’ सम्बन्धी अनुसन्धानात्मक लेखहरूमा पृथ्वीको उत्तरी गोलार्द्धका कतिपय देशमा क्यानिज लुपस पाइने उल्लेख छ। तर नाम लेखिँदा प्रजाति नभई उप-प्रजाति लेखिएको हुन्छ। जस्तो— क्यानिज लुपस पालिख, क्यानिज लुपस चान्को। आईयुसीएनले २०१८ मा प्रकाशित गरेको जानकारी अनुसार उत्तर अमेरिका, युरोप र एसियामा क्यानिज लुपसका क्रमशः ५, २ र ३ वटा उप-प्रजाति पाइन्छन्।

शान्तराज ज्ञवाली, हेमसागर बराल र अन्यद्वारा लिखित ‘द स्टेटस अफ नेपाल्स म्यामल्स : द नेसनल रेड लिस्ट सिजिज’ (२०११) मा नेपालमा पाइने ‘गे वल्फ’को वैज्ञानिक नाम ‘क्यानिज लुपस लुपस’ लेखिएको छ। पुस्तकमा नेपालमा यसको संख्या ३०-५० वटामात्र छन् भन्ने अनुमान छ। क्यानिज लुपस लुपस ग्रे वल्फ १९८५ मा प्रस्तावित गरेको एक उप-प्रजाति थियो। हिजोआज यसलाई ग्रे वल्फको एक उप-प्रजातिको पर्यायवाची मानिन्छ। मधु क्षत्री, यादवेन्द्रदेव भि. भाला र अन्यद्वारा लिखित ‘एन्सियन्ट हिमालयन वल्फ’मा नेपालमा पाइने ब्वाँसोको वैज्ञानिक नाम क्यानिज लुपस चान्को लेखिएको छ। लेख जुकिज जर्नलको अंक ५ सय ८२ संस्करणमा सन् २०१६ मा छापिएको हो। क्यानिज लुपस चान्कोलाई मंगोलियन वल्फ, चाइनिज वल्फ, तिब्बतीयन वल्फ र कोरियन वल्फ पनि भनिन्छ। यो कोरिया, उत्तर र मध्य चीन, मंगोलिया, भारत (हिमाचलदेखि कस्मीरसम्म) र रसियाको केही भूभागमा पनि पाइन्छ।

जेराल्डिन बेरहान नेपालको उच्च हिमालय तथा

तिरहुत सीपजः ेनोअहिचन बेहात

स्थानीयले हिमालयन वल्फ/ब्वाँसो र हिउँ चितुवामध्ये हिमालयन वल्फलाई चाहिँ भेटेसम्म मारदारहेछ्न्। त्यसैले हिमालयन वल्फ वन्यजन्तु अध्ययन, अनुसन्धान तथा संरक्षण क्षेत्रमा उपेक्षित हुनुका साथै अति संकटापन्न अवस्थामा छ।

मध्य एसियामा पाइने ग्रे वल्फ अध्ययन, अनुसन्धान गर्दैछ्न्। उनको नेपालको उच्च हिमालय क्षेत्रमा पाइने ग्रे वल्फबारे ३/४ वटा अनुसन्धानात्मक लेख प्रकाशित भइसकेको छ। उनले पोल्यान्डमा २८-३० मे, २०१९ सम्पन्न क्यानिड स्पेसियलिष्ट ग्रुपको कार्यशालामा नेपालको उच्च हिमालय क्षेत्रमा पाइने ब्वाँसोको अंग्रेजी तथा वैज्ञानिक नाम क्रमशः हिमालयन वल्फ र क्यानिज लुपस हिमालयेन्सिस प्रस्ताव गरेकी थिइन्। बेरहाननको बुझाइमा हिमालयन वल्फको वंशाणु इन्डियन ग्रे वल्फ र तिब्बतीयन ग्रे वल्फको भन्दा केही फरक छ। भारतको समथर भूभाग लगायत दक्षिण-पश्चिम एसियामा पाइने ब्वाँसोको अंग्रेजी र वैज्ञानिक नाम इन्डियन ग्रे वल्फ र क्यानिज लुपस पालिप्स हो।

मार्थ उल्लिखित क्यानिड स्पेसियलिष्ट ग्रुपको कार्यशालामा बेलायत, अष्ट्रेलिया, भारत, अमेरिका, ताज्जानिया, फिनल्यान्ड, स्लोभेनिया लगायत आर्ययुसिनका विज्ञहरू उपस्थित थिए। उक्त कार्यशालाले नेपालको ब्वाँसोको अंग्रेजी नाम हिमालयन वल्फ मान्दा फरक नपर्ने जनाउ दियो। तर वैज्ञानिक नाममा भने अहिलेलाई क्यानिज लुपस हिमालयेन्सिसको साटो क्यानिज लुपस चान्को नै मान्नुपर्ने निष्कर्ष निकाल्यो। बेलायतका प्राणीविज्ञ जेई थ्रेल सन् १८६३ मा चीनवाट ल्याइएको जंगली कुकुरको नमुना जुन युरोपियन ग्रे वल्फजस्तै देखिने तर अलि फरक भएकाले त्यसलाई क्यानिज लुपस चान्को नामकरण गरेका थिए। चीनमा त्यसलाई चान्को र तिब्बतमा चान्गु भनिन्छ। क्यानिड स्पेसियलिष्ट ग्रुपले हिमालयन वल्फ एक छुट्टै उप-प्रजाति क्यानिज लुपस हिमालयेन्सिस

ठहर गर्न थप केही जानकारी समेटिनुपर्ने धारणा अघि सारेको थियो। यसको अर्थ भोलिका दिनमा अणुवैशिक अध्ययन, अनुसन्धानवाट थप फरक तथ्य प्राप्त भए, नेपालको उच्च हिमाली भेगमा पाइने ग्रे वल्फ विश्वकै निम्ति एक नयाँ उप-प्रजाति साबित हुनसक्छ। त्यसपछि यसलाई बेरहानले प्रस्ताव गरे बमोजिम क्यानिज लुपस हिमालयेन्सिस भन्न मिल्छ। तर राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९ अनुसूची-१ मा क्यानिज लुपसलाई संरक्षित वन्यजन्तु मानिएको छ। ब्राइन हड्सनले नेपालमा पाइएको ग्रे वल्फलाई सन् १८४७ मा क्यानिज ल्यानिगर उल्लेख गरेका थिए।

कुकुरको पूर्वज
पृथ्वी उत्पत्तिदेखि अहिलेसम्मको अवधिलाई जम्मा ५ कल्पमा विभाजन गरिएको छ। त्यसमध्ये पछिल्लो कल्प नववैश्विक कल्प हो। यसको पनि पछिल्लो करिब १०/११ हजार वर्षको अवधिलाई होलोजिन भनिन्छ। होलोजिनको सुरुको अवस्थामा पृथ्वीको पछिल्लो हिमयुग समाप्त भयो। त्यसपछि भू-सतहको तापमान बढ्न थाल्यो। मानिस धूमन्ते जीवन त्यागी खेतीपाती र पशुपालनतर्फ उन्मुख हुनथाले। त्यसबेला मानिसले थाहा पाए कि ग्रे वल्फ मानव चहल-पहल हुने ठाउँ नजिक बस्न रुचाउँछ। ती जनावरले मानिसले छाडेका खानेकुरा तथा मानव विस्टा खाने गर्थ्यो। यसले साना तथा मझौला जनावर मारेर खान्छ।

मानिसले ग्रे वल्फ चलाख भएका कारण त्यसको चतुराइ उपयोग गर्नसके फलदायी हुने ठानी त्यसलाई पाल्न सुरु गरे। ऊ बेला ग्रे वल्फलाई मृततः सिकार गर्न सहयोगी र घरको पहरेदारी गर्न पाल्न सुरु गरिएको थियो। त्यसयता घरमा पालिएका ग्रे वल्फका स्तानाको वासस्थान, रहन-सहन आदि जंगलमै बसेको ग्रे वल्फको भन्दा पृथक भयो। कालान्तरमा जंगलको ग्रे वल्फ र घरमा पालिएकाहरू फरक स्वरूपमा प्रकट हुँदै गए। वन्यजन्तु वैज्ञानिकहरूले घरमा पालिएका कुकुरलाई तिनि जंगली ग्रे वल्फका एक उप-प्रजाति मानेर यसको वैज्ञानिक नाम क्यानिज लुपस फेमिलिअरिज दिएका छन्। ग्रेगर लासॅन र डोरिअन क्यू फुलर लिखित ‘द इभोलुसन अफ एनिमल डोमेस्टिकेसन’ (२०१४) अनुसार मानिसले सबैभन्दा पहिले ग्रे वल्फलाई करिब ११ हजार वर्ष पहिलेवाट चीन तथा पश्चिम युरोपमा पाल्न सुरु गरेका थिए। त्यसपछि विरालो, सुँगुर, परेवा, कुबुरा पाल्न थालिएको हो।

अवस्था नाजुक

नरेश कुसी, क्लाउडियो सिल्वेरो-जुव्वी र अन्यद्वारा लिखित ‘पर्सपेक्टिभ अफ ट्राडिसनल हिमालयन कम्युनिटिज अन फोस्टरिङ को-इन्किजस्टेन्स विथ हिमालयन वल्फ एन्ड स्नो लियोपार्ड’ अनुसार हुम्ला, डोल्पा र ताप्लेजुङमा हिमालयन वल्फ र हिउँ चितुवावाट याक, जंगली गधा, घोडा, बाख्रा, भेडा, गाई, गोरु मारिंदो रहेछ। हिउँ चितुवाले हिमालयन वल्फवाट भन्दा बढी घरपालुवा चौपाया आहारा बनाउँदो रहेछ। उल्लिखित लेख पढ्दै जाँदा हुम्ली र डोल्पालीले हिउँ चितुवा मार्नुहुन्न भन्ने जानकारी राखेको तर हिमालयन वल्फ मार्दा खासै फरक नपर्ने बुझाइ रहेको छ। उनीहरूले ४/५ तरिकावाट हिमालयन वल्फ मार्दा रहेछन्। आक्कल-भुक्कल हिउँ चितुवा पनि मार्दा रहेछन्।

अहिले हिउँ चितुवा संरक्षणप्रति सचेतना फैलाउने काममा राज्य र गैरसरकारी संस्था दुवैवाट उल्लेख्य काम भइरहेको छ। तर हिमालयन वल्फप्रति बेवास्ता छ। हिमालयन वल्फबारे अध्ययन, अनुसन्धान नै कम भएको छ। नेपालमा हिमालयन वल्फबारे २०१६ वाट मात्र अध्ययन, अनुसन्धानात्मक लेखहरू प्रकाशन हुनुथालेको छ। वाइल्ड लाइफ फोटोग्राफर टासी घले अहिलेसम्म हिमालयन वल्फको ४/५ वटाको १ भुक्त मुस्ताडमा १ पटकमात्र देखेको बताउँछन्। मधु क्षत्री र अन्यद्वारा लिखित ‘एन्सियन्ट हिमालय वल्फ’ (२०१६) लेखिए अनुसार उपल्लो मुस्ताडमा करिब ५ हजार मिटर उचाइमा हिमालयन वल्फ मे २०१४ मा केही पटक देखिएको थियो।

प्राँतिकार २००९ अगष्टमा रुकुम र डोल्पा सीमा जोडिएको सुनुदह नजिक (समुद्री सतहवाट ४५ सय मिटर भू-सतह उचाइमा) २ रात भेडीगोठमा बास बसेको थियो। भेडी गोठमा डरलाग्दा कुकुर पालिएका थिए। गोठाला भन्ये, ‘थत्रो कुकुर नेपालै बाँसोले भेडा ससुप पाछाँ।’ ब्वाँसो वर्षमा एकाध पटक आहार खाउँदै त्यता पुग्दोरहेछ। एकाध भेडी गोठालाले मरेको जनावरको सिनुमा विष लगाएर ब्वाँसो मार्ने गरेको किस्सा पनि सुनाए। ब्वाँसोले मानिसलाई दुःख दिए पनि त्यो प्रकृतिको अनुपम सम्पदा हो। अरु नेपालको हिमालयन वल्फ विश्वकै निम्ति एक नयाँ ग्रे वल्फको उप-प्रजाति हुनसक्ने सम्भावना छ। सधैंय, प्रदेश र स्थानीय सरकारले राष्ट्रिय स्तरमै हिमालयन वल्फ जोगाउने एकीकृत कार्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्छ। यसप्रति यथोचित रूपमा संरक्षणमा ध्यान नपुर्‍याउने हो भने यसको हालत पनि निकट भविष्यमै वामपुड्के बँदेलको जस्तो हुनेछ।

यती जेबी

सिउँडी

विमल जिभा

वर्तमान सूचना एवं सञ्चारमन्त्री कमरेड गोकुलप्रसाद बाँस्कोटा प्रधानमन्त्री कमरेड खड्गप्रसाद शर्मा ओलीका विछुट्टै कृपापात्र थिए। त्यसकारण उनी प्रधानमन्त्री कमरेड ओलीका पकेट बुक संस्करण नै कहलाउँथे। वास्तवमा कमरेड बाँस्कोटाका सारा हावभाव, बोलीवचन र कामकाजले यसको दह्रो पुष्टि पनि गर्थ्यो। हो, उनी ससानो टाइपका कमरेड ओली नै थिए। यसको अर्थ प्रधानमन्त्री कमरेड ओलीलाई कुनै ठूलो साइजको कमरेड गोकुलप्रसाद भन्न खोजिएको चाहिँ होइन नि !

सम्भवतः प्रधानमन्त्री कमरेड खड्गप्रसाद शर्मा ओलीको कोटको पकेटमा ठ्याक्कै अटाउने भएकोले कमरेड गोकुलप्रसाद बाँस्कोटालाई उनको पकेट बुक संस्करण भनिएको हो। यही साँचो हुनुपर्छ। त्यसउसले गाँडी कुरो प्रधानमन्त्री कमरेड ओलीको अन्तरंग पकेट हो। त्यसभिन्नको एकथान जिनिस गोकुलप्रसाद होइन। जे भए पनि मलाईचाहिँ प्रधानमन्त्री कमरेड ओलीको सरकारी पकेटको सन्दर्भमा हटाउ ‘यती’को स्मरण हुने गर्छ। मेरो तात्पर्य कुनै हिमालमा बसोबास गर्ने हिममानव यती नभएर एक समयको खासा चर्चित ‘यति पकेट बुक’ हो। त्यसबखत राजधानी, काठमाडौँवाट प्रकाशित ‘यति पब्लिकेसन’का पकेट बुकहरू बढो चाखपूर्वक पढ्ने गरिन्थ्यो। खास गरेर जासुसी उपन्यासहरू। जस्तै : इन्टरनेसनल हत्यारा, डेड फुटको गोली, ब्याकमेलर प्रेमिका, खुनी नेकेलेस, कारमा लास, डिटेक्टिभ युवती, अप्रेसन ब्लेककैट, खतरनाक सुलसुले, ध्यानमारा महारानी, चौसठ करोडको बंगला, रिवल्भरको कसम, पाइला-पाइलामा हत्या इत्यादि। भन्दाै यस्तै-यस्तै टाइलटका सानो चिटिक्क परेको र चित्ताकर्षक कलेवरका पकेट बुकहरू। यसलाई राष्ट्रिय भाषाकरण गरिएर ‘यती जेबी’ पनि भनियो। यस्ता बहुते लोकप्रिय ‘यती जेबी’का पुस्तकहरू बजारमा ल्याउने व्यक्ति थिए, डाक्टर हेमाङ्ग दीक्षित, ‘यती जेबी’का प्रमुख हताकर्ता डाक्टर दीक्षित आफै पनि एक कुशल जासुसी उपन्यासकार थिए। सायद ‘यती जेबी’वाट नै प्रकाशित एक जासुसी नोबेल थियो- ‘होटल याङ् कीमा’ हत्या। यसको रचनाकार मेरा प्रिय मित्र प्रेम कैदी अथवा विजयकुमार चालिसेमध्ये कुनै एक थिए। (अहिले भुलेछु)। जे भए पनि उक्त जासुसी उपन्यासको रोमाञ्च, रहस्य र कौतुहलता गजबको थियो। ‘यती पब्लिकेसन’वाट पकेट बुक मात्र नभएर ‘यती डाइजेस्ट’ पत्रिका पनि प्रकाशित हुने गर्थ्यो। (अन्तर्राष्ट्रिय ख्यातिप्राप्त अंग्रेसी भाषाको पत्रिका ‘रिडर्स डाइजेस्ट’को पारामा)। यती पकेट बुक र यती डाइजेस्ट। यस प्रकार दोहोरो

सफलताको भन्‍याड छिटछिटो चढिरहेको थियो, यती पब्लिकेसन। एक किसिमले त्यो ‘यती’को जमाना थियो। यर्षा अहिले पनि ‘यती’को जमाना गइसकेको भन्न मिल्दैन। अँ, यसको नवीन परिप्रेष्य भने फेरिएर पुरै राजनीतिक भएको छ। तर किन हो कुनि, निष्कर्षचाहिँ अचम्मैसित आर्थिक निस्कने गरेको छ। कुनै रहस्यमयी जासुसी आख्यानको लोमहर्षक क्लाइमेक्स जस्तो। (अद्भुत !) यही हो, बहुचर्चित व्यावसायिक फर्म ‘यति होलिडइस प्रा.लि. यसको नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा) को वर्तमान कमरेड ओली सरकासँगको खुफिया लेनदेनको सम्पूर्ण यतीमयता। है, कैतै यसैको लेटेस्ट सूचकांकको रूपमा ‘सतरी करोडको कमिसन काण्ड’ सतहमा आएको त होइन ?

हाल सतरी करोडका पकेट बुके कमरेड गोकुलप्रसाद बाँस्कोटाको असामयिक पटाक्षेप भइसकेको भए तापनि रंगमञ्चमा एकसेएक ‘यती डाइजेस्ट’हरू शशरीर मौजुदै छन्। यिनीहरूका जवर्जस्त डाइजेसन पारको के बखान गर्ने ? अलिकति पाचन प्रणाली मन्द भएर कमरेड महासचिवले जरुर आठाना फिर्ता गर्नुपर्‍यो। तथापि महासचिव विष्णुप्रसाद पौडेलदेखि परराष्ट्रमन्त्री प्रदीपकुमार ज्ञवालीसम्मका सकल कमरेड ‘यती डाइजेस्ट’हरूका साविक बमोजिमको यतीपनमा कुनै अन्तर आएको छैन। यति नै।

यतीको कुरा यति नै भए पनि केही थपथप।

- डेड सप्ताह अधिसम्मका सूचना एवं सञ्चारमन्त्री कमरेड गोकुलप्रसाद बाँस्कोटा प्रधानमन्त्री कमरेड खड्गप्रसाद शर्मा ओलीका बालकोटस्थित घरवाट एक्कासी वाहिरिएका छन्।
- यहीबीच प्रधानमन्त्री कमरेड ओली आफ्नो तेह्रथुमको जन्मघरमा धुमधामले जन्मदिन मनाएर राजधानी, काठमाडौँ फर्किएका छन्।
- तेह्रथुमको जन्मघरवाट फर्किँएपछि प्रधानमन्त्री कमरेड ओलीले भूतपूर्व सूचना एवं सञ्चारमन्त्री बाँस्कोटालाई निर्दोष घोषित गरेका छन्।
- के प्रधानमन्त्री कमरेड ओली आफ्नो धर्मपुत्र सरहका कमरेड गोकुलप्रसादलाई तेह्रथुमको खाली घरमा बसाउने मनस्स्थितिमा त छैनन् ?

महिला कोटामा ‘क्लस्टर’ किन ?

संजुकुमारी सरबरिया

नेपाली समाज वर्णमा आधारित अनि पितृसत्तात्मक समाज हो। यसको कारण सामाजको समग्र विकासमा महिला पछाडि परेका छौं। १०४ वर्षको राणाशासन, पञ्चायती व्यवस्था र बहुदल व्यवस्थामा पनि महिला जीवनमा अपेक्षित परिवर्तन भएन। अफ्र मधेशी र अन्य सीमान्तीकृत समुदायका महिला पिंधमा नै छन्। इतिहासदेखि नै उच्च जात समुदाय र वलियो राजनीतिक पृष्ठभूमिका महिला नै राज्यको मूलधारमा पुगेका छन्।

१९७४ सालमा दिव्यादेवी कोइराला, दुर्गादेवी दीक्षित, मेलबादेवी र योगमाया कोइरालाको संयोजकत्वमा पहिलो महिला समिति गठन भयो। २००४ सालमा मंगलादेवी सिंहको अध्यक्षतामा नेपाल महिला संघको स्थापना भयो। त्यस्तै पुण्यप्रभादेवीको अध्यक्षतामा २००७ साल आसपास अखिल नेपाल महिला संघको स्थापना भयो। यिनै महिलाहरूले राणाको निरंकुश शासनमा राजनीतिक अधिकारका लागि महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेका थिए। २००७ सालमा प्रजातन्त्रको स्थापनापछि परिस्थिति खुकुलो भयो। र, महिला अधिकारवादी संगठनहरू सक्रिय हुनथाले। २००८ सालमा राजा त्रिभुवनले बनाएको ३५ सदस्य सल्लाहकार सभामा एकजना पनि महिला थिएनन्। यसैको

विरोधमा महिला संगठन उत्रिए। फलस्वरूप २०११ सालमा पुनर्गठित सभामा चारजना महिलालाई प्रतिनिधित्व गराइयो।

२०१५ सालमा सम्पन्न पहिलो प्रतिनिधिसभा निर्वाचनमा द्वारिकादेवी ठकुरानी विजय भइन्। १०९ सदस्यीय प्रतिनिधि सभामा विजयी उनी नै पहिलो महिला मन्त्री हुन्।

त्यसबेला महिलाको आवाज मधुरो गरी राजनीतिमा आउँदै थियो। तर कस्ता पृष्ठभूमिका महिलाहरू अगाडि आइपुग्थे त ? मंगलादेवी राणेशमान सिंहकी धर्मपत्नी हुन्। साहना प्रधान पुष्पलाल श्रेष्ठको। उनीहरूको परिवार राजनीतिक थियो। सामाजिक गतिविधि र राजनीतिमा प्रायः राजनीतिक पृष्ठभूमिका महिलाहरू नै अगाडि थिए।

२०१५ सालको चुनावपछि पनि धेरै समीतिक र राजनीतिक आन्दोलन भए। तर स्थितिमा परिवर्तन आएन। २०४६ को जनआन्दोलनमा मधेशवाट सरिता गिरी, चित्रलेखा यादव, रेनु यादव लगायत महिलाहरू अगाडि आइपुगे। यी महिलाका परिवार राजनीतिक रूपमा शक्तिशाली थियो। अगाडि आइपुग्ने महिला उच्च जात र राजनीतिक परिवारका पृष्ठभूमिवाट बेसी थिए, छन्।

त्यस आन्दोलनमा महिलाको भूमिका उल्लेखनीय थियो। त्यही आन्दोलनको बलमा बनेको २०४७ सालको संविधानले लिंगका आधारमा महिला र पुरुषलाई भेदभाव गर्नुहुन्न भन्ने मान्यताले कानुनी रूप पायो। प्रतिबन्धित महिला संगठनहरू पनि खुला भए। महिला सम्बन्धी गैरसरकारी संस्थाहरूले महिला चेतना, विकास र परिवर्तनका कार्य थालनी गरे।

२०६२/०६३ को जनआन्दोलनपछि अन्तरिम संविधान २०६३ मा पहिलोपटक मधेशी, महिला, आदिवासी जनजाति, मुस्लिम, दलित लगायत अन्य अल्पसंख्यक, सीमान्तीकृतको राजनीतिक, सबैधानिक र सामाजिक अधिकार संविधानमा नै स्थापित भयो।

नेपालको संविधान-२०७२ ले यी समुदायलाई राज्यको मूलधारमा ल्याउन आरक्षण तथा

सामावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तलाई आत्मसात् गर्‍यो। सधमा ३३ प्रतिशत, प्रदेशमा ३३ प्रतिशत र स्थानीय तहमा ४० प्रतिशत महिला आरक्षणको व्यवस्था गरिएको छ। आरक्षण र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको व्यवस्था गरी पिछडिएका जाति, समुदायको पहुँच, पहिचान, प्रतिनिधित्व गराउने विषय ठिक हो। २०६८ को जनगणना अनुसार मधेश र वहाका वाहुन

प्रतिनिधिसभा निर्वाचन ऐन,

२०७४ ले समानुपातिक

निर्वाचनमा मधेशी १५.३, थारु

६.६ र मुस्लिम ४.४ प्रतिशत

व्यवस्था गर्‍यो। तर महिलाका

लागि ‘क्लस्टर’ छुट्याइएन।

यसरी ‘क्लस्टर’ नछुटिँदा

मधेशी दलित, मुस्लिम र

अन्य जनजातिका महिला

पछाडि छुटे।

समुदायको महिलाको साक्षरता दर ६०.३ प्रतिशत

छ। दलित मधेशी महिलाको साक्षरता दर १२

प्रतिशतमात्र छ। साक्षरता दर नै १२ प्रतिशत

भएपछि दलित महिलाले कसरी आरक्षणभित्र

प्रतिस्पर्धा गर्छन् ?

२०६४ सालमा सम्पन्न संविधानसभा-१

को चुनावमा ९ जना मधेशी दलित महिलाले

समानुपातिकवाट प्रतिनिधित्व गर्ने अवसर

पाएका थिए। त्यसपछिको मन्त्रिपरिषदमा मधेशी

लोकतान्त्रिक पार्टीकी रमणीदेवी राम र मधेशी

जनअधिकार फोरमकी कलावती पासवान सहायक

मन्त्री भएका थिए। त्यस्तै २०७० सालमा

सम्पन्न संविधानसभा-२ को निर्वाचनमा ४ जना

मधेशी दलित महिलाले समानुपातिक प्रणालीवाट

प्रतिनिधित्व गरेका थिए। तर २०७४ सालको

प्रतिनिधिसभा निर्वाचनमा मधेशी दलित महिलाको

उपस्थिति शून्य छ।

प्रश्न उठ्छ, आरक्षण र समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तवाट को लाभान्वित छ ? मधेशी, दलित, मुस्लिम, जनजाति र खस-आर्य समुदायवाट आरक्षणमा कुन समुदायका महिला माथि पुगेका छन् ? तथ्यले खस/आर्य समुदायका महिलाले आरक्षणको फाइदा बढी लिएको देखिन्छ।

प्रतिनिधिसभा निर्वाचन ऐन, २०७४ ले समानुपातिक निर्वाचनमा मधेशीका लागि १५.३ प्रतिशत र थारुका लागि ६.६ प्रतिशत सिटको व्यवस्था गरेको थियो। त्यस्तै मुस्लिमको लागि ४.४ सिटको व्यवस्था गर्‍यो। यसरी ‘क्लस्टर’हरू छुट्याइए। तर महिलाका लागि विभिन्न ‘क्लस्टर’ छुट्याइएन। यसरी ‘क्लस्टर’ नछुटिँदा मधेशी दलित, मुस्लिम र अन्य जनजातिका महिलाहरू पछाडि छुटे। ३३ प्रतिशतमा कति प्रतिशत खस/आर्य समुदायका महिलालाई, कति मधेशी दलित महिलालाई वा अन्य सीमान्तीकृत समुदायका महिलालाई भन्ने छुट्याउनेतिर ध्यान दिइएन।

एक त पतृसत्तात्मक संरचनाले आम महिलालाई अघि अटाउन दिँदैन। त्यसमाथि सीमान्तीकृत समुदायका महिलालाई त भन्नु राजनीतिक दलले नै पेलेंको छ। राजनीतिमा मधेशी दलित महिलाका आवाज कसले उठाउने ? निर्णय लिने कुसीमा पुग्नु हुन्छ, कोही-कोही महिला सग्रे पनि तिनीहरू दलित वा अन्य सीमान्तीकृत समुदायका महिला हुन्न्न्। त्यसैले संविधानको मर्मलाई जीवित राख्न महिला आरक्षणमा छुट्याइएको कोटालाई थप ‘क्लस्टरिङ’को आवश्यकता छ।

कम्पनी छोडेका कामदारलाई समय थप

■ **गोकुल शोकर तामाङ** (दक्षिण कोरिया)

रोजगार अनुमति प्रणाली ईपीएसमार्फत दक्षिण कोरिया आएर कम्पनी छोडेकाले नयाँ कम्पनी खोज्न थप समय पाउने भएका छन्। कोरोना भाइरसको संक्रमण (कोभिड-१९) का कारण कामदारले नयाँ कम्पनी नपाएपछि थप दुई महिना उपलब्ध गराइने भएको हो।

ईपीएस प्रणालीमा रहेका कामदारले एउटा कम्पनी छोडेपछि तीन महिनाभित्र अर्को कम्पनीमा काम गरिसक्नुपर्ने नियम छ। निर्धारित समयमा नयाँ कम्पनीमा काम नगरे स्वतः अवैधानिक हुने भए पनि कोभिड-१९ संक्रमणका कारण फेब्रुअरी २८ देखि अप्रिल ३० भित्र ३ महिना कटे पनि कारवाही नहुने दक्षिण कोरियाली न्याय मन्त्रालयले जनाएको छ।

काम छोडेका कामदारलाई नोदोम्बो जव सेन्टर) ले नयाँ कम्पनीको म्यासेज पठाउने गर्छ। कोरोनाको संक्रमण बढेसँगै नयाँ म्यासेज थोरै आएका छन्। म्यासेज पठाएका कम्पनीले पनि नयाँ मान्छे नराखेकाले काम छोडेर बसेका नेपालीले समस्या भोगिरहेका छन्।

हामीले कोरोनाका कारण तीन महिनाभित्र कम्पनी खोज्न समस्या भयो भनेर केही समयअघि एआरडी कोरियालाई पत्र पठाएका थियौं। विहीवार उनीहरूले थप दुई महिना समय कम्पनी खोज्न दिएको जानकारी हामीलाई दिएका छन्, सोलस्थित नेपाली राजदूतावासका श्रम सहचारी डिल्लीराम बाँस्नालाले भने, 'थसबाट अहिले कम्पनी छोडेर बसेका नेपाली लाभान्वित हुने छन्। पछिल्लो निर्णय नेपालसमायत ईपीएसबाट कोरिया आउने १६ देशकै कामदारलाई लागू हुनेछ।

कोभिड-१९ संक्रमण बढ्दै जाँदा कोरियाका धेरै कम्पनीमा काम घटेको छ। केही कम्पनीमा चीनबाट कच्चा पदार्थ आउने भएकाले ती कम्पनी बन्द भएका छन्। कामको अभाव भएसँगै केही कम्पनीले कामदार संख्यामा कटौती गरेका छन् भने केहीले बेतलवी छुट्टी दिएका छन्। कुधवार ५ सय ७१ कोरोना संक्रमित पुष्टि भएको कोरियामा विहीवार उक्त संख्या बढेर २ हजार ३ सय ३७ पुगेको स्वास्थ्य मन्त्रालयले जनाएको छ। कोभिड-१९ ले दक्षिण कोरियामा हालसम्म १३ जनाको मृत्यु भइसकेको छ।

जियाको आग्रह फेरि अस्वीकार

■ **एजेन्सी** (ढाका)

बंगलादेशकी पूर्वप्रधानमन्त्री खालिदा जियाले जमानतमा रिहा हुन गरेको आग्रहलाई उच्च अदालतले फेरि अस्वीकार गरेको छ।

उनको आग्रहमाथिको सुनुवाई साँफेलमात्तै उच्च अदालतको दुई सदस्यीय बेन्चका न्यायाधीशद्वय ओबाइदुल हसन र एकेएम जाहिरुल हकले विहीवार जियालाई जमानतमा रिहा गर्न नसकिने फैसला गरेका हुन्। जमानतमा रिहा हुन माग गर्दै बंगलादेश नेसनालिस्ट पार्टी (बीएनपी) की अध्यक्षसमेत रहेकी जियाले चौथोपटक अदालतसमक्ष निवेदन दिएकी थिइन्। उनले स्वास्थ्यसम्बन्धी समस्या भएकाले मानवीयताका आधारमा जमानतमा रिहा गर्न आग्रह गर्दै आएकी छन्। स्वास्थ्य

समस्या भएकाले विदेशमा उपचार गराउन आफूलाई रिहा गर्न उनको माग छ। जिया च्यारिटेबल ट्रस्ट भएपछि मागुमा हाल जेलजीवन बिताइरहेकी जियाको मागमा फैसला

गर्नुपूर्व अदालतले अस्पतालसँग रिपोर्ट मागेको थियो। जियाको स्वास्थ्य समस्याको अर्को पनि बंगलादेशमै उपचार सम्भव रहेको विवरण अस्पतालले पेश गरेपछि न्यायाधीशद्वयको संयुक्त इजलासले उनलाई जमानतमा रिहा गर्न अस्वीकार गरेको बंगलादेशी सञ्चारमाध्यमले जनाएका छन्।

हाल हिबलचेयरमार्फत मात्रै हिंडबुल गर्न सक्ने जिया विरामी भएपछि गत अप्रिलदेखि बंगबन्धु शेख मुजिब मेडिकल विश्वविद्यालयमा उपचाररत छिन्। आफ्नो नामको ट्रस्टलाई प्राप्त विदेशी सहायतालाई अपचलन गरेको अभियोगमा जेल सजाय भएपछि जियालाई सन् २०१८ मा सात वर्ष जेल सजाय तोकिएको थियो। पहिलोपटक गत जुलाईमा उनले स्वास्थ्य अवस्थाका कारण जमानतमा रिहा हुन

पाउँ भन्दै उच्च अदालतमा निवेदन दर्ता गराएकी थिइन्। जियाको स्वास्थ्य अवस्था दिनप्रति दिन खराब हुँदै गएको भन्दै बंगलादेश नेसनालिस्ट पार्टीले उनलाई विदेशमा उपचार गराउन लानका लागि जमानतमा रिहा गर्न माग गर्दै आइरहेको छ। राजनीतिक पूर्वाग्रहका आधारमा जियालाई जमानत नभएको उनीहरूको आरोप छ। सरकारका प्रवक्ता एवं सूचनामन्त्री हसन महमूदले भने जियाको जमानतबारे निर्णय गर्ने सम्पूर्ण अधिकार स्वतन्त्र न्यायपालिकामा रहेकाले यसमा सरकारको हस्तक्षेप भयो भन्ने विषय नै गलत भएको बताएका छन्। बंगलादेशमा हाल अवासी लिंग पार्टीकी नेत्री सेख हसिना प्रधानमन्त्री छिन्। जिया र हसिनाबीच लामो समयदेखि राजनीतिक प्रतिस्पर्धा छ।

आवश्यकता

यस पब्लिकेसन्सको लागि निम्नानुसार कर्मचारी आवश्यक परेकाले सेल्समा रुचि भएका इच्छुक उम्मेदवारहरूले निम्न स्थानमा आवेदन दिनुहोस् ।

- काठमाडौँ - ७५ जना (पुरुष/महिला)
- विराटनगर - ३० जना (पुरुष/महिला)
- भरतपुर - ३० जना (पुरुष/महिला)
- पोखरा - ३० जना (पुरुष/महिला)
- नेपालगञ्ज - ३० जना (पुरुष/महिला)

आवेदन दिने अन्तिम मिति :- २०७६ फाल्गुण ३० गते ।

पूर्वाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय:
वरुणाछी, विराटनगर
फोन नं.: ०२१-८६०१८१, ८६१९५९
Email: anuj@kmg.com.np

मध्यपश्चिमाञ्चल तथा सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय:
पुष्पलाल चौक, नेपालगञ्ज
फोन नं.: ०८१-८१९२२२२
Email: ashok.shrestha@kmg.com.np

काठिपुर पब्लिकेसन्स प्रा.लि.
मिलनचौक, भरतपुर
फोन नं. ०५६-५२८९००
Email: rajesh.paudel@kmg.com.np

पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय:
सृजना चौक, पोखरा
फोन नं.: ०६१-५२५६५६
Email: nabaraj@kmg.com.np

कान्तिपुर पब्लिकेसन्स (प्रा.) लि.
सेन्ट्रल बिजनेस पार्क, थापाथली, काठमाडौँ,
फोन नं. ०१-५१९५०००
Email: hr@kmg.com.np

ADMISSION NOTICE

KUHS invites NEW ADMISSION for Class I and Class VI

(22 seats each) for the academic year 2077 BS.

The school offers exceptional educational nurturing in the pristine air of a beautiful hilltop setting. KUHS provides weekly boarding in modern facilities, with day students coming from the local community. Committed teachers have high academic experiences. A strong activities programme (with life skills) builds character and independence.

Application Forms Available: Falgun 18 – Falgun 29, 2076

Admission Test: Chaitra 1, 2076 B.S. at 10:00 am.

Application Forms and Prospectus are available from the School Office and also:

1. Patan Book Shop, Patan Dhoka. Tel: 01-5555256
2. Kewal's Uniform, Pako Marg, First Floor, New Road, Kathmandu. Tel:01-4259121
3. Kathmandu University, Dhulikhel. Tel: 011-663734/661511
4. New Pragati Pustak Bhandar, Banepa. Tel: 011-661590

For detailed information please contact us:

Kathmandu University High School

Telephone: 011-490561, 011-490638

Email: kuhs@ku.edu.np

Website: www.kuhs.edu.np

KATHMANDU UNIVERSITY

SCHOOL OF SCIENCE

Announcement for admissions in M.Sc. Physics

Kathmandu University, School of Science, announces admissions open in Master of Science (M. Sc.) in Physics. All eligible applicants are informed to fill the application form and submit to the concerned office of the Dean, School of Science, no later than March 10, 2020.

Eligibility for admission:
Candidates who have completed four years Undergraduate/Bachelor's degree in Science with Physics major and minimum 2.0 CGPA or 50% in aggregate marks are eligible to apply.

Submission of application:
Application forms are available at the office of the Dean, School of Science, Dhulikhel, Kavre, or on-line at download (www.sos.ku.edu.np) at the Kathmandu University website. Submit completed application form along with photocopies of previous academic and citizenship certificates to the concerned office of the Dean. Application with scanned documents submitted to e-mail address given below is also accepted.

Only short listed candidates will be informed to appear for written test and/or interview. Application fee of Rs. 1500/- (non-refundable) may be deposited to Nepal Investment Bank Limited A/C No.: 00501030250009 at the time of interview.

For further query about the program, please contact Dr. Ujjwal Man Joshi, Head of Department, Department of Physics (Mobile: 9841 205 205).

For other details visit the link <http://www.sos.ku.edu.np>.

Office of the Dean
School of Science
Kathmandu University, Dhulikhel, E-mail: kusos_dean@ku.edu.np

छोटकरी

ह्यारी दम्पतीको सुरक्षा हटाउँदै क्यानडा

ओट्टवा (एजेन्सी)- क्यानडाले बेलायतका राजकुमार ह्यारी र उनकी पत्नी मेगन मार्केललाई दिँदै आएको सुरक्षा हटाउने भएको छ। इयुक एन्ड डचेस अफ ससिक्स भनिने ह्यारी दम्पतीलाई रोयल क्यानेडियन माउन्टेड पुलिस (आरसीएमपी) ले सन् २०१९ को नोभेम्बरमा क्यानडा आएदेखि सुरक्षा प्रदान गर्दै आइरहेको थियो। शाही जिम्मेवारी त्याग्ने घोषणा गरेका ह्यारी दम्पतीले ३१ मार्चबाट औपचारिक रूपमै वरिष्ठ शाही सदस्यको जिम्मेवारी छोड्दै छन्। शाही उपाधि त्यागेपछि क्यानडामा बस्ने भनिएका ह्यारी दम्पतीको सुरक्षामा कसले खर्च गर्छ भन्नेबारे भने प्रस्ट पाइएको छैन।

भारतमा ६ सयभन्दा बढी प्रहरी नियन्त्रणमा

नयाँदिल्ली (एजेन्सी)- राजधानी नयाँदिल्लीमा भएको हिसापछि सयौं सर्वसाधारणलाई नियन्त्रणमा लिइएको प्रहरीले शुक्रबार जनाएको छ। दिल्ली प्रहरी प्रवक्ता एमएस रन्धावाका अनुसार ६ सयभन्दा बढीलाई नियन्त्रणमा लिइएको हो। हिन्दु-मुस्लिमबीचको यसै साता भएको हिंसाका कारण कम्तीमा ३८ जनाको मृत्यु भएको छ र केही घाइतेको अवस्था गम्भीर रहेकाले मृतकको संख्यामा वृद्धि हुन सक्ने भारतीय सञ्चारमाध्यमले जनाएका छन्। नागरिकता संशोधन ऐनको पक्ष र विपक्षमा उत्रिएका प्रदर्शनकारीबीच झडप हुँदा हिंसा भड्किएको थियो।

साउदीलाई महिला अधिकारवादी रिहा गर्न आग्रह

जेनेभा (एजेन्सी)- संयुक्त राष्ट्रसंघीय मानव अधिकारसम्बन्धी निकायकी प्रमुख मिचेल बाचेलेटले विहीवार साउदी अरबलाई नियन्त्रणमा लिइएका महिला अधिकारकर्मीलाई रिहा गर्न आग्रह गरेकी छन्। उनले बाक् स्वतन्त्रता र शान्तिपूर्ण भेला हुने पाउने मानिसका नैसर्गिक अधिकारको सम्मान गर्न आग्रह गर्दै पक्राउ परेका केयौं अधिकारवादी, धार्मिक नेतृत्व र पत्रकारलाई समेत रिहा गर्न आग्रह गरेकी हुन्। रियादको एउटा कार्यक्रममा उनले 'भेदभावपूर्ण नीतिमा सुधार' का माग गर्ने अधिकारवादीलाई पक्राउ गरिएको प्रति पनि चिन्ता व्यक्त गरेकी छन्।

प्रचण्डसँग भेट भएकै छैन : देउवा

काठमाडौँ (कास)- कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवाले नेकपाका दुई अध्यक्षसँग हालसालै भेटघाट नभएको बताएका छन् । नेकपाका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली र अर्का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालसँग हालै भेट भएको भनी प्रचार भएका विषयमा आफूले समूहका नेताहरूले जिज्ञासा राख्दा देउवाले अस्वीकार गरेका हुन् । ‘उहाँ (देउवा) ले धेरै कुरा भन्न चाहन्नुभएन तर केही दिनयता दाहाल र ओली दुवैसँग भेट नभएको बताउनुभयो,’ देउवा निकट स्रोतले

भन्यो । देउवाले शुक्रवार पार्टीको केन्द्रीय विभाग गठनका सम्बन्धमा छलफल गर्न आफूले निवास बुढानीलकण्ठमा संस्थापन पक्षीय नेताको बैठक बोलाएका थिए । बैठकमा नेकपाको आन्तरिक कलह र देउवा-दाहाल भेटघाट भएनभएका विषयमा चर्चा भएको थियो ।

प्रधानमन्त्री ओलीले बिहीवार कांग्रेस नेता शेरार कोइरालासँग देउवालाई भेटेको खुलासा गरेका थिए । आफूसँगको भेटघाटअघि दाहाल र देउवाबीच भेट भएको जानकारी आफूलाई प्राप्त भएको ओलीले कोइरालासँग बताएका थिए । कांग्रेस सांसद विनोद चौधरीको सम्बन्धमा उनकै निवासमा चार जना उद्योग-व्यापारीसहित

दाहाल-देउवा भेट भएको चर्चा बाहिरिरेपछि देउवासँग निकटस्थ नेताले जिज्ञासा राखेका हुन् । देउवाले केही साताअघि सत्यनिष्पण तथा मेलमिलाप र वेपत्ता छानविन आयोग गठनका सन्दर्भमा दाहालसँग भेट भएको र त्यसपछि नभएको बताएका थिए ।

नेकपा अध्यक्ष दाहालले पनि शुक्रबारे राजधानीबाहिरको कार्यक्रममा देउवासँग हालै भेट नभएको दावी गरेका छन् । नेकपाको आन्तरिक द्वन्द्वमा ‘खेल्ने’ गरी भेट्न नहुने स्फाव देउवालाई उनी निकट सदस्यहरूले दिएका थिए । ‘यसले कांग्रेसलाई होइन, नेकपालाई लाभ मिल्छ,’ एक नेताको भनाइ थियो ।

विभाग गठनको तयारी

पार्टीको केन्द्रीय विभाग गठनमा संस्थापनइतर पक्षले सहयोग नगर्ने भएपछि आफूले समूहका सदस्य मात्रै राखेर भए पनि गठन गर्ने मनस्थितिमा देउवा पुगेका छन् । संस्थापनइतर पक्षले कार्यकाल सकिएपछि, विभाग गठनको औचित्य नभएको र महाधिवेशनलाई प्रभावित पार्ने मात्रै योजना रहेको तर्क गर्दै आएका छन् । ‘अहिले विभाग गठन गर्नुका पछाडि महाधिवेशन प्रभावित पार्ने उद्देश्य देखिन्छ,’ वरिष्ठ नेता रामचन्द्र पौडेलले कान्तिपुरसित भने, ‘यो कुरा हामीलाई स्वीकार्य छैन ।’

केही दिनअघि महामन्त्री शशांक कोइरालाले

कार्यकाल सकिएर काम चलाउ हैसियतमा पुगिसकेका देउवाले विभाग गठन गर्न नहुने बताएका थिए । ‘अब महाधिवेशनको तयारीमा जानुपर्छ, विभाग गठन गरेर महाधिवेशनलाई अल्काउनेतिर लाग्न हुन्न,’ उनले कान्तिपुरसित भनेका थिए, ‘आचारसंहिताले पनि शेरबहादुरजीलाई विभाग गठन गर्न दिँदैन ।’ देउवाले अधिकतर केन्द्रीय सदस्यलाई व्यवस्थापन गर्ने नाममा विभागको संख्यासमेत बढाएका छन् । विधानमा २८ विभागको व्यवस्था भए पनि पुस ११ मा संस्थापनइतर पक्षीय नेताको बहिष्कारीबीच बसेको केन्द्रीय कार्यसमिति बैठकले संख्या थपेर ४७ पुर्‍याएको थियो ।

‘संघीयता केन्द्रलाई अनुवांटेड बेबी’

जनकपुर (कास)- प्रदेश २ का मुख्यमन्त्री लालबाबु राउतले संघीय सरकारका लागि संघीयता ‘अनुवांटेड बेबी’ जस्तै भएको टिप्पणी गरेका छन् । मानव अधिकार पत्रकार संघ काठमाडौँले शुक्रवार जनकपुरमा आयोजना गरेको ‘नेपालको संघीय संविधान कार्यान्वयन सम्भावना र चुनौती’ विषयक कार्यशाला उद्घाटन गर्दै मुख्यमन्त्री राउतले मधेस केन्द्रत दलको बलिदानबाट संघीयता आएको दावी गरे । ‘केही राजनीतिक दलले संघीयता चाहकै थिएनन्,’ उनले भने राउतले प्रादेशिक संरचना नयाँ भएकाले थप स्याहा आवश्यक रहेको बताए । संघीय सरकार केन्द्रीकृत मानसिकताबाट माथि उठ्न नसकेको उनको आरोप थियो । ठूला दलहरू विकासभन्दा पनि राज्य सत्तामाथि आफ्नो पकड बनाउने खेलमा लागेको भन्दै उनले बताए ।

बर्गिकृत विज्ञापन

घर जग्गा					
गुजेश्वरीमा कर्मासियल जग्गा, बुढानिलकण्ठमा घर तु.वि.की.मा 9840856188, 9828751288					
भक्तपुर, सानौँठिमी ०-३-२-० बनेको २.४ घर. वि.की.मा, ९८९८४९७०२८					
प्लेटइकोलागि अतिउपयुक्त जग्गा १०२०, ४०१००, १००० रोपनी काषिकम, होस्पिटल कलेज, गुम्बा, संघसंस्था, फ्याब्री, होटल,रिसोर्टलाई काठमाडौ, भक्तपुरमा चाहिएमा 9840856188, 9828751288					
धुमबाराही मण्डौखाटारमा बङ्गले 4,25,00,000/- 9851027364					
मैतिर्विमा 0-5-0-0 घर 3,75,00,000/- 9851027364					
टोखारोगे नजिक सोह्रआना 21,00,000/- 9851222227					
सुन्दरीगढ नायाँपाटीमा सस्तो टुक्रा घडेरी वि.की.मा, ९८४१०९६३३३, ९८४११२११२२					
कपनआकाशेश्वारा, चोकैमा ०-६-०-०, कपनबालुवाखानीमा, ०-४-१-०, ९८४१४४००४					
धारापिी नेचरकल्बमा नयाघरहरू ९८४१०१५६२०, ९८४१०४९१४०					
गोल्फटार चोकबाट ४००मि.भित्र हेमालीहाईट जानबाटोमा आकर्षक ०-४-०-०, ०-४-०-० कोल्टइहरू एकसम सरलमूल्यमा 9869051774					
बौद्ध महाकालको मेमरोइडको १७३ आनाजग्गा टुक्रा गरेरपनि दिनसकिने 9818724168					
हरिसिद्धि महानगरपालिका -४ क्षेत्रफल १८-०-०० प्रतिआना १४.१लाख 9841444490, 9851246812 नोवलल					
लालपुरगर रिड्रोइबाट घाचकिलोमिटर टोचोमा घाचकिलोजग्गा आनाको एघारपचासले 9861522757					
ललितपुरको जुनसुकै एरियामा घरजग्गा सकिदवि.की.को लागि 9849188782					
हस्पिटलअगाडिको घरवि.की.मा घरजग्गासँग साटनसकिने ९८४१०२४२७७					
चितवनको पसां सुन्डिमा १४कठ्ठा वि.की.मा ९८४११३३३४१					
विर्तापुर मैथीनगरमा ९आना वि.की.मा ९८४११६३८४१					
पेम्सीकोला चोकबाट १०० मीटर अगाडी, मेन हाइवेसंगै जोडीएको हाइवेसंगै जग्गा खाली र वंगला वि.की.मा, ९८४१०२४२७७					
शाह नपुर्दे मेन हाईवेबाट नजिकै टुक्रा तथा एकएक घडेरी वि.की.मा, ९८४१०३४२७८०, ९८४१०४४२९८०					
सस्तोमा आर्षक घडेरी वि.की.मा बुकुर अस्पताल रोड, टाुही, चीतवनमा र CG मन्दिर, क्यूनी, नवलपुरासीमा 9851124023					
बुढानिलकण्ठ स्कलपछाडि सत्रदेखि २५लाखसम्म घडेरी ९८४३०२४१९२, ९८४०१३३१६०					
भक्तपुर दुवाकोटमा र काठमाडौ वलखुनेकोपार्जिको ४/४ आना जग्गा 9851058576, 9851029295					
गोकर्णेश्वर मन्दिरनजिक प्लानिडको २६ पिचमा देवीनरिवाटो कर्माथयल ८.४६ आनाजग्गा ९८४३३३३१९९					
चागाथलीमा ०-३-०-०, नोफकारमा ०-४-०-० वि.की.मा 9841366398					
बाँडखेलको २७ आना वि.की.मा ९८४१०३२२७१					
टिमीबालकपुरी कोलानीभित्रको ६-आना जग्गावि.की.मा 9851049016					
पेम्पी प्लानिडउत्तर सुन्दरलोकेसनमा तिनआनामा तिनतल्लेघर १.७लाख ९८६३४१९६७०					
ललितपुरको टिकाथलीमा 95,00,000/ एकतले घर वैकुसुविधा 9869015819					
२.४आनामा २तल्लेघर हाइभिजन, खानकोट १,२४,००,०००/- ९८४१४३४९७४					
धुमराहामा ०-६-०-० बगलो 3,75,00,000 9818509742					
चातुनारायण बडा ४को चारआना जग्गा ९८४१९८७४१०६					
बालुवाटार पञ्चकन्याको सरस्वतीटोलभित्र ०-१३-०-० मानेको फल्याटसिस्टमको साहितिन तल्लेघर तुरुन्तीवि.की.मा 9860193128					
इमाडोल वोचुहाईट २.४ तला घर रु.23600000/ 9849564789					
इमाडोल बोकोगेभरी जाने २० मिटर बीचबाटोमा ३आनामा २सटर १कोठाको घर ९८१००४६६६७					
सिन्धुली पुरानोभागाफोली ४ थकीहाइवेमा बाजुरोपनी, पौवादख प्रतोरोपनी ९८११११००८८					
पोखराको बागलइबसपार्क नजिक ४आना जग्गावि.की.मा ९८०४१६१४००, ९८०२२८७७३३					
गुसिगलमा फल्याट सिस्टमको घर, ९८४१०१७७३०३					
हरिसिद्धिमा टुक्रा जग्गा वि.की.मा ९८४११८०९३६८					
बंगमतीमा प्लेटिङमा आर्षक घडेरीहरू ९८४११९११४४					
आफ्नै रोजाईको इमाडोलमा ४आना जग्गावि.की.मा ९८०४१४४६४६, ९८११७०६०००					
बसुधारा रिड्रोइभित्र ०-२२-०-०, महाराजगंजमा ६आना, २आना 9851183672					
सामाखुसीचोक नजिकै नयाँघर ३ आनामा मूल्य २,३४,००,०००/- ९८४१२४८०२४					
बालकोट मेहनशांति चोकबाट पूर्व चित्रपुरजानेबाटोमा दक्षिणमोडाको ४/४आना जग्गा चाहियो ९८६३३१९८२१					
गु-४-१-० घर वि.की.मा सानेमा २०४आना 9841217571					
लोकन्वली प्लानिड टुक्राघडेरीहरू 9851055218, 9841216379					
बालजु बाँडपासबाट १किमीमा १८ फिटबाटोमा टुक्राजग्गा इदचोकखुहे बसापार्कसंगै पत्तीवि.की.मा ९८४१००४२०९					
घडेरी कोटेश्वर/ खुमलटारमा डाइरेक्ट ९८०३२८३४४४					
लामाटारमा हाउजिडभित्र २.४तले मूकम प्रतोरार्थक घर १,००,००,०००। 9864476058					
घापासिहाईट डाँफे कोलनी ०-४-०-० आधुनिक बङ्गला मूल्य २,९४,००,०००। 9851083103, 9860041900					
गोकर्णमा ०-३-१-० जग्गा वि.की.मा ९८४१३३७०७२					
दहचोकमा पार्श्ववि.की.मा प्रतिआना ७५,०००। ९८४४४३३२७०, ९८४१०४४००१					
म्हेपीमा ०-२-२-० चौकुना मिलेको जग्गावि.की.मा सम्पक: ९८४१०३०३४०					
तिनचार आनाको जग्गा चाहियो 9801177335					
साँवसारी Thai-Embassy अगाडी १३-आना ३-दाम जग्गावि.की.मा आनाको 65,00,000/- 9841233844 (आधाजग्गा काटेर दिनसकिने)					
गोकर्णमन्दिरबाट ३००मि.उत्तर ग्रीनसिटी प्लानिड ०-४-२-० 9855068777					
हातिगोडा चोकबाट ४००मि.पश्चिम ०-४-०-०, ०-४-२-०, ०-४-३-०, 9851249307, 9855068777					
माण्डखटार एकतावस्ती ०-४-०-०, ०-४-२-०, ०-३-२-०, 9851210655					
पण्टकिय नगरी चितवन माडीमा हाईवेसंगै जोडिएको आर्षक घडेरीहरू वि.की.मा मात्र ४५००००। देखि ०१-४४२६८८८३, ९८४१०३६२७३३, ९८४१११११३					
भक्तपुरको मध्यपुर नगरपालीका मेमरोइबाट सयॉफिट, भित्र साडेतिन तलाको घर जुनसुकै व्यावसायलाई हुने वि.की.मा ९८४११६२२७९, ९८४११४५९७०					
कोटेश्वर पुरही चौकीबाट २४० मि.भित्र दक्षिण मोहडा ३.४ तल्ले घर १.१ कोठामा ९८४१८९२४२६					
भक्तपुर ताथलीको हाइवे नजिक आर्षक ६टुक्रा घडेरी वि.की.मा 9851019831, 9866823723					
नयाँठिमीमा ६ बालकोटमा ११.२ आनाजग्गा 985404133					
बसुधारामा सस्तो घर वि.की.मा ९८४१२०११३०					
चुनदेवीमा ०-४-०-०, ०-४-०-०, ०-८-०-० कोआर्षक प्लटहरू तुरुन्तीवि.की.मा 9823582607					
गंगु गणेशस्थान नजिकै ४ आनाजग्गा 9851006018					
ललितपुर गोदावरी विप्लवछापमा प्लेटिङको जग्गा वि.की.मा मूल्य रु.६०,००,०००/-, 982312511६, 9847930017					
रिड्रोइ बाफल चोकबाट १ कि.मि. पश्चिम ०-४-१-१, ९८१३२३९७३८					
धुमराहा रिहारीकोलीमा ०-४-२-०, ०-६-०-० मानेकोबालकोटमा ९८४१२६5324					
गुम्बावासी न्यूकोलीनी ०-६-२-० मानेको आधुनिक घर 9851210655, 9851265324					
बालाजु बाँडपासबाट १किमिमा १८फिटबाटोमा टुक्राजग्गा ९८६३३४४३४१					
गौशाला रातोपल मेनरोइमा पुरानोघर टटारामको १लाखबाटो आइदरको ४आना कर्मासयल जग्गावि.की.मा 9851063137					
पेम्सीकोला सतसिटीपछाडी २.४तले घरवि.की.मा 9818069405					

सवारी साधन

Taxi किन्न वेज परेमा ९८४१०९१४०१

सुमोइडी मासिक भाडामा ९८४१६६११७३३, ९८४१३४१६१४

2013 Suzuki Eriga 7seater 20,00,000/- 4413374

टिप्पर तु.वि.की.मा नाके मोडेलेको ९८४११०६०७४

TATA Winger-AC 2016-Model 18- Seater urgent sale 9815731685

स्काँपियो सस्तोमा रिजम चाहियमा ९८४१३०४१३४३

सम्पर्क

For Library Automation Model: 9841455903

अतिसस्तोमा धितोफुकुवागर्न, विदेश अध्ययनकोलागि Cashdeposit, कृष्णनिन ९८४११११७९८०

सस्तोमा धितो फुकुवा सम्पक: 9851053106

बिद्यार्थीलाई सस्तोमा Cash Deposit 9826104122

Hometuition All subjects/ Computer Courses: 9803303166

सस्तोमा Cash Deposit धितोफुकुवा 9841589371

चित्रकोलागि धितो लगानीकर्ता चाहियो ९८४६६७३४१०

सञ्चालन भइरहेको मिनी माटकोलागि लगानीकर्ता चाहियो ९८४४२८२४१४

मिनभवनमा ०-१२-०-०, पुरानोदरवार, धापाखेलमा ०-४-०-०, काभ्रेमा ६-४-०-० र काठमाण्डौको सहकारीवि.की.मा 985118491

बालुवाटारमा ०-६-०-० जग्गा वि.की.मा 9823727933

जोरागढीमा 9869832452, 9860101937

मूलपानीमा नयाँघर साथै छजानाजग्गा 984184231७

विविध वि.की.मा

बबरमहलमा राम्रो चलि्रहेको होलसेल किरानापसल तुरुन्त वि.की.मा ९८४६४४७८७२९

जेन्स फेन्सी वि.की.मा कलकी ९८६१४८६७८०

शंभुमलमा चलि्रहेको फास्टफुड तु.वि.की.मा 9849715695

एयरपोर्ट अगाडीको लज वि.की.मा ९८०८८२१०४७

टोखारोड ग्रिनल्याण्डमा गिल कारखाना ९८४०६४८७४७

मन्टेस्वरी स्कूल वि.की.मा मैजबल चाहिलि ९८०३७८३४३४

शंभुमलको कसको क्याफे वि.की.मा 9844156501

ग्याम, दुधको बूथ, किराना पसल वि.की.मा बानेश्वर ९८४४०४३२१०

मिठाई पसल वि.की.मा माछापौखरी 9861243552

ग्वाकोचोकैको फास्टफुड मात्र ४००,०००।- ९८४१४४९९९३

चलि्रहेको स्टेशनरी वि.की.मा सम्पक: ९८६१४१२२४३

नयाबनगरमा रेष्टुरेन्ट तु.वि.की.मा ९८२८४४०६६४

बसतुपुरको रेष्टुरेन्ट ४२ लाख तु.वि.की.मा, ९८६१३१७२०१

सुविधासम्पन्न दोहोरी दरबारमार्गलाई पाटनर, भाडामा, वि.की.मा दोहोरी अनुभावलेसमा 9851059269

१०० क्षमताको नाफामा चलि्रहेको रेष्टुरेन्ट ४४१२२१७ चाहिलि हस्पिटलमार्ग

चलि्रहेको मिनीमार्ट वि.की.मा इमाडोल ९८६१३८२१४४

वेकीको मोेशिहरू वि.की.मा ९८६४३९४२६०, ९८४१०७३२०४

लिलगामा चलि्रहेको किराना पसलवि.की.मा 9841833682

पोखराको लेकासिङको चलि्रहेको रेष्टुरेन्टवि.की.मा ९८०४०४३३३०

ठमेल पिपलवोट चौकेको क्याफे तु.वि.की.मा, 9808645073

सस्तोमा फास्टफुड वि.की.मा कलकी 9849537990

KU सँगै क्याफे व्वाको १४,००,०००।-, ९८४३४०४२४०४

सातदोबाटोचोकैमा चलि्रहेको रेष्टुरेन्ट वि.की.मा ९८४३६८८२११

चलि्रहेको मासुपसल, सन्ध्यायर्स, जोरपाटी ९८०१२२२१७

बानेश्वरमा चलि्रहेको स्कूल वि.की.मा P.G देखि १ सम्म, 9810078929

सोइखुट्टेमा चलि्रहेको Institute वि.की.मा 9828054570

चटपटे पसल वि.की.मा तिनकूने 9849436207, 9851172277

नयाबानेश्वर Eyepexmall अगाडी चलि्रहेको कस्मेटिकल वि.की.मा, 9840072790, 9866273238

चलि्रहेको स्कलवि.की.मा 9860673465 9843437634

छोटकरी

‘इन्धन कर कानुनअनुसारै’

काठमाडौँ (कास)- अर्थ मन्त्रालयले आर्थिक ऐन, ०७६ अनुसार नै पेट्रोल, डिजेल र हवाई इन्धनमा लाग्दै आएको पूर्वाधार विकास कर परिमार्जन गरिएको बताएको छ । ‘करको दरमा पुनरावलोकन गरिनुपर्ने अवस्था देखिएकाले ऐनको दफा १८ को उपदफा १ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मन्त्रिपरिषद्को फागुन १२ गतेको निर्णयअनुसार गरिएको हो,’ मन्त्रालयले शुक्रबार जारी गरेको विज्ञप्तिमा भनिएको छ, ‘उपदफाअनुसार प्रचलित कानुनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सरकारले आवश्यकताअनुसार यो ऐन र प्रचलित अन्य कानुनवमोजिम लगाइएका दस्तुर शुल्क, महसुल र करको दर घटाउन, बढाउन वा त्यस्तो दस्तुर, महसुल र कर आंशिक वा पूर्ण रूपमा छुट दिन सक्ने कानुनी व्यवस्था छ ।’

मदिरा पसल सिल

तनहुँ (कास)- आन्तरिक राजस्व कार्यालय दमौलीले व्यास नगरपालिका-३ दमौलीस्थित तनहुँ वाइन सप सिलबन्दी गरेको छ । पसलमा शंकास्पद मदिरा भेटिएकाले थप अनुसन्धान गर्न सिलबन्दी गरिएको कार्यालय प्रमुख सूर्य सेढाईले जनाए । सपले मदिरा बोतलमा लगाइने अन्तःशुल्क स्टिकर टाँसविनै बेचेको भेटिएको थियो । ‘यहाँका प्रायः खुकुरी रम्का बोतल करछली गरी विक्रीका लागि राखिएको रहेछ,’ उनले भने, ‘बोतलभित्र रहेका रक्सी पनि नक्कली हुन सक्ने शंका छ ।’ सपको गोदामबाट १० काटोन स्टिकरविनाका रक्सी फेला परेको कार्यालयले जनाएको छ ।

विदेशी मुद्रा	
अमेरिकी डलर	११४.७९
युरो	१२९.५३
पाउन्ड स्टर्लिङ	१४०.७१
अस्ट्रेलियन डलर	७५.३९
कतारी रियाल	३१.५३
राष्ट्र बैंकका आधारमा	
	शुक्रबार रु ७९,७००.११
	शुक्रबार रु ८९९.८८

सुस्ताए चिनियाँ जिम्माका आयोजना

नयाँ वर्ष मनाउन चीन गएका कामदार नफर्किँदा कामले गति लिन नसकेको हो

■ विमल खतिवडा (काठमाडौँ)

चिनियाँ कम्पनीले जिम्मा लिएर निर्माणाधीन सडक र जलविद्युत् आयोजनामा कामदार अभावले निर्माणको काम प्रभावित बनेको छ । नयाँ वर्ष मनाउन चीन गएका कामदार नोवल कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को संक्रमणका कारण अहिलेसम्म फर्कन सकेका छैनन् । उनीहरू नआएपछि आयोजनाहरूको काम ठप्पप्रायः छ । यसको सबैभन्दा बढी समस्या नारायणगढ-बुटवल सडकखण्डमा देखिएको छ । गत चैतबाट निर्माण सुरु भएको यो आयोजना दुई प्याकेजमा काम भइरहेको छ । द्वैतितर गरी ४० जना चिनियाँ काम गरिरहेका छन् । तीमध्ये १५ जना दुई महिनादेखि चीनमै रोकिएका छन् । द्वैै ठेक्काका इन्चार्ज उतै बसेपछि काममा समस्या भएको आयोजनाले जनाएको छ । जनवरीमा नयाँ वर्ष मनाउन टोली चीन गएको र त्यही बेला कोभिड-१९ देखिएपछि समस्या भएको नारायणगढ-दाउने सडकखण्डका प्रमुख सुजन अधिकारीले बताए ।

दुवै खण्डका इन्चार्ज मिस्टर लिन हुङ ताओ चीनमै छन् । निर्णय गर्ने तहका व्यक्ति नहुँदा समस्या भएको हो, अधिकारीले भने, ‘जसले गर्दा काम प्रभावित बनेको छ ।’ कामै भने नरोकिएको उनले दावी गरे । ‘अहिले रुख काट्ने काम भइरहेको छ,’ उनले भने, ‘यसमा त्यति प्रभाव परेको छैन । माटो भर्ने, कल्भर्ट बनाउने, पुल र अन्य संरचना निर्माण गर्ने काम भने प्रभावित छ ।’ काम भए पनि जुन गतिमा हुनुपर्ने थियो, त्यो गतिमा हुन सकेको छैन । ‘यो कामले गति लिनुपर्ने समय हो,’ अधिकारीले भने । १५ जनामध्ये इन्चार्जसहित पाँच जना नेपाल आउने तयारीमा रहेको अधिकारीले बताए ।

‘उनीहरूलाई ल्याउन के गर्न सकिन्छ भनेर स्वास्थ्य मन्त्रालयसँग आग्रह गर्नु,’ उनले भने, ‘यसबारे उनीहरू आफैँ पनि सचेत छन् ।’ नेपाल आउने तयारी गरेका उनीहरू आएर १४ दिन ‘सेल्फ क्वारेन्टाइन’ मा बस्नेछन् । ‘अपार्टमेन्टमा

विस्तार भइरहेको बुटवल-नारायणगढ सडकखण्ड ।

छुट्टै बस्ने तयारी गरेका छन्,’ उनले भने । सडक विभागअन्तर्गतको एसियाली विकास बैंक (एडीवी) सडक निर्देशनालयले चाइना स्टेट कन्स्ट्रक्सनसँग माघ २४ मा ठेक्का सम्झौता गरेको थियो । ३२ वर्षका लागि एडीवीको ऋण सहयोगमा सडक निर्माण सुरु भएको हो । निर्माणको कुल लागत १६ अर्ब ९९ करोड ५२ लाख ९५ हजार रूपैयाँ छ । यसमा ८५ प्रतिशत रकम १ दशमलव ५ प्रतिशत व्याजदरमा एडीवीले ऋण दिएको हो । थप खर्च नेपाल सरकारकै हुनेछ । सडक चार लेनको हुनेछ । यसको लम्बाइ १ सय १३ किमि छ ।

चीन सरकारको अनुदानमा निर्माणाधीन १६ किमि रसुवागढी-स्याफ्रुबेंसी सडक निर्माणमा पनि समस्या परेको सडक विभागअन्तर्गत विकास

सहायता कार्यान्वयन महाशाखा प्रमुख अर्जुनजंग थापाले बताए । ‘नयाँ वर्ष मनाउन गएका चिनियाँ कन्ट्र्याक्टर फर्किएका छैनन्,’ उनले भने । काठमाडौँ चक्रपथको पूर्वसम्भाव्यता अध्ययन (डीपीआर) का लागि चिनियाँ टोली नआउँदा पनि काम नभएको उनको भनाइ छ । ‘उनीहरूले पहिला साइट क्लियर गर्न भनेका छन्, त्यो काम भने भइरहेको छ,’ सडक विभागका उपमहानिर्देशक शिवहरि सापकोटाले भने । कोरोनाले गर्दा आउन नसकेको भन्दै उनीहरूले म्यासेज पठाउने गरेको विभागले जनाएको छ ।

चिनियाँ कामदार आउन नसक्दा विद्युत् आयोजनाको काम प्रायः ठप्प छ । दोलखा र रामेछापको सीमामा निर्माणाधीन ४८.२ मेगावाटको खिम्ती-२ तथा रसुवाको लाइटाइमा

निर्माणाधीन २० मेगावाटको लाइटाइ खोला जलविद्युत् आयोजनाको काम चिनियाँ कामदार नआउँदा रोकिएको छ । खिम्ती-२ पिपल्स इनर्जी लिमिटेड र लाइटाइ मल्टी इनर्जी डेभलपमेन्ट प्रािले निर्माण गरिरहेका छन् । दुवै आयोजना निर्माणको ठेक्का चिनियाँ कम्पनी चाइना वाटर टर्बाइन वर्क्स (सीडब्ल्यूटीडब्ल्यू) ले लिएको छ । चीनबाट कामदार नफर्किएकै कारण यी दुवै आयोजनाका काम अघि बढ्न नसकेको कम्पनी म्यानेजर रामहरि शर्माले बताए । ‘ठेकेदार कम्पनी सम्पर्कमै छन्,’ शर्माले भने ।

मुलुकभर निर्माणाधीन आयोजनामध्ये चीनले निर्माण गरिरहेकामा बढी असर परेको भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका सचिव देवेन्द्र कार्कीले बताए ।

तस्विर : नवीन पौडेल / कान्तिपुर

उखु अनुदान सबै निकासामा

भुक्तानीको जिम्मा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयलाई

■ राजू चौधरी (काठमाडौँ)

सरकारले उखु किसानलाई दिने भनिएको अनुदान सबै निकासामा गरी कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालय (कोलेनिका) लाई भुक्तानी जिम्मा दिएको छ । सरकारले पछिल्लो समय थप ४९ करोड रूपैयाँ भुक्तानीको जिम्मा कोलेनिकालाई लगाएको हो ।

चिनी उद्योगले किसानबाट खरिद गरेको परिमाणअनुसार १ अर्ब ३३ करोड ५३ लाख १३ हजार रूपैयाँ अनुदान दिनुपर्ने कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले जनाएको छ । यसअघि मन्त्रालयले ९२ करोड रूपैयाँ मात्रै बुभाएको थियो । किसानले भने अहिलेसम्म ३७ करोड रूपैयाँ मात्रै पाएका छन् । ‘कृषिमा भएको बजेटअनुसार ९२ करोड दिएको थियो । अपुग रकम अर्थले निकासामा गरिएको छ,’ मन्त्रालयका प्रवक्ता हरिवहादुर केसीले भने, ‘अनुदान रकम निकासामा

जिल्ला	किसानले पाएको अनुदान	बाँकी
सुनसरी	५ करोड १४ लाख ५५ हजार	२ करोड ३३ लाख ८४ हजार
सिरहा	५३ लाख ६८ हजार	२ करोड ३९ लाख ४ हजार
बारा	७ करोड ४६ लाख ९७ हजार	५ करोड ७८ लाख ६८ हजार
ललितपुर	३ करोड ८० लाख ४३ हजार	-
नवलपरासी	४ करोड १३ लाख ४३ हजार	२ करोड ६५ लाख ५० हजार
कञ्चनपुर	१६ करोड ३७ लाख ५९ हजार	७ करोड ४४ लाख २१ हजार
महोत्तरी	-	६ करोड ७९ लाख ८ हजार
सर्लाही	-	११ करोड २८ लाख ९० हजार
रौतहट	-	२ करोड ७९ लाख ८८ हजार

स्रोत : कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

भएलगत्तै जिल्ला पठाइएको छ ।’ स्रोतका अनुसार किसानको नाममा विचौलिया नै हावी भएपछि सबै वितरण हुन सकेन । सरकारले आर्थिक वर्ष ०७५/७६ को बजेटमार्फत उत्पादन अनुदान दिने निर्णय गरेको थियो । अनुदान वितरणकै लागि उखु किसानलाई अनुदान दिनेसम्बन्धी कार्यविधि-०७५ बनेको छ । यसअनुसार अनुदान रकम सिधै उखु

कृषकको बैंक खातामा जान्छ । अनुदान वितरणका लागि जिल्लाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी संयोजक रहने गरी जिल्लाका कृषि ज्ञान केन्द्र प्रमुख, स्थानीय तहका कृषि शाखा प्रमुख र सम्बन्धित जिल्लाका कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयका प्रमुख सदस्यसहितको कमिटी छ । कमिटीले मिलवाट प्राप्त विवरणका आधारमा किसानको विवरण अद्यावधिक गरी अनुदान

दिन्छ । तर किसानका नाममा विचौलिया हावी हुँदा जिल्लामा अनुदान रकम वितरण हुन सकेको छैन । उखु विक्री भएका नौ मध्ये तीन जिल्लामा अनुदान वितरण नभएको मन्त्रालयको भनाइ छ । छ जिल्लामा केही मात्रामा वितरण भए पनि सबै किसानले पाएका छैनन् । सुनसरीमा ५ करोड १४ लाख ५५ हजार रूपैयाँ मात्रै वितरण भएको मन्त्रालयले जनाएको छ । उक्त जिल्लामा २ करोड ३३ लाख ८४ हजार रूपैयाँ भुक्तानी गर्न बाँकी छ । सिराहामा ५३ लाख ६८ हजार रूपैयाँ वितरण भएको छ । सिराहामा २ करोड ३९ लाख ४ हजार रूपैयाँ अझै वितरण गर्न बाँकी छ । वारामा ७ करोड ४६ लाख र नवलपरासीमा ४ करोड १३ लाख रूपैयाँ वितरण भएको छ । वारामा ५ करोड ७८ लाख ६८ हजार र नवलपरासीमा २ करोड ६५ लाख रूपैयाँ वितरण गर्न बाँकी छ । **बाँकी पृष्ठ १२ >>**

ठेक्कामै अल्मलिए प्रदेश गौरवका योजना

■ मोहन बुढाथेरी (धनगढी)

सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकारले छानेका गौरवका नौ वटा सडक योजना ठेक्का प्रक्रियाकै अलमलमा छन् । केही सडकखण्डमा ठेक्का भए पनि निर्माण सुरु भएको छैन । प्रदेशको मुख्य आर्थिक स्रोतपदका रूपमा विकास गर्ने उद्देश्यले प्रदेश सरकारले गएको आर्थिक वर्षदेखि बजेट विनियोजन गरेर प्रदेश गौरवका सडक योजना बनाएको हो ।

गत वर्ष निर्माण प्रक्रिया अघि बढाउन नसकेर ठूलो अंकमा बजेट फ्रिज भएको थियो । चालु आर्थिक वर्षको छ महिना बितिसक्दा

पनि ठेक्कापट्टाकै चरणभन्दा अगाडि बढाउन सकेको छैन ।

भौतिक पूर्वाधार विकासमन्त्री पठानसिंह

बोहराको गृहजिल्ला डडेलधुरामा भने प्रदेश गौरवका योजनाअन्तर्गत रहेको सडक योजनाको काम सुरु भएको छ । कञ्चनपुरको दैजी-जोगबुढा-चिरकट्टे महाभारत हुँदै ढुंगाड-बफाड जोड्ने सडक प्रदेश गौरवको योजनाअन्तर्गत पर्छ । उक्त योजनाको दैजीदेखि जोगबुढासम्म कोलोपत्रे भन्ने ठेक्काको काम भइरहेको छ । दैजी-जोगबुढा सडक संघीय सरकारबाट प्रदेशलाई हस्तान्तरण भएपछि गौरवको हो । जोगबुढादेखि चिरकट्टे हो । जोगबुढादेखि चिरकट्टे महाभारतको लेक हुँदै बफाडको ढुंगाडसम्म

खण्डखण्डमा ठेक्कापट्टा भइसकेको छ । गौरवका अन्य सडक योजनाको खण्डखण्डमा काम सुरु भएकाले केही ठाउँमा ठेक्का भइसकेको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयअन्तर्गत यातायात पूर्वाधार निर्देशनालयले जनाएको छ । केही ठाउँमा डीपीआर तयार हुन नसकेको मन्त्रालयले जनाएको छ । खप्तड-मार्तडी-वाजुरा जोड्ने ४५ किलोमिटर सडक योजनाको १५ किलोमिटर खण्डमा ठेक्का प्रक्रिया अघि बढेको छ । त्यस्तै अछामको चिसापानी-ऋषिदह-बाँडमालिका योजनामा २२ किलोमिटर खण्डमा २२ करोड विनियोजन गरिएको छ ।

डोटीको सहजपुर-बोकटान-दिपायल योजनाको १२ किलोमिटर खण्डका लागि ३२ करोडको ठेक्का प्रक्रिया अन्तिम चरणमा पुगेको निर्देशनालयको भनाइ छ । बैतडी, बफाड, दार्चुला, कञ्चनपुर र कैलाली गौरवका सडक योजनाको केही काम सुरु हुन सकेको छैन । बैतडीको सतबाँझ-श्रीभावर हाट दार्चुला ५० किलोमिटर प्रदेश गौरवको योजनामा पर्छ । **बाँकी पृष्ठ १२ >>**

हेटौँडा

सिमेन्टमा ३ अर्ब प्रस्ताव

मकवानपुर (कास)- सरकारी स्वामित्वमा रहेको हेटौँडा सिमेन्ट उद्योगको क्षमता विस्तारका लागि करिब ३ अर्ब रूपैयाँ लाग्ने भएको छ । संघीय उद्योग मन्त्रालयको निर्देशनअनुसार उद्योगले क्षमता विस्तार प्रस्ताव तयार गरेको छ ।

निजी सिमेन्टसँग मूल्यमा प्रतिस्पर्धा गर्न उत्पादन लागत घटाउने योजनाका साथ प्रस्ताव तयार गरेको उद्योगले जनाएको छ । यसका लागि करिब २ अर्ब ८८ करोड आवश्यक देखिएको उद्योगका महाप्रबन्धक प्रेमशंकर सिंहले बताए ।

उद्योगमा आधुनिक मेसिन थप्ने र पुराना मेसिन मर्मतलगायत कामका लागि बृहत् अध्ययन गरी अनुमानित लागतसहितको क्षमता विस्तार प्रस्ताव तयार गरिएको हो । ‘क्षमता विस्तारको अनुमानित लागतसहितको प्रस्ताव केही दिनमै उद्योग मन्त्रालयमा बुझाउने तयारी भइरहेको छ,’ सिंहले भने, ‘प्रस्तावअनुसार सरकारले लगानी थप गरेमा उद्योगको क्षमता चार गुणा बढ्नेछ । सिमेन्ट उत्पादन लागत प्रतिबोरा भन्डै २ सय रूपैयाँ घट्नेछ ।’

भारतबाट कोइला ल्याइने प्रक्रियासमेत परिवर्तन गर्न सके सिमेन्टको उत्पादन लागत प्रतिबोरा करिब ३ सय ९५ मा झर्ने र यसले गर्दा नेपालमै सबैभन्दा सस्तो सिमेन्टका रूपमा हेटौँडा सिमेन्ट स्थापित हुने सिंहको दावी छ ।

उद्योगको उत्पादन लागत हाल प्रतिबोरा करिब ६ सय ६० रूपैयाँ छ । त्यसमा केही नाफा राखेर विक्री गर्दा निजी उद्योगको भन्दा हेटौँडा सिमेन्ट केही महँगो पर्ने गरेको छ । **बाँकी पृष्ठ १२ >>**

Food for your senses

Join us to explore and enjoy the culinary experience the city offers through its street corner stalls, roadside cafés and high-end restaurants. The Kathmandu Post's ultimate supplement will guide you through the journey.

Every Friday at your nearest newsstand!

अर्थ संक्षेप

महासंघ सचिवालयमा

व्यापार इकाई

काठमाडौँ (कास)- नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ र कृषि उद्यम केन्द्रमा दिगो विकासका लागि व्यापार इकाई स्थापना गरिएको छ । दिगो विकासका लागि व्यापार इकाई नाम दिइएको उक्त इकाई स्थापनामा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार केन्द्रको सहयोग छ । महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष शेखर गोल्छा र अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार केन्द्रका निमित्त कार्यकारी निर्देशक डोरोथी टेम्बोले शुक्रवार इकाईको उद्घाटन गरे ।

सानिमा-आस्ट्रल सहकार्य

काठमाडौँ (कास)- सानिमा बैक र आस्ट्रल कम्प्युटर्स नेपाल (फ्युचर वर्ल्ड) बीच एप्लका उत्पादन खरिदमा छुट दिनेसम्बन्धी सम्झौता भएको छ । सम्झौताअनुसार बैकका ग्राहकले एप्लका आइफोन, आइप्याड, म्याकबुकलगायत उत्पादन खरिदमा ६ हजारदेखि ७ हजार रुपैयांसम्म छुट पाउँछन् । बैकको कौडिट कार्डमाफर्त १८ महिनाको मासिक किस्ता भुक्तानी गर्न सक्छन् । बैकका डिजिटल बैंकिङ विभाग प्रमुख विक्रम श्रेष्ठ र आस्ट्रलका महाप्रबन्धक नवीन जोशीले उक्त सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरे ।

सेफको नवौँ बैठक सुरु

काठमाडौँ (कास)- दक्षिण एसियाली मन्च (सेफ) को नवौँ बैठक शुक्रवार चन्द्रागिरिमा सुरु भएको छ । दुईदिने बैठकमा नेपाल, भारत, बंगलादेश, पाकिस्तान, श्रीलंकाका रोजगारदाता संगठन, अन्तर्राष्ट्रिय श्रम संगठन (आईएलओ) का नेपाल तथा दिल्ली कार्यालय र नेदरल्यान्ड्स रोजगारदाता सहयोग कार्यक्रम (डीईसीपी) का पदाधिकारीको सहभागिता छ । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, आईएसओ र डीईसीपीको सहयोगमा आयोजित बैठकमा महासंघका उपाध्यक्ष चन्द्र ढकालले दक्षिण एसिया आर्थिक विकास र लगानी आकर्षणका हिसाबले मुख्य गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने नेतृत्व नेपालको निजी क्षेत्रले लिनुपर्ने बताए । आर्थिक एवं सामाजिक जीवनस्तरमा समेत समान अवस्था रहेको दक्षिण एसियाली क्षेत्रलाई आगामी दिनमा विकास र यहाँ लगानीमा आकर्षित गर्न संयुक्त सहकार्य आवश्यक रहेको उनको भनाइ छ ।

एनआईसीका ग्राहकलाई बाल क्लाइम्बिङमा छुट

काठमाडौँ (कास)- एनआईसी एसिया बैक र एस्ट्रेक क्लाइम्बिङ बालबीच शुक्रवार बैकका ग्राहकलाई छुट दिनेसम्बन्धी सम्झौता भएको छ । एस्ट्रेकको सेवा प्रयोगमा बैकका ग्राहकले मोबाइल बैंकिङ, डेबिट, कौडिट कार्डबाट ३० प्रतिशत छुट पाउनेछन् । बैकका कर्मचारी र परिवारले ५० प्रतिशत छुट पाउनेछन् । बैकका वारमती प्रदेश डिजिटल सेल्स प्रमुख श्याम लामिछाने र कम्पनीका महाप्रबन्धक कमल घले गुरुङले सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरे ।

हेटौँडा...

कोइला आयातमा सरकारले सीधै भारत सरकारसँग जी टु जी सम्झौता गर्न पनि प्रस्ताव गरिएको छ । जी टु जीमाफर्त कोइला आयात गर्दा निकै सस्तो पर्ने र यसले सिमेन्ट उत्पादन लागत घटाउने उद्योग प्रशासनको दावी छ ।

उद्योगले दोस्रो पक्षसँग कोइला आयात गर्दा अहिले प्रतितन साढे १८ हजार रुपैयाँ पर्छ । जी टु जीमाफर्त प्रतितन १३ हजार रुपैयाँमै आउँछ । सरकारले चालु आर्थिक वर्षमा हेटौँडा-९ लामसुरेमा हेटौँडा सिमेन्टको क्षमता विस्तार गर्ने नीति लिएअनुरूप सिमेन्ट उद्योग प्रशासनले क्षमता विस्तारको प्रस्ताव तयार गरेको हो । यसअनुसार क्षमता विस्तार हुँदा दैनिक ५० देखि ६० हजार बोरा सिमेन्ट उत्पादन गर्न सकिनेछ । हाल दैनिक १० देखि १२ हजार बोरा सिमेन्ट मात्रै उत्पादन भइरहेको छ । उत्पादनअनुसार विक्री नहुँदा धेरै सिमेन्ट उद्योगमै थन्किएको छ । उद्योगको क्षमता विकास गर्दा लाग्ने मेसिन, जनशक्ति, विद्युत, बजेटलगायतको अनुमानसहितको प्रस्ताव तयार गरिएको उद्योगले जनाएको छ । क्षमता विस्तारसँगै थप चुनढुंगा खानी पनि आवश्यक पर्ने भन्दै उद्योगले मन्त्रालयमा खानीको व्यवस्था गर्न प्रस्ताव गरिसकेको छ । हाल उद्योगले आदिङ्गस्थित जोगीमारा, मकवानपुरको आमभन्ज्याङस्थित मजुवा, भैसे र ओखरे खानीबाट चुनढुंगा ल्याएर उद्योगले सिमेन्ट उत्पादन गरिरहेको छ । उद्योगले निजी सिमेन्ट उद्योगसँग प्रतिस्पर्धा गर्न चालु आर्थिक वर्षमा मात्र तीन पटक मूल्य समायोजन गरिसकेको छ । ८ सय ९८ रुपैयाँ मूल्य रहेको सिमेन्टको मूल्य ८ सय २४ रुपैयाँमा फारिएको छ । गत असोज ७ गते पुनः मूल्य समायोजन गरी ८ सय रुपैयाँ ४ पैसामा फारियो । त्यति गर्दा पनि अपेक्षाअनुसारको विक्री नभएपछि कात्तिक २६ बाट सिमेन्टको उपभोक्ता मूल्य ७ सय ४९ रुपैयाँ कायम गरिएको छ ।

अर्थ संक्षेप

महाली गर्दु

कञ्चनपुर

शुक्रवार मझगाउँ विमानस्थल क्षेत्रमा आयोजित कार्यक्रममा उपस्थित राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीसामु जनप्रतिनिधिहरूले विमानस्थल सञ्चालनका लागि आग्रह गरे । विकास निर्माणका अन्य दर्जनौ माग पनि उनीहरूले राष्ट्रपतिसमक्ष राखे ।

लामो समयदेखि बन्द कञ्चनपुरको यो विमानस्थल सञ्चालनका हतुपनिमा विगतदेखि नै यहाँका बासिन्दाले जोड दिँदै आएका छन् । पछिल्लो पटक स्थानीय तहदेखि प्रदेश र प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा यो मुद्दा सबै राजनीतिक दलले आफ्नो चुनावी एजेन्डा बनाएका थिए । उनीहरूले विमानस्थलसँगै सुक्खा बन्दरगाह, महाकाली करिडोर र दैजी छेना औद्योगिक क्षेत्रलगायत मुद्दामा समेत राष्ट्रपतिसमक्ष आग्रह गरेका छन् ।

‘मझगाउँ विमानस्थल सञ्चालन गर्न यस क्षेत्रको मागअनुसार प्रदेश सरकारले संघीय सरकारलाई आग्रह गरेको छ,’ सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्यमन्त्री त्रिलोचन भट्टले भने, ‘संघीय सरकारले छिट्टै यो माग पूरा गर्ने अपेक्षा गरेका छौं ।’ महाकाली करिडोर, सेती लोकमार्ग, खुटिया-दिपायल ट्र्याक खोल्ने र औद्योगिक क्षेत्रको काम छिट्टै सञ्चालन हुने अपेक्षासमेत उनले राष्ट्रपतिसामु व्यक्त गरे ।

सुदूरपश्चिममा हालसम्म पनि भारतसँगको औपचारिक व्यापारिक

अर्थ संक्षेप

महाली गर्दु

कञ्चनपुर

शुक्रवार मझगाउँ विमानस्थल क्षेत्रमा आयोजित कार्यक्रममा उपस्थित राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीसामु जनप्रतिनिधिहरूले विमानस्थल सञ्चालनका लागि आग्रह गरे । विकास निर्माणका अन्य दर्जनौ माग पनि उनीहरूले राष्ट्रपतिसमक्ष राखे ।

लामो समयदेखि बन्द कञ्चनपुरको यो विमानस्थल सञ्चालनका हतुपनिमा विगतदेखि नै यहाँका बासिन्दाले जोड दिँदै आएका छन् । पछिल्लो पटक स्थानीय तहदेखि प्रदेश र प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा यो मुद्दा सबै राजनीतिक दलले आफ्नो चुनावी एजेन्डा बनाएका थिए । उनीहरूले विमानस्थलसँगै सुक्खा बन्दरगाह, महाकाली करिडोर र दैजी छेना औद्योगिक क्षेत्रलगायत मुद्दामा समेत राष्ट्रपतिसमक्ष आग्रह गरेका छन् ।

‘मझगाउँ विमानस्थल सञ्चालन गर्न यस क्षेत्रको मागअनुसार प्रदेश सरकारले संघीय सरकारलाई आग्रह गरेको छ,’ सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्यमन्त्री त्रिलोचन भट्टले भने, ‘संघीय सरकारले छिट्टै यो माग पूरा गर्ने अपेक्षा गरेका छौं ।’ महाकाली करिडोर, सेती लोकमार्ग, खुटिया-दिपायल ट्र्याक खोल्ने र औद्योगिक क्षेत्रको काम छिट्टै सञ्चालन हुने अपेक्षासमेत उनले राष्ट्रपतिसामु व्यक्त गरे ।

सुदूरपश्चिममा हालसम्म पनि भारतसँगको औपचारिक व्यापारिक

नाका छैन । गौरीफन्टा नाका दुधुवा नेशनल पार्कका कारण बन्द भएपछि, कञ्चनपुरको महाकाली नगरपालिकामा सुक्खा बन्दरगाहको कुरा उठेको छ । ‘हामीले दोधारा चाँदनीमा सुक्खा बन्दरगाहसँगै दैजी क्षेत्रमा औद्योगिक क्षेत्र र चाँदनी हुँदै तिकरसम्मको महाकाली करिडोरको कुरा उठाएको धेरै भयो,’ कञ्चनपुरबाटै निर्वाचित प्रतिनिधिसभाका सदस्य डा.

अर्थ संक्षेप

महाली गर्दु

कञ्चनपुर

शुक्रवार मझगाउँ विमानस्थल क्षेत्रमा आयोजित कार्यक्रममा उपस्थित राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीसामु जनप्रतिनिधिहरूले विमानस्थल सञ्चालनका लागि आग्रह गरे । विकास निर्माणका अन्य दर्जनौ माग पनि उनीहरूले राष्ट्रपतिसमक्ष राखे ।

लामो समयदेखि बन्द कञ्चनपुरको यो विमानस्थल सञ्चालनका हतुपनिमा विगतदेखि नै यहाँका बासिन्दाले जोड दिँदै आएका छन् । पछिल्लो पटक स्थानीय तहदेखि प्रदेश र प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा यो मुद्दा सबै राजनीतिक दलले आफ्नो चुनावी एजेन्डा बनाएका थिए । उनीहरूले विमानस्थलसँगै सुक्खा बन्दरगाह, महाकाली करिडोर र दैजी छेना औद्योगिक क्षेत्रलगायत मुद्दामा समेत राष्ट्रपतिसमक्ष आग्रह गरेका छन् ।

‘मझगाउँ विमानस्थल सञ्चालन गर्न यस क्षेत्रको मागअनुसार प्रदेश सरकारले संघीय सरकारलाई आग्रह गरेको छ,’ सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्यमन्त्री त्रिलोचन भट्टले भने, ‘संघीय सरकारले छिट्टै यो माग पूरा गर्ने अपेक्षा गरेका छौं ।’ महाकाली करिडोर, सेती लोकमार्ग, खुटिया-दिपायल ट्र्याक खोल्ने र औद्योगिक क्षेत्रको काम छिट्टै सञ्चालन हुने अपेक्षासमेत उनले राष्ट्रपतिसामु व्यक्त गरे ।

सुदूरपश्चिममा हालसम्म पनि भारतसँगको औपचारिक व्यापारिक

नाका छैन । गौरीफन्टा नाका दुधुवा नेशनल पार्कका कारण बन्द भएपछि, कञ्चनपुरको महाकाली नगरपालिकामा सुक्खा बन्दरगाहको कुरा उठेको छ । ‘हामीले दोधारा चाँदनीमा सुक्खा बन्दरगाहसँगै दैजी क्षेत्रमा औद्योगिक क्षेत्र र चाँदनी हुँदै तिकरसम्मको महाकाली करिडोरको कुरा उठाएको धेरै भयो,’ कञ्चनपुरबाटै निर्वाचित प्रतिनिधिसभाका सदस्य डा.

अर्थ संक्षेप

महाली गर्दु

कञ्चनपुर

शुक्रवार मझगाउँ विमानस्थल क्षेत्रमा आयोजित कार्यक्रममा उपस्थित राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीसामु जनप्रतिनिधिहरूले विमानस्थल सञ्चालनका लागि आग्रह गरे । विकास निर्माणका अन्य दर्जनौ माग पनि उनीहरूले राष्ट्रपतिसमक्ष राखे ।

लामो समयदेखि बन्द कञ्चनपुरको यो विमानस्थल सञ्चालनका हतुपनिमा विगतदेखि नै यहाँका बासिन्दाले जोड दिँदै आएका छन् । पछिल्लो पटक स्थानीय तहदेखि प्रदेश र प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा यो मुद्दा सबै राजनीतिक दलले आफ्नो चुनावी एजेन्डा बनाएका थिए । उनीहरूले विमानस्थलसँगै सुक्खा बन्दरगाह, महाकाली करिडोर र दैजी छेना औद्योगिक क्षेत्रलगायत मुद्दामा समेत राष्ट्रपतिसमक्ष आग्रह गरेका छन् ।

‘मझगाउँ विमानस्थल सञ्चालन गर्न यस क्षेत्रको मागअनुसार प्रदेश सरकारले संघीय सरकारलाई आग्रह गरेको छ,’ सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्यमन्त्री त्रिलोचन भट्टले भने, ‘संघीय सरकारले छिट्टै यो माग पूरा गर्ने अपेक्षा गरेका छौं ।’ महाकाली करिडोर, सेती लोकमार्ग, खुटिया-दिपायल ट्र्याक खोल्ने र औद्योगिक क्षेत्रको काम छिट्टै सञ्चालन हुने अपेक्षासमेत उनले राष्ट्रपतिसामु व्यक्त गरे ।

सुदूरपश्चिममा हालसम्म पनि भारतसँगको औपचारिक व्यापारिक

उखु...

छ, जिल्लामा केही मात्रामा वितरण भए पनि सबै किसानले पाएका छैनन् । सुनसरीमा ५ करोड १४ लाख ५५ हजार रुपैयाँ मात्रै वितरण भएको मन्त्रालयले जनाएको छ । उक्त जिल्लामा २ करोड ३२ लाख ८४ हजार रुपैयाँ भुक्तानी गर्न बाँकी छ । सिराहामा ५३ लाख ६८ हजार रुपैयाँ वितरण भएको छ । सिराहामा २ करोड ३९ लाख ४ हजार रुपैयाँ अझै वितरण गर्न बाँकी छ । बारामा ७ करोड ४६ लाख र नवलपरासीमा ४ करोड १३ लाख रुपैयाँ वितरण भएको छ । बारामा ५ करोड ७८ लाख ६८ हजार र नवलपरासीमा करोड ६५ लाख रुपैयाँ वितरण गर्न बाँकी छ ।

कञ्चनपुरमा १६ करोड ३७ करोड भुक्तानी भए पनि ७ करोड ४४ लाख रुपैयाँ बाँकी छ । ललितपुरमा भने ३ करोड ८० लाख रुपैयाँ भुक्तानी गरेको छ । यीबाहेक महोत्तरी, सर्लाही र रौतहटमा भुक्तानी नै भएको छैन ।

मन्त्रालयका अनुसार महोत्तरीमा ६ करोड ६९ लाख, सर्लाहीमा ११ करोड २८ लाख र रौतहटमा २ करोड ७९ लाख रुपैयाँ अनुदान दिन बाँकी छ । मन्त्रालयका प्रवक्ता हरिवहादुर केसीले भने जिल्लामा सबै अनुदान निकासमा भएपछि मात्रै वितरण गर्न भनिएकाले ढिलाइ भएको दावी गरे । ‘जिल्ला प्रतिनिधि र सांसदले पनि सबै रकम निकासामा भएपछि वितरण गर्ने भनेका थिए,’ उनले भने, ‘त्यही भएर ढिलाइ भयो । अब छिट्टै वितरण हुन्छ ।’

अनुदानको आश्वासन पाएको नेपाल उखु उत्पादक महासंघका अध्यक्ष कपिलमुनि मैनालीले बताए । ‘रकम निकासामा भएको जानकारी आएको छ । तीन जिल्लाको रकमा सबै निकासामा भएपछि वितरण गर्ने सहमति थियो,’ उनले भने । अनुदानवाहेक उखुको भुक्तानी पनि क्रमशः भइरहेको महासंघको भनाइ छ । ‘अन्तर्पूर्ण, श्रीराम, महालक्ष्मी र लुम्बिनी सुगर मिलवाहेक अन्यले भुक्तानी दिइरहेको छुन्,’ उनले भने ।

ठेक्कामै...

त्यस्तै अछामको चिसापानी-ऋषिदह-वाँडमालिका योजनामा २२ किलोमिटर खण्डमा २२ करोड विनियोजन गरिएको छ । डोटीको सहजपुर-बोक्दान-दिपायल योजनाको १२ किलोमिटर खण्डका लागि ३२ करोडको ठेक्का प्रक्रिया अन्तिम चरणमा पुगेको निर्देशनालयको भनाइ छ ।

वैतडी, बझाङ, दार्चुला, कञ्चनपुर र कैलाली गौरवका सडक योजनाको केही काम सुरु हुन सकेको छैन । वैतडीको सतवाँफ-श्रीभारव हाट दार्चुला ५० किलोमिटर प्रदेश गौरवको योजनामा पर्छ । त्यसको पनि डीपीआर बनेको छैन । कैलालीको चिसापानीदेखि बाजुराको वाँडमालिका सडक योजनामा पनि लागत अनुमान र प्राविधिक अध्ययन भएको छैन ।

दार्चुलाको खार हुँदै हुम्लाको रानीखर्क, कञ्चनपुरको वेलौरी, नाडुल बुढर, बझाङदेखि हुम्लाको रानीखर्क जोड्ने गौरवका योजनामा पनि अध्ययन भएको छैन । प्रदेश गौरवका सडक योजनाको राम्रोसँग सर्भे र अध्ययन नै नभएकाले कार्यान्वयनमा समस्या परेको निर्देशनालयका एक जना ईन्जिनियरले बताए ।

हनुवाका भरमा प्रदेश गौरवका सडक योजनाको रेखांकन गरेर बजेट विनियोजन भएको उनको भनाइ छ । एउटा जिल्लामा एउटा गौरवको सडक योजनालाई प्रदेश सरकारले प्राथमिकतामा राखेको भौतिक पूर्वाधारमन्त्री पठानसिंह बोहराले जानकारी दिए । सरकारको पौचर्को अवधिमा प्रदेश गौरवमा सडक सकिइसके उनको दावी छ ।

१०० विकेटको संघार

‘सय विकेटलाई लिएर उत्साही छु । यो मेरो ठूलो सफलता हुनेछ । तर सय विकेटलाई लिएर मात्र म खुसी हुने छैन’

■ **विनोद पाण्डे** (काठमाडौं)

तयार्कै दुई वर्षजति अगाडि हो सन्दीप लामिछाने इन्डियन प्रिमियर लिग (आईपीएल) मा आफ्नो पहिलो खेलको प्रतीक्षामा निकै व्यग्र थिए । तत्कालीन दिल्ली डेयरडेभिल्स आईपीएलको प्लेअफ दोडबाट बाहिरिएपछि मात्र हो टोलीले सन्दीपलाई मौका दिएको । बाँकी सबै इतिहास बन्यो । सन्दीपले आईपीएलमा आफ्नो पहिलो खेलमै रोयल च्यालेन्जर्स बेंगलोरका पार्थिव पटेललाई एलबीडब्लु आउट गरे । उनको यो विकेटयात्रा शनिवार थाइल्यान्डको बैककस्स्थत टेङथाई क्रिकेट मैदानमा अनुपम कोसेढुंगामा परिणत हुनेछ, उनले मलेसियाविरुद्धको हुने खेलमा एक विकेटमात्र लिन सके । ट्वान्टी-२० मा त्यो विकेटले सन्दीपको १०० विकेट पूरा हुनेछ । यस्तो उपलब्धि हात पार्ने उनी नेपालको पहिलो खेलाडी बन्नेछन् ।

सन्दीपले आईपीएल २०१८ को सिजनमा अन्तिम तीन खेलमा मौका पाए । त्यसमा ५ विकेट लिए । आईपीएलमा पाएको त्यस ‘ब्रेक थ्रु’ र आफ्नो प्रतिभाका कारण सन्दीपलाई विश्वका लगभग सबै ठूलो फ्रन्चाइज क्रिकेटमा खेल्न बाटो देखाइदियो । त्यसयता उनले क्यारेबियन प्रिमियर लिग, पाकिस्तान सुपर लिग, विग बास, बंगलादेश प्रिमियर लिग, अफगान प्रिमियर लिग, टी-१० लिग, ग्लोबल लिग क्यानडामा खेलिसकेका छन् ।

‘यति चाँडो १ सय विकेट नजिक पुग्छु भनेर आस गरेको थिइनँ । अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेटमा नेपालको जुनखाले खेलतालिका थियो त्योअनुसार खासै खेल पाइदैनथ्यो । त्यसैले यो यात्रा अविश्वसनीय छ,’ सन्दीपले बैककबाट कान्तिपुरसँग भने, ‘१ सय विकेटलाई लिएर उत्साही छु । यो मेरो ठूलो सफलता हुनेछ तर १ सय विकेटलाई लिएर मात्र म खुसी हुने छैन । त्यसपछि अर्को १ सय विकेट र आफ्नो खेलजीवन टुंग्याउँदा ५ सय विकेटको लक्ष्य राखेको छु ।’

आईपीएलको ‘डेब्यु’ सन्दीपको सबैभन्दा स्मरणीय क्षण हो । नहोस पनि कसरी । दिल्लीबाट खेल्नु अघिसम्म उनीसँग ट्वान्टी-२० को कुनै अनुभव थिएन । उनले नेपालबाट पनि ट्वान्टी-२० खेल्नु अघि नै आईपीएलमा मौका पाएका थिए । त्यसैले ट्वान्टी-२० मा उनको ‘डेब्यु’ आईपीएलमा हुन पुग्यो । अर्को अनौठो के थियो भने नेपालबाट ५० ओभरको खेलमा उनले कहिल्यै पहिलो ओभर त के नयाँ बल पनि फालेका थिएनन् । रोयल च्यालेन्जर्सविरुद्ध सन्दीपले पहिलो ओभर बलिङ गरेका थिए । ‘नेपालबाट ट्वान्टी-२० खेल्नु अघि नै मैले आईपीएलमा खेलिसकेको थिएँ, अहिले सम्भवदा मलाई यो कस्तो कस्तो लाख्, अनौठो र अच्युतारो पनि लाग्छ,’ सन्दीप यसलाई अचम्मको कथा मान्दै भन्छन्, ‘यसले पनि हामी कति पछाडि छौ भनेर देखाउछ । नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेटमा त्यति खेर ट्वान्टी-२० खेल्न पाइरहेको थिएन, त्यसैले मैले पहिलो मौका आईपीएलमा पाएँ ।’

ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रिय यात्राको कथा पनि यस्तै नै छ । उनले आफ्नो पहिलो ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रिय खेल विश्व ११ वाट खेले । विश्व ११ वाट इंग्ल्यान्डको लर्ड्समा सन्दीपले ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रियमा आफ्नो पहिलो खेल खेलेका थिए । नेपालबाट ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रियमा उनले खेलेको लर्ड्समै नेदरल्यान्ड्सविरुद्ध हो । बाँकीको १६ ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रिय खेल उनले गत वर्ष खेलेका हुन् । त्यसमा उनले २८ विकेट लिए । वर्ष २०१९ मा ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रियमा सर्वाधिक विकेट लिनेमा उनै सन्दीपसहित नेपालकै करण केसी र नेदरल्यान्ड्सका ब्रेन्डन ग्लोभरको समान २८ विकेट थियो ।

बाँकी सबै ७१ ट्वान्टी-२० विकेट उनले फ्रन्चाइज क्रिकेटमा ५६ खेल खेल्दै लिएका हुन् । अघिल्लो महिना सम्पन्न विग बास लिग सन्दीपले प्रदर्शनको हिसाबमा पाएको सबैभन्दा ठूलो प्रतियोगिता हो । राष्ट्रिय टोलीबाट खेल्न नेपाल फर्किनुअघि उनले मेलबर्न स्टार्सबाट खेल्दै १३ खेलमा १५ विकेट लिएका थिए । गत सिजनको विग बास र पाकिस्तान सुपर लिगमा यसअघि उनले ११-११ विकेट लिएका थिए । सन्दीपले खेल्दासम्म मेलबर्न शीर्षस्थानमा

रहँदै प्लेअफमा पुगेको थियो । उनी नेपालबाट क्रिकेट विश्वकप छनोट लिग २ खेल काठमाडौँ फर्किएपछि मेलबर्नको प्रदर्शन पनि ओरालो लाग्यो र यसपटक पनि टोली फाइनलमा पराजित भयो । नेपाल फर्किनुअघि नै सन्दीपले मेलबर्नबाट अन्तिम दुई खेलमा १ विकेटमात्र लिन सके । नत्र उनको १०० विकेट कोसेढुंगा विग बासमै पुगिसक्यो । ‘सायद नेपालबाट खेल्दै एक सय विकेट पुग्नु लेखेकाले होला, मैले विग बासमा अन्तिम दुई खेलमा एक विकेटमात्र लिन सकेँ,’ उनी १०० विकेट पुग्नेक्रमको संयोग देखाउँछन् ।

अक्टोबरमा ओमानमा भएको पाँच राष्ट्रसम्मिलित प्रतियोगितामा नेदरल्यान्ड्ससँग ४ ओभरमा २० रन खर्चेर ४ विकेट लिनु सन्दीपको ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रियमा उत्कृष्ट बलिङ प्रदर्शन हो । पाकिस्तान सुपर लिगमा लाहोर कालन्ड्सबाट खेल्दै दुवईमा क्वेटा ग्लाडियटर्सविरुद्ध ४ ओभरमा १० रनमात्र खर्चेर १० विकेट लिनु सन्दीपको ट्वान्टी-२० मा उत्कृष्ट बलिङ प्रदर्शन हो । फ्रन्चाइज क्रिकेटको पारिश्रमिकको पनि सन्दीपको

प्रदर्शनजस्तै आकासिंदो छ । उनले इंग्ल्यान्डमा जुलाईमा व हन्डेड खेल्दैछन् र त्यसवापत उनले १ लाख पाउन्ड पारिश्रमिक पाउनेछन् । नामिवियासँग विश्व क्रिकेट लिग च्याम्पियनसिप खेल्दै सन्दीप राष्ट्रिय टोलीमा प्रवेश गरेका थिए । त्यसयता उनी टोलीका प्रमुख बलर रहँदै आएका छन् । सन्दीपले फ्रन्चाइज क्रिकेट खेलेर बटुलेको अनुभव र उनको उपस्थिति आफ्नो टोलीका लागि ठूलो आधार रहेको नेपालका कप्तान ज्ञानेन्द्र मल्ल बताउँछन् । ‘सन्दीप हाम्रो टोलीका प्रमुख खेलाडी हुन्, उनले विश्व भरीका ट्वान्टी-२० खेल्दै आएका छन् र उनीसँग धेरै अनुभव छ । उनीजस्ता खेलाडी टोलीमा हुनु भनेको बोनस हो,’ ज्ञानेन्द्रले एसियाली क्रिकेट परिषद् (एसीसी) को आधिकारिक वेबसाइटमा भनेका छन् ।

इस्टर्न रिजन क्रिकेटमा सहभागी नेपालसहित पाँच राष्ट्रका कप्तान ।

 तस्विर सौजन्य : क्रिकेटइनेगल

मलेसियासँग नेपालको पहिलो खेल

नेपालले एसीसी पुरुष इस्टर्न रिजन क्रिकेटमा शनिवार बैककमा मलेसियाको सामना गर्नेछ । इस्टर्न रिजन सेप्टेम्बरमा पाकिस्तानमा हुने भनिएको एसिया कपको छनोटको पहिलो बुझ्निको हो । इस्टर्न रिजनमा नेपाल र मलेसियासहित थाइल्यान्ड, हङकङ, सिंगापुरले प्रतिस्पर्धा गर्दैछन् । यसको शीर्ष दुई टोलीले अगस्टमा मलेसियामा हुने एसिया कप छनोटमा प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने छ ।

इस्टर्नको दुई टोली र वेस्टर्न रिजनका शीर्ष दुई टोली यूएई र क्वेन्तेले एसिया कप छनोटमा प्रतिस्पर्धा गर्नेछन् । त्यसको बिजेताले भारत, पाकिस्तान, श्रीलंका, बंगलदेश र अफगानिस्तानसँग खेल्नेछ । एसिया कप प्रत्येक दुई वर्षमा आयोजना हुन्छ र एक संस्करण एकदिवसीय र अर्को संस्करण ट्वान्टी-२० हुने गरेको छ । यसपालि ट्वान्टी-२० संस्करण हुन लागेको हो ।

कोरोना भाइरसका कारण चीन, भुटान र म्यानमारले नाम फिर्ता लिएपछि इस्टर्न रिजनमा ५ राष्ट्रले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न लागेका हुन् । नेपालले आइतवार हङकङसँग, बुधवार आयोजक थाइल्यान्डसँग र शुक्रवार सिंगापुरसँग खेल्दै छ । अगस्टमा सिंगापुरमै भएको विश्व ट्वान्टी-२० छनोटको एसिया क्षेत्रमा सिंगापुर र कतारसँग पराजित भएपछि नेपाल ग्लोबल छनोटमा पुग्न असफल भएको थियो ।

एक सय विकेटको संघारमा रहेका सन्दीपले मलेसियासँगको तीन ट्वान्टी-२० अन्तर्राष्ट्रियमा ५ विकेट लिएका छन् ।

प्रतियोगिता	खेल	औंभर	मेडन	रन	विकेट	उत्कृष्ट बलिङ	औसत	इकोनोमी
आईपीएल २०१८	३	१२	०	८२	५	३६/३	१६.४०	६.८३
विश्व ११ विरुद्ध वेस्ट इन्डिज २०१८	१	१	०	१२	०	–	–	१२
क्यारिबियन प्रिमियर लिग २०१८	५	१७	१	१०६	७	१२/२	१५.१४	६.२३
अफगानिस्तान प्रिमियर लिग २०१९	१	४	०	२३	२	२३/२	११.५०	५.७५
विग बास २०१८–१९	८	२९.४	०	११५	११	११/३	१७.७२	६.५७
बंगलादेश प्रिमियर लिग २०१९	८	२४	०	१३६	४	१६/२	३२.००	५.६६
पाकिस्तान सुपर लिग २०१९	७	२४.४	०	१८९	११	१०/४	१७.१८	७.६६
आईपीएल २०१९	६	२३	०	२१०	८	४०/३	२६.२५	९.१३
क्यारिबियन प्रिमियर लिग २०१९	६	१९.५	१	१२९	८	२२/३	१६.१२	६.५०
विग बास २०१९–२०	१३	४५	१	३३५	१५	२६/३	२२.३३	७.४४
नेपाली राष्ट्रिय टोलीबाट	१७	६३	०	४२७	२८	२०/४	१५.२५	६.७७
कुल	७४	२६४.१	३	१८५७	९९	१०/४	१८.७५	७.०२

छोटकरी

मल्पी च्याम्पियन

काठमाडौँ (कास)- साविक बिजेता मल्पी पाँचौँ काष्ठमण्डप कप ए लेभल अन्तरकलेज छात्र बास्केटबलमा शुक्रवार च्याम्पियन बनेको छ । आयोजक काष्ठमण्डपमा भएको फाइनलमा मल्पीले नामीलाई ७-६ स्कोरले पराजित गर्‍यो । मल्पीका पविन राई र आर्यन शर्मांले समान ३-३ तथा मनीष श्रेष्ठले १ स्कोर जोडे । मल्पी लगातार चौथोपल्ट विजेता बन्यो । बिजेता र उपविजेता दुवै टोलीका प्रशिक्षक राष्ट्रिय बास्केटबल खेलाडी रोविन खत्री हुन् । शुक्रबारसैमफाइनलमा मल्पीले चेल्सीलाई १२-८ र नामीले र आयोजक काष्ठमण्डप 'ए' लाई २१-१९ ले हराएका थिए । मल्पीका आर्यन शर्मांले ८ र नामीका आङ कुर्वाले १८ स्कोर गरे । मल्पीका आर्यन शर्मा मोस्ट भ्यालुएबल प्लेयर घोषित भए ।

सुचुको ह्याट्रिक

काठमाडौँ (कास)- फरबार्ड सुचु गुरुङको ह्याट्रिकसँगै नयाँबस्ती युवा क्लबले सहिद स्मारक ‘बी’ डिभिजन लिगमा शुक्रवार भ्रम्सीखेल युवा क्लबलाई ५-१ ले पराजित गरेको छ । सातदोबाटोस्थित एफ्का कम्प्लेक्समा भएको खेलमा सजन राईले १५ औँ मिनेटमा गोलको खाता खोल्दै नयाँबस्तीलाई अपता दिलाएका थिए । त्यसपछि सुचुले ३१, ३९ र ७८ औँ मिनेटमा गोल गर्दै ह्याट्रिक पूरा गरेका थिए । नयाँबस्तीको पाँचौँ गोल सुमन युंग्यले ८१ औँ मिनेटमा गरे । मदन स्याङ्तानले भ्रम्सीखेलका लागि गरेको गोल ४२ औँ मिनेटमा सम्भव भयो । दिनको पहिलो खेलमा खुमलटारले आरसीटीमाथि ३-० को जित निकाल्यो । महेश राईले २८ औँ मिनेटमा पहिलो गोल गरे । बाँकी दुई गोल कप्तान साविन केसीले गरे । उनले ३८ र ६२ औँ मिनेटमा बललाई पोस्टको दिशा दिएका थिए ।

दुई पूर्वविजेताको उपाधि होड

■ **प्रदीप मेर्याङ्को** (सुनसरी)

बुढासुब्बा टुबोर्ग गोल्डकप फुटवल प्रतियोगिताको २२ औँ संस्करणको टुफी कसको पोल्नमा पड्छ भन्ने निधो शनिवार हुँदै छ । धरान रंगशालामा उपाधिका लागि मनाङ मर्याङ्डी र नेपाल पुलिस क्लबबीच आमनेसामने हुनेछन् । दाजिँलङको युनाइटेड कय्याङ फुटवल क्लब (यूकेएफसी) लाई २-० गोल राई मनाङ बुढासुब्बा गोल्डकपको उपाधि दावेदार भएको हो । मनाङले बुढासुब्बा तीनपल्ट जितिसकेको छ ।

उता लिग विजेता मिछिन्द्र फुटवल क्लबलाई सडनडेथमा पराजित गर्दै पुलिस फाइनलमा पुगेको हो । पाँचपल्ट च्याम्पियन विभागीय टोली पुलिसमा यसपालि खेलि्रहेका खेलाडीमध्ये तीन जनामात्र अनुभवी र परिचित अनुहारका छन् ।

धराने भूमिमा कप्तान जुमनु राई, भोला सिलवाल र सुमन सुवेदी परिचित छन् भने बाँकी सबै नयाँ अनुहार हुन् । पुलिसले आफ्ना सिनियर टिमलाई सर्वाधिक २१ लाख १ रुपैयाँ पुरस्कार राशिको सुदूरपश्चिमको खप्तड गोल्डकपमा उतारिएपछि १० लाख रुपैयाँ पुरस्कार राशि भएको पूर्वको बुढासुब्बा गोल्डकपमा जुमनु, भोला र सुमनको अगुवाईमा नयाँलाई धरान रंगशालामा उतारिरहेको छ । तर खप्तड गोल्डकपमा विभागीय प्रतिद्वन्द्वी एपीएफ क्लबसँग क्वाटरफाइनलमै पराजित भएपछि पुलिसको नजर बुढासुब्बामा केन्द्रित बनेको छ ।

धरान रंगशालामा दर्शकको हुटिङ रहनेमा कुनै दुईमत छैन । हुटिङलाई खेल जित्ने प्रेरणाको रूपमा लिएर मैदान उत्रने तयारीमा रहेको पुलिसका प्रशिक्षक दिनेश गुरुङले बताए ।

पुलिसले खप्तडबाट सिनियर टोलीका खेलाडीलाई रातारत बोलाएर उतार्ने दर्शकको अनुमानको विपरीत यथावत टिमसेटलाई नै खेलाउने कप्तान जुमनु राईले बताए । उनले भने, ‘वास्तवमा धरानमा उतारिएको खेलाडीमा हामी तीन (भोला, सुमन र जुमनु) बाहेक सबैका लागि ठूलो प्रतियोगितामा पहिलोपल्ट उपाधि जित्नेको अनुभव बटुल्ने अवसर जुरेको छ । बुढासुब्बामा उनीहरू ठूलो प्रतियोगिताको अनुभव संगाल्दै छन् । अनुभव कम भए पनि उनीहरू पुलिस टिममा लगातार प्रशिक्षण लिइरहेका खेलाडी हुन् । त्यसैले हामीले फाइनलमा उनीहरू नै मौका दिनेछौं ।’ कप्तान जुमनुले मनाङसँग काउन्टर अट्याक गर्ने रणनीति बनाएको बताए ।

धरानमा उतारिएका पुलिस टिममा नयाँ अनुहार मात्र नभएर फुटबलमा अवसर नपाएर बसेका तर जोश र जाँगलै भरिएकाले युवा खेलाडी रहेकाले उपाधि जित्ने जुमनुको दावी थियो । उनले भने, ‘मनाङसँग यो टिमको भेट नयाँ हुनेछ । उनीहरूसँग खेल हाम्रा खेलाडी आतुर छन् । मनाङ बलियो टिम हो । त्यसैले उसलाई कमजोर ठानेर मैदानमा गल्ती गर्दैनौं ।’

 बुढासुब्बा गोल्डकप टुफीसाथ मनाङका टोपे फुजा र कमल श्रेष्ठ तथा पुलिसका जुमनु राई र दिनेश गुरुङ । तस्विर : प्रदीप/कान्तिपुर

क्वाटरफाइनलमा मुख्यमन्त्री कप विजेता मोरङको बेलबारी फुटवल क्लबलाई ४-० ले हराएर सैमफाइनलमा पुगेको मनाङले भारतको यूकेएफसीलाई २-० ले हराउँदै फाइनल पुगेको हो । प्रतियोगिताकै बलियो टिम मानिएको मनाङ ‘ए’ डिभिजन लिगमा तेस्रो भएको थियो ।

मनाङका कप्तान कमल श्रेष्ठले फाइनलमा आफ्नो टिमको रणनीति परिवर्तन हुने बताए । उनले भने, ‘हाम्रो रणनीति पुलिससँगको खेलमा परिवर्तन हुन्छ । सायद दुई खेलाडी परिवर्तन हुनेछन् । पुलिस टिम पहिलेदेखि नाम चलेको टिम भए पनि उपाधिका लागि हामी बलियो प्रतिद्वन्द्वी हौं ।’

मनाङसँग अञ्जन विष्ट, रञ्जन विष्ट, दयानन्द सिं र विमल रानासहित विदेशी खेलाडीको पनि साथ छ । प्रशिक्षक टोपे फुजाले आफ्ना खेलाडीलाई काउन्टर अट्याकिङ र डिफेन्सिभ रणनीतिका साथै स्कोर गर्ने अभ्यस्त पारेकाले बुढासुब्बा गोल्डकपको उपाधि जित्ने कप्तान कमलको दावी छ । उनको भनाइलाई सही थप्दै प्रशिक्षक फुजाले भने, ‘फाइनल खेल निकै प्रतिस्पर्धात्मक हुनेछ । हामीसँग पनि युवा जोशले भरिएका खेलाडी छन् । त्यसले गर्दा उनीहरूले उपाधिका लागि उत्कृष्ट प्रदर्शन दिनेछन् ।’

राष्ट्रिय कुडफु सुरु

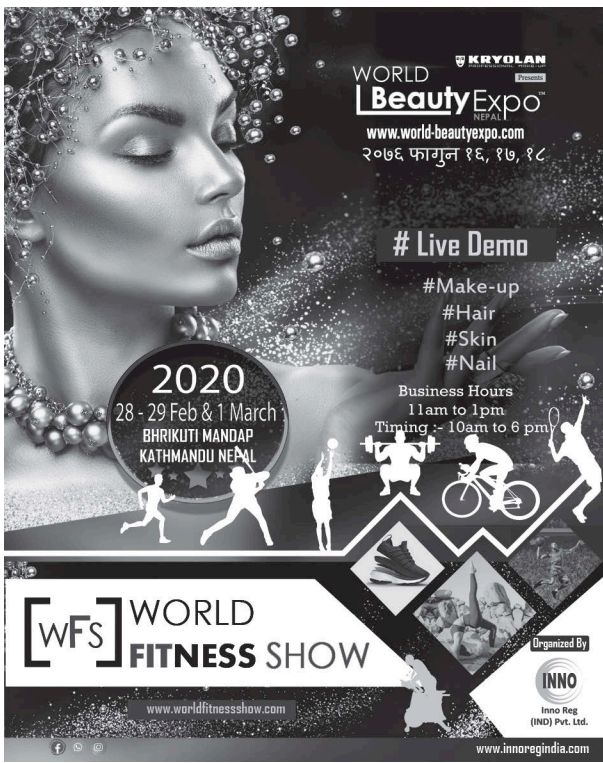
काठमाडौँ (कास)- नेपाल उमा कुडफु संघको आयोजनामा पाँचौँ राष्ट्रिय उमा कुडफु प्रतियोगिता शुक्रवार सुरु भएको छ । प्रतियोगितामा विभिन्न १९ जिल्लाका २ सय १५ खेलाडीले विभिन्न ४५ स्पर्धामा प्रतिस्पर्धा गर्नेछन् । यसै प्रतियोगिताबाट नेपालमा हुने एसियाली उमा कुडफु च्याम्पियनसिप, भारतमा हुने विश्व कुडफु च्याम्पियनसिप र गिसमा हुने उमा विश्व च्याम्पियनसिपका लागि खेलाडी छनोट गरिनेछ । तीनै च्याम्पियनसिप सन् २०२० मा हुनेछ । प्रतियोगिताको प्रदर्शनका आधारमा उत्कृष्ट २० खेलाडी छनोट गरी चीनमा प्रशिक्षणका लागि पठाइने आयोजक संघका अध्यक्ष सिद्धार्थ लामाले जनाएका छन् ।

पहिलो दिन यू-१४ पुरुष एकल प्याटर्नको वेयर ह्यान्डमा सोलुखुम्बुका प्रतीक राई विजेता भए । ललितपुरका ऋषभदेव खड्का दोस्रो तथा रामेछापका मिडमा तामाङ र काठमाडौँका निर्मान काकी तेस्रो भए । सोही स्पर्धाको वेपनमा पनि प्रतीकले

सिन्धुलीमा ब्याडमिन्टन सुरु

सिन्धुली (कास)- नेपाल भ्रमण वर्ष २०२० को अवसरमा सैनिक दिवसलक्षित गरी शुक्रवार यहाँ सिन्धुलीगढी राष्ट्रिय ब्याडमिन्टन प्रतियोगिता सुरु भएको छ । यो जिल्लामा भएको सर्वाधिक पुरस्कार राशिको प्रतियोगिता हो । तीनदिन चल्ने प्रतियोगितामा देशका १ सय ५० खेलाडीले भाग लिएको प्रतियोगिता आयोजक समितिका संयोजक छत्र बज्रजले जनाए । मेन्स सिंगल र डबल्स, मिक्स्ड डबल्स र भेट्टान डबल्ससहित चार इभेन्टमा प्रतिस्पर्धा हुनेछ ।

जिल्ला ब्याडमिन्टन संघ सिन्धुलीका अध्यक्ष मीनकुमार दाहालले सिंगल्स विजेताले ५० हजार दोस्रोले २५ हजार र तेस्रो हुनेले १५ हजार रुपैयाँ पुरस्कार पाउने छन् । डबल्स विजेताले ५० हजार, दोस्रोले ३० हजार र तेस्रोले २० हजार, मिक्स्ड डबल्स विजेताले ४० हजार, दोस्रोले २० हजार र तेस्रोले १० हजार तथा भेट्टान डबल्स विजेताले ४० हजार, दोस्रोले २५ हजार र तेस्रोले १५ हजार रुपैयाँ पाउने छन् ।

शनिबार, १७ फागुन २०७६

ekantipur.com

कोसेली

मित्र ▶

विद्यार्थीलाई भन्नु बोझ । **ख**

आमैदेखि आफैसम्म :खाना अध्ययन । **ग**

अनि मैले स्कूल छाडै ! । **ङ**

डिम टिम २०७६ । **छ**

चिहानमा कदमको रुरुख

यो सुदूर अतीतमा घटित एउटा निर्वाक स्मरण हो । एक्कासि जसरी एक लेखक घरकै 'कान्छा' सदस्य हुन पुगे, त्यसमा दुःखान्त र अति पीडादायी घटनाको हात थियो । जन्मगत हैसियतको त्यो घाउ उनका लागि सधैंको बोभ बनिरह्यो । त्यो बोभ उनले निर्दोष जन्मांकमाथि अद्यापि बोकिरहेकै छन् । आज उनको त्यही अतीतको कथा ।

आत्मालाप

बूपाल राई

जन्मको तहगत व्यवस्थाअनुसार, म मेरो परिवारको कान्छो सदस्य होइन । कस्तीमा मैले होस सफालेदेखि नै म त्यो थिइनँ । तर, लगभग ७-८ वर्षको उमेरमा पुगेपछि मलाई मेरो परिवारले एक्कासि 'कान्छा' भनी बोलाउन थाले । पछि गाउँ-समाजले पनि त्यसैलाई अनुसरण गर्ने भइहाल्यो । त्यसो त किराती परिवार वा समाजमा वर्षव्यवस्थाको तहगत प्रणाली छैन । सीधा भाषामा भन्दा किरातीमा जातभातको भेद-विभेद पाइँदैन । तर, जन्मंदाको सोपान-शुंखलाको प्रभाव भने यो समाजमा निकै ठूलो छ ।

जन्मंदा प्राप्त हुने भोटोको संख्याद्वारा निर्धारित दर्जाको निकै ठूलो महत्त्व छ, किराती समाजमा । त्यही भएर किराती समाजमा जेठा, माइला, साइँला हुँदै कान्छाजस्ता जन्म क्रमबद्धतालाई जोडका साथ लाग् गरिन्छ । किनभने यो समाजमा भोटोलाई निकै महत्त्वका साथ हेरिन्छ । एकै वर्ष या एकै महिना वा एकै दिन तलमाथिको जन्मले पनि मान र सम्मानको क्षेत्रमा निकै गहिरो अर्थ राख्छ । तर, यति हुँदाहुँदै पनि आज म यहाँ भोटोको मर्यादामाथि विमर्श गर्न गइरहेको छैन । त्यसको मानमर्दनको वखान पनि यो होइन । केवल एउटा विषादको सानो घात, जो सुदूर अतीतमा घटित हुन पुगेको थियो । यो त्यसैको निर्वाक स्मरण हो ।

भनिसकैं म मेरा आमा-बाबाको 'कान्छे' छोरो थिइनँ । एक्कासि म जसरी 'कान्छा' हुन पुगेको थिएँ, त्यो त्यत्तिकै भएको पनि थिएन । यसको पछाडि एउटा निकै दुःखान्त र अति पीडादायी घटनाको हात थियो, जसको प्रत्यक्ष असरले मलाई धेरै पछिसम्म बियाँलिरह्यो । घटनाले यद्यपि मेरो भोटोगत मर्यादामा केही असर पुर्‍याएन । तर, ७-८ वर्षको उमेरदेखि मैले वरण गर्नुपरेको त्यो जन्मगत हैसियतको घाउ मेरा लागि सदासदाको बोभ बनिरह्यो, जुन बोभ मेरो निर्दोष जन्मांकमाथि अद्यापि मैले बोकिरहेकै छु ।

कक्षाकोठामा पढिरहेका बेला एक्कासि हेडसरको अफिसबाट मलाई बोलावट भयो । अप्रत्याशित बोलावटमा कुनै अन्जान गल्तीवश हुन जाने सजायको त्रास थियो । भित्र-भित्रै काइँदै म अफिसकोठामा प्रवेश गरें । भित्र मेरी दिदी हेडसरको अगाडि पहिल्यै उभिरहनुभएको रहेछ । म कोठामा प्रवेश गर्नासाथ एकछेउको कुर्मिमा बसिरहेको मान्छेतिर देखाउँदै हेडसरले भन्नुभो, 'ल तिमीहरूलाई लिन घरदेखि मान्छे आउनुभएको रहेछ । तुरुन्त घर जाऊ...' । अचानक घर फर्किनुपर्नाको कारण सोधखोज नगरी हामी त्यो मान्छेको पछि लाग्यौँ । त्यसरी घर फर्किनुपर्ने कारणबारे हामीलाई न हेडसरले केही बताउनुभयो, न त्यो मान्छेले ।

हामी मामाघरमा बसेर पढ्ने गर्थौँ । हामी अर्थात् म र मेरी ठूली दिदी । म त्यस्तै तेश्रो या चौथो कक्षाको विद्यार्थी थिएँ । दिदी भन्मन्दा एक श्रेणी माथि । हाम्रो गाउँमा तत्कालीन समयमा हाइस्कूल नहुनाले आमा-बाबाले पढेनका लागि हामीलाई मामाघर पठाउनुहुन्थ्यो । मामाघरदेखि पनि लगभग एक-डेढ घण्टाको दूरीमा थियो हामी पढ्ने स्कूल । सोही स्कूलबाट अघिल्लो साल मात्रै हाम्रा ठूलो दाजुले आफ्नो अध्ययन सिध्याउनुभएको थियो । बाँकी रहेका थियौँ, हामी दिदी-भाइ ।

त्यो मान्छेको पछिपछि हामी स्कूलबाट पहिले मामाघर पुग्यौँ । मामाघरबाट आ-आफ्नो फोला टिपेर तुरुन्तै घरको बाटो ततायौँ । मामाघरबाट हाम्रो घर त्यस्तै ६-७ घण्टाको दूरीमा पर्थ्यो । हामी त्यति अवेला पनि घरको त्यो लामो दूरी पूरा गर्न हतारका साथ हिँड्यौँ । हामीलाई घर फर्किनुपर्नाको कारण त्यति लामो समयसम्म न त्यो मान्छेले बतायो न मामाघरमै त्यसको संकेत दिइयो । त्यति लामो बाटो हामी अत्यन्तै अनुशासित र इमानदार विद्यार्थीकै चुपचाप त्यो मान्छेको पछिपछि हिँडिरह्यौँ । मात्र हिँडिरह्यौँ ।

हाम्रो हिँडाइको रफतार स्वतःस्फूर्त रूपमा यति तेजिलो थियो कि साँफ पढाँ-नपढाँ हामी टुल्नुकै घर पुग्यौँ । घर पुग्दा बाहिरबाट वातावरण एकदमै सुनसान प्रतीत हुन्थ्यो । दिदी र मलाई भित्रभित्र एकदमै उत्सुकता थियो- किन त्यति टाढाको स्कूलबाट एक्कासि हामीलाई घर भिकाइयो ! बडो हतारमा हामी घरभित्र पर्यौँ । तर, भित्र छिर्नासाथ हामीले देख्यौँ- वेठाल अवस्थामा आमा जोड-जोडले रोइरहनुभएको थियो । हामी दौँदैर आमाछेउ गयौँ । आमाले एक्कासि पाखुरामा तानेर मलाई आफ्नो काखमा लेटाउनुभयो र जोडले पक्रेर हिव्का छाड्दै भन्नु रन थाल्नुभयो ।

वस्तुस्थिति नबुझेर दिदी र म निकै बेरसम्म अवाक बनिरह्यौँ । एक छिनपछि घरबाहिर मान्छे भेला हुन थालेपछि थाहा भयो- त्यही बिहान मर्मानको हाम्रो कान्छा भाइको देहान्त भएको रहेछ । ती मानिस भाइको

मृत शरीरलाई चिहानमा परिणत गरेर फर्केका मलामी रहेछन् । त्यसपछि, आमा भन्नु विश्वपत्तकै बर्राउन थाल्नुभो, 'तिमीहरूको भाइलाई एकै रातको व्यथाले लग्यो । विचरा ऐया पनि भन्न पाएन...' । आमाछेउ उभिरहनुभएकी दिदी त्यहाँ पसारिएर रुन थाल्नुभो । म आमाको काखमा किंकर्तव्यविमूढ ढलिरहेँ । र, भइरै बितेको भाइको रिक्त स्थान मबाट पूरा गर्ने कोसिस गर्दै भक्कानिँदै रोइरहनुभएको आमालाई आफ्नो कलिलो बाहुपासले बेरिरहेँ ।

भोलिपल्टदेखि गाउँलेहरूले हाम्रो घरलाई एक्लो बनाउँदै गए । आमा र दिदीहरू अकार्कमा मुखामुख गर्दै र्न्दै, थाक्दै गरिरहनुभएको थियो । आमा र दिदीहरूले त एकार्कमा रूनका लागि साथी पाउनुभएको थियो । तर, अब म त्यो एक्लो घरमा नितान्त एक्लो थिएँ । किनभने जन्मको हिसाबले भाइ मभन्दा सानो भए पनि ऊ मेरो अभिन्न साथी थियो । स्कूल विदामा घर फर्केको बेला ऊसँगै म मेरो बालवयको संसार विचरण गर्थेँ । उसैलाई अँगालेर या साथ राखेर आजसम्म आविष्कार नभएको भाषामा हामी संवाद गर्थौँ । ऊ मभन्दा लगभग दुई-अढाई वर्षपछि जन्मिएको थियो । तर, आमा भन्नुहुन्थ्यो, 'तिमीहरू जन्म्याहा हो ।' नभन्दै बाबाले पनि उसलाई र मलाई एकै खालको जुता र एउटै रङको कमिज-सुनवाल पठाइदिनुहुन्थ्यो धरानबाट । एकै खाले जुता र कपडामा हामी साँच्चिनै जन्म्याहाजस्तै देखिन्थ्यौँ । अक्सर दिन हामी एकपटक त्यो लुगा लगाएर बाबा र ठूलो दाजुजस्तै 'परदेश' जान्थौँ । आमालाई एक छिनका लागि घरमा एकैले छाड्थ्यौँ र तल्लो टोलको पुछार-वारी घुमेर घर फर्किन्थ्यौँ ।

त्यो एक्लो घरमा जब म भोलिपल्ट बिहानै विउँभिएँ, आँगनमा धर्कै कमिज लगाएर नाँगो र पुक्क परेको कलिलो पिँडुला देखाउँदै दौडिरहेको भाइलाई खोजें । हाम्रो घरको फाँटिलो आँगनमा ठूला-ठूला चप्पेटी ढुंगाद्वारा चिनिएको पर्खालमाथि चढेर हेरेँ-तल वारीका कान्नाहरू, पश्चिमी डिलमा उभिरहेको अमलाको बोट, घरमास्तिर बाजेले रोप्नुभएको ठूलो वर-पीपलसहितको चौतारी, त्यहाँसम्म लम्पसार तेर्सो धूलौटो बाटो- सबै एक्लोएको र निर्जन लाग्यो । मानौँ ती सब फेरि कहिल्यै नफर्किने कुनै परदेशीले छाडिएएका पाइतालाका डोब हुन् । वारीको डिलमा उभिएको अमलाको बोट देखेर एक्कासि मैले सम्झें, गाएको हिउँदमा हामी एक दिन त्यही लुगा लगाएर परदेश हिँडेका थियौँ । एकै खालको नयाँ जुतामा छँटिएर हामी वारीको डिलैडिल त्यही अमलाको बोटमुनि पुगेका थियौँ । मैले बोटमा चढेर हाँगा हल्लाउँदै अमलाको फुप्पा फारेको थिएँ । दुवैले नयाँ कमिजको वगलीभरि अमला भरेर घरमा आमालाई भनेका थियौँ, 'लु आमा परदेशबाट ल्याएको हाम्रो कोसेली !' हामीले आमाको अगाडि वगलीबाट यस्तरी कोसेली खन्यायौँ, मानौँ त्यो बाबाले धरानबाट पठाइदिनुभएको नुन, तेल, मसला र सिद्राको बडेमान भारी थियो । आमाले हाँस्दै नाङ्गो थाप्नुभएको थियो र

त्यो परदेशको कोसेलीलाई बडो बात्सल्यका साथ उसिनेर अचार बनाउनुभएको थियो ।

गाउँमा पानीको अभाव थियो । छेउछाउमा पानीको स्रोत कतै थिएन । दायौं-बायाँ ठूलठूला सुक्का खोल्सीहरू । वखौंमा ती खोल्सीहरू उर्लिएर आउँथे । हामी ठूलो वर्षात् भएको बखत ती खोल्सीहरूमा उर्लिएको वाढी हेर्न भिज्दै दगुथ्यौँ । म धमिलो र रातो वाढी बगिरहेको भर्लाटाड खोला देखाउँदै गफ दिन्थेँ, 'बुभिस् कान्छा, म यो भेल एकै फड्कामा तरिदिन सक्छु...' ।

मेरै बगलमा उभिएको उसले भन्थ्यो, 'इस्स... राजाले त सक्ने...' ।

यतिखेर म सम्झिन्छु, त्यति सानो फुच्चे केटोले राजाको तिलस्मी चमत्कारको पाठ कोबाट सिक्यो होला ?

तल बारीका काठलाहरू, परिचमी डिलमा उभिरहेको अमलाको बोट, घरमास्तिर बाजेले रोप्नुभएको ठूलो वर-पीपलसहितको चौतारी, त्यहाँसम्म लम्पसार तेर्सो धूलौटो बाटो- सबै एक्लो एक्लो र निर्जन लाग्यो । मानौँ ती सब फेरि कहिल्यै नफर्किने कुनै परदेशीले छाडिएएका पाइतालाका डोब हुन् ।

कसरी त्यो विशद ज्ञान उसले आर्जन गर्‍यो ? तर, मैले भने राजाको अतिरिक्त र आलंकारिक शक्तिको बारेमा पहिलोचोटि उसैको मुखबाट सुनेको थिएँ । हाम्रो आँगनअगाडि साइँला काकाको घर थियो । एक डिलमाथि जेठा बडाबाको घर, जहाँ बाजे-बोजू रहनुहुन्थ्यो । हामी काका-काकीका छोरा-छोरीसहित निकै जना भेला भएर आँगनमा खेल्थ्यौँ, हल्ला गर्थ्यौँ । कैलेकाहीं बाजेलाई के हुन्थ्यो कुनै खोलिरहेका हामीलाई गुलेलीले हिकाउनुहुन्थ्यो । एकपटक बाजेले हान्नुभएको मट्याङ्ग्रा अचानक भाइको कन्चटमा आएर बज्यो । उसको कानदेखि अलि माथिको भागमा मट्याङ्ग्रा जत्रै फोका उठ्यो । राति ज्वरो पनि फुट्यो । त्यो त्यही मट्याङ्ग्रा थियो, जुन अघिल्लो दिन मात्र उसैले बोकेर ल्याएको माटोबाट वनेको थियो । त्यो त्यही मट्याङ्ग्रा थियो, जुन उसैले हिजो दिनभरि बाजेलाई बाट्न सघाएको थियो ।

ऊ र म अक्सर गुच्चा खेल्ने गर्थौँ । वीस गन्ती पुगेपछि हाम्रो गेमको कोटा पूरा हुन्थ्यो र हार्नेलाई

शरीरको कुनै अंगमा त्यही गुच्चाले हिकाउन पाउने नियम बन्थ्यो । स्वाभाविक रूपले धेरैजसो गेम मेरो पक्षमा हुने गर्थ्यो । किनभने म ऊभन्दा अढाई वर्ष पुरानो भोटोको अनुभवी जो थिएँ । म प्रायः उसको गर्धनपछाडि घुच्चुकको भाग, जहाँ कलिलो मासुको बीचमा सानो कुलेसो परेको थियो, त्यही कुलेसोमा गुच्चाले हिकाउँथेँ । मलाई हेक्का हुँदैनथ्यो, मुस्किलले पाँच वर्षको त्यो फुलजस्तो कलिलो केटोलाई कतिको पीडा हुन्थ्यो ! तर, एक बहादुर प्रतिद्वन्दीको भावमा कालो-नीलो हुँदै ऊ आफ्नो कलिलो घुच्चुक थापिरहन्थ्यो ।

बाँसको भाटाको तरवार बनाएर हामी दसैँ-तिहार छेका घिरौँला र कुभिन्डोको मार हान्थ्यौँ । तरकारीको नास गरेको देखेर आमा गाली गर्नुहुन्थ्यो । हामीलाई लखेट्नुहुन्थ्यो । म आमाको कुटाइबाट जोगिन भागथेँ । तर, ऊ भादैनथ्यो । जहिले पनि ऊ मेरोसमेत भागको पिटाइमा पर्थ्यो । ऊ निकै जव्वर स्वभावको थियो । हरेक चीजमा मसँग बराबरको हिस्सा खोज्थ्यो । खाने, लाउनेदेखि सबै कुरा उसलाई मेरोजस्तै र मेरोजस्तिकै चाहिन्थ्यो । ऊ सानो भाइभन्दा पनि मेरो अविच्छिन्न छायाजस्तै थियो । सँगै खेल्ने, सँगै खाने, सँगै हिँड्ने र सँगै सुत्ने अभिन्न छाया । यसरी त्यो छाया छुटेपछि, मैले कैयौँ समयसम्म एक्लो र शून्यप्रायः आँगनमा खेल्न जानिर्ने । ऊ र म सँगै हिँडेका गोरेटोहरूमा एकैले-एकैले हिँड्नु जानिर्ने । सँगै सुत्ने ओछ्यानमा कैयौँ रात सुत्न सकिर्ने । घर मास्तिर चौताराको त्यो धूलौटो तेर्सो बाटो, जहाँ हामी हातेमालो गरेर दगुरिहिँड्थ्यौँ, कैयौँ दिनसम्म मैले त्यो धूलोमा उसको पाइताला खोजिरहेँ । यसरी म ऊबिना नितान्त एक्लो भएको थिएँ ।

भाइलाई चिहानमा विसर्जन गरेको भोलिपल्ट आमाले कसैलाई आँसुमिश्रित आदेश दिनुभयो, 'मेरो कान्छोको घरमा कदमको रूख रोप्नदिनू । गर्मीमा शीतल ताप्दै बसोस्...' ।

अब भाइको घर पोखरीटारमा रहने भो । गाउँको पुछारदेखि खोलासम्मै लम्पसार ठडिएको विशाल तर सुक्का पाखा । त्यसैको सिरानमा छ पोखरीटार । पोखरीको कहीं कतै नामनिसान छैन, तैपनि नाम छ, पोखरीटार । सायद कुनै समयमा पुर्खाहरूले बस्तुभाउका लागि पानीको जोहो गर्न पोखरी खनेका थिए । कालक्रममा सायद त्यो पुरियो । त्यही सुक्का फाँट पछि, हाम्रो वंशजको मृत शरीर विसर्जन गर्ने थलोमा परिणत भएको थियो । पोखरीटार अर्थात् चिहानघारी । त्यसैको एकछेउमा अवस्थित छ, यतिखेर भाइको स्थायी घर ।

तर, भाइ त्यहाँ सरेपछि, आमाको दुख भन्नु अरू बढ्न गयो । आमाले त्यो बाटो हिँड्ने छाड्नुभयो । खोलाको खेती धाउँदा या भोजपुर सदरमुकाम तर्दा हिँड्नुपर्ने एक मात्र मूलवाटो त्यही थियो । बाटोबाट लस्क्रे चिठिएका चिहानहरू प्रस्ट देखिन्थ्यो । भाइको चिहान देख्नु नपरोस् भनेर आमाले त्यो बाटोसँग दुस्मनी सोल्नुभयो । खेती धाउँदा या भोजपुर बजार जाँदा आमाले अर्कै बाटो रोक्नुभयो । आमाले रोजेको त्यो बाटो

स्कच: कृष्णगोपाल

अत्यन्तै घुमाउरो र अणुचरो भस्मे फाडीहरू छिचोलेर हिँड्नुपर्थ्यो । खोलाबाट घर निस्कँदा हामीलाई एक घण्टा लाग्ने बाटो अब आमालाई दुई घण्टा लाग्न थाल्यो । आमा गाउँका गोठाला-खेताला वा त्यो बाटो भएर आउने हामी, जोसुकैलाई पनि अक्सर सोध्नुहुन्थ्यो, 'मेरो कान्छोको घरमा कदमको रूख कत्रो भयो ?' हामी उत्तर दिन्थ्यौँ, 'हरियो भएर सरेको छ । भयौँगिँदै छ ।'

फेरि भन्नुहुन्थ्यो, 'भाइको घरलाई त्यसको छहारीले पुग्छ, ?' भन्थ्यौँ, 'पुग्छ ।'

हाम्रो 'पुग्छ' ले आमा आवश्‍वत बन्नुहुन्थ्यो कि हुन्थेन हामीलाई थाहा हुँदैनथियो । तर, उधौतिर अथवा भाइको नयाँ घरको दिशातिर फर्केर उहाँ त्यसपछि मौन बस्नुहुन्थ्यो ।

किराती समाजमा अक्सर चिहान खनेपछि कुनै न कुनै रूख रोप्ने चलन छ । हरेक एक चिहान बराबर धस्केएको माटोमा एउटा रूख रोपेर सायद प्रकृतिलाई क्षतिपूर्ति दिनुपर्छ भन्ने धारणा हुनुपर्छ यो । प्रकृतिसँग तादात्म्य सम्बन्ध रूचाउने किराती समाजको यो पर्यावरणीय चेतले कुनै एक कुनामै भए पनि पृथ्वीलाई जोगाएर राखेको छजस्तो लाग्छ । भलै आमाको त्यो कदमको रूखसँग भाइको जैविकताप्राप्तिको मनोवैज्ञानिक अप्रग्रह जोडिएको नै किन नहोस्, तैपनि पर्यावरणीय चेतनाको घुमाउरो परम्परा त त्यहाँ पनि अवश्य बाँचेकै छ ।

भाइसँग जोडिएका मसिना-मसिना घटना, उसका लुगाफाटा र खेलौनाहरूसँग आमा धेरै पछिसम्म एकालापको शैलीमा संवाद गर्नुहुन्थ्यो । मानौँ ऊ आमाको अगाडि सदाभै टुक्क बसिरहेको छ र सुनिरहेको छ, आज्ञाकारी छोरा भएर आमाको वृतान्त । दूधको तसलामा कुराउनी खुर्कँदा जहिले पनि आमा एकपटक उसलाई सम्झनुहुन्थ्यो र मसँग भन्नुहुन्थ्यो, 'तेरो भाइ यो भाँडाको आवाज जहाँबाट पनि चिन्दथ्यो र सुन्नासाथ दगुरेर आउँथ्यो । भाँडामा तेरो भाग कुराउनी देखेर भन्थ्यो- यो ठूलोकाच्छा दाजु त मरे पनि हुन्थ्यो । कुराउनी एकलै खान्थेँ । तर, बिचरा ऊ आफैँ पहिले गयो । तेरो भाइलाई एकै रातको व्यथाले लग्यो । बिचरातिर ऐया पनि भन्न पाएन ।' त्यसपछि आमा फेरि रुन थाल्नुहुन्थ्यो ।

पछि, म ठूढाजुको पर्दचिह्न पछ्याउँदै काठमाडौँ आएँ । दुई दिदी पनि यतै तानिनुभयो । घरमा आमा-बाबा एकलै पुर्नुभयो । यता आएपछि मैले आमालाई एकाधपटक सोधेको थिएँ, 'आमा, भाइलाई त्यस्तो के व्यथा लागेको थियो, जसले उसलाई ऐया पनि भन्न दिएन ?' आमाको जवाफ हुन्थ्यो, 'वनको ।'

'मनै बेला कस्तो लक्षण देखिएको थियो ?' 'जीउ काठजस्तो दहो भएको थियो । टाउको र खुट्टा जोडिने गरी ढाड पछाडितिर दोड्नन खोज्थ्यो ।'

जवाफ सुनेपछि मैले उत्तिखेर सामान्य अडकल लागिएँ । आमाको 'वनको' भन्ने व्यथा सम्भवतः वनको नभएर धनुषटंकार भन्ने रोग थियो, जसले एकै रातमा भाइलाई बुँडेर लग्यो । आज पनि गाउँघरमा त्यस्ता एक-राते वा चटके अनेक व्यथाहरू छन्, जसलाई गाउँले भाषामा 'वनको' भनिन्छ । त्यही 'वनको' ले मेरो भाइलाई पनि पाँच वर्षको कलिलो उमेरमा, राम्ररी संसार देख्न नपाउँदै संसारले नै विदा दियो । र, त्यही एक रातको दुःखान्त घटनाले मेरो जन्मको सोपान-शुंखलालाई भत्काइदियो । मेरा दाजु र दिदीहरूको तहगत हैसियतलाई केही असर नगरे पनि त्यसले मलाई असर पुर्‍यायो । किनभने म आमाको 'ठूलोकाच्छा' बाट एक्कासि तल्लो सोपानमा भर्न पुगेको थिएँ । मलाई अब गाउँ-समाजले 'कान्छा' भनेर बोलाउन थालेका थिए ।

निकै पछि, ५३-५४ सालतिर आमा-बाबाले पनि गाउँ छाड्नुभयो । तर, गाउँमा रहिन्जेल आमाले त्यो मूलवाटोसँग दुस्मनी मोली नै रहनुभयो । एकपटक पनि पोखरीटारको त्यो बाटो नहिँडी सदाका लागि आमा काठमाडौँ आउनुभयो ।

आज निरन्तर रूपमा गाउँ छोडेको पनि लगभग अढाई-तीन दशकभन्दा बढी भइसकेको छ । थाहा छैन, पोखरीटारस्थित भाइको त्यो स्थायी घर कस्तो अवस्थामा छ ? भत्किसक्यो कि यथावत् छ ? त्यो कदमको रूख कस्तो भयो होला ? के आज पनि भाइको घरलाई शीतल दिँदै उसैगरी उभिरहेको होला ?

गोचर दुनियाँभन्दा परको दुनियाँमा पनि मान्छेलाई बिथोलिएरहन सक्ने शक्ति कुनै चीजमा छ भने त्यो शायद निमंम सम्भूनामा छ । आज पनि, लगभग आधा शताब्दीपछिडि पनि जब म आफ्नो बात्सकालतिर फर्किन्छु, म अक्सर भाइको त्यही कुलेसो परेको कलिलो गर्धन सम्झिन्छु, जहाँ म निमंम ढगले गुच्चा प्रहार गर्थेँ । र, जब त्यो सम्झिन्छु, आज पनि म त्यत्तिकै विचलित हुन्छु ।

मान्छेका दुखहरू आ-आफ्नै हुन्छन् । आ-आफ्नै नामका बोभहरू हुने गर्छन् । मेरो पनि दुख छ, आफ्नै नामको । भाइको मुत्सुले प्रदान गरेको, जुन सामाजिक भोटोको हैसियतमा म यतिखेर बाँचिरहेछु, त्यही हैसियत मेरो दुखको नाम हो, जुन दुखको बोभ आजपर्यन्त मैले बोकेको बोक्दै छु ।

आमैदेखि आफैसम्म :

खाना अध्याय

परिकार

सायद अशोक

की सुनेको थिएँ- अमेरिकाबाट सबै विदेशी खानेकुरा र मरमसला हटाउने हो भने अमेरिकन खानाको नाममा आलुवाहेक केही रहदैन । टम्पले सुरु-सुरुमा सबैलाई अमेरिकाबाट लेखेट्छु भन्दाताकाको कुरा हो यो । तर, त्यसपछि पनि खाद्य बजारका ‘भेराइटी’ हरू कम भएनन् । २०१८ को एउटा तथ्यांकअनुसार, अमेरिकामा घर खर्चको १२.९ प्रतिशत खर्च खाद्यान्नमा हुँदोरहेछ । खाद्यान्नमा हुने खर्च हाउजिङ र यातायातपछि तेस्रोमा आउंदोरहेछ ।

खाना पकाउनु हाम्रातिर दैनिकीको हिस्सा हो । (यसो भन्दै गर्दा मैले मेरो ठूलो मामालाई सम्झनुपर्छ, एउटा ठूलो अपवाद । खाना पकाउने मान्छेलाई कोठा भाडा पनि तिरिदिएर नियुक्ति दिएको भन्ने हल्ला चल्थ्यो उहाँका बारेमा ।) तर, यहाँ पकाउनु भनेको दैनिकीभन्दा पनि पाहुना बोलाएर अथवा छुट्टी मनाउँदाखेरि धुमधामले अनेक-थोक पकाउने भन्ने पनि हुँदोरहेछ, हामीलाई जस्तो हरेक दिन दाल, भात, तरकारी, अचार नचाहिने भएर पनि होला । मलाई आमैले पकाएको खाने बानी थियो, अचेल आफैँ पकाउँछु ।

२०१६ को ‘समर’ मा ‘म्याट’ ले एक दिन हामीलाई मेक्सिकन खान्की बनाएर खुवाउँछु भनेर ‘आर्टिचोक’ लिएर आयो र घरमै ‘क्वाकमोली’ बनायो । ‘अभेकाडो’ लाई एउटा भोंडामा राखेर चर्चाले खुँड्यो । त्यसमाथि मसिनो पारेर काटेका प्याज, गोलभेंडा, लसुन हाल्यो । त्यसको माथि अलिकति नुन र वटर हालेर मोत्यो अलिवेर । त्यसमा चोपेर खाएको ‘आर्टिचोक’ मलाई मन परेको थियो । मैले उतिकै प्रेमले, चर्रर भुटेको कुखुराको पांघ्रा चाल्न दिएको थिएँ, उसलाई ।

कुनै बिहान, अनायास के-के मिसाएर केही बनाउन मन लाग्छ । त्यसो गरेको दिन, दिनैभरि खाने कुरा या पेयका कुरा सोचेर हिँडिरहेको हुन्छु । त्यस्तै एक दिन, दोकान पुग्नेबित्तिकै कसैले सोध्यो, ‘बोतलमा छ, कोकाकोला ?’ ‘छ’ भनेर सोडाहरूको ‘कुलर’ तिर देखाइदिएँ । अमेरिकामा १९७०-८० तिर चर्चामा रहेका ‘रिफ्रेसिङ जुस’ हरूका कुरा निस्किए । त्यो समय र सन्दर्भ परिचित थिएन मेरा लागि । तर, आफू हुकँदै गर्दाको समयमा ‘फ्यान्टा लेमन’ को क्रेज सम्झिएँ र सम्झिएँ ‘जोली’ भन्ने ‘ड्रिंक’ जसमा ‘स्यान्डी’ र ‘लेमोनेड’ दुईथरी फ्लेभर हुन्थे । बियर मिसिएको हुन्छ, भन्ने चर्चा व्यापक थियो । ‘जोली’ पिउनुमा उतिकै डर, संशय र रोमान्च थियो, जति लुकेर बियर पिउनुमा थियो । पहिलोपल्ट मलाई ‘जोली’ सित परिचित गराउने मेरा कान्छा मामा थिए ।

कान्छा मामाले अक्सर कुरैकुरामा रत्नभुल पारिदिन्थे । ‘हचान्डल’ मा डोरीले बाँधेर आमैले बाल्टी फुत् ‘अन्डरग्राउन्ड’ टचाकीमा फाल्दाखेरि हामी नुहाउन तयार भएर बसेका हुन्थ्यौँ, कुनै शनिबार । कान्छा मामा मुडामा बसेर हत्केलाले निधारको घाम छेक्दै मलाई जिस्काउँथे, ‘यसपालि दसैँमा गोस्वा जानी कि लमजुङ ल भन ।’ मलाई तासको खाल खुब स्वाद लाग्थ्यो । मामाघर गए त्यो रौनक दिनहुँसम्म रहन्थ्यो । बाको घर गए त्यो रौनक भेटिन्थेन । भान्जा भनेर सबैले दिने ‘एट्रेन्सन’ मात्रै होइन, सुन्तलाको रूखमा तेस्रो परेको हाँगोमा वसेर एक्लो हुन पाउने कुरा पनि मेरा लागि प्रिय थियो । म पुलुक बालाई हेर्थे, किनभने बासित सातो जान्थ्यो । हाकाहाकी ‘ल म मामाघर जान्छु यसपालि’ भन्ने कुरा हुँदैनथ्यो । मामा पनि बासित डराउँथे, मसिनो स्वरमा मलाई फकाउँथे, ‘तिम्रो घरमा त फलफूल भनेको निमारो मात्रै हो । यसपालि बेलाउती गजब फल्या छ, मामाघरमा । सुन्तला, कमला, किम्वु, ओंपी, उखु, के खान्छौ ? अनि आमाले भ्याकुर् पनि राखिनुभान्छ, नाति अनिछ भनौ ।’ मामाघरले त्यसरी तात्थ्यो । धरतिर फलफूल नपाइने त किन हुन्थ्यो र ! त्यो पनि उही किसिमका भूगोलमा ! तर, घरको तगारोनेरै चाहिँ निमार्ने मात्रै थियो । सुन्तला थिएन । बेलाउती पनि थिएन ।

यता दोकानमा ‘फिग’ देखेपछि, म फ्ल्याँस्स भएँ । हजुराजको घरको निमारोका वोटरहरू त्यस्तै भन्थाइरहन्थे । पाकेको निमारो मान्छेले खान्थे, अरू वस्तुले खान्थे । यता निमारोलाई ‘प्रोसेसिङ’ गरेर ‘फिग बार’, ‘ड्राई फिग’ र अरू कति धेरैथोक बनाउँदा र्छैनन् ।

‘होजे’ ले मलाई एकफेर बडेमानको माछा ल्याइदिएको थियो । ठिकिकै मात्रै भयो मैले पकाउँदा । बाले पकाउनेजस्तो प्रक्रिया र पाकेपछिको स्वादको रेफरेन्स’ मा राखी हेर्दा म त्यसमा फेल भएँ । त्यसपछि एकफेर दुई भोला गंगटो ल्याइदियो । मैले केही गर्न जानिनँ त्यसलाई । खेर गयो । भोलिपल्ट दोकानमा सक्का अगाडि मलाई खिस्‍याएको थियो, ‘सन् फलावर सिङजसरी प्याट फुटाएर खानेगरी भकभक उमाल्ने मात्रै हो । अरू केही गर्न हैन ।’ मचाहिँ त्यसमा मसला कतैबाट छिराउन पाए स्वाद पर्थ्यो भन्दै खोजिवसेको थिएँ । ‘तेरो गंगटो तै खा, नल्या अवदीख !’ भनेर पठाइदिएँ ।

‘होजे, यो माछा र गंगटोवाहेक अरू केही रमाइलो अनुभव छैन खानाका बारेमा ?’ अर्को दिन सोधें । ‘छ, नि, देखैन्स कसरी गोरा, काला र अरू रङका अमेरिकीहरूले आफ्नो खानामा थपेन खाद दिएर मिसाउन थालेका छन् ?’ ‘अभेकाडो’ के हो थाहा थिएन कसैलाई । अहिले ‘क्वाकमोली’ जसले पनि बनाउँछ, छद्यास्त्रयासी छ । तर, अर्कै पनि पुस्तैपुस्त यही बसेकाहरूले गेडागुडी उतिसारो प्रयोग गर्दैनन् । स्पेनिसहरूले खुब प्रयोग गर्छन् ।’ गेडागुडीको कुरा गरौ न ! अमेरिकामा पहिलोपल्ट क्यानमा वोडी, राजमा, सेतो चना र अरू गेडागुडी देखा छक्क परेको थिएँ । हाम्रातिर त रातभरी भिजाएर भोलिपल्ट टघाईयँ ४-५ सिट्ठी हालेर पकाइन्थ्यो । यहाँ त क्यान खोलेर पानी तर्काए पुग्ने, धेरै बेर पकाउनु नपर्दो र्छैछ ।

‘२०१६ को एउटा क्लासमा प्रोफेसर ‘एन्डी कउल’ ले खाना र मनोविज्ञानका बारेमा केही भन्दै थिए । मैले कहिल्यै

यो अगस्टमा न्युयोर्क जाँदा खानासित अनौठो सम्पर्क रह्यो । मलाई रस्सीको मासु, आन्द्राबुँडी फ्राई खान मन हुन्छ । इन्डियन रेस्टुरेन्टहरूमा त्यसको मेनु भेटिँदैन । तर, न्युयोर्कले सबथोक दियो । यो सहरमा टिमुरको छेपदेखि पोलेको आलुसम्म पाइन्छ ।

पनि साग काँच्चे खाएको थिइनँ । तर, जब त्यो कुरा सुनाएँ, सबैले मतिर चकित भएर हेरिरहे । साग पकाएर पनि खाइन्छ भन्ने कुरा उनी र क्लासका अरूका लागि अनौठो कुरा भइदिएको थियो ।’

‘हो नि, यस्ता कुराहरू मलाई रमाइलो लाग्छ । हामीलाई कति कुरा थाहा छैन । म मेरा केटाकेटीलाई भन्येँ, जिन्दगी वाँच्न हैन अवलोकन गर्ने हो, पढ्ने हो !’ मलाई गंगटो ल्याइदिने ‘होजे’ यही ‘होजे’ हो त ! गहिरो कुरा गर्‍यो ।

पाकेको फर्सीका रङहरूले छपकै छेपेका ‘सुपरमार्केट’ हरूतिर बेलाबेला पुगिरहेको हुन्छु । ताँडेर अनेक आकृति बनाइएका फर्सीहरू सबैका लागि रमाइलो दृश्य हो । सुरुसुरुमा मलाई पनि रमाइलो लाग्थ्यो । त्यतिबेला म आमा बालाई सम्झिन्थेँ । त्यस्तो मजाले पाकेको फर्सी पाए आमा-बाले अर्थीकको तरकारी रूचाउँथेनन् । अमेरिकामा त ती सजावटमा प्रयोग हुन्छन् । ‘हचालोविन’ ताकाचाहिँ पाकेको फर्सी जेमा पनि मिसिन सक्छ- कफीदेखि खानासम्मै । वस्‍टनका ‘कफीसप’ हरूमा ‘स्याइसी पर्म्पकिन लाटे’ को हाईहाई भएको देखेको छु ।

वस्‍टनको ‘फुड कल्चर’ मा एउटा नछुट्ने नाम हो- ‘माइक्स पेस्ट’ । ‘माइक्स पेस्ट्री’ को ‘कनोली’ को उम्दा महत्त्व छ,वस्‍टनमा । खुवाजस्तो, कुराउनीजस्तो, ‘आफ्टर टेस्ट’ धेरैबेरसम्म बसिरहने । अनि ‘एल्यू. वर्डिक्स’ को ‘हट चकलेट’ को स्वाद पनि जिन्नोमा धेरै बेर खेलिबस्‍छ । हिउँ परेका दिनहरूमा ‘हावर्ड स्वायर’ को यो क्याफेमा भन्नु धेरै भडिभाड हुन्छ । ‘अल्सटन’ को ‘योगर्ट प्लेस’ रमाइलो थियो । कुनै पनि फलफूलको ‘वेस’ रहने ‘योगर्ट’ मा किस्मिस र चकलेट सबै आफैँले छानेर मिसाइसकेपछि जोखेर तौलअनुसारको पैसा तिर्ने । वस्‍टनको ‘कोलम्ब्स एभ’ र ‘मास एभ’ को ‘इन्टरसेक्सन’ मा रहेको न्युयोर्क पिज्जाको ‘सिंगल स्लाइस’ का ‘अप्सन’ देखेर म जिल्न परेको थिएँ । नेपालमा पिज्जा भनेको कहिलेकाहीँको ‘लकजरी’ हुन्थ्यो मेरा लागि । समुनाजी र मैले एकफेर ठमेलको ‘रोडहाउस क्याफे’ मा २८०० तिरको सम्झिन्छु । यहाँ त मनमैजुको पुलपारिको दोकानमा १० को तीनवटा दुनोट किनेर खाएजसरी खाइरहेको देख्छु । पिज्जाको इज्जत अलि धमिलो देख्छु । न्युयोर्क पिज्जाका ‘स्लाइस’ हरू वडेमानका हुन्छन् । एक जनालाई डचामै हुन्छ, एक ‘स्लाइस’ ले । कुनै ‘स्लाइस’ मा ‘फ्रेन्च फ्राइज’ मिसाएको, कुनैमा ‘पास्ता’ टाँसेको । अर्कोमा साग पनि मिसाएको । अर्कोमा फेरी ‘वेकन’ र भुइँडेटहर । कोही बेला त मलाई छान्ने दिक्क लाग्छ । स्वादभन्दा भोक ठूलो भएको हुन्छ कोही बेला । के खाएको हो थाहा नपाउने गरी खान्छु एउटा कुनै ‘स्लाइस’ ।

सामान्यवया लन्च या डिनरअघिको हल्का नास्‍तमा राखिने सलाद आफैँमा लन्च या डिनर हुनसक्दोरहेछ भन्ने मैले ‘स्विटग्रिन्स’ बाटै थाहा पाएको हो । ‘स्विटग्रिन्स’ विभिन्न किसिमका तरकारी, फलफूल, माछामासु र सागपातहरूको मिश्रणले लोभलाग्दो ‘सलाद बौल’ बनाउने चेन रेस्टुरेन्ट हो । भिटामिन, प्रोटेन र अरू आवश्यक तत्वहरू एउटै ‘बौल’ मा भेटिने भएर यो स्वस्थ खानेकुरा खोजेहरूको रोजाइमा परेको हो । ‘हचामवर्रगर’, ‘ब्राउनी’ र ‘एप्पल पाई’ भेटिन्छ अमेरिकाको राष्ट्रिय खान्की भनेर

खोज्दाखेरि । ‘म्याडोनाल्ड’ र अरू ‘चेन बिजनेस’ का खान्कीबीचमा सलादको खपत अचेल धेरै देखिएको छ । सलादमा लगानी बढेको वढ्दै छ । ‘स्विटग्रिन्स’ का ‘सलाद बौल’ हरूको सरदर मूल्य १० डलर जति पर्न आउँछ । ३ जना तन्नेरीहरूले सुरु गरेको ‘स्विटग्रिन्स’ को अहिलेको ‘म्यालुएसन’ लगभग १.६ बिलियन डलरको छ । ९ वटा राज्यमा १०० भन्दा बढी शाखा छन् । जनवरी ४, २०२० को न्युयोर्क टाइम्सको एउटा फिचरका अनुसार, ‘स्विटग्रन्स’ ले पनि ‘स्टारबक्स’ ले जतिकै अम्मली बनाइदिन्छ, तर ‘स्विटग्रिन्स’ ले जगाइदिने अम्मल ‘क्याफिन’ को होइन, खानाको माध्यमबाट दिने आनन्द हो ।

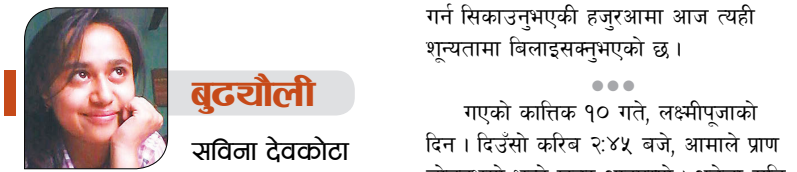
कुनै समय थियो, हप्तामा लगभग ३ दिन जति समुनाजीले ‘सलाद बौल’ लिएकी हुन्थिन् । मलाईचाहिँ उही तारे / पोले /भुट्कैको खोजी हुन्थ्यो । सलाद भनेपछि, काँक्रो, गाजर र मुलाका टुक्रा, त्यसको छेउमा अलिकति चाइनिज साग- मलाई बानी परेको सलाद त्यही थियो । ‘स्विटग्रिन्स’ को सलादमा सुरूमै दुई-तीनवटा ‘अप्सन’ हुन्छ । ‘वार्म वेस’ का लागि ‘वाइल्ड राइस’, ‘किनोआ’ अथवा सेतो चना । त्यसपछि ‘केल’ र अन्य प्रकारका सागको छनोट । आफूले छानेर मन लागेको ‘मिक्स’ बनाउनेभन्दा वाहेक अरू पनि धेरै नामका सलाद हुन्छन्, त्यसमा के-के हाल्ने हामीले भनिराख्नुपर्दैन, उनीहरूले बनाएर दिन्छन् । आफैँले छान्नेमा ‘वार्म वेस’ र ‘चोइस अफ फिन लिम्स’ पछि अरू चार थोक छान्न पाइन्छ, सामान्यतया । त्यसमा संधिको ब्रोक्लीदेखि, गान्टमुला, सलगम, बिट्स, स्पाउट्स (कुलुङकुलुङ परेको टुसा), ग्रिन्डदेखि अरूचरीका चिकेन, च्याउ, स्याउ, नास्पती, आलु, सखरखण्ड, सेतो काउली, तोफू, गेडागुडी, हलजस्तै देखिने लेन्टिल, उर्सिनेको अण्डा, रोस्टेड लसुन, प्याज, गोलभेंडा, हचालापिनोसम्मको रेन्ज भेटिन्छ । ‘गोट चीज’ देखि लिएर अरू कतिथरी ‘चीज’ को ‘अप्सन’ पनि हुन्छ । साल्मोनेदेखि अरू केहीथरी माछाका टुक्रा पनि । त्यो सबैपछिको स्टेपमा ‘ड्रेंसिङ’ को छनोट । ‘ड्रेंसिङ’ मा सामान्यतया केचप र मायोनिज थियो मैले थाहा पाएको । त्योवाहेक ‘बावेब्स्यु सस’, ‘बफेलो सस’, ‘स्याइसी क्यास्यु’, ‘हनी मस्टर्ड’ र अरूहरू पनि पाइन्छ । मलाई ‘स्याइसी क्यास्यु’ मन पर्छ । त्यसमा पनि पिरोको मात्रा छान्न पाइन्छ, धेरै थोरै या ठिक्कको । ‘ड्रेंसिङ’ पछि किसिमिस र अन्य भर्भुर्भुर् हाल्ने भएर छान्न पाइन्छ । प्राय दाख, काजु, पेस्ता, आल्मोन्ड, ओखर, ‘सनफलावर सिङ’ हुन्छन् । मलाई दाख र ‘सनफलावर सिङ’ मन पर्छ । त्यसपछि त्यो सबैलाई चटपटे बनाउँदाखेरि फिटेजस्तै गरी मिसाइदिन्छन् । पाउरोटीको टुक्रा पनि लिन पाइन्छ । फुक्को पाउरोटी के ठोक्नुजस्तो लागेर लिँदैनथेँ पहिला, तर कोही बेला ठीकै लाग्छ । म प्राय: एक टुक्रा कागती पनि माग्छु र ननिचोरीकन सबैभन्दा माथि राख्छु थपक्क । गुलियो र नुनिलो मिसिएको मलाई मन पर्थेन तर यो गजबको चीज फेला पऱ्यो, मलाई मन पर्‍यो । पिज्जामा चाहिँ यस्तो छ्छाचासिमस टेस पर्दैन अर्कै पनि ।

‘फुड कल्चर’ धेरै महत्त्वपूर्ण कुरा हो । त्यसले सिंगो भूगोललाई ‘डिफाइन’ गरिदन सक्ने सामर्थ्य हुन्छ । पाल्पामा चुकाउनी खाने भनेरै बाइकमा बतिन्छन् मान्छेहरू । माछै, खान भनेर कहाँदेखि मलेखु पुगिदिन्छन् । मान्छेहरू घुम्न जान्थे, खानासित जोडिन्थ्यो हरेक घुमघाम । मैले आफ्नो सम्वन्ध देख्नेथेँ त्यसमा । तर यो अगस्टमा न्युयोर्क जाँदा खानासित अनौठो सम्पर्क रह्यो । म वस्‍टनमा बसेको नेपाली, कोही बेला नेपाली खानाको ‘क्रैभिङ’ हुँदा बाउथीय मेनूबाट खोजेर केँहिले चित्त बुझाउनुपर्छ । खसीको मासु, आन्द्रा भुँडी फ्राई खान मन हुन्छ । तर इन्डियन रेस्टुरेन्टहरूमा त्यसको मेनु भेटिँदैन । तर न्युयोर्कले सबथोक दियो । वस्‍टनदेखि मात्रै होइन, अरू कति ठाउँबाट खानाकै लागि न्युयोर्क पुग्नेहरू छन् । टिमुरको छेपदेखि पोलेको आलुसम्म पाइन्छ । न्युयोर्कमा ‘हवाइल इन काठमाडौँ’ मा नेपाली र अन्य खानेकुराहरूको ‘फचुजुन’ एकदम राम्रोसित मिलाएको देखें । त्यो भीड, त्यो भागदौडमा पनि खानाले मान्छेलाई शान्त राख्न सकेको होलाजस्तो लाग्छ कहिलेकाहीं न्युयोर्क देखे । सहरले सबथोक चुसेर खड्ग्रड्डै बनाइदिने सामर्थ्य राख्छ तर आफूले चाहेको खानेकुरा टर्त्राउन सक्ने सहर एकदमै ज्युँदो र ‘भाइब्रेन्ट’ पनि हुन्छ ।

खाना भनेको साथी पनि हो । उतिकै ‘सेभर’ गर्न सक्ने मान्छेहरू भए भने खाना भन्नु नजिकको साथी वन्छ । छेउछाउका ‘स्याक्स’ हरूले जीवनको एउटा कालखण्ड र त्यो कालखण्डका गीतहरू सम्झाइदिन्छन् । गीतका धुनहरू मात्रै होइन, शब्दहरू पनि । खाना एक ‘नोस्टाल्जिया’ पनि हो । उज्ज्वलले जब खाना त ‘थेरापी’ हो भन्यो, मलाई २००९ तिरको एउटा सम्फनाले बोलायो । खाने प्रक्रिया आफ्नो ‘थेराप्युटिक’ हुन्छ ।

रत्नराज्य क्याम्पसमा पढ्दाखेरि साथी भूषिता वंशाष्ठको ‘ओरा’ र अनुहारको ‘लो’ गजबको थियो । पत्रकारिताको दोस्रो या तेस्रो वर्षको ‘भाइभा’को दिन थियो । आफ्नो जो पछिउन्जेल क्याम्पसवाहिरको क्याफेमा खाजा खान जाँदाखेरि उनीसित टेबल ‘सेयर’ गर्न पाएको थिएँ । उनले हरेक गाँसमा आँखा चिम्ल गरेको, खाना राम्ररी चपाएको, अलिबेर त्यसलाई ‘सेभर’ गरेको मैले देखा पाएँ । त्यति आनन्दले कसैले खाना खाएको मैले देखेको थिइनँ । त्यसमा थियो होला ‘थेराप्युटिक’ आनन्द । यो लेख पढ्यो भने भनिदन्नु है साथी त्यो के थियो ।

बुभन बाँकी जीवन

बुढचौली

सविना देवकोटा

ती क कुन दिन मानिस बढेो हुन्छ ? थाहा छैन । ठीक कुन बिहानीले अनुहारमा चाउरीको पहिलो खाता खोलेर जान्छ ? त्यो पनि थाहा छैन ।

तर, बढेो हुँदै गएपछि आफूने इन्द्रियहरू पनि आफ्ना नभइदिने रहेछन् । एक छिन यसो अनुहारतिर हेरेजस्तै रिटायर्ड भएका हुन् ।

परार साल दसैँको कुरो हो, ८४ वर्षीया हजुरआमाले ठीका लगाइदिँदै गर्दा मेरो बुबालाई अर्थात् आफूने कान्छो छोरालाई ‘को हो ?’ भन्दै सोझ्नुभयो । एक छिन यसो अनुहारतिर हेरेजस्तै गरेपछि आमाले ‘ज्वाइँ हो ? ए ! ज्वाइँ पो हुनुहुँदो रहेछ’ भन्दै ठीका लगाउन थाल्नुभो । हजुरआमाको काननजिकै पुगेर ठूलो बुबाले भनि्नुभयो, ‘हो, हो ज्वाइँ नै हो तर समि्दको ज्वाइँ हो ’।

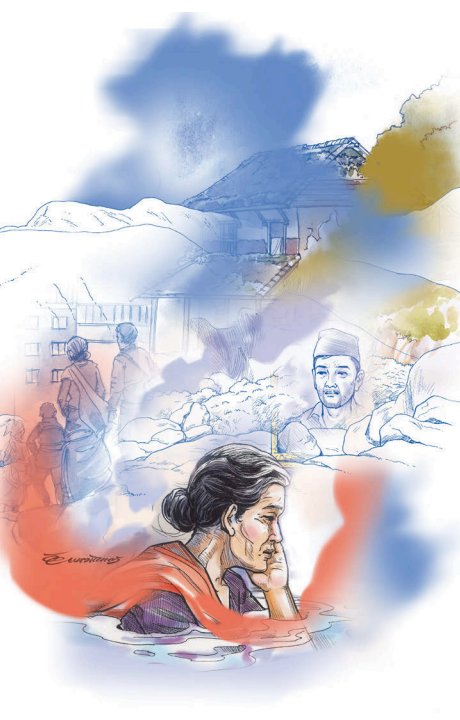
‘ए ! मैरे छोरो पो रैछ, कान्छो हो ?’ भन्दै ठीका लगाएर हजुरआमाले मेरो बुबालाई आशीर्वाद दिनुभयो ।

हांस त उपस्थित हामी सबैजना हाँस्यो । तर, एकछिनमा हाँसाको लयमा प्रश्नहरू पृथ्वीजस्तै गोलो भएर घुम्न थाले ।

आफूले नौ महिना गर्भमा राखेर पाएको छोरोलाई आमाले ‘ज्वाइँ’ भन्दै गर्दा मलाई जीवनबोध भयो ।

ठीका लगाइदिँदै गरेको बुबाको त्यो निधारमा हजुरआमाले कतिपटक म्वाइँ खानुभएको थियो होला ? बल्लबल्ल पहिल्याएर जमारा लगाइदिँदै गरेको कानमा आमाले कतिपटक कति थोपा तेल हाल्दिनुभएको थियो होला ? हजुरआमाले आशीर्वाद दिँदै गरेको त्यो शिरलाई सानोमा कतिपटक नुहाइदिनुभयो होला ? नुहाइदिँदै गर्दा कतिपटक हजुरआमाका कति चुराहरू चुक्े होलान् ? हजुरआमाले बुबालाई कतिपटक तेल लगाइदिनुभो होला ? आफ्नो जुठो गाँस कतिपटक खुवाइदिनुभो होला ?

आफ्ना कति गाँस कटौती गरेर हजुरआमाले हाँसीहाँसी बुबालाई ‘को खाई को खाई’ भन्नुभो होला ? वारीको छेउमा बुबालाई

सुताएर हजुरआमाले कतिपटक आर्तिईआर्तिई घ्रांस काट्नुभो होला ? बुबाले सानो छँदा नजानेर अरूको काम बिचारिदिँदा हजुरआमाले कतिपटक आफ्नो सारी पछाडि लुकाउनुभो होला ? हजुरआमाले कतिपटक बुबाको ‘कालो’ अनि चिल्लो गालामा म्वाइँ खान्नुभो होला ?

तर, ती सबै म्वाइँ हजुरआमाले कसरी विर्सनसक्नुभएको होला ?

भोलिपर्सि छोराछोरीले पीठ फर्काउलान् कि चिनरे पनि नचिनेभैँँ गलान् कि भन्ने बेलामा हजुरआमाले नै आफूने छोरालाई चिन्नुभएन । आज हजुरआमाले बुबालाई नचिनेजस्तै भोलि बढेो भएपछि के बुबाले पनि मलाई नचिन्नुहोला ?

सबै जोडिएका सम्वन्ध, अनि सम्वन्धको ऐना हेरेजस्तै लाग्ने । म पनि त भोलि बूढी हुनेछु । म पनि मेरा छोराछोरी विर्सनेछु । भोलि म आफूले गरेको प्रेम विर्सनेछु । भोलि गएर म आफूले गरेको फगडा विर्सनेछु । मैले मेरा आफ्नो म भोलिको हजुरआमा भएर हेर्दा त मैले गरिरहेका तमाम प्रतिस्पर्धा त स्मरण नै नहुँदा रहेछन् । भोलि म बूढी भएपछि त मेरा लागि सबै शून्य हुँदा हुनेछन् ।

जीवनको यही शून्यतालाई अनुभूति

गर्न सिकाउनुभएकी हजुरआमा आज त्यही शून्यतामा विलाइसक्नुभएको छ ।

गएको कालिक १० गते, लक्ष्मीपूजाको दिन । दिउँसो करिव २:४५ बजे, आमाले प्राण छोड्नुभयो भन्ने खबर आइपुग्यो । अबेला राति हामी सपरिवार घर (चितवन) पुग्यौँ ।

घर पुग्दा मफेरीमा हजुरआमा मस्त ‘सुतिरहनुभएको’ थियो । यसरी सुतिरहनुभएको थियो कि मानौँ हजुरआमा एकैछिनपछि ब्युँभहालुहुनेछ ।

‘को हो हजुरआमा, म ? ल भन्नु त !’ भन्दै मानौँ म हजुरआमालाई जिस्काउँथेँ । तर, हजुरआमा त ‘सुतिरहनुभएको’ थियो । मानिसको भीड, चहलपहल अनि चिसो, केहीको पवाह नगरी ।

मैले हजुरआमालाई टाढाबाट हेरेँ, हेरिरहेँ ।

तुलसीको मोटनजिकै सुतिरहनुभएकी हजुरआमालाई मध्यराति बल्न मैले स्पर्श गर्ने हिम्मत जुटाएँ । आमा चिसो हुनुहुन्थ्यो । खुट्टा खोंचएकै अवस्थामा प्राण गएकाले आमाको एउटा खुट्टा ‘फ्रिज’ भएको थियो । मानौँ आमा सुतेर गरिने अधिष्ठानमा ध्यानस्थ हुनुहुन्थ्यो ।

मानिसको भेला हुने क्रम अवेरसम्मै जारी हुनाले भोलि मात्रै सद्गत गर्न भयौँ ।

भोलिपल्ट सखारै हामी नारायणी तटमा पुग्यौँ । अंश-अंशमा क्षीण भइरहनुभएकी हजुरआमालाई मैले हेरिरहेँ । एउटा ८८ वर्षीया इतिहास जल्न सुरु हुँदै थियो ।

आमाले घाममा तेल लगाइदिएको पैचो छोराहरूले शरीरभरि घीउ दर्लाविएर तिर्नुपरेको थियो । आमाले ‘को खाई को खाई’ भनेर खुवाएको पैचो आमाको मुखमा दागवती दिएर गर्नुपिरिहेको थियो ।

आगोको लफा पिएर आमा हेदाँदै खरानी हुनुभयो । ‘तेते लाइ लाइ नानी बढ्बढ्’ भन्दै शिरमा थपथप्याउँदै हुकीएकी आमाको टाउको नजन्दा घोघोले हानेर जलाउनुपरेको थियो । संसारमा योभन्दा कठोर नियम अरू केही हुन सक्ता र ?

सम्भवत: संसारको सबैभन्दा न्यानो घर नै आमाको पाठेघर हो । सायद बाँचुन्जेल मानिस जीवनभर त्यही न्यानोपनकै लागि भौतारिरहँदो हो । र, जाँदाजाँदै पनि मानिस आखिर त्यही न्यानोकै काखमा निदाउन लालायित हुँदो हो । सधैँ नुहाउने बेला हजुरआमा भल्नुहुन्थ्यो,

भोलि म आफैँले जारेको प्रेम बिर्सनेछु । मेरा मित्रहरू बिर्सनेछु । शत्रुहरू पनि बिर्सनेछु । आज मलाई लाग्ने विशाल प्रतिस्पर्धा सबै बिर्सनेछु । कसले जित्‍यो, कसले हान्‍यो भनेर लेखिए‍को मनरूपी खाताको अडिट बिर्सनेछु । भोलि म बूढी भएपछि त मेरा लागि सबै शून्य हुनेछन् ।

‘नानी, नागै नुहाउनुहुन्न है । पानीमा इष्टदेवता हुन्छन् !’ अनि गोपिनीहरूले गंगामा नागै स्नान गर्दा कृष्णले लुगा लुकाइदिएर सजाय दिएको किस्सा सुनाउनुहुन्थ्यो ।

पानीको इष्टदेवतासँग डराउने हजुरआमा आगोको इष्टदेवतासँग भने डराउनुभएन । नग्न शरीर लिएर आमा आगोमा विलीन हुनुभयो । खरानी हुनुभयो । र, भवसागरबाट तैरनुभयो ।

अनायासै सद्गतको यो सम्पूर्ण परिदृश्यलाई पण्डितको ठूलो स्वरले एकाएक बिथोलिदियो, ‘हिजो कालिक १० गते दिउँसो २:४५ बजे ममतामयी हजुरआमा कमला देवकोटाको असामयिक निधन भएको हुनाले आज उहाँको सद्गत तथा श्रद्धाञ्जली सभाका लागि हामी भेला भएका छौँ । उहाँ तीनबाट छोर, दुई छोरी,आठ ज्वाइँ, तीन बुहारी, चार नाति, सात नातिनी, तीन नातिनी बुहारी, पाँच पनाति, तीन पनातिनीकी धनी हुनुहुन्थ्यो ।’

ओहो ! एउटा मानिस नर्जनिएको भए ?

वंशवृक्ष यसरी हुर्कने थिएन ।

उमेरमै विधवा हुनुभएकी हाम्री हजुरआमा वंशावलीलाई कति धनी बनाएर जानुभएकी ? आफ्नो अंशलाई यति धेरै अंशमा छाडेर ! ज्यामितीय अनुपातको भए ?

मातौ आमा अप्को वीउ हो । जुन वीउको स्वयम् अस्तित्व छैन । तर, वीउले आफ्नो अंश रूखभरिका लटरम्म आँपमा छाडेर गएको छ ।

बस, जीवन त चली नै रहन्छ नि ! जाँदाजाँदै फेरि पनि आमाले जीवनबोध गराएर जानुभयो ।

जीवन शून्य त छ । तर, ती शून्यको अगाडि अंक भने थप्न सकिन्छ ।

बस्, बुभन बाँकी जीवन त यति नै पो रहेछ ।

बाका बाह्र व्यापार

त्यो बिहानै बाका पैताला तराईतिर नकुदेका भए, दिउँसो स्कूल पसेको माओवादीको हूलले के गर्थ्यो कारवाहीको नाममा ? को भन्न सक्छ ? कसैले उहाँको गलामा धारिलो खुकुरी राख्न सक्थ्यो । अथवा, कन्चटमा बन्दुक तेर्स्याउन सक्थ्यो । अनि त्यसपछि ? हतियार समाउनेको मुड ! माथिको आदेश !

संघर्ष

विवेक ओझा

लको एकजाम नदिई घर फर्किँए । ड्रेस नखोल्दै बालाई गुनासो पोखेँ, ‘योपटक साँच्चै एकजाम हलमा बस्न दिइनन् । फी नतिनै सपैलाई फर्काईदिए ।’

आमाको निराश अनुहार होकाको किनारबाट झुल्कियो । उहाँको गला खुलेन । बातर्फ हेरिरहनुभयो केवल । आमालाई बाको आवाजको पर्खाइ थियो । बाको दाहिने ओठ व्यंग्यगत तवरले मुस्कुरायो । सायद स्कूलमाथिको व्यंग्य थियो । हुन सक्छ, त्यो आफैँमाथिको व्यंग्य थियो, ‘ठीकै छ । योपटक अरू कसैलाई फस्ट आउन दे ।’

ठट्टाजस्तो । अनपेक्षित । गैरजम्मेवार शब्दहरू । फेर पनि मलाई त्यो कुरासँग आपत्ति लागेन । छ-सात कक्षामा पर्ने फुच्चेसँग गतिलो तर्क पनि त हुँदैन । बाले नै त्यसो भनेपछि मेरो चिन्ता घाम चर्केपछिको तृंबालोजस्तै हरायो, तितरबितर । उहाँको उद्देश्य थियो— मलाई नकारात्मक असर नपरोस् । तर, त्यही कुराले बालाई गहिरो असर पुर्‍याएछ । उहाँलाई चिन्तित मात्र होइन, हेरान एवं परेसान बनाएछ । त्यही घटना थियो बालाई बन्ने (इन्डिया) सम्म घोक्‍याउने । र, वा ‘गोर्खाली /बहादुर’ बनेर हिँड्नुभो बन्थे ।

त्योआंधि बाले पैसा कमाउन थुप्रै प्रयास गरिसक्नुभएको थियो । मुग्लान बाको पैसा कमाउने अन्तिम प्रयास थियो ।

बाका लागि मुग्लान पस्नु अपेक्षित थिएन । न त त्यो जीवनको स्वामाविक मोड थियो । चौकीदारी, स्याउ बोक्ने भरिया वा परिआएको काम गर्न तयार भई बाका पाइलाले दूरी त तय गरे । तर, हैनै बाँकी थियो— बाको जीवनको विषम परिस्थितिको नतिजा । वा सरकारी शिक्षक हुँदा स्याउ बोक्न मुग्लान जानुपर्ला भन्ने कल्पना थियो होला उहाँसँग ? के उहाँले कुनै सँटको महलअगाडि चौकीदारी गरेर बस्नुपर्ला भन्ने सोच्नुभएको थियो होला ? कालोपाटीमा सरकारी चक घोटिरहँदा बाले मुग्लानमा घोटानुपर्ने कुरा खराब सपनामा समेत देख्नुभएको थिएन, पक्कै । तर, समयको खासियत यस्तै छ । यसका बक्नेखा कसरी कोरिन्छन्, कोही जान्दैन । समान रूपले बागिरहेको जीवन कसरी भिक्टोरिया फल्सजस्तै भर्न सक्छ एक्कासि ? दुःखको गहिरो खोंचमा !... को जान्दछ सबथोक ?

केही यस्ता गल्ती हुन्छन्, जसले सहीभन्दा उच्च कोटीको परिणाम ल्याउँछन् । त्यस्तै भूल थियो— बाले सरकारी जागिर छोड्नु । त्यो भूल ज्यान रोज्नुजस्तै थियो ।

जागिर बगाईदिनु आफू किनार लाग्नुजस्तै थियो । अखिर भूल भूल नै त हो ! त्यो भूलले परिवारको सम्पूर्ण स्रोत निमोठचो, हाम्रा बाल्यकालीन रह्र र मीठो गाँस पनि खोर्स्यो । पेन्सन पाक्ने अटिको जागिर छोड्नु पक्कै बाको रह्र थिएन ।

बाले जागिर छाड्नु दुई दिनअघिसम्म सबथोक कुशल थियो । त्यस दिनबाट विधियो जुन दिन छापामारहरू कक्षाकोठामा पसे । कालोपाटीमा आधा कोरिएका अक्षरहरू बालाई पूरा गर्न दिइएन । र, उनीहरूले घोक्रचाउँदै लगे बालाई, धानखेतमा । र, दिनभर त्यहाँ धान काट्न लगाए । नानाभाँती धम्की, ‘थो त सुरुआत हो । एक-दुई दिनमा देख्लास् !’ गाली, ‘माँ... !’ आरोप लगाए, ‘चन्दा बुझाउँदा पनि गनगन गर्छस् रे !’

त्यो साँझ गाउँको चियापसलमा पसेपछि थाहा भयो, छापामारले स्कूलको अफिसमा पसेर प्रधानाध्यापकलाई समेत सुचित गरेछन्, ‘आफू विदामा गईकन अरूलाई खेताला राख्थ्या मास्टर क्या चाड्यो ? जतिवेला पन नराप्नो खबर आउन सक्छ । कानमा धार लाइराख ।’

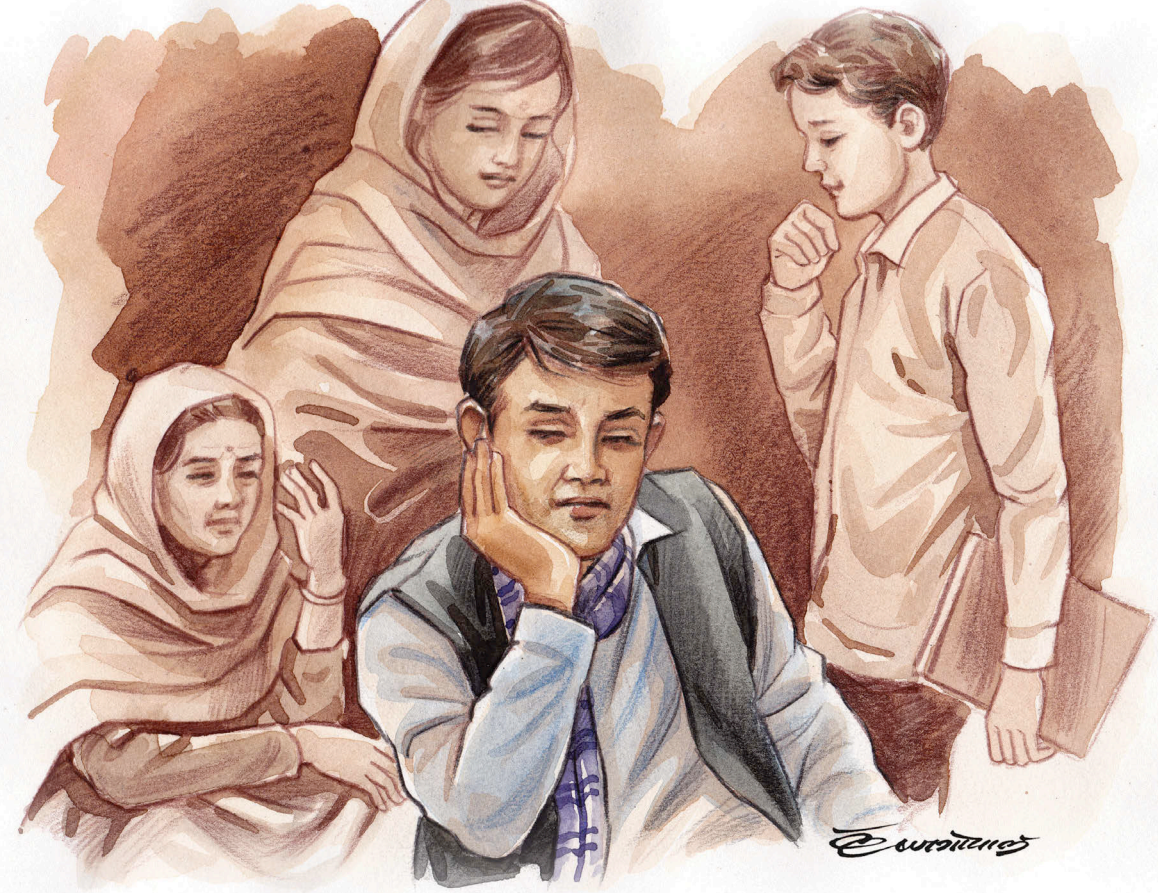
हामीलाई भेट्न वा तराई आउनुहुन्थ्यो कहिलेकाहीँ । कसैलाई दुई-चार दिनलाई खेताला (शिक्षक) राखेर । त्यो नै बाको ठूलो गल्ती साबित भयो । आफूलाई कारवाही हुने गाईगुई हल्ला त सुनिन्थ्यो पहिल्यै । त्यही हल्ला साँचो हुने लक्षण देखिँदै थियो । छापामारले अफिसमा पसेर दिएको धम्कीले बाको डर भनै अग्लियो । त्यसको पछिल्लो दिन भनै कुरूप खबर कानमा पोखिदियो शुभचिन्तकले, ‘भोलि दिउँसो खास कारबाई हुन्या कुरो चुहचाको छ । उपाध्या साँचिराख काका !’ ...त्यसपछि निकै थरथरायो बाको हृदय अस्तव्यस्त, जसरी दमाहाको छा्ला थरथिन्छ ड्वाङ्ग हिकोएपछि ।

यो लेख लेखिरहँदा एक साँझ मैले बालाई सोधेँ, ‘त्यस्तो डरलाग्दो खबर सुन्दा मराजमा के घुमेको थियो ?’

बाले एकै छिन दार्याबायाँ मुटो मोड्नुभो । विगतका कुराले आँखा भावुक देखिनुभो, ‘छोराहरूको अनुहार सम्झिएँ !’ त्यतिले उहाँको चित्त बुझेन, ‘त्योवेला चारैतिर शिक्षकका डरलाग्दा दुर्घटनाहरू सुनिन्थे । आफ्नै दुर्घटना कल्पिएँ !’

हो त ! कस्ता घटना भएका थिएनन् त्यो समय ? रूखमा बाँधेर चूट्दاسमेत चित्त नबुभ्त्ता हात-खुट्टा भाँचिएनन् र ? त्यतिले पनि चित्त नबुभ्त्ता लाससमान शरीरलाई खुकुरीले चिरिएन र ? घाउमा नुनखुसाँनी दलिएन र ? अनि त्यतिले पनि चित्त नबुभ्त्ता गोली ठेकिएन र छातीमा ?... स्वयम् इश्वरलाई समेत थाहा हुन्थेन, कसलाई के हुन सक्थ्यो त्यो समय ?

त्यही अन्याल परिस्थितिले जन्मिएको डरका कारण बाले राजीनामा बुझाउनुभयो ।

बिहानको प्रथम प्रहरमै । र, हतारिँदै तराई भर्नुभयो ।

आफन्तहरूले राय राखे, ‘कृष्णले त्यसो नगरे हुन्थ्यो । तीन-चार वर्षमा पेन्सन पाँकजान्थ्यो । जेठो छोरो कम्तीमा एसएलसी त गर्थ्यो !’

तर, त्यो बिहानै बाका पैताला तराईतिर नक्देको भए, दिउँसो स्कूल पसेको माओवादीको हूलले के गर्थ्यो कारवाहीको नाममा ? को भन्न सक्छ ? कसैले उहाँको गलामा धारिलो खुकुरी राख्न सक्थ्यो । अथवा, कन्चटमा बन्दुक तेर्स्याउन सक्थ्यो । अनि त्यसपछि ? हतियार समाउनेको मुड ! माथिको आदेश ! वा छापामारहरूकै योजना ! कदाचित् केही भएको खण्डमा तिनै राय राख्नेहरू भन्थे, ‘त्यत्रो सुईको पाको थियो । जागिरको माया नमान्नुपर्ने !’

जिन्दगीमा परिणामपश्चात् राय राख्नुजस्तो सजिलो काम सायद अर्को छैन । र, जीवनको एक पाइला, एक मोड र एक कार्यले नै पूरै जीवनको नक्सा फेर्न सक्छ यसमा पनि शंका छैन । जीवनमा एउटै पाइलाले समेत अभूतपूर्व परिणामसँग अर्थ राख्छ । बाको त्यो एक पाइलाले बालाई मात्र तराई फारेन । पूरै परिवारलाई ‘युटर्न’ गरायो । परिवारको स्थिति, बाजस्तै भन्थ्यो ओराले—ओरालो । ठीक त्यसरी, जसरी खड्कावाडाको पहाडनेर नीलो कर्णाली कम्मर

ढल्काउँदै मोडिन्छ, तराईतिर । खैर, जे भयो अछुट्टा भयो । परिवारका अन्य सदस्यजस्तो दुख्दी भइने म । मलाई त भन्नु खुसी लाग्यो, ‘बाले पहाड जानु पर्दैन अब ’। त्यसपछि सुरु भए बाका अनेकन प्रयास, जसमा बाले सुन्ना अंक मात्र डिजर्भ गर्नुहुन्छ । यो त्यही असफलताको कथा हो ।

व्यापारको सुरुआत नै खराब रह्यो । पहिल्यैदेखि अंकललाई जिम्मा लगाइएको पसल बेच्नुपन्थ्यो । बाले सोच्नुभएको रहेछ, त्यो पसल थप राम्ररी चलाउनुपर्ला । तर, त्यो ‘जुत्ता-चप्पल’ पसल खाली खुट्टा कुँदिरहेको रहेछ, ओरालो । बाजस्तै... । पसलको मूल्यांकन नाटकीय किसिमको न्यून थियो ! लगानीभन्दा दस गुणा कम । पसल त भित्रभित्रै फर्सीभै कुहिएको रहेछ । ऋण पुरानै बाँकी थियो, थप लगानी गर्ने साहस थिएन बासँग ।

पसल बेचिसकेपछि बाले आशवासन दिनुभयो, ‘केही नयाँ गरिहाल्छु, पख ’। त्यो कुराले आमा ढुक्क हुनुभयो । हामी त भन्नु सानै थियौं क्यार ।

बा ‘फरक’ गर्नुपर्छ भन्ने धुनमा हुनुहुन्थ्यो । नयाँ कुरा सोचन बालाई केही महिना लाग्यो । जे सोच्नुभयो विछट्टै सोच्नुभयो, ‘थहाँ पनि कफी र नरिवल खेती गर्नुपर्‍यो । मरीच पनि फल्छ होला । त्यो सफल भएपछि चिया पनि पक्कै फल्छ ।

बा भारतबाट फर्किनु आजभोलि स्वाभाविक लाग्छ । बाईस वर्षसम्म प्रेम र सटमानबीच हुकिर्धको मानिसमा स्वाभिमान ठडिनु अनौठो विषय होइन । म बालाई हेर्छु पन्ध्र-बीस दिन कुरै धरमा चौकीदार भएर टिवन सक्नुको कारण खोज्छु । पक्कै छोराहरूको भविष्य र परिवारको दुःखले दबाएको थियो उहाँलाई ।

भापा पनि तराई नै त हो ’।

मलाई मात्र होइन, धेरैलाई त्यो अचम्मलाग्दो लाग्यो । मैले पनि एकपटक घरको जग्गावरिपरि चिया बगानको कल्पना गरेँ । टीभी र तस्बिरवाहेकमा ती कुनै पनि चीज देखेको थिइनँ । कतिपय मानिस त्यो कुरा सुनेरै हाँसे । तर, बा ढुह भएर भापा जानुभो । त्यहीँबाट दुई वोरा कफी, आठ-दस वोरा नरिवलको बीउ र साथमा मरीचका लहरा ल्याउनुभो । त्यो रोज भाइ र मैलेसमेत

मद्दत गर्‍यो बालाई । बा भन्नुहुन्थ्यो, ‘थो स्याम्पल खेती हो । सफल भएमा जग्गा लिजमा लिएर गर्नुपर्छ ’।

हामीलाई लागेको थियो, स्याम्पल खेती पक्कै सफल हुनेछ । मेरै हातले रोपेको नरिवल कसो नउम्रिएला ? र, त्यो फल्नेछ पनि । त्यसपछि, विचै जग्गामा व्यापार फैलिनेछ, बोटका पातहरू फैलिएजस्तै । तर... नतिजा सोचेजस्तो मीठो निस्किएन । कल्पना र भावनाभन्दा यथार्थ पक्कै पनि फरक हुन्छ । त्यहाँ फरक मात्रै भएन, पूरै उल्टो भयो । खरानी भयो लगानी, मिहिनेत र आशा । मरीचका लहराहरू गले । लगभग तीन-चार सय नरिवलका दानाहरूबाट विरलै केही नरिवल टुँसाए । समग्रमा हामीलाई ती आठ-दस थान टुँसाएका नरिवलका बोट बेचनसमेत हम्महम्मै पन्थ्यो । छिमेकीलाई किनदिन आग्रह गर्नुपन्थ्यो । कफी ? कफी टुँसाउँछ, कि टुँसाउँदैन, विचार नै गर्नुभएन बाले । बाको मानसिकता मरीच गलेजस्तै गल्यो वा नरिवल नटुँसाएफँै टुँसाएन । त्यो दुई वोरा कफीले धेरै महिनासम्म घरको कुनो रोज्रहरे । अन्ततः हामीले त्यो सब नहरमा बगाइदियौं । बाको अद्भुत आइडिया नहरमै बग्यो कफीसँगै । फेरि पनि बाको कुरा उस्तै थियो, ‘ह्या, केही गरिहाल्छु नि, पख न पख ’। हामी फेरी उमेगरी आशाले भरियौं, आमाभैँ ढुक्क भयौं ।

नयाँ नै गर्ने सोचका दुई कारण थिए बासँग । पहिलो व्यापारलाई प्रतिस्पर्धारहित बनाउनु ! अनि दोस्रो, छोटा समयमै बढी कमाउने अपेक्षा राख्नु ! तिनमा एउटै कुरा पनि व्यापारमा सम्भवप्रायः हुँदैन । भए पनि त्यसको दीर्घकाल रहँदैन । खैर, बाले पुनः विट्कल नौलो योजना सोच्नुभयो, चार-पाँच महिनाको स्यापमा । त्यो पनि अनौठो खालको थियो, ‘सोभै चाइनाबाट सामान ल्याएर टीकापुरमा बेच्ने ’। त्योबेला टीकापुरमा खासाबाट सोभै सामान ल्याउनु निकै दूरको कुरा थियो ।

त्यो काम पाटनरसिपमा हुने भयो । त्यही कामका लागि बा चाइना लाग्नुभो । तराईका हामीलाई भारत जानु सामान्य थियो तर चाइना... ? मलाई निकै नै अद्भुत महसुस भयो त्यो समय । म धेरैपटक मब्छ परें, ‘ओहो, बा चाइना पुगेर माल ल्याउनुहुन्छ, बेवकुफ... खतरा... वा बुद्धिमान ?

जहाँसम्म व्यापारको सबाल छ, त्यो

माओसँग आत्मने-सामने

२ डिसेम्बर १९६० का दिन निरञ्जनगोविन्द वैद्य बेइजिङ पुगेका थिए । बेइजिङमा उनले माओसँग भेटे । उक्त भेटको स्मरण गर्दै वैद्यले लेखेका छन्, ‘डिसेम्बरको महिना, पेकिङ हिउँले ढपक्क छोपेको थियो । हिमपातले सहर पूरै सेतो देखिएको थियो । यो सहरमा माओ भेटेपछि मेरो मुटुको चाल अचानक बढ्न थाल्यो ।’

भेट

शिशिर वैद्य

थुप्रै पुस्तकले भरिएको भण्डारजस्तो देखिने एउटा बेनाम पुस्तकालय । अत्यवस्थित र छरपस्ट पुस्तकहरू । केही पुस्तक व्याकमा ठडिएका छन् तर पुस्तक क्रम, संकेत चिह्न केही छैनन् । अघिल्लो दिन देखेका पुस्तक हराइरहेका छन् । पुराना पुस्तकका गाता च्यातिन थालेका छन् । पत्रिकाका अक्षर खुइलिरहेका छन् । कति पुस्तकका वार्डन्डिङ खुकिएर दुई-तीन टुक्रा भएका छन् । तिनै छरपस्ट पुस्तकको भीडमा भेटिएको थियो— बाले लेखेको एउटा सानो पुस्तिका । शीर्षक थियो, ‘विश्व-क्रान्तिका महान् शिक्षक अध्यक्ष माओ : आमने-सामने’, लेखक-निरञ्जनगोविन्द वैद्य । सन् १९८४ मा पटनाबाट प्रकाशित जनपक्षीय पत्रिका ‘संस्कृति और कथानर’ ले छोपेको थियो, चिनिया क्रान्तिका महानायक माओत्से तुङ्सँग बाले भेटेको संस्मरण । त्यही साल छापिएको रहेछ, त्यो सानो पुस्तिका ।

सन् १९६०, ७ नोभेम्बरका दिन बा मस्को पुगेका थिए, सोभियत संघको ट्रेड युनियनको निमन्त्रणामा । सोभियत ट्रेड युनियन कांग्रेसको दुई हप्ताको आतिथ्यपछि उत्तर कोरिया हुँदै अखिल चीन ट्रेड युनियन फेडेरसनको निमन्त्रणामा उनी चीन पुगे । जीवनको अविस्मरणीय भ्रमणमा उनले विश्वका विशिष्ट नेताहरूसँग भेट्न पाए । तीमध्ये थिए— चिनियाँ क्रान्तिका महानायक माओत्से तुङ र उत्तर कोरियाका सुप्रिम कमान्डर किम इल सुङ । तत्कालीन जर्नलिवाँचत सरकारले उनलाई यो भ्रमणमा जान रोक्ने व्यापक प्रयास गरेको थियो । बा बेला-बेला सुनाउनुहुन्थ्यो हामीलाई यसबारे । ‘वैद्यलाई पासपोर्ट नदिनु,’ ठाडो आदेश थियो सरकारको । स्मृतिरतिर पस्दै बा भन्थे, ‘अनेक ठोका चहारेपछि बल्ल फुक्नुवा भएको थियो पासपोर्ट !’

तर त्यही साल र त्यही महिना पार्टी-महासचिव केशरजंग

रायमाफी, कमर शाह, हिक्मतसिंह भण्डारी, कृष्णराज वर्मा र शम्भुराम श्रेष्ठ सम्मिलित प्रतिनिधिमण्डल सोभियत संघको भ्रमणमा थियो । नोभेम्बर महिनाको पहिलो सातादेखि मस्कोमा सुरु हुने विश्वका ८१ राष्ट्रका कम्युनिस्ट तथा मजदुर पार्टीको सम्मेलनमा सहभागी हुन सो प्रतिनिधिमण्डल मस्को पुगेको थियो । यसअघि सन् १९६० अक्टोबर महिनाको अन्तिम साता नेपाल कम्युनिस्ट पार्टीको नाममा सोभियत संघको कम्युनिस्ट पार्टीको केन्द्रीय कमिटिले सम्मेलनमा सहभागिताका लागि निमन्त्रणा पठाएको थियो । आमन्त्रणबारे निर्णय गर्न पार्टीको केन्द्रीय कमिटीको बैठक बसेर महासचिव रायमाफीको नेतृत्वमा

प्रतिनिधिमण्डल पठाउने निर्णय भएको थियो ।

२ डिसेम्बर १९६० मा बा बेइजिङ विमानस्थल ओर्लिए । ओर्लिएलगत्तै उनले फेडेरसनका साथीहरूलाई माओसँग भेट्ने इच्छा व्यक्त गरेका थिए । ‘चीन पुगेर अध्यक्ष माओसँग भेट्न पाइएन भने त मेरो भ्रमण असफलजस्तै हुन्छ नि,’ फेडेरसनका साथीसामु ढिपी कसेका थिए उनले । तर, फेडेरसनका साथीहरू कसैलाई पनि अध्यक्ष माओ कहाँ छन् भन्ने अतोपत्तो थिएन । तर, उनीहरूले सम्बन्धित अधिकारीसम्म बाको हार्दिक इच्छा पुर्‍याउने आशवासन दिए ।

फेडेरसनको कार्यक्रम एक हप्ता चल्‍यो । त्यसपछि चिनियाँ

क्रान्तिमा ऐतिहासिक महत्त्व बोक्ने सहरहरू घुमघाम । भ्रमण अन्तिम प्रहरमा थियो । उनी ट्रेड युनियनका अध्यक्ष र वन विभागका मजदुर युनियनका अध्यक्षसँग बसेर कुराकानी गरिरहेका थिए । फोनमा कसैले ट्रेड युनियन अध्यक्षलाई तुरुन्त आउनु भन्ने सन्देश दिए । त्यसको केही क्षणपछि फोनको घण्टी फेरि बज्यो । सँगै रहेका उपाध्यक्षले फोन उठाए । फोनमा कुरा गरिसकेपछि उपाध्यक्षले हार्पत मुद्रामा भने, ‘हाम्रो केन्द्रीय समितिाका एक प्रमुख नेताले तपाईंसँग भेट्ने चाहना गर्नुभएको छ, जाऊ !’ कसलाई भेट्न जाने भन्ने जानकारीबिने उपस्थित सबै त्यहाँबाट हिँडेका थिए । माओसँगको आफ्नो भेटबारे स्मरण गर्दै बाले लेखेका छन्, ‘डिसेम्बरको महिना, पेकिङ हिउँले ढपक्क छोपेको थियो । हिमपातले सहर पूरै सेतो देखिएको थियो । हाम्रो गाडी बिस्तारै एक विशाल क्याम्पभित्र प्रवेश गर्‍यो । एउटा प्राचीन पाराको अजंगको ढोकाअगाडि पुगेर गाडी रोकियो । ढोका अघित्तिर दुई सुरक्षाकर्मी देवदारको वृक्षभैँ हलचलबिना उभिरहेका थिए । हामी एक भन्‍य हलमा प्रवेश गर्‍यौं । हलको वातावरण चकमन्न थियो तर सुन्दरता वर्णन गरिसाध्यै थिएन । केही क्षण पहिले हामीसँग छुट्टिएका ट्रेड युनियनका अध्यक्ष हलको एकछेउमा थिए । उनी देखेर म दंग परें । मलाई हेरेर मुस्कुराउँदै उनले कुर्सीमा बस्न संकेत गरे । दुई-तीन मिनेटपछि एक जना कमरेडले आएर मेरो कानमा सुटुक्क भने— अध्यक्ष माओ आउँदै हुनुहुन्छ । ती शब्द सुन्नोबित्तिकै मेरो मनमस्तिष्क रोमाञ्चित भयो । शरीरमा एक प्रकारको कम्पन महसुस भयो । हंसले काम नगरेजस्तो भयो । हलको पूर्वतर्फको कोठाबाट प्रवेश गर्दै गरेका अध्यक्ष माओलाई देखेर मेरो मुटुको चाल अचानक बढ्न थाल्यो । हाँसलो मुहार, हट्टपुट शरीर, अग्लो कद । अध्यक्ष माओसँग भेट्ने उल्कट चाहनाले मूर्तरूप पाइरहँदा म भने मूर्तितुल्य बनेको थिएँ । माओ नजिक आइपुगेर हात मिलाउँदै मलाई हेरेर मुस्कुराइरहँदा मेरो शरीर, मुटुदेखि नै चिसो बनेको थियो । मस्तिष्क शून्य बनेको थियो । शून्यतामा हराएको त्यो क्षणमा मैले अध्यक्ष माओसँग मिलाउँदै गरेको हात छोड्नै बिसँड्छु । मलाई सँगैको कुर्सीमा बस्न आग्रह गर्दै माओ कुर्सीमा बसे ।’

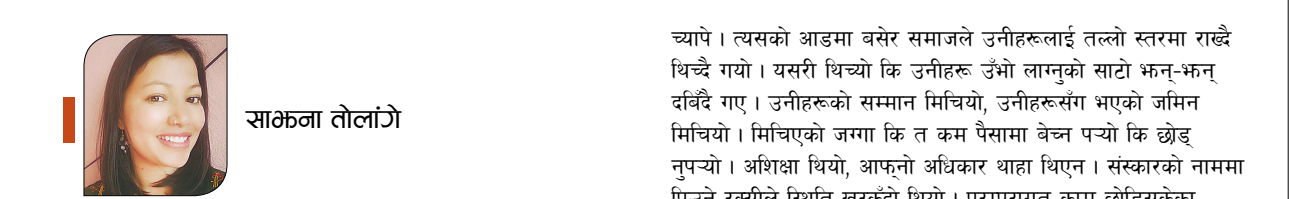
सोभियत संघमा ट्रेड युनियन कांग्रेसको सम्मेलनमा भाग लिएर

सहरमा दलित

अनि मैले स्कूल छाडैँ

सामाजिक रूपान्तरणका लागि विविध अभियान चले । राजनीतिक परिवर्तनसँगै मानवअधिकार र समानताका बहस उठे पनि जातीय विभेद समाप्त भएको छैन । गाउँदेखि सहरसम्म दलितहरूले पाइलापाइलामा अपमान सहनुपरेको छ । सहअस्तित्व र समानता स्वीकार नगर्ने हठ नेपाली समाजमा कायमै छ । यसै सन्दर्भमा दलितको सहर–भोगाइसम्बन्धी सामग्री **‘कोसेली’** का अबका केही अंकमा पस्किएको छ ।

शर्मिला तालाँडे

घरका चारै भित्तामा कलेजी रड पोतिएको थियो । परम्परागत बुढेदार हरिया भ्याल भएको तीनतले घरमा ढलाने कौसी र अग्ला-अग्ला ढलाने पिँडी थियो । बरिपरि खासै घर बनेका थिएनन् । करिव चार/पाँच मिनेट हिँडेर पुगिने दूरीमा पुराना शैलीका घर देख्न सकिन्थ्यो । अन्य घरको तुलनामा मेरो घर निकै सजिएको र राम्रो थियो । कहिलेकाहीँ मानिसहरू मेरो घरलाई लज भनेर भुकिन्थ्ये र बस्न मिल्छ कि भनेर सोध्न आउँथे । लज होइन घर हो भन्ने थाहा पाएर आफैं अण्ठचारो मानेर फर्किन्थे । र, त्यतिखेर मचाहिँ मेरो घरपरिवार देखेर साँच्चै गर्वको महसुस गर्थे ।

यो त्यतिखेरको कुरा हो, जतिखेर मलाई थाहा थिएन– समाज कसरी बनेको छ, समाज कसैकसु अवयव मिलेर बन्छ । म मेरो घरको हरियो भ्यालमा बसेर धुलिखेलको सुन्दरता नियालिरहेको हुन्थेँ । त्यतिखेर सबै राम्रा लाग्थे । त्यहाँबाट देखिने सेता हिमाल र हरिया पहाड देखेर मोहित हुन्थेँ । खासावाट काठमाडौँका लागि हुड्डीकएर आउने बसका धोद्रे आवाजले म घरीघरी भर्किसन्थे । गाडी चल्नु भनेको जिन्दगी चल्नुजस्तै लाग्थ्यो मलाई ।

मेरी स्कूल जाने मेरा समुदायका दाइ-दिदीले स्कूल छाडिसकेका थिए । कारण थियो– सामाजिक, राजनीतिक र बौद्धिक चेतनाको कमी । कमजोर आर्थिक स्थिति भएका मेरा छुट्टिमैकीले आफ्ना छोराछोरीलाई पढाउने हेइइन, काममा लगाउन थालिसकेका थिए । मलाई भने मेरी आमाले पढनुपछि भनेर हौसला दिग्थिन् । र, म पनि हौसिएर स्कूल जान थालेकी थिएँ ।

भक्तेश्वर प्राविमा तीन वर्ष पढेपछि म बोर्डिङ स्कूल भर्ना भएँ । ५ कक्षामा पढ्दै गर्दा एक दिन पानी पिउन स्कूलको धारामा गएकी थिएँ । मेरो कक्षाको एउटा केटाले पालो मिचेर पानी पिउन खोज्दा मैले त्यसको प्रतिवाद गर्न पुगेछु । उसले मलाई निकै गाली गायो, घचेटचो र भुईँमा लडाइदियो । मलाई खासै दुखेको थिएन, तर उसले जसरी गाली गायो, त्यसले चाहिँ साँच्चै दुखायो । 'मैले पिउने पानी नछो, तँ सानो जातकी होस्' भनेर जुन छुद्र बोली उसले बोल्थ्यो, त्यसको बदलामा म केवल मौन रहें । त्यो दिन मेरो जिन्दगीको एउटा ठूलो पुस्तक बन्यो । मैले आफू बाँचेको समाज र समाजमा हुने गरेका विभेद पढ्न पाएकी थिएँ । धारामा छुट्टै पानी थाप् भनेको, पसलभित्र छिर्न नदिएको, साथीहरू सबै एकअर्काको घरमा जाँदा मलाई नबोलाउनुको कारण विस्तारै-विस्तारै बुझ्न थालेकी थिएँ । पहिला किन त्यसो भन्थे मलाई थाहा थिएन । म भित्रिभित्रै खुमिचएँ । मान्छे भएर मान्छेजस्तो नगर्गिनुमा निकै पीडाबोध भयो । पहिले मलाई जे-जे कुरा राम्रो लाग्थ्यो, अब ती सबै नराम्रो लाग्न थालिसकेको थियो । मलाई यति गाह्रो भयो कि मैले, त्यही वर्ष त्यो स्कूल छोडिदिएँ । र, सरकारी स्कूल सञ्जीवनी माविमा कक्षा ७ मा भर्ना भएर पढ्न थालें ।

दलित परिवारमा जन्मेका बच्चाको अवस्था चित्रण गर्न खासै गाह्रो थिएन त्यतिबेला । गरिबी, विपन्नता व्याप्त थियो । परिवार शिक्षित थिएन । पुख्रिदेखि गरिआएको त हो नि भनेर जाँड-रक्सी पिएर मात्तिने, अिन कसै मात्र काम गर्ने मेरो बरिपरिका मान्छेका दिनचर्या थियो । गैरदलितले मात्र ठाउँमा जग्गा किन्ने चलन बढ्दै जाँदा थोरै पैसामा लोभिएर दलितहरूले जग्गा बेच्न थालेका थिए । किनकि उनीहरूले गरिबीको कारण जग्गा बेचेर पैसा कस्य्थाउनु र त्यसबाट रक्सी पिउनुमा आफ्नो अहोभाग्य ठाने । त्यसमध्ये मेरा आफ्नै बुवा पनि पर्थे । घरको स्थिति पहिलाको जस्तो सुन्दर रहेन । बाल्यकालमा पाएको सुविधा घट्दै गए र दुखहरू बढ्न थाले । एकातिर जातीयताले निम्त्याएको सामाजिक पीडा, अर्कोतिर गरिबी र अपहेलना, जिन्दगी धेरै नै असहज महसुस हुन्थ्यो मलाई । किन जन्मेछु भन्ने प्रश्न आउँथ्यो मनमा ।

मेरे आँखाअघि धेरै दलित परिवार विस्तारै जमिनबिहीन बन्दै गए ।

मेरे परिवारको पनि करिव ५ आना जग्गा गैरदलितले अतिक्रमण गरे । पचासौँ वर्षदेखि हिँडिरहेको बाटोमा समेत बार लगाए । मेरो परिवारमा यसवारे के गर्ने कसैलाई जानकारी थिएन । कहाँ जाने, के भन्ने, आफ्नो गल्ती हो कि अरूको गल्ती हो, बोल्न मिल्ने हो या नमिल्ने हो, अन्योल र मौनता वर्षौसम्म साँचिरहे । म बुझ्ने भएपछि यो समस्याबारे कुरा राख्दा गैरदलितले गालीगलौज मात्र गरेनन्, धम्कीको भाषा बोले । न्याय दूर आकाशको तारा भयो, जसलाई कस्यनामा मात्र छुन सकिन्छ ।

दलितहरूलाई जंगबहादुर राणाले १९१० को मुलुकी ऐन बनाएर

सजिलै भयो । तर, पूरै माल विक्री हुन केही समय लाग्यो । त्योबीचमा भएको कमाइ ऋण तिर्न र घरखर्चमै सकियो । संयोगवश पार्टनर पहाडतिर लागे । अनि, बा एकैले खासा उक्लनुभएन कहिल्यै ।

केही गर्ने उमेर बाँकी नै थियो । परिवारका लागि केही गर्नु जरुरी पनि थियो । केही नयाँ गर्ने सोचसमेत बदलिएको थिएन, 'केही नयाँ गरिहाल्छु नि !'

फेरि नयाँ उपाय सोचन बालाई त्यस्तै चार-पाँच महिना लाग्यो । त्यो योजना पनि भिन्नै खालको थियो । प्रत्येक पटकभैँ बाको सपना र हिसाब गज्जबको हुन्थ्यो, 'यहाँका मानिसलाई डुनोट के हो था'छैन । टीकापुरमै डुनोट बनाउँछु । पूरै बजारमा सफ्लाई गर्छु । पाउरोटीको बजार डुनोटले सुकाइदिन्छ ।'

साँच्चै त्यसबेलासम्म मैले डुनोट तस्वरमा समेत देखेको थिइँन । डुनोट कस्तो हुन्छ, थाहा नभएको परिवारमा पुनः एक किसिमको आशा जाग्यो । जब कुनै विकस्य हुँदैनन्, सम्भावनाको अंशले समेत ठूलै आशा दिन्छ । र, हिम्मत जुटाउँछ । त्यसैले सबैले आशा गर्यौ, 'पहिलेका व्यापारभन्दा त्यो व्यापार पक्कै चल्नेछ ।'

ऋण थपियो । बा काठमाडौँ पुग्नभयो । त्यहाँबाट बेकरी आइटम बनाउने थरीथरी किसिम र साइजका साँचाहरू ल्याउनुभो । साथमा ल्याइए डुनोट फुलाउने केमिकल 'इस्ट' का चक्कीहरू । अनि थियो एउटा किताब जुन 'डुनोट, सेल, लालमोहन, रसबरी, केक आदिबारे थियो । त्यो किताब रसैपनी बनाउने किताब कम, कथाको किताब ज्यादा लाग्थ्यो । वडो रोचक ढङ्का कथा थिए त्यसमा । जस्तो– सेल र डुनोटको संवाद, रसबरी र लालमोहनको भगन्डा । जाम र जेरीको खिचातानी आदि । र, कथा सकिँदासम्म बनाउने तरिका, फाइदा-बेफाइदा । स्वाद र स्वरूपको बयान भइसक्यो । त्यो किताब पढ्न मलाई निकै रमाइलो लाग्यो । बाले पढ्न सुरु गर्नुपहिन्थ्ये मैले पढी भ्याएँ ।

त्यो किताब बाले विस्तारै पढ्नुभो । किताब पढिनसक्दै 'इस्ट' छेउकुना हुँदै कुहिन सुरु भो । काम थालौ भन्दाभन्दै 'इस्ट' कुहिएर 'गु' जस्तो गन्हाउन थाल्यो । पूरै घरभरि गन्ध फैलिएपछि 'इस्ट' नजिकैको नहरमा बगाइदियोँ, जहाँ हामीले पहिल्यै कफी बगाएका थियौ । टीकापुरमा इस्ट पाउन सम्भव थिएन । न त बा इस्ट ल्याउन काठमाडौँ पुग्न नै सम्भव थियो । वर, बेकरीका भाँडाहरू थर्किए । सुरु नहुँदै काम तुहियो ।

यो सिलसिला निकै लामो छ । कैयौँ थालिएका काम तीन-चार महिनाभन्दा बढी चल्ने सकेनन् । ढुङ्ग्री फुराउने कारखाना, चार महिना । दूध-डेरी पसल चार महिना । जग्गा बेच्ने एजेन्टको प्रयास, आधा दिन । यस्ता

“ बाको उत्तर सुनेर माओले मुस्कुराउँदै भनेका थिए, ‘पक्कै पनि हाक्का कामरेडहरूले तपाईंलाई राम्रो-राम्रो ठाउँ मात्रै घुमाए होलान् । तर, तपाईंले देखेको चीन र वास्तविक चीन फरक छ । थुप्रै कमजोरी र समस्या छन् यहाँ ।’

चीन पुगेका बासँग माओको पहिलो प्रश्न थियो– सोभियत संघ भ्रमणको सफलताका विषयमा । नेपालका मजदुर-किसान र अन्य श्रमजीवी जनतावारे माओ निकै जिज्ञासु भएर प्रश्न गरिरहेका थिए भने बा एक असल कार्यकर्ताका रूपमा जवाफ दिइरहेका थिए । वार्ताकै दौरान माओले अचानक उनलाई सोधे, ‘तपाईंले चीनमा के-कै देख्नुभयो, अनि कस्तो लाग्यो चीन यहाँलाई ?’ बाको जवाफ थियो, ‘चीन एक विशाल देश हो, चार-पाँच दिनको भ्रमणमा सबै कुरा हेर्न र बुझ्न सम्भव कहाँ छ र ? तर, म जहाँ जहाँ पुगे, चीनको प्रगति देखेर निकै प्रभावित भएको छु । बाको उत्तर सुनेर माओले मुस्कुराउँदै भनेका थिए, ‘पक्कै पनि हाक्का कामरेडहरूले तपाईंलाई राम्रो-राम्रो ठाउँ मात्रै घुमाए होलान्, त्यसैले तपाईं यसो भन्दै हुन्छ । तर, तपाईंले देखेको चीन र वास्तविक चीन फरक छ । थुप्रै कमजोरी र समस्या छन् यहाँ । चीनलाई विकसित बनाउन हामीलाई अर्कै निकै मिहिनेत गर्नु छ । हामी यसका लागि दृढ भएर लागिरहेका छौँ ।’

नेपालमा प्रजातान्त्र स्थापनाका लागि भएको आन्दोलनदेखि किसान आन्दोलन, मजदुर आन्दोलन, कम्युनिस्ट पार्टी स्थापना, कम्युनिस्ट आन्दोलनलगायत विविध विषयमा माओसँग लामो छलफल चल्‍यो–संस्मरणमा उल्लेख छ । माओले पनि चिनियाँ क्रान्तिको उद्गमदेखि विजयसम्मका प्रमुख घटना संक्षेपमा उनलाई सुनाए । क्रान्तिलाई विजयसम्म पुर्‍याउन दुई पृथक् द्शमनसँग जुजुपरेको बताउँदै माओलाई उद्धृत गर्दै बाले लेखेका छन्, ‘एकातर्फ जापानी साम्राज्यवादी फौजको आक्रमण र दमन व्यापक हुँदै थियो भने अर्कोतर्फ देशभित्रै देशद्रोहीहरूको विगाविगी बढ्दै गएको थियो । विदेशी फौजसँग लड्नुपर्ने अण्ठचारो समयमा देशभक्त कम्युनिस्ट कार्यकर्ताहरू देशद्रोहीहरूको विभिन्न जालकौंसँग जुजु बाध्य भइरहेका थिए । एकदमै खतरनाक

च्याप

ओस्कारमा इमिनेम !

सन् २००३ को ओस्कार अवार्डमा अनौठो भयो । ओस्कार इतिहासमै पहिलोपटक हिपअप गीतले ‘बेस्ट ओरिजिनल सङ’ को अवार्ड चुन्यो । गीत थियो, ‘लुज योरसेल्फ...’ । गायक थिए, इमिनेम । फिल्म थियो, ‘एट् माइल’ । मुख्य भूमिका पनि इमिनेमकै । कथा पनि च्यापरकै । त्यसैले यस फिल्मलाई इमिनेमको वास्तविक जीवनबाट प्रभावित मानिन्छ ।

च्यापले ओस्कार जित्नुजस्तै अचम्म के भइदियो भने अवार्ड ग्रहण गर्न इमिनेम स्वयं उपस्थित भएनन् । यस्तो घटना ओस्कारका हकमा बिरलै हुन्छ । इमिनेमको तर्फबाट उनका साथी लुइस रेस्टोले अवार्ड लिए । त्यतिबेला धेरैले सवाल गरे, इमिनेम किन उपस्थित भएनन् ? तर, न इमिनेमले जवाफ दिए, न ओस्कारले ।

१७ वर्षपछि इतिहास फर्किएको छ । यो वर्षको ओस्कार समारोहमा इमिनेम भुल्किए । भुल्किएनन् मात्र, गीत नै गाए । त्यो पनि अरू हो र, त्यही ‘लुज योर सेल्फ...’ । उनको प्रस्तुतिपछि एयोनी रामोस, ब्राड पिटर्देल्ह लियोनार्डो डि्काप्रियोसम्मका ठूला स्टारले उठेर लामो समय ताली बजाइरहे । अर्को अचम्म के भने इमिनेमले गाउँदै छन् भनेर कसैलाई थाहै थिएन । आयोजकले पूरै गुपचुप राखेको थियो । त्यसैले स्टेजमा च्यापका बादशाह इमिनेमलाई देखासाथ उपस्थित सबै सेलेब्रिटी अचम्मिए भए ।

यसरी ‘सरप्राइज’ दिने योजना अरूको नभएर इमिनेमकै थियो । आयोजकसंग उनको सर्त नै थियो, यदि मिडिया वा अन्य माध्यमबाट आफूले गाउने खबर बाहिरियो भने पर्फेमेन्स रद्द गर्न पाउने । ओस्कार आयोजकसंग सर्त स्विकार्नुको विकल्प थिएन । त्यसैले उनले रिहर्सल गरून्जेल डक्की थिएटर ‘लक्ड’ गरियो, ओस्कारका पनि सीमित सदस्यलाई थाहा दिइयो । योजना सफल भएपछि इमिनेम दंग भए । ट्विटरमा उनलाई २ करोड ३० लाखले पछ्याएका छन् । उनले चाहिं कसैलाई पछ्याएका छैनन् । शून्य फलोइड !

र, बल्ल त्यतिबेला इमिनेम ओस्कार नजानुको रहस्य खुलेको छ । ओस्कार कमिटीले ‘लुज योर सेल्फ...’ मा प्रयुक्त अश्लील शब्दहरू सेन्सर गराउन प्रस्ताव गरेपछि इमिनेमले इभेन्ट वहिष्कार गरेको चर्चा चलेको थियो । तर, उनले यसलाई अस्वीकार गरेका छन् । ओस्कारले यस्तो प्रस्ताव नगरेको उनको दावी छ ।

खास कथाचाहिं यस्तो रहेछ । मनोनयमा त परे तर त्यसअगाडि च्यापलाई ओस्कारले बेवास्ता गरेकोले इमिनेमलाई आफूले पाउँछु भन्ने कस्यनै थिएन रे । त्यसैले उनलाई लागेछ, ओस्कारमा जानु भनेको समयको वर्षादी हो । भेराइटी म्यार्गजिनसंग उनले भनेका छन्, ‘वरु घरेमै छोरीसंग खेलेर बसें । टेलिभिजनमा समेत ओस्कार हेरिनं ।’ तर, उता ओस्कार पाए । लगत्तै साथीको फोन आयो, केही समय उठाउँदै-उठाएनन्, बल्लतल्ल उठाए । जब साथीले ओस्कार जितेको खबर सुनायो, उनलाई जिस्काएफैं लागेछ, त्यसैले गाली गरेछन् । ‘ओस्कार पाइएला भनेर रतिभर आशा थिएन, त्यसैले मलाई साथीको कुरा पत्याउने गाढो भएको थियो,’ उनले सम्झेका छन् ।

इमिनेमले ओस्कार पाएपछि मिडियाले लेखेका थिए, ‘अब इमिनेमले जित्न बाँकी केही छैन ।’ संगीतका लागि सर्वोच्च मानिने ग्रामी अवार्ड नै १५ पटक जितिसकेका छन् । अमेरिकन म्युजिक अवार्ड र बिलबर्ड म्युजिक अवार्ड क्रमशः आठ र १७ पटक जिते । गत जनवरी १७ मा उनको नयाँ एल्बम ‘सार्बजनिक भएको छ, ‘म्युजिक टु बी मर्डर्ड बाई’ । यसले अवार्डको संख्या थपेमा शंका छैन । यस वर्षको अमेरिकाको सबभन्दा ठूलो म्युजिक एल्बम हो यो । विक्रीका आधारमा यूके, अस्ट्रेलियासहित १५ देशमा नम्बर वानमा पुगेको छ । सायद त्यत्तिकै भनिएको होइन, ‘इमिनेम च्यापको त्यस्तो तारा हो, जो कहिल्यै अस्ताउने छैन ।’

— **गोकर्ण गौतम**

‘ड्रिम टिम २०७६’

फुटबल

राजु धिरेङ

नै पनि देशको फुटबलको आधार घरेलु लिगलाई मानिन्छ । मतलब जुन देशको लिग बलियो हुन्छ, त्यही देशले अन्तर्राष्ट्रिय फुटबलमा पनि राम्रो हुन्छ । फुटबलमा बलियो भएका देशहरूमा घरेलु लिग ९-१० महिना चल्छ । ‘विकिन्ड लिग’ अर्थात् सप्तहान्त (विदाको दिन) खेलाइन्छ । हाम्रोमा भने फरक छ, टालटुले किसिमले लिग आयोजना गरिन्छ । यहाँको लिग तीन महिना पनि चल्दैन । कहिले त डेढ महिनामै सकाइन्छ । त्यसैले एउटै टिमले सातामा तीन खेलसम्म पनि खेल्छन् । त्यसैले नेपाली फुटबललाई अझै व्यावसायिक मान्ने आधार छैन ।

२०११ सालमा सुरु भएको सहिद स्मारक ‘ए’ डिभिजन लिग नै नेपालको सबभन्दा प्रतिष्ठित घरेलु प्रतियोगिता हो । राजधानीका क्लबहरूले प्रतिस्पर्धा गर्ने ए डिभिजन लिगको ४१ औं संस्करण मंसिर २८ देखि फागुन ३ सम्म चल्‍यो । दशरथ रंगशाला र एन्का कम्प्लेक्समा १४ क्लबले राउन्ड रोबिन लिगको आधारमा १३-१३ खेल खेले । कुल ९१ खेल भयो र त्यसमा प्रतिखेल २.३१ को औसतमा २१० गोल भयो ।

अधिल्लो सिजनको रेलिगेसन नहुने लिगको पुछारबाट दोस्रोमा रहेको मछिन्द्र यसपालि नाम चलेका खेलाडीहरूलाई भित्र्याएर बलियो मात्रै भएन, जित्नेपनि अवस्थामा अन्तिम खेलमा आर्मीलाई हराएर ए डिभिजन लिगको नयाँ च्याम्पियन नै बन्यो । अन्तिम स्थानमा रहेपछि सरस्वती युवा क्लब रेलिगेसनमा पऱ्यो अर्थात् घटुवामा पऱ्यो, शीर्ष श्रेणीको टिमको हैसियत गुमायो । खेलहरूमा स्तर घटेको देखियो । दर्शक पनि खासै तान्न सकेन । प्यारपिट खालीखाली भए । ठूला र साना टिमहरूबीच खासै ठूलो अन्तर देखिएन ।

आशिष लामा

(प्राप्त मत : ४)

फरबाङ, एपीएफ

खेल : १२

गोल : ९

प्रतिद्वन्दी : भरत खवास, आर्मी (४), एडेलाजा सोमिङ, मछिन्द्र (२), सन्तोष साहुखल, च्यासल (१), विमल राना, मनाङ (१)
गत वर्ष ३ गोल गरेका आशिष २०७६ को सर्वाधिक गोलकर्ता हुने कसैले अनुमान गरेको थिएन । त्यो पनि रेलिगेसन टार्न खेलेको एपीएफका खेलाडीबाट । शारीरिक रूपमा

बलिया र राम्रो फरबाईमा हनुपर्ने गुण भएका उनले ९ गोल गर्दै आफ्नो क्षमतालाई सावित गरिदिए । सशस्त्र प्रहरी बलको टिमले गरेको १५ गोलमध्ये ६० प्रतिशत उनले गरिदिए ।

अवार्ड नपाए पनि सर्वाधिक गोलकर्ता बन्ने क्रममा आशिषले च्यासलका सन्तोष साहुखल (७), मनाङका अन्जन विष्ट (६), विमल राना (६) र आर्मीका नवयुग श्रेष्ठ (६) लाई पछाडि पारे । २४ वर्षीय आशिषले सरस्वती, एनआरटी, फ्रेंन्ड्सविरुद्ध २-२ तथा संकटा, आर्मी र ब्रिगेड ब्याडजविरुद्ध १-१ गोल गरे । उनको सुटिङ सटीक हुने गर्छ ।

भरत खवास

(प्राप्त मत : ४)

फरबाङ, आर्मी

खेल : १३

गोल : ४

प्रतिद्वन्दी : आशिष लामा, एपीएफ (४), एडेलाजा सोमिङ, मछिन्द्र (२), सन्तोष साहुखल, च्यासल (१), विमल राना, मनाङ (१)
गत वर्षको लिगमा ७ गोल गर्दै उत्कृष्ट फरबाई चुनिएका भरतले २०७६ मा ४ गोल मात्रै गरे पनि उक्त अवार्ड हात पारे । आर्मीका

यी कप्तानले च्यासल, हिमलायन शेर्पा, जावलाखेल र ब्रिगेड ब्याडजविरुद्ध गोल गरे । ब्रिगेड ब्याडजविरुद्धको गोलसँगै उनी सहिद स्मारक ‘ए’ डिभिजन लिग (२०४६ यता) ५० गोल पूरा गर्ने आठौं खेलाडी बने ।

नेपाली सेनामा ७२०६९ मा भर्ती भएका उपसेनानी भरतले आर्मीलाई ऐतिहासिक उपलब्धिको संघारमा पुर्‍याउन महत्त्वपूर्ण योगदान गरेका थिए । सेनाको तालिम र चोटसंग संघर्ष गरिरहेका २८ वर्षीय उनी फेरि उत्कृष्ट लयमा फर्किने प्रयासमा छन् ।

एडेलाजा सोमिडे

(प्राप्त मत : २)

लेफ्ट विङ्स, मछिन्द्र

खेल : १२

गोल : ४

प्रतिद्वन्दी : सुजल श्रेष्ठ, मछिन्द्र (१), सुजित बुढाथोकी, जावलाखेल (१), भरत खवास, आर्मी (१), स्टेफन समीर, हिमालयन शेर्पा (१)
यो सिजन मछिन्द्रको लागि सबभन्दा बढी ४ गोल गर्ने तीन खेलाडीमध्ये एक हुन् एडेलाजा सोमिडे । शारीरिक रूपमा बलिया उनले फ्रेंन्ड्स, एनआरटी, मनाङ र सरस्वतीविरुद्ध गोल गरे । चारै गोल दोस्रो हाफमा गरे ।

यी नाइजेरियन फरबाई प्रशिक्षक प्रवेश कटुवालको ४-३-३ संरचनामा अग्रपंक्तिमा खेल्छन् । उनले ४-४-२ मा प्रशिक्षकहरूले लेफ्ट-विङ्समा मत दिए । अलि सुस्त देखिए पनि उनलाई रोक्न नेपाली डिफेन्सलाई गाई पड्छ । अधिल्लो सिजन मनाङका लागि खेलेका उनले लगातार दोस्रोपल्ट ए डिभिजन लिगको उपाधि जितेका हुन् ।

विशाल राई (बी)

(प्राप्त मत : ५)

सेन्टर मिडफिल्ड, मछिन्द्र

खेल : १३

गोल : ४

प्रतिद्वन्दी : आन्द्रेस निआ,

मछिन्द्र (४), सन्तोष तामाङ, आर्मी (१), सेसेहाड आडेम्बे, आर्मी (१), तेज तामाङ, पुलिस (१)

आक्रामक मिडफिल्डर विशालले ए डिभिजन लिग २०७६ मा ४ गोल गरे, थप ३ गोलमा अन्तिम पास दिए । उनले जावलाखेल, श्रीस्टार, एपीएफ र संकटाविरुद्ध गोल गरे, ती सबै खेल मछिन्द्रले जित्यो । उनले यो लिगकै उत्कृष्ट मिडफिल्डरको अवार्ड पनि जिते ।

सही समयमा सही स्थानमा पुगेर विशालको खुबी हो । उनी गोलको अवसर सिर्जना गर्न र आफै गोल हान्न पनि सिपालु छन् । २७ वर्षीय उनले यो लिगका सबै खेल खेले । मछिन्द्रको ऐतिहासिक सफलतासँगै लिगको उपाधिमा विशालले हचाट्टिक गरे । उनले अधिल्ला दुई लिग मनाङसंग जितेका थिए ।

आन्द्रेस निआ

(प्राप्त मत : ४)

सेन्टर मिडफिल्ड, मछिन्द्र

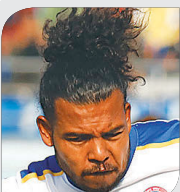
खेल : ११

गोल : १

प्रतिद्वन्दी : विशाल राई

बी, मछिन्द्र (५), सन्तोष तामाङ, आर्मी (१), सेसेहाड आडेम्बे, आर्मी (१), तेज तामाङ, पुलिस (१)

मछिन्द्रको मिडफिल्डमा प्रशिक्षक प्रवेश कटुवालले आक्रामणको जिम्मेवारी विशाललाई दिएका थिए भने डिफेन्सभ मिडफिल्डरको भूमिकामा आन्द्रेस निआलाई राखेका थिए । निआले पनि आफ्नो जिम्मेवारी सफलतापूर्वक निर्वाह गरे । विपक्षीले आक्रामणको प्रयासमा अघि बढ्दा मैदानको मध्यभागमै ट्याकल गर्न र बल खोप्नमा निआ निकै प्रभावशाली देखिए । शारीरिक रूपमा अग्लो र बलिया उनी अगाडि पनि सटीक पास दिन्थे । उनले सरस्वतीविरुद्ध ६-१ को जितमा ९५ औं मिनेटमा गोल पनि गरे । क्यामरूनका उनी गत वर्ष दाउफिन्सबाट नकआउट प्रतियोगितामा देखिएका थिए । पहिलोपल्ट नेपालको लिग खेल्दै च्याम्पियन भए ।

रन्जित धिमाल

(प्राप्त मत : ५)

लेफ्ट-ब्याक, मछिन्द्र

खेल : १३

गोल : २

प्रतिद्वन्दी : सुमन अर्याल, आर्मी (१)
शारीरिक रूपमा बलिया र निकै आक्रामक डिफेन्डर हुन्, रन्जित । उनले २०७० को लिगमा पनि मछिन्द्रबाट उत्कृष्ट प्रदर्शन गरेका थिए । त्यसपछि श्रीस्टार लागेका उनी यसैपालि मछिन्द्र फर्किए र करिअरकै उत्कृष्ट लयमा देखिए । उनले लिगका सबै खेलमा परिवर्तन नभई खेले । २८ वर्षीय उनको फ्रि-किक र कर्नर विपक्षीका लागि खतरनाक हुने गर्छ । सटीक क्रस गर्न पनि माहिर उनले यो लिगको ५ गोलमा एसिस्ट गरे । आफूले पनि एपीएफ र पुलिसविरुद्ध गोल गरे । उपाधिको निर्णायक खेलमा आर्मीका विकास तामाङको आत्मघाती गोल पनि रन्जितकै फ्रि-किकमा भएको थियो । आशचार्य के भने गत वर्षको लिगमा उनले भरत खवास र ओलाबाले आफिजसँगै सर्वाधिक ७ गोल गरेका थिए । २, उत्कृष्ट डिफेन्डरको अवार्ड पाएका थिए ।

पिटर सेगुन

(प्राप्त मत : ३)

सेन्टर-ब्याक, मछिन्द्र

खेल : १२

गोल : १

प्रतिद्वन्दी : अनन्त

तामाङ, श्रीस्टार (४), देवेन्द्र तामाङ, मछिन्द्र (२), विकास खवास, आर्मी (१), अर्नेस्ट ताम्पी, संकटा (१), विक्रम लामा, श्रीस्टार (१)

मछिन्द्रले लिगको १३ खेलमध्ये एक मात्र हार हिमालयन शेर्पाविरुद्ध बेहोऱ्यो । सातदोबाटोस्थित एन्का कम्प्लेक्समा २-० ले पराजित हुँदा दुवै गोलमा पिटर सेगुनको कमजोरी थियो । पहिलो मिनेटमै आफ्नै पोस्टमा गोल गरेपछि उनीप्रति शंका गर्न थालियो । तर, उनले अरू खेलमा राम्रो खेल प्रदर्शन गर्दै टिमको विश्वास मात्रै जितेनन्, लिगको उपाधि नै हात पारे ।

दुईपल्ट म्यान अफ द म्याच चुनिएका पिटरलाई उछिन्दै अगाडि बढ्न कुनै पनि डिफेन्सलाई सजिलो भएन । उनले फ्रेंन्ड्सविरुद्ध ३-० को जितमा गोल पनि गरे । यी नाइजेरियाली डिफेन्डर श्रीस्टारबाट यसैपालि मछिन्द्र पुगेका हुन् ।

अनन्त तामाङ

(प्राप्त मत : ४)

सेन्टर-ब्याक, श्रीस्टार

खेल : १३

गोल : ४

प्रतिद्वन्दी : पिटर सेगुन,

मछिन्द्र (३), देवेन्द्र तामाङ, मछिन्द्र (२), विकास खवास, आर्मी (१), अर्नेस्ट ताम्पी, संकटा (१), विक्रम लामा, श्रीस्टार (१)

पहिलोपल्ट ए डिभिजन लिग खेलेका अनन्तले सबै खेलमा पूरा समय मैदानमै बिताए । उनको खेल पनि आक्रामक हुने गर्छ । विपक्षीलाई रोक्न मात्रै होइन, आफ्नो टिमलाई जिताउन पनि उनी कुशल छन् । प्राविधिक रूपमा उनलाई राम्रो डिफेन्डर मानिन्छ ।

उनले यो लिगमा ४ गोल पनि गरे । ती चारै खेलमा श्रीस्टार पूर्ण अंक हात पारेको थियो । एपीएफ र संकटाविरुद्ध समान १-० को जितमा श्रीस्टारका गोलकर्ता अनन्त नै थिए । २२ वर्षीय उनले ब्रिगेड ब्याडज र च्यासलविरुद्ध पनि गोल गरे । उनी यो लिगकै उत्कृष्ट डिफेन्डर पनि घोषित भए ।

विकास सवास

(प्राप्त मत : ४)

राइट-ब्याक, आर्मी

खेल : १२

प्रतिद्वन्दी : अजित भण्डारी, पुलिस (१),

गौतम श्रेष्ठ, जावलाखेल (१)
अन्तिम खेलमा हार टार्न नसकेपछि उपाधि जित्न असफल आर्मी यो लिगमा सबभन्दा कम ७ गोल बेहोरेको टिम हो । आर्मीको डिफेन्सको कमान्छ थिनै विकासले सन्हालेका थिए । मैदानमा उनी निकै आक्रामक खेल्छन् । उक्तिकै आत्मविश्वासी देखिन्छन् । हरेक खेलमा उनको उपस्थितिमा प्रभाव देख्न सकिन्थ्यो । गत वर्षको लिगमै उदीयमान खेलाडीको अवार्ड पाएका १९ वर्षीय विकासले यो सिजन सबै खेलमा सेन्टरब्याकमा खेले । तर, प्रशिक्षकहरूले ‘ड्रिम टिम’ को छनोटमा उनलाई राइट-ब्याकमा मत दिए । उनले १३ औं दक्षिण एसियाली खेलकुद (साग) मा नेपालले स्वर्ण जिता राइट-ब्याकमै उत्कृष्ट प्रदर्शन गरेका थिए ।

येभेस प्रिसो

(प्राप्त मत : ३)

गोलकिपर, श्रीस्टार

खेल : १३

बेहोरेको गोल : ९

गोल नबेहोरेको खेल : ७

प्रतिद्वन्दी : विकेश कुथु, आर्मी (२), दीप कार्की, मनाङ (१)

यसपालिको ए डिभिजन लिगको एक मात्र विदेशी गोलकिपर हुन् प्रिसो । क्यामरूनका उनी गत वर्ष नकआउट फुटबलमा अफ्रिकी खेलाडीको समूहको नाम दिइएको दाउफिन्सबाट खेल्न

प्रिसोको प्रदर्शन महत्त्वपूर्ण रह्यो । उनी एउटा गोलकिपरको रूपमा सबै कौशल भएको खेलाडी मान्छन् श्रीस्टारका प्रशिक्षक मेघराज केसी । प्रिसोको गोलपोस्ट सन्हाल्ने तरिका, बल नियन्त्रण र वितरण लिगमा उत्कृष्ट देखिएको थियो ।

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २८ अंक ११ विराटनगर

१७ फागुन २०७६ शनिबार फाल्गुण शुक्लपक्ष षष्ठी

नेपाल संवत् १९४०

प्रदेश १ संस्करण

KANTIPUR, Nepali National Daily, Saturday, February 29, 2020

पृष्ठ १२+४+८

१० रूपैयाँ

‘भगवान्‌ले त हेरेनन्‌, सरकारबाट के आस !’

मुम्बईमा चार वर्षअघि भएको गोदाम आगलागीमा कपिलवस्तुका ७ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । उनीहरूका परिवारले नेपाल र भारत दुवैतिरका सरकारबाट राहत त पाउन सकेनन्‌ नै, मुद्दालाई बलियो बनाउन कतैबाट सहयोग नमिल्दा आरोपितले कारबाहीबाट उन्मुक्तिसमेत पाए ।

■ सुरेशराज ब्यापाने (कपिलवस्तु/नयाँदिल्ली)

कपिलवस्तुको महाराजगन्ज नगरपालिकाको सत्भरा गाउँ । गाउँका करिब दुई सय घरमध्ये आधाअधि कच्ची छन्‌ । विकासका न्यूनतम पूर्वाधारको समेत अभाव छ । खेती किसानी यहाँको मुख्य पेसा हो तर खेतीका लागि आकासे पानीको भर पर्नुपर्छ । अधिकांश युवा बेरोजगार छन्‌ । ऋणपान गर्न सक्ने र अलिकति खर्च जुटाउन सक्ने केही युवा मलेसिया र खाडी पुगेका छन्‌ । नसक्नेहरू भारतको मुम्बई जान्छन्‌ ।

चरम गरिबी भए पनि गाउँमा रहेकाहरूको मुहारमा परदेसिएका आफन्तसँग फोनमा हुने कुराकानीले बेलाबखत मुस्कान ल्याउँथ्यो । परदेशबाट आफन्त हिलोचाँडो खुसी बोकेर घर फर्किन्छन्‌ भन्ने आसमा बाँचेको थियो सिंगो सत्भरा गाउँ ।

२०७२ पुस १३ गते सबैरे मुम्बईबाट आएको फोनले भने यसअघि जस्तो सुखद सन्देश ल्याएन । पुसको ठिहरोलाई छेँदै आएको त्यो सन्देशमा अकल्मनीय दुःख मिसिएको थियो । त्यसको सार थियो- मुम्बईको भिबन्डीस्थित एउटा कवाडी काठ गोदाममा राति २ बजेतिर एकाएक आगो सल्कियो । त्यतिवेला गोदाममा काठका मुढा ओसारै ११ जना मजदुर मस्त निद्रामा थिए । तीमध्ये सात जना नेपाली र एक भारतीय ठाउँको ठाउँ बिते । उनीहरूको शव चिनिँदैनथ्यो । उनीहरूमध्ये सत्भराका लौटु मोराइन (३० वर्ष),

राजु र गौरी चौहानका बुबा परसरी र आमा उत्तम । बीचमा राजुका श्रीमती विद्या र छोरा ।

तस्विर : सुरेशराज/कान्तिपुर

भुईँधर यादव (२७ वर्ष), गौरी चौहान (२७ वर्ष) र राजु चौहान (२५ वर्ष), विक्रम रङ्गदास (१८ वर्ष) तथा कपिलवस्तुकै बराङ्गपुर गाउँका रामदयाल भर (३८) र निरज चौधरी (२९) थिए ।

यही गाउँका विनोद यादव, धिरु लोनिया र बुधे लोनियाले हाम फालेर ज्यान जोगाए । विनोदको शरीरको आधा भाग जलेको थियो । मुम्बईको त्यस आगलागीको ‘लफ्फा’ केही

घण्टामै सयौं किलोमिटर परको सत्भरा र बराङ्गपुर गाउँ पुग्यो । खबर पुग्नासाथ गाउँमा कोलाहल मच्चियो । आफन्त गुमाएकाहरू छुँदै हालेर रुन थाले । कर्मास्थित जनता माविका

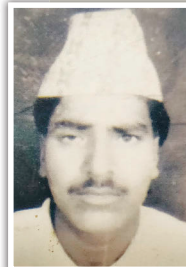
जसले मुम्बई आगलागीमा ज्यान गुमाए

भुईँधर अहिर यादव

लौटु मोराहन

गौरी चौहान

राजु चौहान

शोकको रङ उडिसकेको थिएन ।

शान्ति मोराइनका श्रीमान् लौटु मुम्बई गएको १५ दिन मात्र भएको थियो । उनी धेरथोर कमाइ गरे परिवार सजिलैसँग पाल्न सकिएला भनेर मजदुरी गर्न परदेश हिँडेका साथीभाइको पछि लागेका थिए । अभावमा हुर्किरहेका ससाना छोराछोरीको अनुहार हेरेर शान्तिले श्रीमानलाई रोक्न सकिनन् ।

घटनाको अधिल्लो दिन राति सुत्ने बेला पनि शान्तिले लौटुसँग खेखवर सोधेकी थिइन् । त्यस दिनको कुरा उनले सुनाइन्, ‘हालखबर राम्रो छ भन्नुभएको थियो, छोराछोरीबारे सोच्नुभएको थियो ।’ अहिले पनि उनलाई घटना सम्झँदा कहाली लाग्छ, पहाडै खसैजस्तो हुन्छ । ‘त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाहा पाएको भए किन पठाउँथे होला र ?’ शान्तिले भनिन् ।

शान्ति मृत श्रीमान्को अनुहार हेर्न जान सकिनन् पैसा नभएकाले । मुम्बई गएका छिमेकीले उनका श्रीमान्को दाहसंस्कार उतै गरिदिए । यतिवेला शान्तिलाई साना दुई छोरी कसरी हुर्कलान् भन्ने पिरलोले छोपेको छ ।

श्यामदेव अहिर (यादव) का दुई छोरा भुईँधर र विनोद मुम्बई गएको १० महिनाजति भएको थियो । उनीहरू बेलाबखत घरखर्च पठाउँथे । आगलागी हुनुभन्दा दुई साताअघि मात्र श्यामदेवले छोराहरूसँग फोनमा बात मारेका थिए । उनलाई के थाहा, जेठा छोरासँगको त्यो कुराकानी अन्तिम होला भनेर । भुईँधरले त्यतिवेला फोनमा भनेका थिए, ‘अब केही दुःख नगर्नु, हामी गछौं ।’ बाँकी पृष्ठ १४ ►

एमसीसीमा नेपालको १३ अर्ब किन ?

कृपाशर्मा श्रेष्ठ

श्रीलंका पछि हट्यो

प्रस्तावित सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने

कोलम्बो (एजेन्सी)- श्रीलंकाले मुलुकको संविधान र राष्ट्रिय सुरक्षामा खलल पुऱ्याउने खालका प्रावधान रहेको भन्दै प्रस्तावित एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने भएको छ । श्रीलंकाी मन्त्रिपरिषदले एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने तर सम्झौताको संशोधनमा छलफल गर्न सकिने निर्णय गरेको सरकारका प्रवक्ता बन्डुवाल गुणवर्द्धनेले जानकारी दिएका छन् । ‘अमेरिकाले एमसीसी सम्झौताको नयाँ मस्यौदा बनाए श्रीलंकाी सरकारले पुनरावलोकन गर्न सक्छ,’ उनले भनेका छन् ।

प्रस्तावित एमसीसी सम्झौता अध्ययनका लागि बनाइएको चार सदस्यीय समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री महिन्दा राजापाक्षले मन्त्रिपरिषद् बैठकमा पेश गरेका थिए । अमेरिकी सहयोग परियोजनाका रूपमा अगाडि बढाइएको एमसीसीमा श्रीलंकालाई समेट्ने निर्णय सन् २०१६ मा भएको थियो । एमसीसी बोर्डले सन् २०१९ अप्रिलमा श्रीलंकासँग ५ वर्ष सम्झौता गर्न स्वीकृत दिएको थियो ।

प्रस्तावित सम्झौतामा श्रीलंकाको यातायात र भूमि व्यवस्थापनका लागि ४८० मिलियन अमेरिकी डलर सहयोग दिने भनिएको थियो । सम्झौतामाफत दिइने रकमले श्रीलंकाको भूमि नीतिलाई नै परिवर्तन गर्ने भन्दै व्यापक विरोध भइरहेको थियो । एमसीसीको अनुदान स्विकारे भूमिको निजीकरण हुने र विदेशी कपरेट हाउसहरूलाई लगानीका लागि सहज वातावरण बन्न सक्ने बुझाइ सर्वसाधारण थियो ।

कार्यदलका मुख्य निष्कर्ष

- एमसीसी आईपीएसको अंग होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमा भन्नुपर्ने
- नेपालतर्फका करिब १३ अर्ब जोड्ने मोडालिटी बेटिक
- बौद्धिक सम्पत्तिमा नेपालको अधिकार हुनुपर्ने
- लेखापरीक्षण नेपालकै महालेखापरीक्षकबाट गराउनुपर्ने
- नितान्त दुईपक्षीय सम्झौता हो भन्ने स्पष्ट भाषा राख्नुपर्ने
- हुबहु अनुमोदन भए नयाँ नजिर बस्ने र अन्य मुलुकहरूको सहमति सम्झौताका लागि नकारात्मक आधार तयार पार्ने, त्यसैले संशोधन हुनेपर्ने
- नेपालको संविधान र कानुन माथि हुने गरी सम्झौता सच्याउनुपर्ने
- सम्झौता संशोधन नभए जतिसुकै ठूलो सहयोग पनि स्विकार्न नहुने

नेपाललाई ‘दिनुपर्छ,’ कार्यदलको निष्कर्ष छ । आईपीएसअन्तर्गत भएजति नै ठूलो रकम पनि लिन नहुने भनिएको छ । एमसीसी सम्झौताको बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी प्रावधानमा पनि नेकपा कार्यदलले विशेष आपत्ति जनाउँदै संशोधन गर्नुपर्ने सूचीमा राखेको छ । बाँकी पृष्ठ १३ ►

कुमारी शुभ लाभ

सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा

कुमारी शुभ लाभ कर्जा लिँदा लाभ-लाभ

सञ्चालनको २० औं वर्षको अवसरमा कुमारी बैंक प्रस्तुत गर्दछ - कुमारी शुभ लाभ सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा । आफ्नो घरका लागि अब तपाईंले घर कर्जासँग-सँगै घरभित्रको सजावट (Furnishing) का साथै घरायसी सामानहरू तथा विशेष सवारी-साधन खरिदका लागि पनि कर्जा प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

विशेषताहरू -

- सुलभ ब्याजदर- बेस रेट + ०.३५% (वार्षिक ब्याजदर)
- भुक्तानी अवधि ३० वर्ष
- भुक्तानी रकम बराबरको पुनर्कर्जा सुविधा
- ३६ लाख सम्मको परिवार बीमा
- घर निर्माणका साथै सम्पूर्ण घर घरायसी सामान कर्जा
- ७०% सम्म घर कर्जा उपलब्ध
- १००% सम्म घरायसी कर्जा उपलब्ध (एकै दिनमा कर्जा प्रवाह)
- निःशुल्क क्रेडिट कार्ड
- निःशुल्क UNO कार्ड

खिटो गर्नुहोस्...

यो योजना सीमित अवधिका लागि मात्र

आजै नजिकैको शाखा कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्

कुमारी बैंक लिमिटेड

KUMARI BANK LIMITED

सबैका लागि, सबैका लागि

(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क” वर्गीको ईजाजत प्राप्त प्राप्त संस्था)

Retail Credit Department:

Putalisadak, Kathmandu

Phone: ०१-४२३२११२/११३

Email: retail@kumaribank.com

Website: www.kumaribank.com

Contact any branches of the Bank

बूढीगण्डकी दोहनमा रोक

किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको भन्दै स्थानीय प्रशासनले निगरानी बढाउन प्रहरीलाई पत्राचार

हरिराम उप्रेती (गोरखा)

मुआब्जा वितरण भएको बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखातर्फ अवैध बालुवा खानी सञ्चालन गर्न स्थानीय प्रशासनले रोक लगाएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालयले विहीवार प्रहरीलाई पत्र लेखेर बूढीगण्डकी किनार क्षेत्रमा निगरानी बढाउन भनेको हो । 'बालुवाको दोहन र चोरी निकासी भएको भेटिए कारवाही गरी जानकारी गराउन भनेका छौं,' प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेन्द्र पौडेलले भने ।

दोहन रोकन सहयोग र समन्वय गरिदिन सम्बन्धित स्थानीय तह र बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइलाई पनि पत्राचार गरिएको छ । सरकारी स्वामित्वमा आइसकेको जग्गामा दोहन भएको भेटिए संलग्नलाई कानुनी दायरामा ल्याउन प्रहरीलाई भनिएको छ । यसअघि दोहनमा संलग्नका विषयमा उजुरी परे कारवाही गर्ने प्रशासनले चेतावनी दिएको थियो ।

गएको शनिवार प्रशासन कार्यालयका खरिदार रविबाल सुवेदी नेतृत्वको टोलीले डुवान क्षेत्रको स्थलगत अध्ययन गरेको थियो । बूढीगण्डकी आयोजना र टोलीको छुट्टाछुट्टै प्रतिवेदन अध्ययनपछि पछिल्लो समय नदीको किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको प्रशासनको ठहर छ । दुवै प्रतिवेदनमा किनारी क्षेत्रको दोहनले आयोजनालाई नै दीर्घकालीन असर पार्ने निष्कर्ष निकालिएको थियो । सोही प्रतिवेदनलाई आधार बनाएर प्रशासनले दोहनमा निगरानी

बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखाको बुकोटघाटमा बालुवा भिक्रेपछि बनेको खाल्डो ।

फाइल तस्विर : कान्तिपुर

बढाउन पत्राचार गरेका हुन् । अनुगमन क्रममा गोरखातर्फ ८ ठाउँमा बालुवा खानी सञ्चालन भएको पाइएको थियो । दिनमा भन्दा रातमा बालुवा र नदीजस्तै सामग्री ओसारपसार भएको अनुगमन टोलीको प्रतिवेदनमा छ । गण्डकी गाउँपालिकाअन्तर्गत दबुङ फाँट, फुजलेको ढावेमा रातको समयमा बालुवा चोरीनिकासी हुँदै आएको पाइएको थियो । भीमसेन थापा गाउँपालिकाअन्तर्गत बोर्लाङको ज्यादुलखोला र घाटवेसी, धावाको

बालुवाटार र तान्द्राङको सिसौघारीमा बालुवा निकालिएपछि ठूला-ठूला खाल्डा बनेका छन् । यसले नदी किनार क्षेत्र तथा आयोजना निर्माणमा समेत जोखिम बढेको छ ।

अनियन्त्रित तवरले बालुवा खानी सञ्चालन गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल असर परेको र भूक्षयको खतरा बढेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । 'व्यापक मात्रामा बालुवा उत्खनन भएको प्रतिवेदनमा समेटिएको छ,' जिल्ला प्रशासनका अधिकृत हर्क रोकाले भने,

'यसलाई नरोके बूढीगण्डकी आयोजना निर्माण क्रममा चुनौती देखिने भयो ।' आयोजनाले विस्तृत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरिसकेको अवस्थामा दोहन बढेपछि निर्माणका लागि चुनौती थपिएको प्राविधिकले बताउँदै आएका छन् ।

जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तह, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय तथा बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाले अवैध उत्खनन रोकनुपर्ने अनुगमन टोलीले सुझाव दिएको थियो । खानी सञ्चालनका लागि खानी तथा भूगर्भ विभागसँग अनुमति लिनुपर्ने कानुनी प्रावधान भए पनि त्यसो नगरिएको रोकाले बताए । 'कसैको अनुमति र स्वीकृतिबिना खानी सञ्चालनमा रहेको पायो,' उनले भने, 'यो गैरकानुनी कार्य हो ।'

मुआब्जा पाइसकेका जग्गाधनीले बालुवा उत्खनन गर्न ठेकेदारलाई दिने गरेका छन् । मुआब्जा पाइसकेपछि बालुवा बेच्दा दोहोरो फाइदा हुने भएकाले जग्गाधनीले ठेकेदारसँग मिलेमतोमा गरी अवैध कार्य गरेको देखिएको अनुगमन टोलीले बताएको छ । डुवान क्षेत्रअन्तर्गत धादिङतर्फ पनि ६ ठाउँमा दोहन भएको बूढीगण्डकी आयोजनाको कार्यालयले जनाएको छ । ती क्षेत्रमा उत्खनन भएको बालुवा गोर्खाको बाटो हुँदै निकासी भइरहेको छ । अनियन्त्रित दोहनले आयोजना निर्माणमा असर पुग्ने चुनौती थपिए भन्दै बूढीगण्डकी आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा, वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइले गोरखा र धादिङका जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्रै काटेर बालुवा दोहन रोकन आग्रहसमेत गरेको छ ।

जबरजस्ती सडक खन्दा भडप

पर्वत (कास)- वडाध्यक्षको सक्रियतामा जबरजस्ती सडक खन्ने क्रममा भडप हुँदा पर्वतको मोदी गाउँपालिका-३ देउरालीमा ७ जना घाइते भएका छन् । घाइते हुनेमा चोलानाथ शर्मा, हरिकला सुवेदी, तीर्थराज सुवेदी, सावित्रा सुवेदी, गणेश सुवेदी, विमल शर्मा लगायत छन् । सबै घाइतेको अवस्था सामान्य छ ।

वडाको सिफारिसमा स्थानीय उपभोक्ता समितिले जनकल्याण आधारभूत विद्यालय हुँदै वार्डायारीसम्मको दुई सय मिटर बाटो खन्ने क्रममा स्थानीयमाथि बल प्रयोग भएको हो । सडक खन्ने क्रममा स्थानीयले आफ्नो खेतबारी मासिएको भन्दै विरोध जनाएका थिए । स्थानीयको अवरोधको बेवास्ता गर्दै सोमवार र मंगलवार वडाध्यक्ष

देवेन्द्र क्षत्रीसहितको टोलीले खेतीयोग्य जमिन र अन्य संरचना डोजर लगाएर भत्काउन थालेपछि, भडपको स्थिति बनेको हो ।

'वडाध्यक्ष आफैले बुबा, भाइ र अंकललाई लछारपछार पार्नुभयो,' स्थानीय पार्वती सुवेदीले भनिन्, 'हामीले सहमतिमा जाऊँ भन्दा उहाँले पारिवारिक र ठूलोला सरकारी मान्छेको धाक लगाउनुभयो ।' वडाध्यक्ष क्षत्रीले आफ्नो सबै जग्गाजमिन मासेर सडक खन्ने चेतावनी दिएको उनले बताइन् । घाइते भएका चोलानाथ शर्मांले डोजर रोकेर आफ्नो बारीमै सुतेपछि वडाध्यक्षको उक्साहटमा आएको समूहले लछारपछार पारेको स्थानीय सन्तोस सुवेदीले बताए । आफ्नो जग्गा जोगाउन खोज्दा

कूटपिट भएको भन्दै न्यायको खोजी गरेको पीडितले बताएका छन् । उनीहरूले पर्वत प्रशासन र उच्च अदालत बागलुङमा जीउधनको सुरक्षा र न्याय माग्दै उजुरी दिएका छन् । उजुरीपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी कल्पना धामिरे नेपाल र डीएसपी श्यामु अर्यालसहितको टोलीले वृधवार घटनास्थलको स्थलगत निरीक्षण गरेको छ । दुवै पक्षलाई प्रशासनमै बोलाएर छलफल गर्ने तयारी गरिएको अर्यालले बताए । 'हामीले त्यहाँको वास्तविकता बुझेर फर्किएका छौं,' उनले भने ।

प्रजिअ नेपालले स्थानीय तहको विकासका सवालमा प्रशासनले हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने भए पनि सहमतिमा अघि बढ्न आग्रह गरिएको बताइन् । विवाद मिलाउन प्रशासनले

डिमुवा प्रहरी चौकीबाट तीन पटकसम्म प्रहरी पठाएको उनले बताइन् । 'प्रहरी त्यहाँ पुग्दा काम रोक्नुहुँदो रहेछ । फर्केपछि फेरि काम सुरु गरिएछ,' उनले भनिन् ।

वडाध्यक्ष क्षत्रीले भने समझदारी गरेरै काम अगाडि बढाइएको दावी गरे । पहिले स्थानीयले नै सडक खन्न सहमति दिएको र अहिले विनाकारण निरीधमा उत्रिएको उनको भनाइ छ । 'पहिला दुई मिटर खन्ने भनेर उहाँहरूले नै सहमति गर्नुभएको हो,' क्षत्रीले भने, 'अहिले विरोध गर्नुभएको छ । हामीले लछारपछार पारेको होइन । उहाँहरू बाटोमा सुत्न खोजेपछि हटाएको मात्रै हो ।' एक थरीले सडक माग गर्ने र अर्को थरीले चाहिँदैन भनेर विवाद गर्दा बडाले समस्या फेल्नुपरेको उनले बताए ।

४ वर्षमा पदाधिकारी न विभाग

प्रकाश बराल (बागलुङ)

कांग्रेस जिल्ला सभापति दीपेन्द्रबहादुर थापाले निर्वाचित भएको चार वर्षसम्म पदाधिकारी नियुक्त गर्न सकेका छैनन् । सभापतिले निर्वाचित सदस्यबाट उपसभापति, सचिव र सहसचिव सिफारिस गर्ने र जिल्ला कर्मचारीसमितिले निर्णय गर्ने प्रवधान छ । कांग्रेसको विधानअनुसार जिल्ला सभापतिले नौजना जिल्ला सदस्य मनोनित गर्न पाउँछन् ।

पदाधिकारी नियुक्त नगरिकनै उनको कार्यकाल सकिन लागेको हो । पदाधिकारी नियुक्त नभएपछि जिल्लाका हरेक सञ्चमा कांग्रेसको उपस्थिति कमजोर बनेको र पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप उनले खेप्दै आएका छन् । जिल्ला अधिवेशनअन्तर्गत पहिलो चरणको निर्वाचनमा थापा दोस्रो भएका थिए । ५१ प्रतिशत मत ल्याएमात्र सभापति चुनिने विधानका कारण धेरै मत पाए पनि जगादिशचन्द्र उपाध्याय सभापति बन्न सकेनन् । तेस्रो स्थान पाएका र्माणभद्र शर्मांले समर्थन गरेपछि दोस्रो चरणको निर्वाचनबाट थापा सभापति चुनिएका थिए । थापाको कार्यकालमा जिल्ला कार्यसमितिको व्यानरमा कुनै पनि कार्यक्रम नभएको उपाध्यायले दावी गरे ।

थापाले पदाधिकारीमात्र नभई संगठन, अनुशासन, प्रचारप्रसार सहितका एक दर्जन विभाग गठन गर्न सकेका छैनन् । विभाग गठन नभएको तथा कार्यकर्ता र नेताबीच समन्वयसमेत गर्न नसक्दा पार्टी कमजोर भएको कांग्रेसभित्रै टिप्पणी हुन थालेको छ । 'सभापतिजीले आफ्नै अधिकार पनि नबुझेजस्तो छ, सल्लाह पनि माग्नु भएको छैन,' निवर्तमान सभापति प्रकाश शर्मा पौडेलले भने, 'मेरो पालामा ६ महिनाभित्रै पदाधिकारी, सदस्य, विभाग र इलाकास्तरीय समितिमेत गठन भएका थिए ।' लिन नसकेको उनले टिप्पणी गरे ।

'सबै विभाग बनाएर प्रचारमा जान सकेको भए तीनै तहको निर्वाचन परिणाममा समेत सुधार आउनसक्ने थियो,' पौडेलले भने । थापाको पालामा तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भएकोमा कांग्रेसले हार व्यहोरेको थियो । संविधानसभा निर्वाचन २०७० मा तीनवटै स्थान जितेको कांग्रेसले संसदीय निर्वाचन २०७४ मा भने सबै गुमायो । थापाले भने सबै दल मिलेर कांग्रेसविरुद्ध लडेकोले हार भएको बताउँदै आएका छन् ।

कांग्रेसले जिल्लाका १० वटा स्थानीय तहमा चार वटामा मात्र प्रमुख पद जितेको छ । अन्यमा नगन्त्य उपस्थिति छ । जिल्ला समन्वय समितिको निर्वाचनमा पनि समन्वय गर्न नसक्दा जित्न सक्ने पद पनि गुमाएको पार्टीकै कार्यकर्ता बताउँछन् ।

थापा केन्द्रीय सभापति शेरबहादुर देउवा निकट मानिन्छन् भने उपाध्याय रामचन्द्र पौडेल निकट । उपाध्याय समूहलाई बेवास्त गरेर अगाडि बढेको भन्दै थापाको आलोचना हुने गरेको छ । थापा भने उपाध्याय समूहले सहयोग नगरेको आरोप लगाउँछन् । 'पदाधिकारी नियुक्त गर्न नसकेकै हो, तर उहाँहरूबाट पनि बैठक र कार्यक्रममा सहयोग पाएको छैन,' थापाले भने, 'संगठन पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप गर्नुले खेप्दै आएका छन् ।' उपाध्यायसहित उक्त समूहका अगुवा नेतालाई समेत जिम्मेवारी दिएर संगठनका कार्यक्रममा पठाएको उनले दावी गरे ।

उनीमाथि सामाजिक संघसंस्थाका चुनावमा पनि समन्वय गर्न, श्रात्संगठनलाई

पदाधिकारी तथा संगठन, अनुशासनलगायत एक दर्जन विभाग गठन भएका छैनन्

पूर्णता दिन र प्राज्ञिक क्षेत्रमा बहस, पैरवी गर्न नसकेको आरोप लाददै आएको छ । थापानिकट महासमिति सदस्य अमरबहादुर कार्कीले भने उपाध्याय पक्षबाट सभापति थापालाई हेरक स्थानमा असहयोग भएको टिप्पणी गरे । 'सभापतिलाई अरुले साथ दिन खोज्नुहुन्न,' कार्कीले भने, 'चुनाव एउटा घटना मात्र हो, पार्टी बनाउन मिलेरै जानुपर्ने हो ।' स्वयं थापाले नै पदाधिकारी मनोनित गर्दा थप किचलो हुने डरले नगरेको बताए । चुनावी वर्ष सुरु भइसकेकोले अब भने उनले पदाधिकारी नियुक्त गर्नसक्ने उपाध्याय निकटका एक नेताले आकलन गरे ।

कृष्णप्रसाद सिटौलानिकट मानिने सचिव नवराज पौडेलले दुवै समूहलाई मिलाएर अगाडि बढ्ने काम चुनौतीपूर्ण भएको बताए । 'निर्वाचनको रणनीति बनाउने र संगठन विस्तारका काममा विपक्षी जस्तो व्यवहार भयो भने पार्टी संगठन कमजोर हुन्छ,' पौडेलले भने, 'दुवै पक्षलाई पार्टी हितमा काम गर्न समन्वयको भूमिकामा छु ।'

नेपाल म्यागजिन 'अब नयाँ वेबसाइट र एपमा पनि

बढलिँदो नेपालको अन्तर्कथा

nepalmag.com.np

Facebook Twitter Instagram @NepalMagazine

GET IT ON Google Play

ने

Download on the App Store

‘भगवान्‌ले त हेरेनन्‌, सरकारबाट के आस !’

मुम्बईमा चार वर्षअघि भएको गोदाम आगलागीमा कपिलवस्तुका ७ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । उनीहरूका परिवारले नेपाल र भारत दुवैतिरका सरकारबाट राहत त पाउन सकेनन् नै, मुद्दालाई बलियो बनाउन कतैबाट सहयोग नमिल्दा आरोपितले कारबाहीबाट उन्मुक्तिसमेत पाए ।

■ सुरेशराज न्यौपाने (कपिलवस्तु/नयाँदिल्ली)

क पिलवस्तुको महाराजगन्ज नगरपालिकाको सत्थरा गाउँ। गाउँका करिव दुई सय घरमध्ये अध्याधिका खेत छन। विकासका न्यूनतम पूर्वाधारको समेत अभाव छ। खेती किसानी यहाँको मुख्य पेसा हो तर खेतीका लागि आकासे पानीको भर पुँनुपछि। अन्नपात गर्न सक्ने अलिकति खर्च जुटान सक्ने केही युवा बेरोजगार छन्। अन्नपात गर्न सक्ने अलिकति खर्च जुटान सक्ने केही युवा भरतसिको र खाडी पुगेका छन्। नसकनेहरु भारतको मन्थई जाछन्।

चरम गरिबी भए पनि गाउँमा रहेकाहरूको मुहामा परदेशीएका आफन्तसँग फौनमा हुने कुराकानीले बेलाबखत मुस्कान ल्याउँथ्यो। परदेशबाट आफन्त ढिलोचौँडो खुसी बोकेर घर फर्किन्छन् भन्ने आसमा बाँचेको थियो सिंगो सत्भरा गाउँ।

२०७२ पुस १३ गते सबैरे मुम्बईबाट आएको फोनले भने यथाअघि जस्तो सुखद सन्देश ल्याएन। पुसको छिहिरैलाई छेडेर आएको थियो सन्देशमा अकल्पनीय दुःख मिल्नेको थियो। त्यसको सार थियो- मुम्बईको भिबन्डीस्थित एउटा कवाडी काठ गोदाममा राति २ बजेरत एकएक आगो सल्कियो। त्यतिबेला गोदाममा काठका मुढा ओसारने ११ जना मजदुर मस्त निद्रामा थिए। तीमध्ये सात जना नेपाली र एक भारतीय ठाउँको ठाउँ विते। उनीहरूको शव चिनिदिनथ्यो। उनीहरूमध्ये सभ्रकारा लौट मोरान (३० वर्ष),

राजु र गौरी चौहानका बुबा परसरी र आमा उत्तम । बीचमा राजुका श्रीमती विद्या र छोरा ।

भुइँधर यादव (२७ वर्ष), गौरी चौहान (२७ वर्ष)
र राजु चौहान (२५ वर्ष), विक्रम रइदास (१८
वर्ष) तथा कपिलवस्तुके बराइपुर गाउँका
रामदयाल भर (३८) र निरज चौधरी (२१) थिए ।

यही गाउँका विनोद यादव, धिरु लोनिया र बुधे लोनियाले हाम फालेर ज्यान जोगाए । विनोदको शरीरको आधा भाग जलेको थियो ।
मुम्बईको त्यस आगलागीको 'लप्का' केही

घण्टामै सयौं किलोमिटर परको सतभरा र
बराइपुर गाउँ पुग्यो । खबर पुग्नासाथ गाउँमा
कोलाहल मच्चियो । आफन्त गुमाएकाहरू छुँदा
हालेर रुन थाले । कर्मास्थित जनता माविका

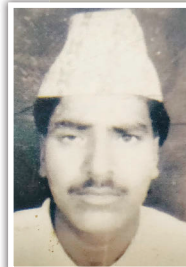
जसले मुम्बई
आगलागीमा ज्यान गमाए

भड्डंधर अहिर यादव

लौटू मोराइन

गौरी चौहान

राज चौहान

शोकको रङ उडिसकेको थिएन ।

शान्ति मोराइनका श्रीमान् लौटु मुम्बई गएको १५ दिन मात्र भएको थियो । उनी धेरैथोरै कमाइ गरे परिवार सजिलैसँग पाल्न सकिएला भनेर मजदुरी गर्न परदेश हिँडेका साथीभाइको पछि लागेका थिए । अभावमा हुर्किरहेका ससाना छोराछोरीको अनुहार हेरेर शान्तिले श्रीमान्लाई रोक्न सकिनन् ।

घटनाको अधिल्लो दिन राति सुत्ने बेला पनि शान्तिले लौटुसंग खेखबर सोधेकी थिइन् । त्यस दिनको कुरा उनले सुनाइन्, 'हालखबर राम्रो छ भन्नुभएको थियो, छोरछोरीवारो सोध्नुभएको थियो।' अहिले पनि उनलाई घटना सम्झँदा कहाली लाग्छ, पहाडै खसेजस्तो हुन्छ । 'त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाना पाएको भए किन पठाउँथे होला र ?' शान्तिले भनिन् ।

शान्ति मृत श्रीमान्को अनुहार हेर्न जान
सकिनन् पैसा नभएकाले । मुम्बई गएका
छिमेकीले उनका श्रीमान्को दाहसंस्कार उतै
गरिदिए । यतिबेला शान्तिलाई साना दुई छोरी
कसरी हर्केलान भन्ने पिरलोले छोपेको छ ।

श्यामदेव अहिर (यादव) का दुई छोरा भुईंहर
र विनोद मुम्बई गएको १० महिनाजति भएको
थियो । उनीहरू वेलाबखत घरखर्च पठाउँछे ।
आगलाली हुनुभन्दा दुई सताअधि मात्र
श्यामदेवले छोराहरूसँग फोनमा बात मारेका
थिए । उनलाई के थाहा, जेठा छोरासंगको त्यो
कुराकानी अन्तिम होला भनेर । भुईंहरले
तिवेलैफोन भन्नेका भन्नेका थिए, 'अब केही दुख
नगर्न, हामी गछौं ।' बाँकी पृष्ठ १४

एमसीसीमा नेपालको १३ अर्ब किन ?

कृष्णागोपाल श्रेष्ठ

श्रीलंका
पछि हट्यो

प्रस्तावित सम्झौतामा
हस्ताक्षर नगर्ने

कोलम्बो (एजेन्सी)- श्रीलंकाले मुलुकक सन्धिधान र राष्ट्रिय सुरक्षामा खलल पुऱ्याउने खालका प्रावधान रहेको भन्दै प्रस्तावित एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने भएको छ। श्रीलंकाका मन्त्रिपरिषद्ले एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने तर सम्झौताको संशोधनमा छुट्टाफल गर्न सकिने निर्णय गरेको सरकारका प्रवक्ता वज्जुबाल गुणवन्देनेले जानकारी दिएका छन्। 'अमेरिकाले सम्झौताको नयाँ मस्यौदा बनाए श्रीलंकाका सरकारले पुनरावलोकन गर्ने सक्छ,' उनले भनेका छन्।

प्रस्तावित एमसीसी सम्झौता अध्ययनका लागि बनाइएको चार सदस्यीय समितिले तयार पारेको राजीव गान्धी प्रधानमन्त्री महिन्दा प्रतापशाले मन्त्रिपरिषद् बैठकमा पेस गरेका थिए । अमेरिकी सहयोग परियोजनाका रूपमा अगाडि बढाइएको एमसीसीमा श्रीलंकालाई समेट्ने निर्णय सन् २०१६ मा भएको थियो । एमसीसी बोर्डले सन् २०१९ अप्रिलमा श्रीलंकासँग ४ वर्षे सम्झौता गर्न स्वीकृत दिएको थियो ।

प्रस्तावित सम्झौतामा
श्रीलंकाको यातायात र भूमि
व्यवस्थापनका लागि ४८०
मिलियन अमेरिकी डलर सहयोग
दिने भनिएको थियो।
सम्झौतामार्फत दिइने रकमले
श्रीलंकाको भूमि नीतिलाई नै
परिवर्तन गर्ने भन्दै व्यापक
विरोध भइरहेको थियो।
एमसीसीको अनुदान स्विकारे
भूमिको निजीकरण हुने र विदेशी
कंपाईट हाउसहरूलाई लगानीका
गति सहज वातावरण बन्न सक्ने
बुझाई सर्वसाधारण थियो।

सञ्चालनको २० औँ
कर्जा । आफ्नो घर
घरायसी सामान

कुमार

KUMAR

सर्किस्

 (नेपाल राष्ट्र)

कुमारी शुभ लाभ कर्जा लिँदा लाभै-लाभ

सञ्चालनको २० औं वर्षको अवसरमा कुमारी बैंक प्रस्तुत गर्दछ - कुमारी शुभ लाभ सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा । आफ्नो घरका लागि अब तपाईंले घर कर्जासँग-सँगै घरभित्रको सजावट (Furnishing) का साथै घरायसी सामानहरु तथा विशेष सवारी-साधन खरिदका लागि पनि कर्जा प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

विशेषताहरू -

- सुलभ ब्याजदर-बेस रेट + ०.३५% (वार्षिक ब्याजदर)
- भुक्तानी अवधि ३० वर्ष
- भुक्तानी रकम बराबरको पुनर्कर्जा सुविधा
- १६ लाख सम्मको परिवार बीमा
- घर निर्माणका साथै सम्पूर्ण घर घरायसी सामान कर्जा
- ७०% सम्म घर कर्जा उपलब्ध
- १००% सम्म घरायसी कर्जा उपलब्ध (एकै दिनमा कर्जा प्रवाह)
- निःशुल्क क्रेडिट कार्ड
- निःशुल्क UNO कार्ड

घिटो गर्नुहोस्...
यो योजना
सीमित अवधिका लागि मात्र
**आजै नजिकैको शाखा
कार्यालयमा सम्पर्क
गर्नुहोस्**

कुमारी बैंक लिमिटेड
KUMARI BANK LIMITED
सबैका लागि, सधैंका लागि
 (नेपाल राष्ट्र बैंकबाट "क" वर्गको ईजाजत पत्र प्राप्त संस्था)

Retail Credit Department:
Putalisadak, Kathmandu
Phone: 01-4232112/113
Email: retail@kumaribank.com
Website: www.kumaribank.com
Contact any branches of the Bank

। अथवा अथवा

बूढीगण्डकी दोहनमा रोक

किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको भन्दै स्थानीय प्रशासनले निगरानी बढाउन प्रहरीलाई पत्राचार

हरिराम उप्रेती (गोरखा)

मुआब्जा वितरण भएको बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखातर्फ अवैध बालुवा खानी सञ्चालन गर्न स्थानीय प्रशासनले रोक लगाएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालयले विहीवार प्रहरीलाई पत्र लेखेर बूढीगण्डकी किनार क्षेत्रमा निगरानी बढाउन भनेको हो । 'बालुवाको दोहन र चोरी निकासी भएको भेटिए कारवाही गरी जानकारी गराउन भनेका छौं,' प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेन्द्र पौडेलले भने ।

दोहन रोकन सहयोग र समन्वय गरिदिन सम्बन्धित स्थानीय तह र बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइलाई पनि पत्राचार गरिएको छ । सरकारी स्वामित्वमा आइसकेको जग्गामा दोहन भएको भेटिए संलग्नलाई कानुनी दायरामा ल्याउन प्रहरीलाई भनिएको छ । यसअघि दोहनमा संलग्नका विषयमा उजुरी परे कारवाही गर्ने प्रशासनले चेतावनी दिएको थियो ।

गएको शनिवार प्रशासन कार्यालयका खरिदार रविबाल सुवेदी नेतृत्वको टोलीले डुवान क्षेत्रको स्थलगत अध्ययन गरेको थियो । बूढीगण्डकी आयोजना र टोलीको छुट्टाछुट्टै प्रतिवेदन अध्ययनपछि पछिल्लो समय नदीको किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको प्रशासनको ठहर छ । दुवै प्रतिवेदनमा किनारी क्षेत्रको दोहनले आयोजनालाई नै दीर्घकालीन असर पार्ने निष्कर्ष निकालिएको थियो । सोही प्रतिवेदनलाई आधार बनाएर प्रशासनले दोहनमा निगरानी

बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखाको बुकोटघाटमा बालुवा भिक्रेपछि बनेको खाल्डो ।

फाइल तस्विर : कान्तिपुर

बढाउन पत्राचार गरेका हुन् । अनुगमन क्रममा गोरखातर्फ ८ ठाउँमा बालुवा खानी सञ्चालन भएको पाइएको थियो । दिनमा भन्दा रातमा बालुवा र नदीजस्तै सामग्री ओसारपसार भएको अनुगमन टोलीको प्रतिवेदनमा छ । गण्डकी गाउँपालिकाअन्तर्गत रवुङ फाँट, फुजलेको ढावेमा रातको समयमा बालुवा चोरीनिकासी हुँदै आएको पाइएको थियो । भीमसेन थापा गाउँपालिकाअन्तर्गत बोर्लाङको ज्यादुलखोला र घाटवेसी, धावाको

बालुवाटार र तान्द्राङको सिसौघारीमा बालुवा निकालिएपछि ठूला-ठूला खाल्डा बनेका छन् । यसले नदी किनार क्षेत्र तथा आयोजना निर्माणमा समेत जोखिम बढेको छ ।

अनियन्त्रित तवरले बालुवा खानी सञ्चालन गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल असर परेको र भूक्षयको खतरा बढेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । 'व्यापक मात्रामा बालुवा उत्खनन भएको प्रतिवेदनमा समेटिएको छ,' जिल्ला प्रशासनका अधिकृत हर्क रोкаले भने,

'यसलाई नरोके बूढीगण्डकी आयोजना निर्माण क्रममा चुनौती देखिने भयो ।' आयोजनाले विस्तृत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरिसकेको अवस्थामा दोहन बढेपछि निर्माणका लागि चुनौती थपिएको प्राविधिकले बताउँदै आएका छन् ।

जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तह, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय तथा बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाले अवैध उत्खनन रोकनुपर्ने अनुगमन टोलीले सुझाव दिएको थियो । खानी सञ्चालनका लागि खानी तथा भूगर्भ विभागसँग अनुमति लिनुपर्ने कानुनी प्रावधान भए पनि त्यसो नगरिएको रोकाले बताए । 'कसैको अनुमति र स्वीकृतिबिना खानी सञ्चालनमा रहेको पायो,' उनले भने, 'यो गैरकानुनी कार्य हो ।'

मुआब्जा पाइसकेका जग्गाधनीले बालुवा उत्खनन गर्न ठेकेदारलाई दिने गरेका छन् । मुआब्जा पाइसकेपछि बालुवा बेच्दा दोहोरो फाइदा हुने भएकाले जग्गाधनीले ठेकेदारसँग मिलेमतोमा गरी अवैध कार्य गरेको देखिएको अनुगमन टोलीले बताएको छ । डुवान क्षेत्रअन्तर्गत धादिङतर्फ पनि ६ ठाउँमा दोहन भएको बूढीगण्डकी आयोजनाको कार्यालयले जनाएको छ । ती क्षेत्रमा उत्खनन भएको बालुवा गोर्खाको बाटो हुँदै निकासी भइरहेको छ । अनियन्त्रित दोहनले आयोजना निर्माणमा असर पुग्ने चुनौती थपिए भन्दै बूढीगण्डकी आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा, वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइले गोरखा र धादिङका जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्रै काटेर बालुवा दोहन रोकन आग्रहसमेत गरेको छ ।

जबरजस्ती सडक खन्दा भडप

पर्वत (कास)- वडाध्यक्षको सक्रियतामा जबरजस्ती सडक खन्ने क्रममा भडप हुँदा पर्वतको मोदी गाउँपालिका-३ देउरालीमा ७ जना घाइते भएका छन् । घाइते हुनेमा चोलेनाथ शर्मा, हरिकला सुवेदी, तीर्थराज सुवेदी, सावित्रा सुवेदी, गणेश सुवेदी, विमल शर्मा लगायत छन् । सबै घाइतेको अवस्था सामान्य छ ।

वडाको सिफारिसमा स्थानीय उपभोक्ता समितिले जनकल्याण आधारभूत विद्यालय हुँदै वार्ड्याटारीसम्मको दुई सय मिटर बाटो खन्ने क्रममा स्थानीयमाथि बल प्रयोग भएको हो । सडक खन्ने क्रममा स्थानीयले आफ्नो खेतबारी मासिएको भन्दै विरोध जनाएका थिए । स्थानीयको अवरोधको बेवास्ता गर्दै सोमवार र मंगलवार वडाध्यक्ष

देवेन्द्र क्षत्रीसहितको टोलीले खेतीयोग्य जमिन र अन्य संरचना डोजर लगाएर भत्काउन थालेपछि, भडपको स्थिति बनेको हो ।

'वडाध्यक्ष आफैले बुवा, भाइ र अंकललाई लछारपछार पार्नुभयो,' स्थानीय पार्वती सुवेदीले भनिन्, 'हामीले सहमतिमा जाऊँ भन्दा उहाँले पारिवारिक र ठुल्ला सरकारी मान्छेको धाक लगाउनुभयो ।' वडाध्यक्ष क्षत्रीले आफ्नो सबै जग्गाजमिन मासेर सडक खन्ने चेतावनी दिएको उनले बताइन् । घाइते भएका चोलेनाथ शर्मांले डोजर रोकेर आफ्नो बारीमै सुतेपछि वडाध्यक्षको उक्साहटमा आएको समूहले लछारपछार पारेको स्थानीय सन्तोस सुवेदीले बताए । आफ्नो जग्गा जोगाउन खोज्दा

कूटपिट भएको भन्दै न्यायको खोजी गरेको पीडितले बताएका छन् । उनीहरूले पर्वत प्रशासन र उच्च अदालत बागलुङमा जीउधनको सुरक्षा र न्याय माग्दै उजुरी दिएका छन् । उजुरीपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी कल्पना धामिरे नेपाल र डीएसपी श्यामु अर्यालसहितको टोलीले वृधवार घटनास्थलको स्थलगत निरीक्षण गरेको छ । दुवै पक्षलाई प्रशासनमै बोलाएर छलफल गर्ने तयारी गरिएको अर्यालले बताए । 'हामीले त्यहाँको वास्तविकता बुझेर फर्किएका छौं,' उनले भने ।

प्रजिअ नेपालले स्थानीय तहको विकासका सवालमा प्रशासनले हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने भए पनि सहमतिमा अघि बढ्न आग्रह गरिएको बताइन् । विवाद मिलाउन प्रशासनले

डिमुवा प्रहरी चौकीबाट तीन पटकसम्म प्रहरी पठाएको उनले बताइन् । 'प्रहरी त्यहाँ पुग्दा काम रोक्नुहुँदो रहेछ । फर्केपछि फेरि काम सुरु गरिएछ,' उनले भनिन् ।

वडाध्यक्ष क्षत्रीले भने समझदारी गरेरै काम अगाडि बढाइएको दावी गरे । पहिले स्थानीयले नै सडक खन्न सहमति दिएको र अहिले विनाकारण निरीधमा उत्रिएको उनको भनाइ छ । 'पहिला दुई मिटर खन्ने भनेर उहाँहरूले नै सहमति गर्नुभएको हो,' क्षत्रीले भने, 'अहिले विरोध गर्नुभएको छ । हामीले लछारपछार पारेको होइन । उहाँहरू बाटोमा सुलु खोजेपछि हटाएको मात्रै हो ।' एक थरीले सडक माग गर्ने र अर्को थरीले चाहिँदैन भनेर विवाद गर्दा बडाले समस्या फेल्नुपरेको उनले बताए ।

४ वर्षमा पदाधिकारी न विभाग

प्रकाश बराल (बागलुङ)

कांग्रेस जिल्ला सभापति दीपेन्द्रबहादुर थापाले निर्वाचित भएको चार वर्षसम्म पदाधिकारी नियुक्त गर्न सकेका छैनन् । सभापतिले निर्वाचित सदस्यबाट उपसभापति, सचिव र सहसचिव सिफारिस गर्ने र जिल्ला कर्मचारीसमितिले निर्णय गर्ने प्रवधान छ । कांग्रेसको विधानअनुसार जिल्ला सभापतिले नौजना जिल्ला सदस्य मनोनित गर्न पाउँछन् ।

पदाधिकारी नियुक्त नगरिकनै उनको कार्यकाल सकिन लागेको हो । पदाधिकारी नियुक्त नभएपछि जिल्लाका हरेक सञ्चमा कांग्रेसको उपस्थिति कमजोर बनेको र पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप उनले खेप्दै आएका छन् । जिल्ला अधिवेशनअन्तर्गत पहिलो चरणको निर्वाचनमा थापा दोस्रो भएका थिए । ५१ प्रतिशत मत ल्याएमात्र सभापति चुनिने विधानका कारण धेरै मत पाए पनि जगादिशचन्द्र उपाध्याय सभापति बन्न सकेनन् । तेस्रो स्थान पाएका र्माणभद्र शर्मांले समर्थन गरेपछि दोस्रो चरणको निर्वाचनबाट थापा सभापति चुनिएका थिए । थापाको कार्यकालमा जिल्ला कार्यसमितिको व्यानरमा कुनै पनि कार्यक्रम नभएको उपाध्यायले दावी गरे ।

थापाले पदाधिकारीमात्र नभई संगठन, अनुशासन, प्रचारप्रसार सहितका एक दर्जन विभाग गठन गर्न सकेका छैनन् । विभाग गठन नभएको तथा कार्यकर्ता र नेताबीच समन्वयसमेत गर्न नसक्दा पार्टी कमजोर भएको कांग्रेसभित्रै टिप्पणी हुन थालेको छ । 'सभापतिजीले आफ्नै अधिकार पनि नबुझेजस्तो छ, सल्लाह पनि माग्नु भएको छैन,' निवर्तमान सभापति प्रकाश शर्मा पौडेलले भने, 'मेरो पालामा ६ महिनाभित्रै पदाधिकारी, सदस्य, विभाग र इलाकास्तरीय समितिमेत गठन भएका थिए ।' लिन नसकेको उनले टिप्पणी गरे ।

'सबै विभाग बनाएर प्रचारमा जान सकेको भए तीनै तहको निर्वाचन परिणाममा समेत सुधार आउनसक्ने थियो,' पौडेलले भने । थापाको पालामा तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भएकोमा कांग्रेसले हार व्यहोरेको थियो । संविधानसभा निर्वाचन २०७० मा तीनवटै स्थान जितेको कांग्रेसले संसदीय निर्वाचन २०७४ मा भने सबै गुमायो । थापाले भने सबै दल मिलेर कांग्रेसविरुद्ध लडेकोले हार भएको बताउँदै आएका छन् ।

कांग्रेसले जिल्लाका १० वटा स्थानीय तहमा चार वटामा मात्र प्रमुख पद जितेको छ । अन्यमा नगन्त्य उपस्थिति छ । जिल्ला समन्वय समितिको निर्वाचनमा पनि समन्वय गर्न नसक्दा जित्न सक्ने पद पनि गुमाएको पार्टीकै कार्यकर्ता बताउँछन् ।

थापा केन्द्रीय सभापति शेरबहादुर देउवा निकट मानिन्छन् भने उपाध्याय रामचन्द्र पौडेल निकट । उपाध्याय समूहलाई बेवास्त गरेर अगाडि बढेको भन्दै थापाको आलोचना हुने गरेको छ । थापा भने उपाध्याय समूहले सहयोग नगरेको आरोप लगाउँछन् । 'पदाधिकारी नियुक्त गर्न नसकेकै हो, तर उहाँहरूबाट पनि बैठक र कार्यक्रममा सहयोग पाएको छैन,' थापाले भने, 'संगठन पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप उनले खेप्दै आएका छन् ।' उपाध्यायसहित उक्त समूहका अगुवा नेतालाई समेत जिम्मेवारी दिएर संगठनका कार्यक्रममा पठाएको उनले दावी गरे ।

उनीमाथि सामाजिक संघसंस्थाका चुनावमा पनि समन्वय गर्न, श्रात्संगठनलाई

पदाधिकारी तथा संगठन, अनुशासनलगायत एक दर्जन विभाग गठन भएका छैनन्

पूर्णता दिन र प्राज्ञिक क्षेत्रमा बहस, पैरवी गर्न नसकेको आरोप लाददै आएको छ । थापानिकट महासमिति सदस्य अमरबहादुर कार्कीले भने उपाध्याय पक्षबाट सभापति थापालाई हेरक स्थानमा असहयोग भएको टिप्पणी गरे । 'सभापतिलाई अरुले साथ दिन खोज्नुहुन्न,' कार्कीले भने, 'चुनाव एउटा घटना मात्र हो, पार्टी बनाउन मिलेरै जानुपर्ने हो ।' स्वयं थापाले नै पदाधिकारी मनोनित गर्दा थप किचलो हुने डरले नगरेको बताए । चुनावी वर्ष सुरु भइसकेकोले अब भने उनले पदाधिकारी नियुक्त गर्नसक्ने उपाध्याय निकटका एक नेताले आकलन गरे ।

कृष्णप्रसाद सिटौलानिकट मानिने सचिव नवराज पौडेलले दुवै समूहलाई मिलाएर अगाडि बढ्ने काम चुनौतीपूर्ण भएको बताए । 'निर्वाचनको रणनीति बनाउने र संगठन विस्तारका काममा विपक्षी जस्तो व्यवहार भयो भने पार्टी संगठन कमजोर हुन्छ,' पौडेलले भने, 'दुवै पक्षलाई पार्टी हितमा काम गर्न समन्वयको भूमिकामा छु ।'

नेपाल म्यागजिन 'अब नयाँ वेबसाइट र एपमा पनि

बढलिँदो नेपालको अन्तर्कथा

nepalmag.com.np

Facebook Twitter Instagram @NepalMagazine

GET IT ON Google Play

ने

Download on the App Store

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २८ अंक ११ पोखरा १७ फागुन २०७६ शनिबार फाल्गुण शुक्लपक्ष षष्ठी नेपाल संवत् १९४० गण्डकी प्रदेश संस्करण KANTIPUR, Nepali National Daily, Saturday, February 29, 2020 पृष्ठ १२+४+८ १० रूपैयाँ

‘भगवान्‌ले त हेरेनन्‌, सरकारबाट के आस !’

मुम्बईमा चार वर्षअघि भएको गोदाम आगलागीमा कपिलवस्तुका ७ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । उनीहरूका परिवारले नेपाल र भारत दुवैतिरका सरकारबाट राहत त पाउन सकेनन्‌ नै, मुद्दालाई बलियो बनाउन कतैबाट सहयोग नमिल्दा आरोपितले कारबाहीबाट उन्मुक्तिसमेत पाए ।

■ सुरेशराज ब्यापाने (कपिलवस्तु/नयाँदिल्ली)

कपिलवस्तुको महाराजगन्ज नगरपालिकाको सत्भरा गाउँ । गाउँका करिब दुई सय घरमध्ये आधाअधि कच्ची छन्‌ । विकासका न्यूनतम पूर्वाधारको समेत अभाव छ । खेती किसानी यहाँको मुख्य पेसा हो तर खेतीका लागि आकासे पानीको भर पर्नुपर्छ । अधिकांश युवा बेरोजगार छन्‌ । ऋणपान गर्न सक्ने र अलिकति खर्च जुटाउन सक्ने केही युवा मलेसिया र खाडी पुगेका छन्‌ । नसक्नेहरू भारतको मुम्बई जान्छन्‌ ।

चरम गरिबी भए पनि गाउँमा रहेकाहरूको मुहारमा परदेसिएका आफन्तसँग फोनमा हुने कुराकानीले बेलाबखत मुस्कान ल्याउँथ्यो । परदेशबाट आफन्त हिलोचाँडो खुसी बोकेर घर फर्किन्छन्‌ भन्ने आसमा बाँचेको थियो सिंगो सत्भरा गाउँ ।

२०७२ पुस १३ गते सबैरे मुम्बईबाट आएको फोनले भने यसअघि जस्तो सुखद सन्देश ल्याएन । पुसको ठिहरोलाई छेँदै आएको त्यो सन्देशमा अकल्मनीय दुःख मिसिएको थियो । त्यसको सार थियो- मुम्बईको भिबन्डीस्थित एउटा कवाडी काठ गोदाममा राति २ बजेतिर एकाएक आगो सल्कियो । त्यतिवेला गोदाममा काठका मुढा ओसारै ११ जना मजदुर मस्त निद्रामा थिए । तीमध्ये सात जना नेपाली र एक भारतीय ठाउँको ठाउँ विर्ते । उनीहरूको शव चिनिँदैनथ्यो । उनीहरूमध्ये सत्भराका लौटु मोराइन (३० वर्ष),

राजु र गौरी चौहानका बुबा परसरी र आमा उत्तम । बीचमा राजुका श्रीमती विद्या र छोरा ।

तस्विर : सुरेशराज/कान्तिपुर

भुईँधर यादव (२७ वर्ष), गौरी चौहान (२७ वर्ष) र राजु चौहान (२५ वर्ष), विक्रम रङ्गदास (१८ वर्ष) तथा कपिलवस्तुकै बराङ्गपुर गाउँका रामदयाल भर (३८) र निरज चौधरी (२९) थिए ।

यही गाउँका विनोद यादव, धिरु लोनिया र बुधे लोनियाले हाम फालेर ज्यान जोगाए । विनोदको शरीरको आधा भाग जलेको थियो । मुम्बईको त्यस आगलागीको ‘लफ्फा’ केही

घण्टामै सयौं किलोमिटर परको सत्भरा र बराङ्गपुर गाउँ पुग्यो । खबर पुग्नासाथ गाउँमा कोलाहल मच्चियो । आफन्त गुमाएकाहरू छुट्टै हालेर रुन थाले । कर्मास्थित जनता माविका

जसले मुम्बई आगलागीमा ज्यान गुमाए

भुईँधर अहिर यादव

लौटु मोराहन

गौरी चौहान

राजु चौहान

शोकको रङ उडिसकेको थिएन ।

शान्ति मोराइनका श्रीमान् लौटु मुम्बई गएको १५ दिन मात्र भएको थियो । उनी धेरथोर कमाइ गरे परिवार सजिलैसँग पाल्न सकिएला भनेर मजदुरी गर्न परदेश हिँडेका साथीभाइको पछि लागेका थिए । अभावमा हुर्किरहेका ससाना छोराछोरीको अनुहार हेरेर शान्तिले श्रीमानलाई रोक्न सकिनन् ।

घटनाको अधिल्लो दिन राति सुत्ने बेला पनि शान्तिले लौटुसँग खेबबर सोधेकी थिइन् । त्यस दिनको कुरा उनले सुनाइन्, ‘हालखबर राम्रो छ भन्नुभएको थियो, छोराछोरीबारे सोच्नुभएको थियो ।’ अहिले पनि उनलाई घटना सम्झँदा कहाली लाग्छ, पहाडै खसैजस्तो हुन्छ । ‘त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाहा पाएको भए किन पठाउँथे होला र ?’ शान्तिले भनिन् ।

शान्ति मृत श्रीमान्को अनुहार हेर्न जान सकिनन् पैसा नभएकाले । मुम्बई गएका छिमेकीले उनका श्रीमान्को दाहसंस्कार उतै गरिदिए । यतिवेला शान्तिलाई साना दुई छोरी कसरी हुर्कलान् भन्ने पिरलोले छोपेको छ ।

श्यामदेव अहिर (यादव) का दुई छोरा भुईँधर र विनोद मुम्बई गएको १० महिनाजति भएको थियो । उनीहरू बेलाबखत घरखर्च पठाउँथे । आगलागी हुनुभन्दा दुई साताअघि मात्र श्यामदेवले छोराहरूसँग फोनमा बात मारेका थिए । उनलाई के थाहा, जेठा छोरासँगको त्यो कुराकानी अन्तिम होला भनेर । भुईँधरले त्यतिवेला फोनमा भनेका थिए, ‘अब केही दुःख नगर्नु, हामी गछौं ।’ बाँकी पृष्ठ १४ ►

एमसीसीमा नेपालको १३ अर्ब किन ?

कृपाशर्मा श्रेष्ठ

श्रीलंका पछि हट्यो

प्रस्तावित सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने

कोलम्बो (एजेन्सी)- श्रीलंकाले मुलुकको संविधान र राष्ट्रिय सुरक्षामा खलल पुऱ्याउने खालका प्रावधान रहेको भन्दै प्रस्तावित एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने भएको छ । श्रीलंकाली मान्त्रिपरिषदले एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने तर सम्झौताको संशोधनमा छलफल गर्न सकिने निर्णय गरेको सरकारका प्रवक्ता बन्डुवाल गुणवर्द्धनेले जानकारी दिएका छन् । ‘अमेरिकाले एमसीसी सम्झौताको नयाँ मस्यौदा बनाए श्रीलंकाली सरकारले पुनरावलोकन गर्न सक्छ,’ उनले भनेका छन् ।

प्रस्तावित एमसीसी सम्झौता अध्ययनका लागि बनाइएको चार सदस्यीय समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री महिन्दा राजापाक्षले मन्त्रिपरिषद बैठकमा पेश गरेका थिए । अमेरिकी सहयोग परियोजनाका रूपमा अगाडि बढाइएको एमसीसीमा श्रीलंकालाई समेट्ने निर्णय सन् २०१६ मा भएको थियो । एमसीसी बोर्डले सन् २०१९ अप्रिलमा श्रीलंकासँग ५ वर्षे सम्झौता गर्न स्वीकृत दिएको थियो ।

प्रस्तावित सम्झौतामा श्रीलंकाको यातायात र भूमि व्यवस्थापनका लागि ४८० मिलियन अमेरिकी डलर सहयोग दिने भनिएको थियो । सम्झौतामाफत दिइने रकमले श्रीलंकाको भूमि नीतिलाई नै परिवर्तन गर्ने भन्दै व्यापक विरोध भइरहेको थियो । एमसीसीको अनुदान स्विकारे भूमिको निजीकरण हुने र विदेशी कपरेट हाउसहरूलाई लगानीका लागि सहज वातावरण बन्न सक्ने बुझाइ सर्वसाधारण थियो ।

कार्यदलका मुख्य निष्कर्ष

- एमसीसी आईपीएसको अंग होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमा भन्नुपर्ने
- नेपालतर्फका करिब १३ अर्ब जोड्ने मोडालिटी बेटिक
- बौद्धिक सम्पत्तिमा नेपालको अधिकार हुनुपर्ने
- लेखापरीक्षण नेपालकै महालेखापरीक्षकबाट गराउनुपर्ने
- नितान्त दुईपक्षीय सम्झौता हो भन्ने स्पष्ट भाषा राख्नुपर्ने
- हुबहु अनुमोदन भए नयाँ नजिर बस्ने र अन्य मुलुकहरूको सहमति सम्झौताका लागि नकारात्मक आधार तयार पार्ने, त्यसैले संशोधन हुनेपर्ने
- नेपालको संविधान र कानुन माथि हुने गरी सम्झौता सच्याउनुपर्ने
- सम्झौता संशोधन नभए जतिसुकै ठूलो सहयोग पनि स्विकार्न नहुने

नेपाललाई ‘दिनुपर्छ,’ कार्यदलको निष्कर्ष छ । आईपीएसअन्तर्गत भएजति नै ठूलो रकम पनि लिन नहुने भनिएको छ । एमसीसी सम्झौताको बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी प्रावधानमा पनि नेकपा कार्यदलले विशेष आपत्ति जनाउँदै संशोधन गर्नुपर्ने सूचीमा राखेको छ । बाँकी पृष्ठ १३ ►

कुमारी शुभ लाभ

सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा

कुमारी शुभ लाभ कर्जा लिँदा लाभ-लाभ

सञ्चालनको २० औं वर्षको अवसरमा कुमारी बैंक प्रस्तुत गर्दछ - कुमारी शुभ लाभ सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा । आफ्नो घरका लागि अब तपाईंले घर कर्जासँग-सँगै घरभित्रको सजावट (Furnishing) का साथै घरायसी सामानहरू तथा विशेष सवारी-साधन खरिदका लागि पनि कर्जा प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

विशेषताहरू -

- सुलभ ब्याजदर- बेस रेट + ०.३५% (वार्षिक ब्याजदर)
- भुक्तानी अवधि ३० वर्ष
- भुक्तानी रकम बराबरको पुनर्कर्जा सुविधा
- ३६ लाख सम्मको परिवार बीमा
- घर निर्माणका साथै सम्पूर्ण घर घरायसी सामान कर्जा
- ७०% सम्म घर कर्जा उपलब्ध
- १००% सम्म घरायसी कर्जा उपलब्ध (एकै दिनमा कर्जा प्रवाह)
- निःशुल्क क्रेडिट कार्ड
- निःशुल्क UNO कार्ड

छिटो गर्नुहोस्...
यो योजना सीमित अवधिका लागि मात्र

आजै नजिकैको शाखा कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्

कुमारी बैंक लिमिटेड
KUMARI BANK LIMITED
सबैका लागि, सबैका लागि
(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क” वर्गको ईजाजत प्राप्त प्राप्त संस्था)

Retail Credit Department:
Putalisadak, Kathmandu
Phone: ०१-४२३२११२/११३
Email: retail@kumaribank.com
Website: www.kumaribank.com
Contact any branches of the Bank

। खोटकरी

प्रदेशको सुरक्षा बैठक पोखरामा

गण्डकी (कास)- प्रदेशस्तरीय सुरक्षा बैठक शुक्रवार पोखरामा सुरु भएको छ । गोष्ठीमा प्रदेश अन्तर्गतका ११ जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी र राष्ट्रिय अनुसन्धान विभागका जिल्ला प्रमुख सहभागी छन् । बैठकले प्रदेशको सुरक्षा अवस्थाको विश्लेषण गर्दै आगामी योजना तयार पारेछ । शनिवारसम्म चल्ने बैठकमा पहिलो दिन चारवटै सुरक्षा निकाय र गृह मन्त्रालयको महाशाखा प्रमुखहरूले सुरक्षाको वर्तमान अवस्था र चालिएका कदमबारे प्रतिवेदन पेश गरे ।

मौलाकालिकामा केबलकार सञ्चालन अनुमति

नवलपरासी (कास)- पूर्वी नवलपरासीको गैडाकोटमा रहेको मौलाकालिका मन्दिरमा केबलकार सञ्चालन हुने भएको छ । आइएमई समूहकी लगानीमा केबलकार सञ्चालन गर्न सरकारले अनुमति दिएको हो । गैडाकोट नगरप्रमुख छत्र पौडेलका अनुसार गतसाता मन्त्रिपरिषद्ले निर्णय गरेर केबलकारको टावर बनाउन आवश्यक पर्ने मौलाकालिका धार्मिक वन क्षेत्र समेतको २.८ हेक्टर दिएको छ । डिभिजन वन कार्यालयले वातावरणीय असर पर्ने भन्दै वन क्षेत्र दिन नमिल्ने राय मन्त्रालयमा पठाएको थियो । वन कार्यालयको रायविपरीत मन्त्रिपरिषद्ले केबलकार सञ्चालनका लागि जग्गा दिने निर्णय गरेको हो । आइएमई समूहले मौलाकालिकामा केबलकार बनाउने गरी डीपीआर तयार गरेर पर्यटन मन्त्रालयमा प्रस्ताव पेश गरेको थियो ।

प्यारालाइडिड दुर्घटनामा एक फ्रान्सेली घाइते

स्याङ्जा (कास)- स्याङ्जाको भीरकोट नगरपालिका-५ स्वरके मैदानबाट आफै प्यारालाइडिड उडाएका फ्रान्सेली नागरिक सामसन हेन्नी बोर्गेली विहीबार घाइते भएका छन् । वालिड-११ डौबाफांटमा ल्यान्ड गर्ने क्रममा दुर्घटना हुँदा उनी घाइते भएको प्रहरीले जनाएको छ । घाइतेलाई उद्धार गरी हेलिकप्टरमार्फत उपचारको लागि काठमाडौँ पठाइएको छ ।

स्याउ जोनलाई एउटा मात्रै टेन्डर

गण्डकी (कास)- प्रदेश सरकारको स्याउ जोन बनाउने लक्ष्यअनुसार हिमाली क्षेत्रमा स्याउ विशेष कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको छ । स्याउ जोन विस्तारका लागि मन्त्रालयले दोस्रो आहवानमा मनाइबाटमात्र एउटा बोलपत्र परेको भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयले जनाएको छ । मन्त्रालयका योजना महाशाखा प्रमुख रिप्पन न्यौपानेले मनाइ एग्रेसंग मात्र सम्झौता गर्ने बताए । तीनवटै जिल्लाबाट स्याउको बिरुवाको माग भने बढ्दो छ । १ लाख २१ हजार ९ सय बिरुवाको माग भएको तर ४९ हजार ८१० बिरुवा मात्र उत्पादन भएको न्यौपानेको भनाइ छ । यस वर्ष सरकारले ५० हजार उन्नत जातको बिरुवा बाँड्ने घोषणा गरेको थियो । मनाइ र मुस्ताड जिल्लामा व्यवसायिक रुपमा नै स्याउ खेती गरिन्छ । दुवै जिल्लामा स्याउ जोनसमेत छन् । गोरखाको चुमन्त्री गाउँपालिकामा गत वर्ष फाइफ्टु स्याउको खेती गरिए पनि व्यावसायिक भने छैन । चुमन्त्रीमा सडक सञ्जाल नपुगेकाले पनि स्याउको खेती विस्तार हुन नसकेको मन्त्रालयले बताएको छ । स्याउको उत्पादन राम्रो भने भएपछि सरकारले कार्यविधि तयार पारी काम थालेको भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारीमन्त्री लेखबहादुर थापाले जानकारी दिए । कार्यक्रमका लागि सरकारले साढे ४ करोड रुपैयाँ विनियोजन गरेको छ । प्रदेश सरकारले गोरखाकै धार्चेमा प्रत्येक घरमा २/२ वटा दरले १४ सय बिरुवा वितरण गरेको थियो ।

दुर्घटनामा एक्को मृत्यु

नवलपरासी (कास)- पूर्वी नवलपरासीको दन्दलेमा टुचाक्टरले मोटरसाइकललाई ठक्कर दिँदा १६ नम्बर भन्ने स्थानका दिनेश गुरुङको मृत्यु भएको छ । उनी मोटरसाइकल चालक हुन् । दुर्घटनामा गैडाकोट-१५ का १९ वर्षीय प्रितम गुरुङ गम्भीर घाइते भएका छन् । उनको भरतपुरस्थित पुरानो मेडिकल कलेजमा उपचार भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ । बिहीवार राति ९ बजे लु३प ४८३३ नम्बरको टुचाक्टर र ना५५प ३१६४ नम्बरको मोटरसाइकल जुधेका हुन् । अस्पताल लैजाने क्रममा दिनेशको बाटोमै मृत्यु भएको हो ।

जनता आवास निर्माण सुस्त

प्रदेशको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले बजेट नपठाउँदा २८६ वटा घर समयमै नबन्ने भएको छ

जनता आवास कार्यक्रमअन्तर्गत तनहुँको व्यास नगरपालिका-५ मा बनेका घर ।

तस्विर : सम्पन्ना/कान्तिपुर

। सम्पन्ना रसाइली (तनहुँ)

तनहुँमा बजेट अभावले जनता आवास कार्यक्रम अन्तर्गतका घर निर्माणमा ढिलाइ भएको छ । लाभग्राहीले तेश्रो किस्ता नपाउँदा निर्माणधीन घर समयमै सम्पन्न हुन नसकेको हो ।

सहरी विकास तथा भवन कार्यालय गोरखाले तनहुँका विपन्न परिवारलाई बसोबासको व्यवस्था गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ । कार्यक्रमको तेश्रो किस्ता निकास हुन नसकेको कार्यालयका इन्जिनियर अजय श्रेष्ठले बताए । ‘प्रदेशको भौतिक पूर्वाधार मन्त्रालयबाट समयमै बजेट निकासा नहुँदा काममा ढिलाइ भएको हो’, उनले भने, ‘तनहुँका घरहरू सम्पन्न भइसक्नु पर्नेमा काम रोकेर राख्नुपरेको छ ।’

जिल्लामा बसोबास गर्दै आएका कुमाल, दैरे, वोटे, चेपाङ र दलित परिवारको घर निर्माण रोकिएको हो । चालु आर्थिक वर्ष २ सय ८६ घर निर्माणधीन रहेको श्रेष्ठले बताए । यीमध्ये ८६

घर आव २०७४/७५ का वैकल्पिक र २ सय गत आर्थिक वर्षमा सभै भएका हुन् । नयाँ सभै भएका घरहरूमध्ये व्यास नगरपालिकामा ३८, शुक्लागण्डकीमा ३०, भिमादमा २८, भानुमा २४, म्याग्दे गाउँपालिकामा २२, बन्दीपुर र आँबुखैरेनीमा १३/१३, देवघाटमा १७ र ऋषिङ गाउँपालिकामा १५ घर रहेको कार्यालयका प्राविधिक शंकरराज गैरेले बताए ।

प्रत्येक घरधुरीलाई शौचालयसहित २ कोठा पक्की घर निर्माण गर्न ३ लाख ३२ हजार ५ सय रुपैयाँ चार किस्तामा भुक्तानी दिइन्छ । ‘प्राविधिकको मुल्यांकनका आधारमा रकम निकासो हुन्छ,’ गैरेले भने, ‘जग खनेपछि पहिलो किस्ता ८३ हजार १२५, डीपीसी गरेपछि दोस्रो किस्ताको ९९ हजार ७५०, गारोको काम सकिएपछि तेश्रो किस्ता १ लाख १६ हजार ३७५ र अन्तिम किस्तावापत शौचालय र छानो छाउन ३३ हजार २५० रुपैयाँ दिने प्रावधान छ ।’

तेश्रो किस्ता नपाउँदा घर अझै छाड्नुभन्दा ऋण गरिँदै भए पनि बनाइरहेको व्यास-१ क रेशमबहादुर दमैले बताए । ‘सरकारले घर बनाइदिने भन्दा खुसी लागेको थियो, तर समयमै पैसा नपाउँदा ग्राहो भएको छ,’ उनले भने, ‘१/२ महिनामै घर बनाएर बसौला भनेको सरकारको काम सङ्गै ढिला हुने ।’ पहिलो किस्ता पाउन करिब ६ महिना लागेको र त्यसको १ महिनामै दोस्रो किस्ता पाएता पनि तेश्रो किस्ता भने २ महिना पुग्दासम्म नपाएको उनले गुनासो गरे ।

छानामात्र छाएर तेश्रो किस्ताको पर्वाइमा रहेका छन् व्यास-१४ का विश्वकुमार बुढा । काम गरेर खानुपर्ने व्यक्तिलाई घर निर्माण सम्पन्न भए सजिलो हुने उनले बताए । उनले भने, ‘आफ्नो केही छैन, ऋण गरेर पनि बनाउन सकिन्न । छानो मात्र छाएर राखेको छु ।’ गिद्दी, पालुवा उद्योगो ल्याएको र तेश्रो किस्ता नपाएर पैसा तिर्न नसकेको उनले बताए ।

चालु आर्थिक वर्षमा १ करोड ५० लाख

रुपैयाँ मात्र बजेट आएको इन्जिनियर श्रेष्ठले बताए । उनले भने, ‘काम हेरेर केही संख्यामा पहिलो र अधिकशले दोस्रो किस्ता पाइसकेका छन् । बाँकी किस्ताको रकम मन्त्रालयसंग माग भइरहेको छ ।’ कार्यालयका अनुसार चालु वर्ष २ सय ८६ घर निर्माणका लागि ९ करोड ५४ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरिएको छ । गत वर्ष कार्यालयले २ सय १३ वटा घर निर्माण सम्पन्न गरी हस्तान्तरण गरिसकेको छ ।

प्रदेशको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयका सचिव ईश्वरचन्द्र मरहठुङले जनता आवास केन्द्र सरकारले प्रदेशलाई सशर्त हस्तान्तरण गर्ने कार्यक्रम रहेको बताए । ‘केन्द्रबाट पर्याप्त बजेट नआएकाले अभाव भएको हो,’ उनले भने, ‘केन्द्र सरकारसँग रकम माग गरी पत्र पठाइसकेका छौ ।’ चालु वर्षमा प्रदेशभरि जनता आवास कार्यक्रमका लागि ३० करोड १ लाख रुपैयाँ बजेट आएकोमा १९ करोड रुपैयाँ खर्च भइसकेको उनले बताए ।

जो बेलायत छाडेर गाउँमै रमाइरहेका छन्

। आश गुरुङ (लमजुङ)

चाउरिएका गाला । दारीजुंगा र कपाल सेतै फुलेका, यी हुन् ६९ वर्षीय बेल्बहादुर गुरुङ । उनी भूपू बेलायती सैनिक हुन् । हाकाटोपी र गल्बन्दी लगाउन रुचाउने उनी लौरी टेकेर हिँड्छन् । केही वर्षअघिसम्म गोरु जोतेर हिँड्ने उनलाई बुढीलीले सताएपछि बायाँ खुट्टा भ्रम्रम्कमाउने समस्या आएको छ । कान केही नसुन्ने भए पनि उनी फुर्तिला र हँसिला छन् । जो कसैसँग पनि उनी पल्टन र लडाइँका कुरा गर्न हिँचकाउँदैनन् ।

उनको दिनचर्या अहिले गोरु चराउँदैमा बितेको छ । ४ छोरीको बिहेवारी भइसकेको छ । छोरा छैनन् । पत्नी शान्तकुमारीको ४ वर्षअघि निधन भयो । ‘अहिले एकैले छु । खाना बनाइदिने छोरीहरू पालेपालो आउँछन् । नआए आफै पकाउँछु,’ बेल्बहादुरले भने ।

‘बाछा चराउँथे । अहिले छैनन् । गोरु जोत्थे, अहिले अलि बुढो भएँ । घाँसदाउरा गर्छु । मलाई यहीँ रमाइलो लाग्छ,’ उनले भने । विहान ६ बजेतिर उठ्ने उनी आगो फुक्ने, गोरुका लागि कुँडो पकाउनेलगायत काम गर्छन् । दशकअघि बेलायत सरकारले आवासीय भिसा सुविधासहित सामाजिक सुरक्षा भत्ता दिने घोषणा गरेको थियो । त्यतिबेला बेलायत नजानेभएसे बेल्बहादुर एक हुन् । गाउँकै खेती किसानीमा रमाइरहे । बेलायत जान सकिन्थ्यो, मलाई जान मन लागेन,’ उनले भने । पहिला आफै हलो जल्ने गरेकोमा अहिले भने उनले अरुलाई जोत्न दिन्छन् । एक हलगोरु छन् ।

राइनास नगरपालिका-९ कुवापानीमा उनको घर छ । बेलायती सेनामा ९ वर्ष ८ महिना काम गरेर घर फर्किन बाध्य उनी अहिले वेल्फेयर पेन्सन खान्छन् । बेलायत

लमजुङको राइनास-९ कुवापानीका ६९ वर्षीय बेल्बहादुर गुरुङ ।

सरकारले सन् १९७० ताका गोर्खा फौजमा व्यापक कटौतीमा परेका उनी ३ सय ६० पाउन्ड वॉक्सस लिएर

घर फिर्ता आएका हुन् । मलाया, बर्मियो, इन्डोनेसिया र

बुनाई क्याम्पेन सकिएपछि, २०२६ (१९७०) मा ब्रिटिस

सरकारले गोर्खा फौजमा प्यापक कटौती गरेको थियो ।

उनका अनुसार अहिले महिनाको ११ हजार पेन्सन

तस्विर : आश/कान्तिपुर

AAMA : 9:15 AM, 2:45 PM, 7:00 PM

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN : 11:15 AM, 5:30 PM

SENTI VIRUS : 8:30 AM, 2:00 PM, 4:30 PM, 8:30 PM

THAPPAD : 9:00 AM, 2:15 PM, 5:15 PM, 8:15 PM

SONIC THE HEDGEHOG : 11:45 AM, THE INVISIBLE MAN (A) : 12:00 PM

NLIC City Centre Kamalpokhari, Kathmandu

At Rs **185**

www.bigmovies.com.np

facebook/bigmoviesnepal

Wednesday & Thursdays

Conditions apply

For booking and updated info: Khatmandu: 01-4442220

Narayanganth: 056-522279

Mobile: 981-411330

Postbox: 061-522630/47

Birtamode: 023-543083

Burnah: 071-541506

Biratnagar: 021-512644

efccinemas.com

Showing Time 8:20, 11:20, 2:20, 5:20

KOSALI EVENTS presents

भारतको प्रसिद्ध सिनेमा 'सन्टि वाइरस' लाई नेपाली भाषामा 'सेन्टी भाइरस' नाममा सिनेमा हल प्र. लि. प्रस्तुत गर्दछ।

भारतको प्रसिद्ध सिनेमा 'सन्टि वाइरस' लाई नेपाली भाषामा 'सेन्टी भाइरस' नाममा सिनेमा हल प्र. लि. प्रस्तुत गर्दछ।

भारतको प्रसिद्ध सिनेमा 'सन्टि वाइरस' लाई नेपाली भाषामा 'सेन्टी भाइरस' नाममा सिनेमा हल प्र. लि. प्रस्तुत गर्दछ।

● Bhoot ● Thappad ● सेन्टी भाइरस ● आमा

● धुलो ● साङ्लो ● लभ डाइरिज

GUNA GROUP गुण सिनेमा हल प्र. लि.

भारतको प्रसिद्ध सिनेमा 'सन्टि वाइरस' लाई नेपाली भाषामा 'सेन्टी भाइरस' नाममा सिनेमा हल प्र. लि. प्रस्तुत गर्दछ।

भारतको प्रसिद्ध सिनेमा 'सन्टि वाइरस' लाई नेपाली भाषामा 'सेन्टी भाइरस' नाममा सिनेमा हल प्र. लि. प्रस्तुत गर्दछ।

● Sentivirus ● Aama ● Dhulo ● Love Diaries

● Sango ● Thppad ● Bhoot

तपाईंको आज			
गौरी	पद्मोन्ति	तुला	प्रियजन भेट
विशु	केही लाभ	बुद्ध	अपजस
मिथुन	कार्य सिद्धि	धनु	मनोकांक्षा पूर्ण
कर्कट	कर्म प्राप्ति	मकर	आलोचित हुने
सिंह	भाग्य वृद्धि	कुम्भ	शत्रु परास्त
कन्या	कान्ति क्षय	मीन	आर्थिक लाभ
भोलिको पात्रो			
विक्रम संवत् २०७६ साल फागुन १८ गते आइतबार तदनुषंग १ मार्च २००० फाल्गुन शुक्लपक्ष भद्री तिथि प्रातः ७:२३ बजेसम्म अग्रजत सप्तमी तिथि, कृतिका नवम्य रात्रिको ५:५ बजेसम्म अग्रजत शनिपि नवम्य भेदद्वे योमा प्रातः ९:४१ बजेसम्म अग्रजत वैश्वि योमा, वणिज करण प्रातः ७:२३ बजेसम्म अग्रजत जार करण, लोभ राशिमा चन्द्रमा प्रातः ९:५५ बजेसम्म अग्रजत शुक् राशिमा ।			

कान्तिपुर टेलिभिजन

४:३०	कान्तिपुर	८:३०	फिचन टाँकिक (रिपिट)
५:३०	आकाशिक अन्वेष	९:००	कल कान्तिपुर
६:००	जीवन विज्ञान	९:३०	कान्तिपुर न्यूज
६:३०	अज्ञान	१०:००	हिज्ज द लाइफ
७:००	कान्तिपुर सनावार	१०:३०	कान्तिपुर सनावार
८:००	गुणमण्डि नेपाल	११:००	प्रदेश विशेष (लेखक)
८:३०	कान्तिपुर न्यूज	११:३०	कान्तिपुर सनावार
८:५०	हल नव्यार (रिपिट)	१२:००	इन्द्र लाई सो
९:००	कान्तिपुर सनावार	१२:३०	हिज्ज द लाइफ (रिपिट)
९:३०	हिज्ज द लाइफ (रिपिट)	१३:००	कान्तिपुर न्यूज
१०:३०	कान्तिपुर सनावार	१३:३०	प्रदेश विशेष (लेखक)
११:००	कान्तिपुर न्यूज	१४:३०	कान्तिपुर सनावार
११:३०	फिचन टाँकिक (रिपिट)	१५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
१२:३०	कान्तिपुर सनावार	१६:३०	कान्तिपुर न्यूज रिपिडेड
१३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	१७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
१४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	१८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
१५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	१९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
१६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
१७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
१८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
१९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	२९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
२९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	३९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
३९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	४९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
४९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	५९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
५९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	६९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
६९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	७९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
७९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	८९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
८९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
९०:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
९१:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
९२:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
९३:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९७:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
९४:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९८:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
९५:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	९९:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड
९६:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड	१००:३०	कल कान्तिपुर रिपिडेड

बूढीगण्डकी दोहनमा रोक

किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको भन्दै स्थानीय प्रशासनले निगरानी बढाउन प्रहरीलाई पत्राचार

हरिराम उप्रेती (गोरखा)

मुआब्जा वितरण भएको बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखातर्फ अवैध बालुवा खानी सञ्चालन गर्न स्थानीय प्रशासनले रोक लगाएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालयले विहीवार प्रहरीलाई पत्र लेखेर बूढीगण्डकी किनार क्षेत्रमा निगरानी बढाउन भनेको हो । 'बालुवाको दोहन र चोरी निकासी भएको भेटिए कारवाही गरी जानकारी गराउन भनेका छौं,' प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेन्द्र पौडेलले भने ।

दोहन रोकन सहयोग र समन्वय गरिदिन सम्बन्धित स्थानीय तह र बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइलाई पनि पत्राचार गरिएको छ । सरकारी स्वामित्वमा आइसकेको जग्गामा दोहन भएको भेटिए संलग्नलाई कानुनी दायरामा ल्याउन प्रहरीलाई भनिएको छ । यसअघि दोहनमा संलग्नका विषयमा उजुरी परे कारवाही गर्ने प्रशासनले चेतावनी दिएको थियो ।

गएको शनिवार प्रशासन कार्यालयका खरिदार रविबाल सुवेदी नेतृत्वको टोलीले डुवान क्षेत्रको स्थलगत अध्ययन गरेको थियो । बूढीगण्डकी आयोजना र टोलीको छुट्टाछुट्टै प्रतिवेदन अध्ययनपछि पछिल्लो समय नदीको किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको प्रशासनको ठहर छ । दुवै प्रतिवेदनमा किनारी क्षेत्रको दोहनले आयोजनालाई नै दीर्घकालीन असर पार्ने निष्कर्ष निकालिएको थियो । सोही प्रतिवेदनलाई आधार बनाएर प्रशासनले दोहनमा निगरानी

बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखाको बुकोटघाटमा बालुवा भिक्रेपछि बनेको खाल्डो ।

फाइल तस्विर : कान्तिपुर

बढाउन पत्राचार गरेका हुन् । अनुगमन क्रममा गोरखातर्फ ८ ठाउँमा बालुवा खानी सञ्चालन भएको पाइएको थियो । दिनमा भन्दा रातमा बालुवा र नदीजस्तै सामग्री ओसारपसार भएको अनुगमन टोलीको प्रतिवेदनमा छ । गण्डकी गाउँपालिकाअन्तर्गत दबुङ फाँट, फुजलेको ढावेमा रातको समयमा बालुवा चोरीनिकासी हुँदै आएको पाइएको थियो । भीमसेन थापा गाउँपालिकाअन्तर्गत बोर्लाङको ज्यादुलखोला र घाटवेसी, धावाको

बालुवाटार र तान्द्राङको सिसौघारीमा बालुवा निकालिएपछि ठूला-ठूला खाल्डा बनेका छन् । यसले नदी किनार क्षेत्र तथा आयोजना निर्माणमा समेत जोखिम बढेको छ । अनियन्त्रित तवरले बालुवा खानी सञ्चालन गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल असर परेको र भूक्षयको खतरा बढेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । 'व्यापक मात्रामा बालुवा उत्खनन भएको प्रतिवेदनमा समेटिएको छ,' जिल्ला प्रशासनका अधिकृत हर्क रोकाले भने,

'यसलाई नरोके बूढीगण्डकी आयोजना निर्माण क्रममा चुनौती देखिने भयो ।' आयोजनाले विस्तृत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरिसकेको अवस्थामा दोहन बढेपछि निर्माणका लागि चुनौती थपिएको प्राविधिकले बताउँदै आएका छन् ।

जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तह, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय तथा बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाले अवैध उत्खनन रोकनुपर्ने अनुगमन टोलीले सुझाव दिएको थियो । खानी सञ्चालनका लागि खानी तथा भूगर्भ विभागसँग अनुमति लिनुपर्ने कानुनी प्रावधान भए पनि त्यसो नगरिएको रोकाले बताए । 'कसैको अनुमति र स्वीकृतिबिना खानी सञ्चालनमा रहेको पायो,' उनले भने, 'यो गैरकानुनी कार्य हो ।'

मुआब्जा पाइसकेका जग्गाधनीले बालुवा उत्खनन गर्न ठेकेदारलाई दिने गरेका छन् । मुआब्जा पाइसकेपछि बालुवा बेच्दा दोहोरो फाइदा हुने भएकाले जग्गाधनीले ठेकेदारसँग मिलेमतोमा गरी अवैध कार्य गरेको देखिएको अनुगमन टोलीले बताएको छ । डुवान क्षेत्रअन्तर्गत धादिङ्गफ पनि ६ ठाउँमा दोहन भएको बूढीगण्डकी आयोजनाको कार्यालयले जनाएको छ । ती क्षेत्रमा उत्खनन भएको बालुवा गोर्खाको बाटो हुँदै निकासी भइरहेको छ । अनियन्त्रित दोहनले आयोजना निर्माणमा असर पुग्ने चुनौती थपिए भन्दै बूढीगण्डकी आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा, वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइले गोरखा र धादिङ्गका जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्र काटेर बालुवा दोहन रोक आग्रहसमेत गरेको छ ।

४ वर्षमा पदाधिकारी न विभाग

प्रकाश बराल (बागलुङ)

कांग्रेस जिल्ला सभापति दीपेन्द्रबहादुर थापाले निर्वाचित भएको चार वर्षसम्म पदाधिकारी नियुक्त गर्न सकेका छैनन् । सभापतिले निर्वाचित सदस्यबाट उपसभापति, सचिव र सहसचिव सिफारिस गर्ने र जिल्ला कर्मचारीसमितिबाट निर्णय गर्ने प्रवधान छ । कांग्रेसको विधानअनुसार जिल्ला सभापतिले नौजना जिल्ला सदस्य मनोनित गर्न पाउँछन् ।

पदाधिकारी नियुक्त नगरिकनै उनको कार्यकाल सकिन लागेको हो । पदाधिकारी नियुक्त नभएपछि जिल्लाका हरेक सञ्चमा कांग्रेसको उपस्थिति कमजोर बनेको र पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप उनले खेप्दै आएका छन् । जिल्ला अधिवेशनअन्तर्गत पहिलो चरणको निर्वाचनमा थापा दोस्रो भएका थिए । ५१ प्रतिशत मत ल्याएमात्र सभापति चुनिने विधानका कारण धेरै मत पाए पनि जगदिशचन्द्र उपाध्याय सभापति बन्न सकेनन् । तेस्रो स्थान पाएका र्माणभद्र शर्माको समर्थन गरेपछि दोस्रो चरणको निर्वाचनबाट थापा सभापति चुनिएका थिए । थापाको कार्यकालमा जिल्ला कार्यसमितिको व्यानरमा कुनै पनि कार्यक्रम नभएको उपाध्यायले दावी गरे ।

थापाले पदाधिकारीमात्र नभई संगठन, अनुशासन, प्रचारप्रसार सहितका एक दर्जन विभाग गठन गर्न सकेका छैनन् । विभाग गठन नभएको तथा कार्यकर्ता र नेताबीच समन्वयसमेत गर्न नसक्दा पार्टी कमजोर भएको कांग्रेसभित्रै टिप्पणी हुन थालेको छ । 'सभापतिजीले आफ्नै अधिकार पनि नबुझेजस्तो छ, सल्लाह पनि माग्नु भएको छैन,' निवर्तमान सभापति प्रकाश शर्मा पौडेलले भने, 'मेरो पालामा ६ महिनाभित्रै पदाधिकारी, सदस्य, विभाग र इलाकास्तरीय समितिबारेमा गठन भएका थिए ।' लिन नसकेको उनले टिप्पणी गरे ।

'सबै विभाग बनाएर प्रचारमा जान सकेको भए तीनै तहको निर्वाचन परिणाममा समेत सुधार आउनसक्ने थियो,' पौडेलले भने । थापाको पालामा तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भएकोमा कांग्रेसले हार व्यहोरेको थियो । संविधानसभा निर्वाचन २०७० मा तीनवटै स्थान जितेको कांग्रेसले संसदीय निर्वाचन २०७४ मा भने सबै गुमायो । थापाले भने सबै दल मिलेर कांग्रेसविरुद्ध लडेकोले हार भएको बताउँदै आएका छन् ।

कांग्रेसले जिल्लाका १० वटा स्थानीय तहमा चार वटामा मात्र प्रमुख पद जितेको छ । अन्यमा नगन्त्य उपस्थिति छ । जिल्ला समन्वय समितिको निर्वाचनमा पनि समन्वय गर्न नसक्दा जित्न सक्ने पद पनि गुमाएको पार्टीकै कार्यकर्ता बताउँछन् । थापा केन्द्रीय सभापति शेरबहादुर देउवा निकट मानिन्छन् भने उपाध्याय रामचन्द्र पौडेल निकट । उपाध्याय समूहलाई बेवास्त गरेर अगाडि बढेको भन्दै थापाको आलोचना हुने गरेको छ । थापा भने उपाध्याय समूहले सहयोग नगरेको आरोप लगाउँछन् । 'पदाधिकारी नियुक्त गर्न नसकेकै हो, तर उहाँहरूबाट पनि बैठक र कार्यक्रममा सहयोग पाएको छैन,' थापाले भने, 'संगठन पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप गर्नुले खेप्दै आएका छौं ।' उपाध्यायसहित उक्त समूहका अगुवा नेतालाई समेत जिम्मेवारी दिएर संगठनका कार्यक्रममा पठाएको उनले दावी गरे ।

उनीमाथि सामाजिक संघसंस्थाका चुनावमा पनि समन्वय गर्न, श्रात्संगठनलाई

पदाधिकारी तथा संगठन, अनुशासनलगायत एक दर्जन विभाग गठन भएका छैनन्

पूर्णता दिन र प्राज्ञिक क्षेत्रमा बहस, पैरवी गर्न नसकेको आरोप लाददै आएको छ । थापानिकट महासमिति सदस्य अमरबहादुर कार्कीले भने उपाध्याय पक्षबाट सभापति थापालाई हेरक स्थानमा असहयोग भएको टिप्पणी गरे । 'सभापतिलाई अरुले साथ दिन खोज्नुहुन्न,' कार्कीले भने, 'चुनाव एउटा घटना मात्र हो, पार्टी बनाउन मिलेरै जानुपर्ने हो ।' स्वयं थापाले नै पदाधिकारी मनोनित गर्दा थप किचलो हुने डरले नगरेको बताए ।

चुनावी वर्ष सुरु भइसकेकोले अब भने उनले पदाधिकारी नियुक्त गर्नसक्ने उपाध्याय निकटका एक नेताले आकलन गरे । कृष्णप्रसाद सिटौलानिकट मानिने सचिव नवराज पौडेलले दुवै समूहलाई मिलाएर अगाडि बढ्ने काम चुनौतीपूर्ण भएको बताए । 'निर्वाचनको रणनीति बनाउने र संगठन विस्तारका काममा विपक्षी जस्तो व्यवहार भयो भने पार्टी संगठन कमजोर हुन्छ,' पौडेलले भने, 'दुवै पक्षलाई पार्टी हितमा काम गर्न समन्वयको भूमिकामा छु ।'

पर्वत (कास)- वडाध्यक्षको सक्रियतामा जबरजस्ती सडक खन्ने क्रममा भडप हुँदा पर्वतको मोदी गाउँपालिका-३ देउरालीमा ७ जना घाइते भएका छन् । घाइते हुनेमा चोलेनाथ शर्मा, हरिकला सुवेदी, तीर्थराज सुवेदी, सावित्रा सुवेदी, गणेश सुवेदी, विमल शर्मा लगायत छन् । सबै घाइतेको अवस्था सामान्य छ ।

वडाको सिफारिसमा स्थानीय उपभोक्ता समितिले जनकल्याण आधारभूत विद्यालय हुँदै वार्ड्याटारीसम्मको दुई सय मिटर बाटो खन्ने क्रममा स्थानीयमाथि बल प्रयोग भएको हो । सडक खन्ने क्रममा स्थानीयले आफ्नो खेतबारी मासिएको भन्दै विरोध जनाएका थिए । स्थानीयको अवरोधको बेवास्ता गर्दै सोमवार र मंगलवार वडाध्यक्ष

देवेन्द्र क्षत्रीसहितको टोलीले खेतीयोग्य जमिन र अन्य संरचना डोजर लगाएर भत्काउन थालेपछि, भडपको स्थिति बनेको हो ।

'वडाध्यक्ष आफैले बुबा, भाइ र अंकललाई लछारपछार पार्नुभयो,' स्थानीय पार्वती सुवेदीले भनिन्, 'हामीले सहमतिमा जाऊँ भन्दा उहाँले पारिवारिक र ठूलोला सरकारी मान्छेको धाक लगाउनुभयो ।' वडाध्यक्ष क्षत्रीले आफ्नो सबै जग्गाजमिन मासेर सडक खन्ने चेतावनी दिएको उनले बताइन् । घाइते भएका चोलेनाथ शर्माको डोजर रोकेर आफ्नो बारीमै सुतेपछि वडाध्यक्षको उक्साहटमा आएको समूहले लछारपछार पारेको स्थानीय सन्तोस सुवेदीले बताए । आफ्नो जग्गा जोगाउन खोज्दा

कूटपिट भएको भन्दै न्यायको खोजी गरेको पीडितले बताएका छन् । उनीहरूले पर्वत प्रशासन र उच्च अदालत बागलुङमा जीउधनको सुरक्षा र न्याय माग्दै उजुरी दिएका छन् । उजुरीपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी कल्पना धामिरे नेपाल र डीएसपी श्याम अर्यालसहितको टोलीले वृधवार घटनास्थलको स्थलगत निरीक्षण गरेको छ । दुवै पक्षलाई प्रशासनमै बोलाएर छलफल गर्ने तयारी गरिएको अर्यालले बताए । 'हामीले त्यहाँको वास्तविकता बुझेर फर्किएका छौं,' उनले भने ।

प्रजिअ नेपालले स्थानीय तहको विकासका सवालमा प्रशासनले हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने भए पनि सहमतिमा अघि बढ्न आग्रह गरिएको बताइन् । विवाद मिलाउन प्रशासनले

डिमुवा प्रहरी चौकीबाट तीन पटकसम्म प्रहरी पठाएको उनले बताइन् । 'प्रहरी त्यहाँ पुग्दा काम रोक्नुहुँदो रहेछ । फर्केपछि फेरि काम सुरु गरिएछ,' उनले भनिन् । वडाध्यक्ष क्षत्रीले भने समझदारी गरेरै काम अगाडि बढाइएको दावी गरे । पहिले स्थानीयले नै सडक खन्न सहमति दिएको र अहिले विनाकारण निरीधमा उत्रिएको उनको भनाइ छ । 'पहिला दुई मिटर खन्ने भनेर उहाँहरूले नै सहमति गर्नुभएको हो,' क्षत्रीले भने, 'अहिले विरोध गर्नुभएको छ । हामीले लछारपछार पारेको होइन । उहाँहरू बाटामा सुत्न खोजेपछि हटाएको मात्रै हो ।' एक थरीले सडक माग गर्ने र अर्को थरीले चाहिँदैन भनेर विवाद गर्दा बढाले समस्या फेल्नुपरेको उनले बताए ।

नेपाल म्यागजिन 'अब नयाँ वेबसाइट र एपमा पनि

बढलिँदो नेपालको अन्तर्कथा

nepalmag.com.np

Facebook Twitter Instagram @NepalMagazine

GET IT ON Google Play

ने

Download on the App Store

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २८ अंक ११ बुटवल १७ फागुन २०७६ शनिबार फाल्गुण शुक्लपक्ष षष्ठी नेपाल संवत् १९४० प्रदेश ५ संस्करण KANTIPUR, Nepali National Daily, Saturday, February 29, 2020 पृष्ठ १२+४+८ १० रूपैयाँ

‘भगवान्‌ले त हेरेनन्‌, सरकारबाट के आस !’

मुम्बईमा चार वर्षअघि भएको गोदाम आगलागीमा कपिलवस्तुका ७ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । उनीहरूका परिवारले नेपाल र भारत दुवैतिरका सरकारबाट राहत त पाउन सकेनन्‌ नै, मुद्दालाई बलियो बनाउन कतैबाट सहयोग नमिल्दा आरोपितले कारबाहीबाट उन्मुक्तिसमेत पाए ।

■ सुरेशराज ग्‍योपाने (कपिलवस्तु/नयाँदिल्ली)

कपिलवस्तुको महाराजगन्ज नगरपालिकाको सत्भरा गाउँ । गाउँका करिब दुई सय घरमध्ये आधाउध कच्ची छन्‌ । विकासका न्यूनतम पूर्वाधारको समेत अभाव छ । खेती किसानी यहाँको मुख्य पेसा हो तर खेतीका लागि आकासे पानीको भर पर्नुपर्छ । अधिकांश युवा बेरोजगार छन्‌ । ऋणपान गर्न सक्ने र अलिकति खर्च जुटाउन सक्ने केही युवा मलेसिया र खाडी पुगेका छन्‌ । नसक्नेहरू भारतको मुम्बई जान्छन्‌ ।

चरम गरिबी भए पनि गाउँमा रहेकाहरूको मुहारमा परदेसिएका आफन्तसँग फोनमा हुने कुराकानीले बेलाबखत मुस्कान ल्याउँथ्यो । परदेशबाट आफन्त हिलोचाँडो खुसी बोकेर घर फर्किन्छन्‌ भन्ने आसमा बाँचेको थियो सिंगो सत्भरा गाउँ ।

२०७२ पुस १३ गते सबैरे मुम्बईबाट आएको फोनले भने यसअघि जस्तो सुखद सन्देश ल्याएन । पुसको ठिहरोलाई छेँदै आएको त्यो सन्देशमा अकल्मनीय दुःख मिसिएको थियो । त्यसको सार थियो- मुम्बईको भिबन्डीस्थित एउटा कवाडी काठ गोदाममा राति २ बजेतिर एकाएक आगो सल्कियो । त्यतिबेला गोदाममा काठका मुढा ओसारै ११ जना मजदुर मस्त निद्रामा थिए । तीमध्ये सात जना नेपाली र एक भारतीय ठाउँको ठाउँ बिते । उनीहरूको शव चिनिँदैनथ्यो । उनीहरूमध्ये सत्भराका लौटु मोराइन (३० वर्ष),

राजु र गौरी चौहानका बुबा परसरी र आमा उत्तम । बीचमा राजुका श्रीमती विद्या र छोरा ।

तस्विर : सुरेशराज/कान्तिपुर

भुईँधर यादव (२७ वर्ष), गौरी चौहान (२७ वर्ष) र राजु चौहान (२५ वर्ष), विक्रम रङ्गदास (१८ वर्ष) तथा कपिलवस्तुकै बराङ्गपुर गाउँका रामदयाल भर (३८) र निरज चौधरी (२९) थिए ।

यही गाउँका विनोद यादव, धिरु लोनिया र बुधे लोनियाले हाम फालेर ज्यान जोगाए । विनोदको शरीरको आधा भाग जलेको थियो । मुम्बईको त्यस आगलागीको ‘लफ्का’ केही

घण्टामै सयौं किलोमिटर परको सत्भरा र बराङ्गपुर गाउँ पुग्यो । खबर पुग्नासाथ गाउँमा कोलाहल मच्चियो । आफन्त गुमाएकाहरू छाँद हालेर रुन थाले । कर्मास्थित जनता माविका

जसले मुम्बई आगलागीमा ज्यान गुमाए

भुईँधर अहिर यादव

लौटु मोराहन

गौरी चौहान

राजु चौहान

शोकको रङ उडिसकेको थिएन ।

शान्ति मोराइनका श्रीमान् लौटु मुम्बई गएको १५ दिन मात्र भएको थियो । उनी धेरथोर कमाइ गरे परिवार सजिलैसँग पाल्न सकिएला भनेर मजदुरी गर्न परदेश हिँडेका साथीभाइको पछि लागेका थिए । अभावमा हुर्किरहेका ससाना छोराछोरीको अनुहार हेरेर शान्तिले श्रीमानलाई रोक्न सकिनन् ।

घटनाको अधिल्लो दिन राति सुत्ने बेला पनि शान्तिले लौटुसँग खेखवर सोधेकी थिइन् । त्यस दिनको कुरा उनले सुनाइन्, ‘हालखबर राम्रो छ भन्नुभएको थियो, छोराछोरीबारे सोच्नुभएको थियो ।’ अहिले पनि उनलाई घटना सम्झँदा कहाली लाग्छ, पहाडै खसैजस्तो हुन्छ । ‘त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाहा पाएको भए किन पठाउँथे होला र ?’ शान्तिले भनिन् ।

शान्ति मृत श्रीमान्को अनुहार हेर्न जान सकिनन् । पैसा नभएकाले । मुम्बई गएका छिमेकीले उनका श्रीमान्को दाहसंस्कार उतै गरिदिए । यतिबेला शान्तिलाई साना दुई छोरी कसरी हुर्कलान् भन्ने पिरलोले छोपेको छ ।

श्यामदेव अहिर (यादव) का दुई छोरा भुईँधर र विनोद मुम्बई गएको १० महिनाजति भएको थियो । उनीहरू बेलाबखत घरखर्च पठाउँथे । आगलागी हुनुभन्दा दुई साताअघि मात्र श्यामदेवले छोराहरूसँग फोनमा बात मारेका थिए । उनलाई के थाहा, जेठा छोरासँगको त्यो कुराकानी अन्तिम होला भनेर । भुईँधरले त्यतिबेला फोनमा भनेका थिए, ‘अब केही दुःख नगर्नु, हामी गछौं ।’ बाँकी पृष्ठ १४ ▶▶

एमसीसीमा नेपालको १३ अर्ब किन ?

कृपाशर्मा श्रेष्ठ

श्रीलंका पछि हट्यो

प्रस्तावित सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने

कोलम्बो (एजेन्सी)- श्रीलंकाले मुलुकको संविधान र राष्ट्रिय सुरक्षामा खलल पुऱ्याउने खालका प्रावधान रहेको भन्दै प्रस्तावित एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने भएको छ । श्रीलंकाी मन्त्रिपरिषदले एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने तर सम्झौताको संशोधनमा छलफल गर्न सकिने निर्णय गरेको सरकारका प्रवक्ता बन्डुवाल गुणवर्द्धनेले जानकारी दिएका छन् । ‘अमेरिकाले एमसीसी सम्झौताको नयाँ मस्यौदा बनाए श्रीलंकाी सरकारले पुनरावलोकन गर्न सक्छ,’ उनले भनेका छन् ।

प्रस्तावित एमसीसी सम्झौता अध्ययनका लागि बनाइएको चार सदस्यीय समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री महिन्दा राजापाक्षले मन्त्रिपरिषद बैठकमा पेश गरेका थिए । अमेरिकी सहयोग परियोजनाका रूपमा अगाडि बढाइएको एमसीसीमा श्रीलंकालाई समेट्ने निर्णय सन् २०१६ मा भएको थियो । एमसीसी बोर्डले सन् २०१९ अप्रिलमा श्रीलंकासँग ५ वर्ष सम्झौता गर्न स्वीकृत दिएको थियो ।

प्रस्तावित सम्झौतामा श्रीलंकाको यातायात र भूमि व्यवस्थापनका लागि ४८० मिलियन अमेरिकी डलर सहयोग दिने भनिएको थियो । सम्झौतामाफत दिइने रकमले श्रीलंकाको भूमि नीतिलाई नै परिवर्तन गर्ने भन्दै व्यापक विरोध भइरहेको थियो । एमसीसीको अनुदान स्विकारे भूमिको निजीकरण हुने र विदेशी कपरेट हाउसहरूलाई लगानीका लागि सहज वातावरण बन्न सक्ने बुझाइ सर्वसाधारण थियो ।

कार्यदलका मुख्य निष्कर्ष

- एमसीसी आईपीएसको अंग होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमा भन्नुपर्ने
- नेपालतर्फका करिब १३ अर्ब जोड्ने मोडालिटी बेटिक
- बौद्धिक सम्पत्तिमा नेपालको अधिकार हुनुपर्ने
- लेखापरीक्षण नेपालकै महालेखापरीक्षकबाट गराउनुपर्ने
- नितान्त दुईपक्षीय सम्झौता हो भन्ने स्पष्ट भाषा राख्नुपर्ने
- हुबहु अनुमोदन भए नयाँ नजिर बस्ने र अन्य मुलुकहरूको सहमति सम्झौताका लागि नकारात्मक आधार तयार पार्ने, त्यसैले संशोधन हुनेपर्ने
- नेपालको संविधान र कानुन माथि हुने गरी सम्झौता सच्याउनुपर्ने
- सम्झौता संशोधन नभए जतिसुकै ठूलो सहयोग पनि स्विकार्न नहुने

नेपाललाई ‘दिनुपर्छ,’ कार्यदलको निष्कर्ष छ । आईपीएसअन्तर्गत भएजति नै ठूलो रकम पनि लिन नहुने भनिएको छ । एमसीसी सम्झौताको बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी प्रावधानमा पनि नेकपा कार्यदलले विशेष आपत्ति जनाउँदै संशोधन गर्नुपर्ने सूचीमा राखेको छ । बाँकी पृष्ठ १३ ▶▶

कुमारी शुभ लाभ

सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा

कुमारी शुभ लाभ कर्जा लिँदा लाभ-लाभ

सञ्चालनको २० औं वर्षको अवसरमा कुमारी बैंक प्रस्तुत गर्दछ - कुमारी शुभ लाभ सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा । आफ्नो घरका लागि अब तपाईंले घर कर्जासँग-सँगै घरभित्रको सजावट (Furnishing) का साथै घरायसी सामानहरू तथा विशेष सवारी-साधन खरिदका लागि पनि कर्जा प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

विधेयताहरू -

- सुलभ ब्याजदर- बेस रेट + ०.३५% (वार्षिक ब्याजदर)
- भुक्तानी अवधि ३० वर्ष
- भुक्तानी रकम बराबरको पुनर्कर्जा सुविधा
- ३६ लाख सम्मको परिवार बीमा
- घर निर्माणका साथै सम्पूर्ण घर घरायसी सामान कर्जा
- ७०% सम्म घर कर्जा उपलब्ध
- १००% सम्म घरायसी कर्जा उपलब्ध (एकै दिनमा कर्जा प्रवाह)
- निःशुल्क क्रेडिट कार्ड
- निःशुल्क UNO कार्ड

छिटो गर्नुहोस्...

यो योजना सीमित अवधिका लागि मात्र

आजै नजिकैको शाखा कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्

कुमारी बैंक लिमिटेड

KUMARI BANK LIMITED

सबैका लागि, सबैका लागि

(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क” वर्गीको ईजाजत प्राप्त प्राप्त संस्था)

Retail Credit Department:

Putalisadak, Kathmandu

Phone: ०१-४२३२११२/११३

Email: retail@kumaribank.com

Website: www.kumaribank.com

Contact any branches of the Bank

बूढीगण्डकी दोहनमा रोक

किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको भन्दै स्थानीय प्रशासनले निगरानी बढाउन प्रहरीलाई पत्राचार

हरिराम उप्रेती (गोरखा)

मुआब्जा वितरण भएको बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखातर्फ अवैध बालुवा खानी सञ्चालन गर्न स्थानीय प्रशासनले रोक लगाएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालयले विहीवार प्रहरीलाई पत्र लेखेर बूढीगण्डकी किनार क्षेत्रमा निगरानी बढाउन भनेको हो । 'बालुवाको दोहन र चोरी निकासी भएको भेटिए कारवाही गरी जानकारी गराउन भनेका छौं,' प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेन्द्र पौडेलले भने ।

दोहन रोकन सहयोग र समन्वय गरिदिन सम्बन्धित स्थानीय तह र बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइलाई पनि पत्राचार गरिएको छ । सरकारी स्वामित्वमा आइसकेको जग्गामा दोहन भएको भेटिए संलग्नलाई कानुनी दायरामा ल्याउन प्रहरीलाई भनिएको छ । यसअघि दोहनमा संलग्नका विषयमा उजुरी परे कारवाही गर्ने प्रशासनले चेतावनी दिएको थियो ।

गएको शनिवार प्रशासन कार्यालयका खरिदार रविबाल सुवेदी नेतृत्वको टोलीले डुवान क्षेत्रको स्थलगत अध्ययन गरेको थियो । बूढीगण्डकी आयोजना र टोलीको छुट्टाछुट्टै प्रतिवेदन अध्ययनपछि पछिल्लो समय नदीको किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको प्रशासनको ठहर छ । दुवै प्रतिवेदनमा किनारी क्षेत्रको दोहनले आयोजनालाई नै दीर्घकालीन असर पार्ने निष्कर्ष निकालिएको थियो । सोही प्रतिवेदनलाई आधार बनाएर प्रशासनले दोहनमा निगरानी

बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखाको बुकोटघाटमा बालुवा भिक्रेपछि बनेको खाल्डो ।

फाइल तस्विर : कान्तिपुर

बढाउन पत्राचार गरेका हुन् । अनुगमन क्रममा गोरखातर्फ ८ ठाउँमा बालुवा खानी सञ्चालन भएको पाइएको थियो । दिनमा भन्दा रातमा बालुवा र नदीजस्तै सामग्री ओसारपसार भएको अनुगमन टोलीको प्रतिवेदनमा छ । गण्डकी गाउँपालिकाअन्तर्गत दबुङ फाँट, फुजलेको ढावेमा रातको समयमा बालुवा चोरीनिकासी हुँदै आएको पाइएको थियो । भीमसेन थापा गाउँपालिकाअन्तर्गत बोर्लाङको ज्यादुलखोला र घाटवेसी, धावाको

बालुवाटार र तान्द्राङको सिसौघारीमा बालुवा निकालिएपछि ठूला-ठूला खाल्डा बनेका छन् । यसले नदी किनार क्षेत्र तथा आयोजना निर्माणमा समेत जोखिम बढेको छ । अनियन्त्रित तवरले बालुवा खानी सञ्चालन गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल असर परेको र भूक्षयको खतरा बढेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । 'व्यापक मात्रामा बालुवा उत्खनन भएको प्रतिवेदनमा समेटिएको छ,' जिल्ला प्रशासनका अधिकृत हर्क रोкаले भने,

'यसलाई नरोके बूढीगण्डकी आयोजना निर्माण क्रममा चुनौती देखिने भयो ।' आयोजनाले विस्तृत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरिसकेको अवस्थामा दोहन बढेपछि निर्माणका लागि चुनौती थपिएको प्राविधिकले बताउँदै आएका छन् ।

जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तह, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय तथा बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाले अवैध उत्खनन रोकनुपर्ने अनुगमन टोलीले सुझाव दिएको थियो । खानी सञ्चालनका लागि खानी तथा भूगर्भ विभागसँग अनुमति लिनुपर्ने कानुनी प्रावधान भए पनि त्यसो नगरिएको रोकाले बताए । 'कसैको अनुमति र स्वीकृतिबिना खानी सञ्चालनमा रहेको पायो,' उनले भने, 'यो गैरकानुनी कार्य हो ।'

मुआब्जा पाइसकेका जग्गाधनीले बालुवा उत्खनन गर्न ठेकेदारलाई दिने गरेका छन् । मुआब्जा पाइसकेपछि बालुवा बेच्दा दोहोरो फाइदा हुने भएकाले जग्गाधनीले ठेकेदारसँग मिलेमतोमा गरी अवैध कार्य गरेको देखिएको अनुगमन टोलीले बताएको छ । डुवान क्षेत्रअन्तर्गत धादिङतर्फ पनि ६ ठाउँमा दोहन भएको बूढीगण्डकी आयोजनाको कार्यालयले जनाएको छ । ती क्षेत्रमा उत्खनन भएको बालुवा गोर्खाको बाटो हुँदै निकासी भइरहेको छ । अनियन्त्रित दोहनले आयोजना निर्माणमा असर पुग्ने चुनौती थपिए भन्दै बूढीगण्डकी आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा, वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइले गोरखा र धादिङका जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्रै काटेर बालुवा दोहन रोकन आग्रहसमेत गरेको छ ।

४ वर्षमा पदाधिकारी न विभाग

प्रकाश बराल (बागलुङ)

कांग्रेस जिल्ला सभापति दीपेन्द्रबहादुर थापाले निर्वाचित भएको चार वर्षसम्म पदाधिकारी नियुक्त गर्न सकेका छैनन् । सभापतिले निर्वाचित सदस्यबाट उपसभापति, सचिव र सहसचिव सिफारिस गर्ने र जिल्ला कर्मचारीसमितिबाट निर्णय गर्ने प्रवधान छ । कांग्रेसको विधानअनुसार जिल्ला सभापतिले नौजना जिल्ला सदस्य मनोनित गर्न पाउँछन् ।

पदाधिकारी नियुक्त नगरिकनै उनको कार्यकाल सकिन लागेको हो । पदाधिकारी नियुक्त नभएपछि जिल्लाका हरेक सञ्चमा कांग्रेसको उपस्थिति कमजोर बनेको र पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप उनले खेप्दै आएका छन् । जिल्ला अधिवेशनअन्तर्गत पहिलो चरणको निर्वाचनमा थापा दोस्रो भएका थिए । ५१ प्रतिशत मत ल्याएमात्र सभापति चुनिने विधानका कारण धेरै मत पाए पनि जगादिशचन्द्र उपाध्याय सभापति बन्न सकेनन् । तेस्रो स्थान पाएका र्माणभद्र शमाले समर्थन गरेपछि दोस्रो चरणको निर्वाचनबाट थापा सभापति चुनिएका थिए । थापाको कार्यकालमा जिल्ला कार्यसमितिको व्यानरमा कुनै पनि कार्यक्रम नभएको उपाध्यायले दावी गरे ।

थापाले पदाधिकारीमात्र नभई संगठन, अनुशासन, प्रचारप्रसार सहितका एक दर्जन विभाग गठन गर्न सकेका छैनन् । विभाग गठन नभएको तथा कार्यकर्ता र नेताबीच समन्वयसमेत गर्न नसक्दा पार्टी कमजोर भएको कांग्रेसभित्रै टिप्पणी हुन थालेको छ । 'सभापतिजीले आफ्नै अधिकार पनि नबुझेजस्तो छ, सल्लाह पनि माग्नु भएको छैन,' निवर्तमान सभापति प्रकाश शर्मा पौडेलले भने, 'मेरो पालामा ६ महिनाभित्रै पदाधिकारी, सदस्य, विभाग र इलाकास्तरीय समितिबसित गठन भएका थिए ।' लिन नसकेको उनले टिप्पणी गरे ।

'सबै विभाग बनाएर प्रचारमा जान सकेको भए तीनै तहको निर्वाचन परिणाममा समेत सुधार आउनसक्ने थियो,' पौडेलले भने । थापाको पालामा तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भएकोमा कांग्रेसले हार व्यहोरेको थियो । संविधानसभा निर्वाचन २०७० मा तीनवटै स्थान जितेको कांग्रेसले संसदीय निर्वाचन २०७४ मा भने सबै गुमायो । थापाले भने सबै दल मिलेर कांग्रेसविरुद्ध लडेकोले हार भएको बताउँदै आएका छन् ।

कांग्रेसले जिल्लाका १० वटा स्थानीय तहमा चार वटामा मात्र प्रमुख पद जितेको छ । अन्यमा नगन्त्य उपस्थिति छ । जिल्ला समन्वय समितिको निर्वाचनमा पनि समन्वय गर्न नसक्दा जित्न सक्ने पद पनि गुमाएको पार्टीकै कार्यकर्ता बताउँछन् । थापा केन्द्रीय सभापति शेरबहादुर देउवा निकट मानिन्छन् भने उपाध्याय रामचन्द्र पौडेल निकट । उपाध्याय समूहलाई बेवास्त गरेर अगाडि बढेको भन्दै थापाको आलोचना हुने गरेको छ । थापा भने उपाध्याय समूहले सहयोग नगरेको आरोप लगाउँछन् । 'पदाधिकारी नियुक्त गर्न नसकेकै हो, तर उहाँहरूबाट पनि बैठक र कार्यक्रममा सहयोग पाएको छैन,' थापाले भने, 'संगठन पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप गर्नुले खेप्दै आएका छन् ।' उपाध्यायसहित उक्त समूहका अगुवा नेतालाई समेत जिम्मेवारी दिएर संगठनका कार्यक्रममा पठाएको उनले दावी गरे ।

उनीमाथि सामाजिक संघसंस्थाका चुनावमा पनि समन्वय गर्न, श्रात्संगठनलाई

पदाधिकारी तथा संगठन, अनुशासनलगायत एक दर्जन विभाग गठन भएका छैनन्

पूर्णता दिन र प्राज्ञिक क्षेत्रमा बहस, पैरवी गर्न नसकेको आरोप लाददै आएको छ । थापानिकट महासमिति सदस्य अमरबहादुर कार्कीले भने उपाध्याय पक्षबाट सभापति थापालाई हेरक स्थानमा असहयोग भएको टिप्पणी गरे । 'सभापतिलाई अरुले साथ दिन खोज्नुहुन्न,' कार्कीले भने, 'चुनाव एउटा घटना मात्र हो, पार्टी बनाउन मिलेरै जानुपर्ने हो ।' स्वयं थापाले नै पदाधिकारी मनोनित गर्दा थप किचलो हुने डरले नगरेको बताए । चुनावी वर्ष सुरु भइसकेकोले अब भने उनले पदाधिकारी नियुक्त गर्नसक्ने उपाध्याय निकटका एक नेताले आकलन गरे ।

कृष्णप्रसाद सिटौलानिकट मानिने सचिव नवराज पौडेलले दुवै समूहलाई मिलाएर अगाडि बढ्ने काम चुनौतीपूर्ण भएको बताए । 'निर्वाचनको रणनीति बनाउने र संगठन विस्तारका काममा विपक्षी जस्तो व्यवहार भयो भने पार्टी संगठन कमजोर हुन्छ,' पौडेलले भने, 'दुवै पक्षलाई पार्टी हितमा काम गर्न समन्वयको भूमिकामा छु ।'

पर्वत (कास)- वडाध्यक्षको सक्रियतामा जबरजस्ती सडक खन्ने क्रममा भडप हुँदा पर्वतको मोदी गाउँपालिका-३ देउरालीमा ७ जना घाइते भएका छन् । घाइते हुनेमा चोलानाथ शर्मा, हरिकला सुवेदी, तीर्थराज सुवेदी, सावित्रा सुवेदी, गणेश सुवेदी, विमल शर्मालगायत छन् । सबै घाइतेको अवस्था सामान्य छ ।

वडाको सिफारिसमा स्थानीय उपभोक्ता समितिले जनकल्याण आधारभूत विद्यालय हुँदै वार्ड्याटारीसम्मको दुई सय मिटर बाटो खन्ने क्रममा स्थानीयमाथि बल प्रयोग भएको हो । सडक खन्ने क्रममा स्थानीयले आफ्नो खेतबारी मासिएको भन्दै विरोध जनाएका थिए । स्थानीयको अवरोधको बेवास्ता गर्दै सोमवार र मंगलवार वडाध्यक्ष

देवेन्द्र क्षत्रीसहितको टोलीले खेतीयोग्य जमिन र अन्य संरचना डोजर लगाएर भत्काउन थालेपछि, भडपको स्थिति बनेको हो ।

'वडाध्यक्ष आफैले बुबा, भाइ र अंकललाई लछारपछार पार्नुभयो,' स्थानीय पार्वती सुवेदीले भनिन्, 'हामीले सहमतिमा जाऊँ भन्दा उहाँले पारिवारिक र ठूलोला सरकारी मान्छेको धाक लगाउनुभयो ।' वडाध्यक्ष क्षत्रीले आफ्नो सबै जग्गाजमिन मासेर सडक खन्ने चेतावनी दिएको उनले बताइन् । घाइते भएका चोलानाथ शर्माले डोजर रोकेर आफ्नो बारीमै सुतेपछि वडाध्यक्षको उक्साहटमा आएको समूहले लछारपछार पारेको स्थानीय सन्तोस सुवेदीले बताए । आफ्नो जग्गा जोगाउन खोज्दा

कूटपिट भएको भन्दै न्यायको खोजी गरेको पीडितले बताएका छन् । उनीहरूले पर्वत प्रशासन र उच्च अदालत बागलुङमा जीउधनको सुरक्षा र न्याय माग्दै उजुरी दिएका छन् । उजुरीपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी कल्पना धामिरे नेपाल र डीएसपी श्यामु अर्यालसहितको टोलीले वृधवार घटनास्थलको स्थलगत निरीक्षण गरेको छ । दुवै पक्षलाई प्रशासनमै बोलाएर छलफल गर्ने तयारी गरिएको अर्यालले बताए । 'हामीले त्यहाँको वास्तविकता बुझेर फर्किएका छौं,' उनले भने ।

प्रजिअ नेपालले स्थानीय तहको विकासका सवालमा प्रशासनले हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने भए पनि सहमतिमा अघि बढ्न आग्रह गरिएको बताइन् । विवाद मिलाउन प्रशासनले

डिमुवा प्रहरी चौकीबाट तीन पटकसम्म प्रहरी पठाएको उनले बताइन् । 'प्रहरी त्यहाँ पुग्दा काम रोक्नुहुँदो रहेछ । फर्केपछि फेरि काम सुरु गरिएछ,' उनले भनिन् । वडाध्यक्ष क्षत्रीले भने समझदारी गरेरै काम अगाडि बढाइएको दावी गरे । पहिले स्थानीयले नै सडक खन्न सहमति दिएको र अहिले विनाकारण निरीधमा उत्रिएको उनको भनाइ छ । 'पहिला दुई मिटर खन्ने भनेर उहाँहरूले नै सहमति गर्नुभएको हो,' क्षत्रीले भने, 'अहिले विरोध गर्नुभएको छ । हामीले लछारपछार पारेको होइन । उहाँहरू बाटामा सुत्न खोजेपछि हटाएको मात्रै हो ।' एक थरीले सडक माग गर्ने र अर्को थरीले चाहिँदैन भनेर विवाद गर्दा बढाले समस्या फेल्नुपरेको उनले बताए ।

नेपाल म्यागजिन 'अब नयाँ वेबसाइट र एपमा पनि

बदलिँदो नेपालको अन्तर्कथा

nepalmag.com.np

Facebook Twitter Instagram @NepalMagazine

GET IT ON Google Play

ने

Download on the App Store

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २८ अंक ११ सुर्खेत

१७ फागुन २०७६ शनिबार फाल्गुण शुक्लपक्ष षष्ठी

नेपाल संवत् १९४०

कर्णाली प्रदेश संस्करण

KANTIPUR, Nepali National Daily, Saturday, February 29, 2020

पृष्ठ १२+४+८

१० रूपैयाँ

‘भगवान्‌ले त हेरेनन्‌, सरकारबाट के आस !’

मुम्बईमा चार वर्षअघि भएको गोदाम आगलागीमा कपिलवस्तुका ७ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । उनीहरूका परिवारले नेपाल र भारत दुवैतिरका सरकारबाट राहत त पाउन सकेनन्‌ नै, मुद्दालाई बलियो बनाउन कतैबाट सहयोग नमिल्दा आरोपितले कारबाहीबाट उन्मुक्तिसमेत पाए ।

■ सुरेशराज ब्यापाने (कपिलवस्तु/नयाँदिल्ली)

कपिलवस्तुको महाराजगन्ज नगरपालिकाको सत्भरा गाउँ । गाउँका करिब दुई सय घरमध्ये आधाअधि कच्ची छन्‌ । विकासका न्यूनतम पूर्वाधारको समेत अभाव छ । खेती किसानी यहाँको मुख्य पेसा हो तर खेतीका लागि आकासे पानीको भर पर्नुपर्छ । अधिकांश युवा बेरोजगार छन्‌ । ऋणपान गर्न सक्ने र अलिकति खर्च जुटाउन सक्ने केही युवा मलेसिया र खाडी पुगेका छन्‌ । नसक्नेहरू भारतको मुम्बई जान्छन्‌ ।

चरम गरिबी भए पनि गाउँमा रहेकाहरूको मुहारमा परदेसिएका आफन्तसँग फोनमा हुने कुराकानीले बेलाबखत मुस्कान ल्याउँथ्यो । परदेशबाट आफन्त हिलोचाँडो खुसी बोकेर घर फर्किन्छन्‌ भन्ने आसमा बाँचेको थियो सिंगो सत्भरा गाउँ ।

२०७२ पुस १३ गते सबैरे मुम्बईबाट आएको फोनले भने यसअघि जस्तो सुखद सन्देश ल्याएन । पुसको ठिहरोलाई छेँदै आएको त्यो सन्देशमा अकल्मनीय दुःख मिसिएको थियो । त्यसको सार थियो- मुम्बईको भिबन्डीस्थित एउटा कवाडी काठ गोदाममा राति २ बजेतिर एकाएक आगो सल्कियो । त्यतिवेला गोदाममा काठका मुढा ओसारै ११ जना मजदुर मस्त निद्रामा थिए । तीमध्ये सात जना नेपाली र एक भारतीय ठाउँको ठाउँ बिते । उनीहरूको शव चिनिँदैनथ्यो । उनीहरूमध्ये सत्भराका लौटु मोराइन (३० वर्ष),

राजु र गौरी चौहानका बुबा परसरी र आमा उत्तम । बीचमा राजुका श्रीमती विद्या र छोरा ।

तस्विर : सुरेशराज/कान्तिपुर

भुईँधर यादव (२७ वर्ष), गौरी चौहान (२७ वर्ष) र राजु चौहान (२५ वर्ष), विक्रम रङ्गदास (१८ वर्ष) तथा कपिलवस्तुकै बराङ्गपुर गाउँका रामदयाल भर (३८) र निरञ्ज चौधरी (२९) थिए ।

यही गाउँका विनोद यादव, धिरु लोनिया र बुधे लोनियाले हाम फालेर ज्यान जोगाए । विनोदको शरीरको आधा भाग जलेको थियो । मुम्बईको त्यस आगलागीको ‘लफ्का’ केही

घण्टामै सयौं किलोमिटर परको सत्भरा र बराङ्गपुर गाउँ पुग्यो । खबर पुग्नासाथ गाउँमा कोलाहल मच्चियो । आफन्त गुमाएकाहरू छुट्टै हालेर रुन थाले । कर्मास्थित जनता माविका

जसले मुम्बई आगलागीमा ज्यान गुमाए

भुईँधर अहिर यादव

लौटु मोराहन

गौरी चौहान

राजु चौहान

शोकको रङ उडिसकेको थिएन ।

शान्ति मोराइनका श्रीमान् लौटु मुम्बई गएको १५ दिन मात्र भएको थियो । उनी धेरथोर कमाइ गरे परिवार सजिलैसँग पाल्न सकिएला भनेर मजदुरी गर्न परदेश हिँडेका साथीभाइको पछि लागेका थिए । अभावमा हुर्किरहेका ससाना छोराछोरीको अनुहार हेरेर शान्तिले श्रीमानलाई रोक्न सकिनन् ।

घटनाको अधिल्लो दिन राति सुत्ने बेला पनि शान्तिले लौटुसँग खेखवर सोधेकी थिइन् । त्यस दिनको कुरा उनले सुनाइन्, ‘हालखबर राम्रो छ भन्नुभएको थियो, छोराछोरीबारे सोच्नुभएको थियो ।’ अहिले पनि उनलाई घटना सम्झँदा कहाली लाग्छ, पहाडै खसैजस्तो हुन्छ । ‘त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाहा पाएको भए किन पठाउँथे होला र ?’ शान्तिले भनिन् ।

शान्ति मृत श्रीमान्को अनुहार हेर्न जान सकिनन् । पैसा नभएकाले । मुम्बई गएका छिमेकीले उनका श्रीमान्को दाहसंस्कार उतै गरिदिए । यतिवेला शान्तिलाई साना दुई छोरी कसरी हुर्कलान् भन्ने पिरलोले छोपेको छ ।

श्यामदेव अहिर (यादव) का दुई छोरा भुईँधर र विनोद मुम्बई गएको १० महिनाजति भएको थियो । उनीहरू बेलाबखत घरखर्च पठाउँथे । आगलागी हुनुभन्दा दुई साताअघि मात्र श्यामदेवले छोराहरूसँग फोनमा बात मारेका थिए । उनलाई के थाहा, जेठा छोरासँगको त्यो कुराकानी अन्तिम होला भनेर । भुईँधरले त्यतिवेला फोनमा भनेका थिए, ‘अब केही दुःख नगर्नु, हामी गछौं ।’ बाँकी पृष्ठ १४ ►

एमसीसीमा नेपालको १३ अर्ब किन ?

कृपाशर्मा श्रेष्ठ

■ दुर्गा सगल (काठमाडौं)

नेकपाको कार्यदलले अमेरिकी मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरसन (एमसीसी) सँगको सम्झौताअन्तर्गत सञ्चालन हुने परियोजनामा नेपालका तर्फबाट १३ अर्ब रूपैयाँ लगानी गर्न नहुने सुझाव दिएको छ । एमसीसी ‘इन्डो-प्यासिफिक रणनीति (आईपीएस) अन्तर्गत होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमै भन्नुपर्नेसमेत कार्यदलको सुझाव छ ।

कार्यदलले गत साता प्रधानमन्त्री एवं नेकपा अध्यक्ष केपी शर्मा ओली र अर्का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाललाई प्रारम्भिक प्रतिवेदनका मुख्य बुँदा बुझाएको थियो । प्रतिवेदनले एमसीसी सम्झौताका कतिपय प्रावधान अपतिजनक रहेको भन्दै संशोधनविना संसद्बाट अनुमोदन गर्न नहुने निष्कर्ष निकालेको थियो ।

स्रोतका अनुसार सम्झौतामा सच्याउनुपर्ने विषयमध्ये नेपालबाट लगानी गर्ने भनिएको १३ अर्ब रूपैयाँको मोडालिटीबारे पनि प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । ‘अमेरिकाले अनुदान दिने र हामीले पनि एमसीसीलाई अनुदान नै दिनुपर्ने’ अमिल्दो खालको व्यवस्था छ । यसलाई सच्याउनुपर्छ भन्ने कुरा आएको छ,’ स्रोतले भन्यो । कार्यदलले प्रतिवेदनका मुख्य बुँदा बुझाए पनि पूर्ण रूपको प्रतिवेदन तयार भइसकेको छैन ।

सम्झौतामा अमेरिकाले एमसीसीअन्तर्गत करिब ५५ अर्ब रूपैयाँ दिने र त्यसबाहेक नेपालको पनि फन्डै १३ अर्ब रूपैयाँ रहने भनिएको छ । विदेशीले दिने यस्तो अनुदानमा नेपालको पैसा पनि थपेर परियोजना सञ्चालन गर्ने तरिका ठीक नभएको कार्यदलको निष्कर्ष छ । एमसीसी सम्झौता प्रसारणलाईन निर्माण र सडक निर्माण परियोजनाका लागि हो । प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा १० वटा विषय सच्याउनुपर्ने भनी उल्लेख गरिएको भए पनि त्यसमा मुख्य दुइटो कुरा उल्लेख छन्- आईपीएसअन्तर्गत होइन भन्ने लिखित रूपमा अमेरिकाले भन्नुपर्ने र सम्झौताका भाषा र अमिन्द्वी विषय संशोधन गर्नुपर्ने । ‘एमसीसी आईपीएसअन्तर्गतको अंग होइन भन्ने अमेरिकाले स्पष्ट रूपमा लेखेर नै

कार्यदलका मुख्य निष्कर्ष

- एमसीसी आईपीएसको अंग होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमा भन्नुपर्ने
- नेपालतर्फका करिब १३ अर्ब जोड्ने मोडालिटी बेठिक
- बौद्धिक सम्पत्तिमा नेपालको अधिकार हुनुपर्ने
- लेखापरीक्षण नेपालकै महालेखापरीक्षकबाट गराउनुपर्ने
- नितान्त दुईपक्षीय सम्झौता हो भन्ने स्पष्ट भाषा राख्नुपर्ने
- हुबहु अनुमोदन भए नयाँ नजिर बस्ने र अन्य मुलुकहरूको सहमति सम्झौताका लागि नकारात्मक आधार तयार पार्ने, त्यसैले संशोधन हुनेपर्ने
- नेपालको संविधान र कानून माथि हुने गरी सम्झौता सच्याउनुपर्ने
- सम्झौता संशोधन नभए जतिसुकै ठूलो सहयोग पनि स्विकार्न नहुने

नेपाललाई ‘दिनुपर्छ,’ कार्यदलको निष्कर्ष छ । आईपीएसअन्तर्गत भएजति नै ठूलो रकम पनि लिन नहुने भनिएको छ । एमसीसी सम्झौताको बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी प्रावधानमा पनि नेकपा कार्यदलले विशेष आपत्ति जनाउँदै संशोधन गर्नुपर्ने सूचीमा राखेको छ । बाँकी पृष्ठ १३ ►

श्रीलंका पछि हट्यो

प्रस्तावित सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने

कोलम्बो (एजेन्सी)- श्रीलंकाले मुलुकको संविधान र राष्ट्रिय सुरक्षामा खलल पुऱ्याउने खालका प्रावधान रहेको भन्दै प्रस्तावित एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने भएको छ । श्रीलंकाली मन्त्रिपरिषदले एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने तर सम्झौताको संशोधनमा छलफल गर्न सकिने निर्णय गरेको सरकारका प्रवक्ता बन्नुवाल गुणवर्द्धनेले जानकारी दिएका छन् । ‘अमेरिकाले सम्झौताको नयाँ मस्यौदा बनाए श्रीलंकाली सरकारले पुनरावलोकन गर्न सक्छ,’ उनले भनेका छन् ।

प्रस्तावित एमसीसी सम्झौता अध्ययनका लागि बनाइएको चार सदस्यीय समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री महिन्दा राजापाक्षले मन्त्रिपरिषद् बैठकमा पेश गरेका थिए । अमेरिकी सहयोग परियोजनाका रूपमा अगाडि बढाइएको एमसीसीमा श्रीलंकालाई समेट्ने निर्णय सन् २०१६ मा भएको थियो । एमसीसी बोर्डले सन् २०१९ अप्रिलमा श्रीलंकासँग ५ वर्षे सम्झौता गर्न स्वीकृत दिएको थियो ।

प्रस्तावित सम्झौतामा श्रीलंकाको यातायात र भूमि व्यवस्थापनका लागि ४८० मिलियन अमेरिकी डलर सहयोग दिने भनिएको थियो । सम्झौतामाफत दिइने रकमले श्रीलंकाको भूमि नीतिलाई नै परिवर्तन गर्ने भन्दै व्यापक विरोध भइरहेको थियो । एमसीसीको अनुदान स्विकारे भूमिको निजीकरण हुने र विदेशी कर्पोरेट हाउसहरूलाई लगानीका लागि सहज वातावरण बन्न सक्ने बुझाइ सर्वसाधारण थियो ।

कुमारी शुभ लाभ

सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा

कुमारी शुभ लाभ कर्जा लिँदा लाभ-लाभ

सञ्चालनको २० औं वर्षको अवसरमा कुमारी बैंक प्रस्तुत गर्दछ - कुमारी शुभ लाभ सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा । आफ्नो घरका लागि अब तपाईंले घर कर्जासँग-सँगै घरभित्रको सजावट (Furnishing) का साथै घरायसी सामानहरू तथा विशेष सवारी-साधन खरिदका लागि पनि कर्जा प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

विशेषताहरू -

- सुलभ ब्याजदर- बेस रेट + ०.३५% (वार्षिक ब्याजदर)
- भुक्तानी अवधि ३० वर्ष
- भुक्तानी रकम बराबरको पुनर्कर्जा सुविधा
- ३६ लाख सम्मको परिवार बीमा
- घर निर्माणका साथै सम्पूर्ण घर घरायसी सामान कर्जा
- ७०% सम्म घर कर्जा उपलब्ध
- १००% सम्म घरायसी कर्जा उपलब्ध (एकै दिनमा कर्जा प्रवाह)
- निःशुल्क क्रेडिट कार्ड
- निःशुल्क UNO कार्ड

छिटो गर्नुहोस्...

यो योजना सीमित अवधिका लागि मात्र

आजै नजिकैको शाखा कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्

कुमारी बैंक लिमिटेड

KUMARI BANK LIMITED

सबैका लागि, सबैका लागि

(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क” वर्गीको ईजाजत प्राप्त प्राप्त संस्था)

Retail Credit Department:

Putalisadak, Kathmandu

Phone: ०१-४२३२११/११३

Email: retail@kumaribank.com

Website: www.kumaribank.com

Contact any branches of the Bank

छोटकरी

‘काण्डैकाण्डले घेरियो सरकार’

कांग्रेस महामन्त्री पूर्णबहादुर खड्का ।

दैलेख (कास)- नेपाली कांग्रेसका महामन्त्री पूर्णबहादुर खड्काले वर्तमान सरकारले संस्थागत र नीतिगत भ्रष्टाचार गरिरहेको बताएका छन् । उनले भ्रष्टाचार, कामसनतन्त्र र घुसखोरीमा जोसुकै संलग्न भए पनि कानुनको कठघरामा उभिनुपर्ने बताए । ‘वर्तमान सरकार भ्रष्टाचारको काण्डैकाण्डले घेरिएको छ,’ शुक्रवार नेपाली कांग्रेस दैलेखको प्रथम जिल्ला सम्मेलन उद्घाटन गर्दै उनले भने, ‘वाइबडी, न्यारोबडी, फोरजी, सेक्युरिटी प्रिन्टिड प्रेसलगायत भ्रष्टाचारका काण्डले सरकार गन्हाइसकेको छ ।’ अब नेपाली कांग्रेसले सरकारले गरेका जनविरोधी कामलाई जनतासम्म पुर्‍याएर भण्डाफोर गर्ने उनले बताए । उनले ललितला निवास प्रकरणमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले गरेको न्याय निरुपण पूर्वाग्रही भएको बताए । एउटा सवैधानिक आयोगले मन्त्रिपरिषद्को निर्णयमा टेकेर त्यहि सरकारको प्रधानमन्त्रीलाई चोख्याउने र त्यहि मन्त्रिपरिषद् को मन्त्री दोषि बनाउने काम गलत भएको बताए ।

ओभेलमा तीनछहरी भरना

सल्यान (कास)- छत्रेश्वरी गाउँपालिका-२, दहखोलास्थित तीनछहरी भरना प्रचारप्रसार र पूर्वाधार अभावमा ओभेलमा परेको छ । स्थानीय तहले समेत भरना संरक्षणमा ध्यान नदँदा भरना पर्यटकको रोजाइमा नपरेको हो । भरना जिल्लाका अधिकांश गाउँवाट देख्न सकिन्छ । तीनछहरी खोलाबाटै निस्केको भरनाको लम्बाइ करिब २ सय मिटर रहेको स्थानीय नरबहादुर खड्काले बताए । ‘भरना पहिलोपल्ट देख्ने जोकोही पनि मोहित हुन्छन्,’ उनले भने, ‘सामान्य पूर्वाधार निर्माण गरिए आसपासका जिल्लावाट भरना हेर्न आउनेको घुँइचो लाग्थ्यो ।’ उनले संरक्षण अभावमा भरना स्थानीयले नुहाउने र कपडा धुने काममा मात्र प्रयोग भइरहेको गुनासो गरे । स्थानीयले संरक्षणका लागि समिति गठन गरे पनि सरकारी निकायले सहयोग नार्दा अलपत्र परेको हो । समितिका अध्यक्ष देवराज ओलीले सरकारी निकायको बेवास्ताले पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न नसर्‍एको जनाए । ‘संरक्षणमा त ध्यान गएन नै, अहिले भरनाको बीचबाटै सडक खनिएको छ,’ उनले भने, ‘भरना क्षेत्रमा तारवार गर्नसके मात्र पनि आन्तरिक पर्यटकको आकर्षण बढाउन सकिन्छ ।’ सडक खनिएपछि ढुंगामारो भर्दा भरना भन अव्यवस्थित बनेको उनले गुनासो गरे । छत्रेश्वरी-२ का वडाध्यक्ष प्रेम खड्काले गाउँलेले मुहानका पानी घरघरमा लिन थालेपछि भरना थप संकटमा परेको बताए । उनले संरक्षणका लागि गाउँपालिका र प्रदेश सरकारसँग बजेट माग गरिएको जानकारी दिए । उनका अनुसार गत वर्ष भरना र आसपासको क्षेत्रको डीपीआ गरिएको छ । उनका अनुसार भरनादेखि २ सय मिटरमाथि मन्दिर आकारको पहाडमा सिद्धबाबाको पूजा गरिन्छ । पहाड र मन्दिरलाई समेटेर पर्यटकीयस्थलको रूपमा विकास गर्न लागिएको उनको भनाइ छ ।

नगरपालिकामा स्तनपान कक्ष

सल्यान (कास)-शारदा नगरपालिकामा स्तनपान कक्ष स्थापना गरिएको छ । सेवाग्राही र कार्यालयका सुत्केरी कर्मचारीको सुविधाका लागि स्तनपान कक्षको व्यवस्था गरिएको हो । सुत्केरी महिलाले सेवाप्रवाहमा समस्या भोद्वै आएपछि कक्ष निर्माण गरिएको नगरप्रमुख सुरेश अधिकारीले बताए । ‘आमाहरूले सार्वजनिक ठाउँमा लाजका कारण स्तनपान नगराउने समस्या छ, जसका कारण बच्चामा कुपोषणको समस्या भएको पाइयो,’ उनले भने, ‘स्तनपान कक्ष स्थापनापछि सुत्केरी महिलाको सरकारी सेवा प्रवाहमा पहुँच बढ्छ हुने अपेक्षा छ ।’ स्तनपान कक्षमा गर्भवती महिला र सुत्केरीले आराम गर्ने सुविधसमेत छ । चार लाख रूपैयाँको लगानीमा कक्ष स्थापना गरिएको नगरपालिकाले जनाएको छ । जिल्लाका १० स्थानीय तहमध्ये सबैभन्दा पहिले शारदाले कक्ष स्थापना गरेको हो । कक्ष स्थापना भएपछि आफूहरूलाई धेरै राहत भएको स्तनपान कक्षकी पहिलो सेवाग्राही दिलसरा बस्नेतले बताइन् । ‘कोठाभित्र बसेर स्तनपान गराउँदा दुलो, हावा तथा गर्मीबाट बच्न सजिलो भएको भयो,’ उनले भनिन्, ‘खुला क्षेत्रमा स्तनपान गराउँदा हुने विभिन्न समस्या हल गर्न कक्षले सहयोग पुर्‍याएको छ ।’ जिल्ला हुलाक कार्यालयले पनि एक साताअघि स्तनपान कक्ष निर्माण गरेको छ । बच्चा लिएर सेवा लिन आउने महिलाको समस्या बुझेर कक्षको स्थापना गरिएको कार्यालय प्रमुख धीरेन्द्र भण्डारीले बताए । ‘कार्यालयमा हुलाक बचत बैकसमेत सञ्चालन एकाले धेरै महिला बच्चावच्चीसहित सेवा लिन आउने गरेका छन्,’ उनले भने, ‘अब बैकको सेवासमेत प्रभावकारी बल्ने अपेक्षा छ ।’

गाडी गुडाउन इन्धन

फेरीबाट नदी तारेर लगिने इन्धन प्रतिलिटर ३० रूपैयाँ महंगो

कर्णाली करिडोरको जितेमा पुल नहुँदा इममा भरेको इन्धन धकेलेर लैजाँदै स्थानीय मजदुर ।

■ तुलाराम पाण्डे (थिपु, कालीकोट)

पर्लाँटा गाउँपालिकाले खिन र धौलागोहका वासिन्दालाई यातायात सुविधा दिन दुई साताअघि फेरी प्रयोग गरी दुईवटा जिप कर्णाली नदी तार्यो । अहिले ती जिप ग्रामीण सडकमा गुडिरहेका छन् । गाउँमा पुगेका गाडी चलाउन प्रयोग हुने इन्धन ओसारन भने समस्या छ । व्यवसायीले डुम र जर्किनमा भरेको इन्धन गाडीमा प्रयोग गरिरहेका छन् ।

कर्णाली प्रदेश सरकार र आफूने स्रोतबाट २२ किलोमिटर सडक निर्माण गरेपछि फागुन १ मा पहिलोपल्ट सवारी साधन पर्लाँटा पुगेका हुन् । सडक निर्माणको काम पूरा भएपछि स्थानीय वासिन्दाको वर्षौंदेखिको सपना पूरा भएको छ । तर, जिपमा प्रयोग हुने इन्धन नदी पार गराउन कम्ति सास्ती छैन । ‘नदीमा गाडी जाने पुल छैन,’ पर्लाँटा-९ का व्यवसायी उमेश बमले भने, ‘डुममा बोकेको इन्धनले गाडी सञ्चालन

गर्नुपर्ने बाध्यता छ ।’ बमका अनुसार सडकको टुयाक खोल्ने क्रममा प्रयोग गरिएको इन्धन पनि भोलिगै पुलबाटै नदी पारि पठाइएको थियो । सडक निर्माण गरे पनि कर्णाली नदीमा पुल नहुँदा स्थानीय सामग्रीबाट काम चलाउ फेरी निर्माण गरिएको छ । काठ र डुमबाट निर्माण गरिएको अस्थायी फेरीबाट गाडी पारि तारिएपछि, करिब २ हजार स्थानीयले जिपलाई बाजारागा र फूलमालाले स्वागत गरेका थिए ।

मोटरसाइडकलमा प्रयोग हुने पेट्रोल ३५ लिटरका जर्किनमा राखेर पिठ्युमा बोकी गाउँ पुर्‍याउने गरिएको स्थानीय कृष्णबहादुर बमले बताए । उनले माँसरदेखि धौलागोहको राङुनेटामा मोटरसाइडकलबाट यात्रुलाई सेवा दिन सुरु गरेका छन् । ‘मोटरसाइडकल भाडामा चलाइरहेको छु,’ उनले भने, ‘जर्किनमा भरियाबाट बोकाएको पेट्रोलले भाडा महँगो बनाएको छ ।’

जितैस्थित कर्णाली नदीको फेरीबाट कर्णाली करिडोरमा तीन वर्षअघि जिप तथा

मिनीट्रक तारिएको थियो । करिब दुई दर्जन यात्रुबाहक जिप, एक सय मोटरसाइडकल, पाँच मिनीट्रकले स्थानीयलाई सेवा दिइरहेका छन् । बमका अनुसार विभिन्न स्थानीय तहले सडक खन प्रयोग गरेका १९ डोजरका लागि पनि पिठ्युमा बोकेर पारि पुर्‍याइएको इन्धन प्रयोग भइरहेको छ । नरहरिनाथ, सान्नीत्रिवेणी, रास्कोट, पचाललभरना र पर्लाँतामा वाटो खन प्रयोग गरिएका सबै डोजरमा बोकेर लिएएको डुमको इन्धन प्रयोग गरेर मोटरसवाइको प्रेमबहादुर बुढाले बताए । उनले गाडीमा ल्याउँदा सुर्खेतको दर्रेटभन्दा ढुवानी ज्याला १० रूपैयाँ थपेर दिन सकिने भए पनि पिठ्युमा बोकाउँदा प्रतिलिटर १५ देखि ३० रूपैयाँ महँगो पर्ने गरेको सुनाए ।

नेपाली सेनाले बाँकेको जमुनाहा हुँदै तिब्बत जोड्ने कर्णाली करिडोरको निर्माण गरिरहेको छ । कालीकोटको खुलालुदेखि हुम्ला खण्डमा चल्ने यात्रुवाहक तथा मालवाहक गाडी र अन्य

मैसिनका लागि पनि इन्धन डुममै ल्याउनुपर्ने बाध्यता रहेको सडक निर्माण कार्यदल प्रमुख मिलन कार्कीले बताए । उनले नदीमा पुल नभएका ठाउँमा भरियाबाट, नदी तारेर सडक चल्ने ठाउँसम्म फेरीमा र अन्यत्र गाडीमा पुर्‍याइने गरिएको जानकारी दिए । कर्णाली करिडोरमा मात्रै दैनिक एक हजारदेखि दुई हजार लिटरसम्म इन्धन खपत भइरहेको उनको भनाइ छ ।

खाँडाचक्र र नरहरिनाथ जोड्ने जितेमा नेपाली सेनाले निर्माण गरेको फेरी प्रयोग भइरहेको छ । पर्लाँताको घाटपारीचौरमा स्थानीयले बनाएको फेरी सञ्चालनमा रहेको गाउँपालिका अध्यक्ष लक्ष्मणबहादुर बमले बताए । ‘ठूलो मिहिनेतपछि, गाउँमा गाडी पुर्‍याइयो,’ उनले भने, ‘इन्धन शुल्क महँगो पर्दा भाडा बढी भए पनि स्थानीयको वर्षौंदेखिको सडक सपना पूरा भएको छ ।’ गाडी चल्न थालेपछि स्थानीय उत्पादनले बजार पाएको र सामग्री ढुवानीमा सजिलो भएको उनले बताए ।

आमा-बुवाको सम्मानमा अक्षयकोष

कान्तिपुर संवाददाता (रुकुम परिचम)

बाँफिकोट गाउँपालिका-४ स्थित वीरेन्द्र माध्यमिक विद्यालयमा शुक्रवार सामूहिक अक्षयकोष स्थापना गरिएको छ । गाउँपालिकाका १० वडाका स्थानीयले स्वस्फूर्त रुपमा आमा-बुवाको नाममा अक्षयकोष स्थापना गरेका हुन् ।

आमा-बुवा प्रतिष्ठान बनाएर त्यसैमार्फत विभिन्न काम गर्नु गरी कोष स्थापना गरिएको अभियन्ता चन्द्रबहादुर केसीले बताए । उनका अनुसार वीरेन्द्र माध्यामिक विद्यालयमा विभिन्न व्यक्तिले आफ्ना आमा-बुवाको सम्मान तथा सम्झनामा प्रतिष्ठासमार्फत २३ लाख ८७ हजार रूपैयाँको कोष स्थापना गरेका हुन् । ‘वित्तिसकेका अभिभावकको सम्झना र जीवित रहेकाको सम्मानमा जिल्लामै ठूलो राशिको कोष स्थापना गरियो,’ उनले भने, ‘कोषको रकम समस्यामा परेका विद्यार्थीलाई सहयोग गर्ने मुख्य उद्देश्य छ ।’ उनले सबैले सामाजिक दायित्व पूरा गर्न सकेको रकम कोषमा जम्मा गरेको सुनाए । केसीले कोषमा २ लाख रूपैयाँ जम्मा गरेका छन् । गाउँपालिकाका अनुसार वीउ पूँजीको रूपमा २३ लाख ८७ हजार ८ सय ९५ रूपैयाँ जम्मा गरिएको छ । व्याजवापत आउने रकममा अरुको सहयोग पनि थपिने अभियन्ता हरि चन्दले बताए । उनले १ लाख ४१ हजार रूपैयाँ रकम जम्मा गरेका छन् । ‘अभिभावकको

बाँफिकोट गाउँपालिकामा आमा-बुवाको सम्झना तथा सम्मानमा स्थापना गरिएको अक्षय कोषका लागि विभिन्न व्यक्तित्वाट संकलन भएको रकमको चेक सञ्चालक समितिलाई हस्तान्तरण गरिँदै ।

तस्विर : हरि कान्तिपुर

सम्मान गर्दै कोषमा रकम जम्मा गरेर विपन्नको हितमा खर्च गर्न खोजिएको हो,’ उनले भने, ‘थप रकम संकलनका लागि विभिन्न अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।’

स्वेच्छिक रूपमा ४ हजारदेखि २ लाख रूपैयाँसम्म कोषमा रकम जम्मा गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ । गाउँपालिकाका अनुसार नविन केसीले १ लाख १५ हजार, गमबहादुर शाहीले १ लाख ११ हजार, रमेश केसीले १ लाख १ हजार रूपैयाँ जम्मा गरेका छन् । कोषबाट गरिब, विपन्न तथा जेहेन्दार १८ वर्षमुनिका छात्रछात्राको अवस्था हेरी कापी, कलम, पोशाक, भोला, शैक्षिक शुल्कलगायत सहयोग गर्ने गरी कार्यविधि बनाइएको छ ।

पहिलो चरणमा ८५ जनाले कोषमा रकम जम्मा गरेका छन् । गाउँपालिकाका ४४ विद्यालयका विद्यार्थीलाई उक्त कोषबाट छात्रवृत्ति प्रदान गरिने विद्यालयका प्रधानाध्यापक रत्नबहादुर केसीले बताए । ‘संविधानमा आधारभूत शिक्षा निःशुल्क हुने भनिए पनि विभिन्न कारणले बालबालिका शिक्षाको पहुँचबाट टाढा रहँदै आएका छन्,’ उनले भने, ‘कोषको सहयोगले सबै बालबालिकालाई शिक्षाको समान अवसर दिलाउन मद्दत पुर्‍याउनेछ ।’ प्रतिष्ठान सञ्चालक समितिका सदस्यसमेत रहेका केसीले साँवावापतको रकम बैकमै रहने र त्यसवापत आउने व्याज परिचालन गरेर बालबालिकाको शिक्षामा लगानी गरिने जनाए ।

ENJOY

DOLBY DIGITAL

ATMOSOUND

BIG Movies

NOW SHOWING

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS

THAPPAD

SONIC THE HEDGEHOG

आमा

SHUBH MANGAL ZYADA SAAVDHAN

SENTI VIRUS</

बूढीगण्डकी दोहनमा रोक

किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको भन्दै स्थानीय प्रशासनले निगरानी बढाउन प्रहरीलाई पत्राचार

हरिराम उप्रेती (गोरखा)

मुआब्जा वितरण भएको बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखातर्फ अवैध बालुवा खानी सञ्चालन गर्न स्थानीय प्रशासनले रोक लगाएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालयले विहीवार प्रहरीलाई पत्र लेखेर बूढीगण्डकी किनार क्षेत्रमा निगरानी बढाउन भनेको हो । 'बालुवाको दोहन र चोरी निकासी भएको भेटिए कारवाही गरी जानकारी गराउन भनेका छौं,' प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेन्द्र पौडेलले भने ।

दोहन रोकन सहयोग र समन्वय गरिदिन सम्बन्धित स्थानीय तह र बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइलाई पनि पत्राचार गरिएको छ । सरकारी स्वामित्वमा आइसकेको जग्गामा दोहन भएको भेटिए संलग्नलाई कानुनी दायरामा ल्याउन प्रहरीलाई भनिएको छ । यसअघि दोहनमा संलग्नका विषयमा उजुरी परे कारवाही गर्ने प्रशासनले चेतावनी दिएको थियो ।

गएको शनिवार प्रशासन कार्यालयका खरिदार रविबाल सुवेदी नेतृत्वको टोलीले डुवान क्षेत्रको स्थलगत अध्ययन गरेको थियो । बूढीगण्डकी आयोजना र टोलीको छुट्टाछुट्टै प्रतिवेदन अध्ययनपछि पछिल्लो समय नदीको किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको प्रशासनको ठहर छ । दुवै प्रतिवेदनमा किनारी क्षेत्रको दोहनले आयोजनालाई नै दीर्घकालीन असर पार्ने निष्कर्ष निकालिएको थियो । सोही प्रतिवेदनलाई आधार बनाएर प्रशासनले दोहनमा निगरानी

बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखाको बुकोटघाटमा बालुवा भिक्रेपछि बनेको खाल्डो ।

फाइल तस्विर : कान्तिपुर

बढाउन पत्राचार गरेका हुन् । अनुगमन क्रममा गोरखातर्फ ८ ठाउँमा बालुवा खानी सञ्चालन भएको पाइएको थियो । दिनमा भन्दा रातमा बालुवा र नदीजस्तै सामग्री ओसारपसार भएको अनुगमन टोलीको प्रतिवेदनमा छ । गण्डकी गाउँपालिकाअन्तर्गत रवुङ फाँट, फुजलेको ढावेमा रातको समयमा बालुवा चोरीनिकासी हुँदै आएको पाइएको थियो । भीमसेन थापा गाउँपालिकाअन्तर्गत बोर्लाङको ज्यादुलखोला र घाटवेसी, धावाको

बालुवाटार र तान्द्राङको सिसौघारीमा बालुवा निकालिएपछि ठूला-ठूला खाल्डा बनेका छन् । यसले नदी किनार क्षेत्र तथा आयोजना निर्माणमा समेत जोखिम बढेको छ ।

अनियन्त्रित तवरले बालुवा खानी सञ्चालन गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल असर परेको र भूक्षयको खतरा बढेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । 'व्यापक मात्रामा बालुवा उत्खनन भएको प्रतिवेदनमा समेटिएको छ,' जिल्ला प्रशासनका अधिकृत हर्क रोकाले भने,

'यसलाई नरोके बूढीगण्डकी आयोजना निर्माण क्रममा चुनौती देखिने भयो ।' आयोजनाले विस्तृत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरिसकेको अवस्थामा दोहन बढेपछि निर्माणका लागि चुनौती थपिएको प्राविधिकले बताउँदै आएका छन् ।

जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तह, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय तथा बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाले अवैध उत्खनन रोकनुपर्ने अनुगमन टोलीले सुझाव दिएको थियो । खानी सञ्चालनका लागि खानी तथा भूगर्भ विभागसँग अनुमति लिनुपर्ने कानुनी प्रावधान भए पनि त्यसो नगरिएको रोकाले बताए । 'कसैको अनुमति र स्वीकृतिबिना खानी सञ्चालनमा रहेको पायो,' उनले भने, 'यो गैरकानुनी कार्य हो ।'

मुआब्जा पाइसकेका जग्गाधनीले बालुवा उत्खनन गर्न ठेकेदारलाई दिने गरेका छन् । मुआब्जा पाइसकेपछि बालुवा बेच्दा दोहोरो फाइदा हुने भएकाले जग्गाधनीले ठेकेदारसँग मिलेमतोमा गरी अवैध कार्य गरेको देखिएको अनुगमन टोलीले बताएको छ । डुवान क्षेत्रअन्तर्गत धादिङतर्फ पनि ६ ठाउँमा दोहन भएको बूढीगण्डकी आयोजनाको कार्यालयले जनाएको छ । ती क्षेत्रमा उत्खनन भएको बालुवा गोर्खाको बाटो हुँदै निकासी भइरहेको छ । अनियन्त्रित दोहनले आयोजना निर्माणमा असर पुग्ने चुनौती थपिए भन्दै बूढीगण्डकी आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा, वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइले गोरखा र धादिङका जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्रै काटेर बालुवा दोहन रोकन आग्रहसमेत गरेको छ ।

जबरजस्ती सडक खन्दा भडप

पर्वत (कास)- वडाध्यक्षको सक्रियतामा जबरजस्ती सडक खन्ने क्रममा भडप हुँदा पर्वतको मोदी गाउँपालिका-३ देउरालीमा ७ जना घाइते भएका छन् । घाइते हुनेमा चोलानाथ शर्मा, हरिकला सुवेदी, तीर्थराज सुवेदी, सावित्रा सुवेदी, गणेश सुवेदी, विमल शर्मा लगायत छन् । सबै घाइतेको अवस्था सामान्य छ ।

वडाको सिफारिसमा स्थानीय उपभोक्ता समितिले जनकल्याण आधारभूत विद्यालय हुँदै वार्ड्याटारीसम्मको दुई सय मिटर बाटो खन्ने क्रममा स्थानीयमाथि बल प्रयोग भएको हो । सडक खन्ने क्रममा स्थानीयले आफ्नो खेतबारी मासिएको भन्दै विरोध जनाएका थिए । स्थानीयको अवरोधको बेवास्ता गर्दै सोमबार र मंगलबार वडाध्यक्ष

देवेन्द्र क्षत्रीसहितको टोलीले खेतीयोग्य जमिन र अन्य संरचना डोजर लगाएर भत्काउन थालेपछि, भडपको स्थिति बनेको हो ।

'वडाध्यक्ष आफैले बुवा, भाइ र अंकललाई लछारपछार पार्नुभयो,' स्थानीय पार्वती सुवेदीले भनिन्, 'हामीले सहमतिमा जाऊँ भन्दा उहाँले पारिवारिक र ठूलोला सरकारी मान्छेको धाक लगाउनुभयो ।' वडाध्यक्ष क्षत्रीले आफ्नो सबै जग्गाजमिन मासेर सडक खन्ने चेतावनी दिएको उनले बताइन् । घाइते भएका चोलानाथ शर्मांले डोजर रोकेर आफ्नो बारीमै सुतेपछि वडाध्यक्षको उक्साहटमा आएको समूहले लछारपछार पारेको स्थानीय सन्तोस सुवेदीले बताए । आफ्नो जग्गा जोगाउन खोज्दा

कूटपिट भएको भन्दै न्यायको खोजी गरेको पीडितले बताएका छन् । उनीहरूले पर्वत प्रशासन र उच्च अदालत बागलुङमा जीउधनको सुरक्षा र न्याय माग्दै उजुरी दिएका छन् । उजुरीपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी कल्पना धामिरे नेपाल र डीएसपी श्यामु अर्यालसहितको टोलीले वृधवार घटनास्थलको स्थलगत निरीक्षण गरेको छ । दुवै पक्षलाई प्रशासनमै बोलाएर छलफल गर्ने तयारी गरिएको अर्यालले बताए । 'हामीले त्यहाँको वास्तविकता बुझेर फर्किएका छौं,' उनले भने ।

प्रजिअ नेपालले स्थानीय तहको विकासका सवालमा प्रशासनले हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने भए पनि सहमतिमा अघि बढ्न आग्रह गरिएको बताइन् । विवाद मिलाउन प्रशासनले

डिमुवा प्रहरी चौकीबाट तीन पटकसम्म प्रहरी पठाएको उनले बताइन् । 'प्रहरी त्यहाँ पुग्दा काम रोक्नुहुँदो रहेछ । फर्केपछि फेरि काम सुरु गरिएछ,' उनले भनिन् ।

वडाध्यक्ष क्षत्रीले भने समझदारी गरेरै काम अगाडि बढाइएको दावी गरे । पहिले स्थानीयले नै सडक खन्न सहमति दिएको र अहिले विनाकारण निरीधमा उत्रिएको उनको भनाइ छ । 'पहिला दुई मिटर खन्ने भनेर उहाँहरूले नै सहमति गर्नुभएको हो,' क्षत्रीले भने, 'अहिले विरोध गर्नुभएको छ । हामीले लछारपछार पारेको होइन । उहाँहरू बाटोमा सुत्न खोजेपछि हटाएको मात्रै हो ।' एक थरीले सडक माग गर्ने र अर्को थरीले चाहिँदैन भनेर विवाद गर्दा बढाले समस्या फेल्नुपरेको उनले बताए ।

४ वर्षमा पदाधिकारी न विभाग

प्रकाश बराल (बागलुङ)

कांग्रेस जिल्ला सभापति दीपेन्द्रबहादुर थापाले निर्वाचित भएको चार वर्षसम्म पदाधिकारी नियुक्त गर्न सकेका छैनन् । सभापतिले निर्वाचित सदस्यबाट उपसभापति, सचिव र सहसचिव सिफारिस गर्ने र जिल्ला कर्मचारीसमितिले निर्णय गर्ने प्रवधान छ । कांग्रेसको विधानअनुसार जिल्ला सभापतिले नौजना जिल्ला सदस्य मनोनित गर्न पाउँछन् ।

पदाधिकारी नियुक्त नगरिकनै उनको कार्यकाल सकिन लागेको हो । पदाधिकारी नियुक्त नभएपछि जिल्लाका हरेक सञ्चमा कांग्रेसको उपस्थिति कमजोर बनेको र पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप उनले खेप्दै आएका छन् । जिल्ला अधिवेशनअन्तर्गत पहिलो चरणको निर्वाचनमा थापा दोस्रो भएका थिए । ५१ प्रतिशत मत ल्याएमात्र सभापति चुनिने विधानका कारण धेरै मत पाए पनि जगादिशचन्द्र उपाध्याय सभापति बन्न सकेनन् । तेस्रो स्थान पाएका र्माणभद्र शर्मांले समर्थन गरेपछि दोस्रो चरणको निर्वाचनबाट थापा सभापति चुनिएका थिए । थापाको कार्यकालमा जिल्ला कार्यसमितिको व्यानरमा कुनै पनि कार्यक्रम नभएको उपाध्यायले दावी गरे ।

थापाले पदाधिकारीमात्र नभई संगठन, अनुशासन, प्रचारप्रसार सहितका एक दर्जन विभाग गठन गर्न सकेका छैनन् । विभाग गठन नभएको तथा कार्यकर्ता र नेताबीच समन्वयसमेत गर्न नसक्दा पार्टी कमजोर भएको कांग्रेसभित्रै टिप्पणी हुन थालेको छ । 'सभापतिजीले आफ्नै अधिकार पनि नबुझेजस्तो छ, सल्लाह पनि माग्नु भएको छैन,' निवर्तमान सभापति प्रकाश शर्मा पौडेलले भने, 'मेरो पालामा ६ महिनाभित्रै पदाधिकारी, सदस्य, विभाग र इलाकास्तरीय समिति समेत गठन भएका थिए ।' लिन नसकेको उनले टिप्पणी गरे ।

'सबै विभाग बनाएर प्रचारमा जान सकेको भए तीनै तहको निर्वाचन परिणाममा समेत सुधार आउनसक्ने थियो,' पौडेलले भने । थापाको पालामा तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भएकोमा कांग्रेसले हार व्यहोरेको थियो । संविधानसभा निर्वाचन २०७० मा तीनवटै स्थान जितेको कांग्रेसले संसदीय निर्वाचन २०७४ मा भने सबै गुमायो । थापाले भने सबै दल मिलेर कांग्रेसविरुद्ध लडेकोले हार भएको बताउँदै आएका छन् ।

कांग्रेसले जिल्लाका १० वटा स्थानीय तहमा चार वटामा मात्र प्रमुख पद जितेको छ । अन्यमा नगन्त्य उपस्थिति छ । जिल्ला समन्वय समितिको निर्वाचनमा पनि समन्वय गर्न नसक्दा जित्न सक्ने पद पनि गुमाएको पार्टीकै कार्यकर्ता बताउँछन् ।

थापा केन्द्रीय सभापति शेरबहादुर देउवा निकट मानिन्छन् भने उपाध्याय रामचन्द्र पौडेल निकट । उपाध्याय समूहलाई बेवास्त गरेर अगाडि बढेको भन्दै थापाको आलोचना हुने गरेको छ । थापा भने उपाध्याय समूहले सहयोग नगरेको आरोप लगाउँछन् । 'पदाधिकारी नियुक्त गर्न नसकेकै हो, तर उहाँहरूबाट पनि बैठक र कार्यक्रममा सहयोग पाएको छैन,' थापाले भने, 'संगठन पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप गर्नुले खेप्दै आएका छन् । जिल्ला अधिवेशनसहित उक्त समूहका अगुवा नेतालाई समेत जिम्मेवारी दिएर संगठनका कार्यक्रममा पठाएको उनले दावी गरे ।

उनीमाथि सामाजिक संघसंस्थाका चुनावमा पनि समन्वय गर्न, श्रात्संगठनलाई

पदाधिकारी तथा संगठन, अनुशासनलगायत एक दर्जन विभाग गठन भएका छैनन्

पूर्णता दिन र प्राज्ञिक क्षेत्रमा बहस, पैरवी गर्न नसकेको आरोप लाददै आएको छ । थापानिकट महासमिति सदस्य अमरबहादुर कार्कीले भने उपाध्याय पक्षबाट सभापति थापालाई हेरक स्थानमा असहयोग भएको टिप्पणी गरे । 'सभापतिलाई अरुले साथ दिन खोज्नुहुन्न,' कार्कीले भने, 'चुनाव एउटा घटना मात्र हो, पार्टी बनाउन मिलेरै जानुपर्ने हो ।' स्वयं थापाले नै पदाधिकारी मनोनित गर्दा थप किचलो हुने डरले नगरेको बताए । चुनावी वर्ष सुरु भइसकेकोले अब भने उनले पदाधिकारी नियुक्त गर्नसक्ने उपाध्याय निकटका एक नेताले आकलन गरे ।

कृष्णप्रसाद सिटौलानिकट मानिने सचिव नवराज पौडेलले दुवै समूहलाई मिलाएर अगाडि बढ्ने काम चुनौतीपूर्ण भएको बताए । 'निर्वाचनको रणनीति बनाउने र संगठन विस्तारका काममा विपक्षी जस्तो व्यवहार भयो भने पार्टी संगठन कमजोर हुन्छ,' पौडेलले भने, 'दुवै पक्षलाई पार्टी हितमा काम गर्न समन्वयको भूमिकामा छु ।'

नेपाल म्यागजिन 'अब नयाँ वेबसाइट र एपमा पनि

बदलिँदो नेपालको अन्तर्कथा

nepalmag.com.np

Facebook Twitter Instagram @NepalMagazine

GET IT ON Google Play

ने

Download on the App Store

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २८ अंक ११ गोदावरी १७ फागुन २०७६ शनिबार फाल्गुण शुक्लपक्ष षष्ठी नेपाल संवत् १९४० सुदूरपश्चिम प्रदेश संस्करण KANTIPUR, Nepali National Daily, Saturday, February 29, 2020 पृष्ठ १२+४+८ १० रूपैयाँ

‘भगवान्‌ले त हेरेनन्‌, सरकारबाट के आस !’

मुम्बईमा चार वर्षअघि भएको गोदाम आगलागीमा कपिलवस्तुका ७ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । उनीहरूका परिवारले नेपाल र भारत दुवैतिरका सरकारबाट राहत त पाउन सकेनन्‌ नै, मुद्दालाई बलियो बनाउन कतैबाट सहयोग नमिल्दा आरोपितले कारबाहीबाट उन्मुक्तिसमेत पाए ।

■ सुरेशराज ग्‍योपाने (कपिलवस्तु/नयाँदिल्ली)

कपिलवस्तुको महाराजगन्ज नगरपालिकाको सत्भरा गाउँ । गाउँका करिब दुई सय घरमध्ये आधाउध कच्ची छन्‌ । विकासका न्यूनतम पूर्वाधारको समेत अभाव छ । खेती किसानी यहाँको मुख्य पेसा हो तर खेतीका लागि आकासे पानीको भर पर्नुपर्छ । अधिकांश युवा बेरोजगार छन्‌ । ऋणपान गर्न सक्ने र अलिकति खर्च जुटाउन सक्ने केही युवा मलेसिया र खाडी पुगेका छन्‌ । नसक्नेहरू भारतको मुम्बई जान्छन्‌ ।

चरम गरिबी भए पनि गाउँमा रहेकाहरूको मुहारमा परदेसिएका आफन्तसँग फोनमा हुने कुराकानीले बेलाबखत मुस्कान ल्याउँथ्यो । परदेशबाट आफन्त हिलोचाँडो खुसी बोकेर घर फर्किन्छन्‌ भन्ने आसमा बाँचेको थियो सिंगो सत्भरा गाउँ ।

२०७२ पुस १३ गते सबैरे मुम्बईबाट आएको फोनले भने यसअघि जस्तो सुखद सन्देश ल्याएन । पुसको ठिहरोलाई छेँदै आएको त्यो सन्देशमा अकल्मनीय दुःख मिसिएको थियो । त्यसको सार थियो- मुम्बईको भिबन्डीस्थित एउटा कवाडी काठ गोदाममा राति २ बजेतिर एकाएक आगो सल्कियो । त्यतिवेला गोदाममा काठका मुढा ओसारै ११ जना मजदुर मस्त निद्रामा थिए । तीमध्ये सात जना नेपाली र एक भारतीय ठाउँको ठाउँ बिते । उनीहरूको शव चिनिँदैनथ्यो । उनीहरूमध्ये सत्भराका लौटु मोराइन (३० वर्ष),

राजु र गौरी चौहानका बुबा परसरी र आमा उत्तम । बीचमा राजुका श्रीमती विद्या र छोरा ।

तस्विर : सुरेशराज/कान्तिपुर

भुईँधर यादव (२७ वर्ष), गौरी चौहान (२७ वर्ष) र राजु चौहान (२५ वर्ष), विक्रम रङ्गदास (१८ वर्ष) तथा कपिलवस्तुकै बराङ्गपुर गाउँका रामदयाल भर (३८) र निरज चौधरी (२९) थिए ।

यही गाउँका विनोद यादव, धिरु लोनिया र बुधे लोनियाले हाम फालेर ज्यान जोगाए । विनोदको शरीरको आधा भाग जलेको थियो । मुम्बईको त्यस आगलागीको ‘लफ्का’ केही

घण्टामै सयौं किलोमिटर परको सत्भरा र बराङ्गपुर गाउँ पुग्यो । खबर पुग्नासाथ गाउँमा कोलाहल मच्चियो । आफन्त गुमाएकाहरू छाँद हालेर रुन थाले । कर्मास्थित जनता माविका

जसले मुम्बई आगलागीमा ज्यान गुमाए

भुईँधर अहिर यादव

लौटु मोराहन

गौरी चौहान

राजु चौहान

शोकको रङ उडिसकेको थिएन । शान्ति मोराइनका श्रीमान् लौटु मुम्बई गएको १५ दिन मात्र भएको थियो । उनी धेरथोर कमाइ गरे परिवार सजिलैसँग पाल्न सकिएला भनेर मजदुरी गर्न परदेश हिँडेका साथीभाइको पछि लागेका थिए । अभावमा हुर्किरहेका ससाना छोराछोरीको अनुहार हेरेर शान्तिले श्रीमानलाई रोक्न सकिनन् ।

घटनाको अधिल्लो दिन राति सुत्ने बेला पनि शान्तिले लौटुसँग खेखवर सोधेकी थिइन् । त्यस दिनको कुरा उनले सुनाइन्, ‘हालखबर राम्रो छ भन्नुभएको थियो, छोराछोरीबारे सोच्नुभएको थियो ।’ अहिले पनि उनलाई घटना सम्झँदा कहाली लाग्छ, पहाडै खसैजस्तो हुन्छ । ‘त्यस्तो हुन्छ भन्ने थाहा पाएको भए किन पठाउँथे होला र ?’ शान्तिले भनिन् ।

शान्ति मृत श्रीमान्को अनुहार हेर्न जान सकिनन् पैसा नभएकाले । मुम्बई गएका छिमेकीले उनका श्रीमान्को दाहसंस्कार उतै गरिदिए । यतिवेला शान्तिलाई साना दुई छोरी कसरी हुर्कलान् भन्ने पिरलोले छोपेको छ ।

श्यामदेव अहिर (यादव) का दुई छोरा भुईँधर र विनोद मुम्बई गएको १० महिनाजति भएको थियो । उनीहरू बेलाबखत घरखर्च पठाउँथे । आगलागी हुनुभन्दा दुई साताअघि मात्र श्यामदेवले छोराहरूसँग फोनमा बात मारेका थिए । उनलाई के थाहा, जेठा छोरासँगको त्यो कुराकानी अन्तिम होला भनेर । भुईँधरले त्यतिवेला फोनमा भनेका थिए, ‘अब केही दुःख नगर्नु, हामी गछौं ।’ बाँकी पृष्ठ १४ ▶

एमसीसीमा नेपालको १३ अर्ब किन ?

कृपाशर्मा श्रेष्ठ

श्रीलंका पछि हट्यो

प्रस्तावित सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने

कोलम्बो (एजेन्सी)- श्रीलंकाले मुलुकको संविधान र राष्ट्रिय सुरक्षामा खलल पुर्‍याउने खालका प्रावधान रहेको भन्दै प्रस्तावित एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने भएको छ । श्रीलंकाली मान्त्रिपरिषदले एमसीसी सम्झौतामा हस्ताक्षर नगर्ने तर सम्झौताको संशोधनमा छलफल गर्न सकिने निर्णय गरेको सरकारका प्रवक्ता बन्डुवाल गुणवर्द्धनेले जानकारी दिएका छन् । ‘अमेरिकाले एमसीसी सम्झौताको नयाँ मस्यौदा बनाए श्रीलंकाली सरकारले पुनरावलोकन गर्न सक्छ,’ उनले भनेका छन् ।

प्रस्तावित एमसीसी सम्झौता अध्ययनका लागि बनाइएको चार सदस्यीय समितिले तयार पारेको प्रतिवेदन प्रधानमन्त्री महिन्दा राजापाक्षले मन्त्रिपरिषद् बैठकमा पेश गरेका थिए । अमेरिकी सहयोग परियोजनाका रूपमा अगाडि बढाइएको एमसीसीमा श्रीलंकालाई समेट्ने निर्णय सन् २०१६ मा भएको थियो । एमसीसी बोर्डले सन् २०१९ अप्रिलमा श्रीलंकासँग ५ वर्षे सम्झौता गर्न स्वीकृत दिएको थियो ।

प्रस्तावित सम्झौतामा श्रीलंकाको यातायात र भूमि व्यवस्थापनका लागि ४८० मिलियन अमेरिकी डलर सहयोग दिने भनिएको थियो । सम्झौतामाफत दिइने रकमले श्रीलंकाको भूमि नीतिलाई नै परिवर्तन गर्ने भन्दै व्यापक विरोध भइरहेको थियो । एमसीसीको अनुदान स्विकारे भूमिको निजीकरण हुने र विदेशी कपरेट हाउसहरूलाई लगानीका लागि सहज वातावरण बन्न सक्ने बुझाइ सर्वसाधारण थियो ।

कार्यदलका मुख्य निष्कर्ष

- एमसीसी आईपीएसको अंग होइन भनेर अमेरिकाले लिखित रूपमा भन्नुपर्ने
- नेपालतर्फका करिब १३ अर्ब जोड्ने मोडालिटी बेटिक
- बौद्धिक सम्पत्तिमा नेपालको अधिकार हुनुपर्ने
- लेखापरीक्षण नेपालकै महालेखापरीक्षकबाट गराउनुपर्ने
- नितान्त दुईपक्षीय सम्झौता हो भन्ने स्पष्ट भाषा राख्नुपर्ने
- हुबहु अनुमोदन भए नयाँ नजिर बस्ने र अन्य मुलुकहरूको सहमति सम्झौताका लागि नकारात्मक आधार तयार पार्ने, त्यसैले संशोधन हुनेपर्ने
- नेपालको संविधान र कानुन माथि हुने गरी सम्झौता सच्याउनुपर्ने
- सम्झौता संशोधन नभए जतिसुकै ठूलो सहयोग पनि स्विकार्न नहुने

नेपाललाई ‘दिनुपर्छ,’ कार्यदलको निष्कर्ष छ । आईपीएसअन्तर्गत भएजति नै ठूलो रकम पनि लिन नहुने भनिएको छ । एमसीसी सम्झौताको बौद्धिक सम्पत्तिसम्बन्धी प्रावधानमा पनि नेकपा कार्यदलले विशेष आपत्ति जनाउँदै संशोधन गर्नुपर्ने सूचीमा राखेको छ । बाँकी पृष्ठ १३ ▶

कुमारी शुभ लाभ

सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा

कुमारी शुभ लाभ कर्जा लिँदा लाभ-लाभ

सञ्चालनको २० औं वर्षको अवसरमा कुमारी बैंक प्रस्तुत गर्दछ - कुमारी शुभ लाभ सम्पूर्ण घर घरायसी कर्जा । आफ्नो घरका लागि अब तपाईंले घर कर्जासँग-सँगै घरभित्रको सजावट (Furnishing) का साथै घरायसी सामानहरू तथा विशेष सवारी-साधन खरिदका लागि पनि कर्जा प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ ।

विशेषताहरू -

- सुलभ ब्याजदर- बेस रेट + ०.३५% (वार्षिक ब्याजदर)
- भुक्तानी अवधि ३० वर्ष
- भुक्तानी रकम बराबरको पुनर्कर्जा सुविधा
- ३६ लाख सम्मको परिवार बीमा
- घर निर्माणका साथै सम्पूर्ण घर घरायसी सामान कर्जा
- ७०% सम्म घर कर्जा उपलब्ध
- १००% सम्म घरायसी कर्जा उपलब्ध (एकै दिनमा कर्जा प्रवाह)
- निःशुल्क क्रेडिट कार्ड
- निःशुल्क UNO कार्ड

छिटो गर्नुहोस्...
यो योजना सीमित अवधिका लागि मात्र

आजै नजिकैको शाखा कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहोस्

कुमारी बैंक लिमिटेड
KUMARI BANK LIMITED
सबैका लागि, सबैका लागि
(नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “क” वर्गको ईजाजत प्राप्त प्राप्त संस्था)

Retail Credit Department:
Putalisadak, Kathmandu
Phone: ०१-४२३२११२/११३
Email: retail@kumaribank.com
Website: www.kumaribank.com
Contact any branches of the Bank

बूढीगण्डकी दोहनमा रोक

किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको भन्दै स्थानीय प्रशासनले निगरानी बढाउन प्रहरीलाई पत्राचार

हरिराम उप्रेती (गोरखा)

मुआब्जा वितरण भएको बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखातर्फ अवैध बालुवा खानी सञ्चालन गर्न स्थानीय प्रशासनले रोक लगाएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालयले विहीवार प्रहरीलाई पत्र लेखेर बूढीगण्डकी किनार क्षेत्रमा निगरानी बढाउन भनेको हो । 'बालुवाको दोहन र चोरी निकासी भएको भेटिए कारवाही गरी जानकारी गराउन भनेका छौं,' प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुरेन्द्र पौडेलले भने ।

दोहन रोकन सहयोग र समन्वय गरिदिन सम्बन्धित स्थानीय तह र बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइलाई पनि पत्राचार गरिएको छ । सरकारी स्वामित्वमा आइसकेको जग्गामा दोहन भएको भेटिए संलग्नलाई कानुनी दायरामा ल्याउन प्रहरीलाई भनिएको छ । यसअघि दोहनमा संलग्नका विषयमा उजुरी परे कारवाही गर्ने प्रशासनले चेतावनी दिएको थियो ।

गएको शनिवार प्रशासन कार्यालयका खरिदार रविबाल सुवेदी नेतृत्वको टोलीले डुवान क्षेत्रको स्थलगत अध्ययन गरेको थियो । बूढीगण्डकी आयोजना र टोलीको छुट्टाछुट्टै प्रतिवेदन अध्ययनपछि पछिल्लो समय नदीको किनारी क्षेत्रमा दोहन बढेको प्रशासनको ठहर छ । दुवै प्रतिवेदनमा किनारी क्षेत्रको दोहनले आयोजनालाई नै दीर्घकालीन असर पार्ने निष्कर्ष निकालिएको थियो । सोही प्रतिवेदनलाई आधार बनाएर प्रशासनले दोहनमा निगरानी

बूढीगण्डकी डुवान क्षेत्रअन्तर्गत गोरखाको बुकोटघाटमा बालुवा भिक्रेपछि बनेको खाल्डो ।

फाइल तस्विर : कान्तिपुर

बढाउन पत्राचार गरेका हुन् । अनुगमन क्रममा गोरखातर्फ ८ ठाउँमा बालुवा खानी सञ्चालन भएको पाइएको थियो । दिनमा भन्दा रातमा बालुवा र नदीजस्तै सामग्री ओसारपसार भएको अनुगमन टोलीको प्रतिवेदनमा छ । गण्डकी गाउँपालिकाअन्तर्गत दबुङ फाँट, फुजलेको ढावेमा रातको समयमा बालुवा चोरीनिकासी हुँदै आएको पाइएको थियो । भीमसेन थापा गाउँपालिकाअन्तर्गत बोर्लाङको ज्यादुलखोला र घाटवेसी, धावाको

बालुवाटार र तान्द्राङको सिसौघारीमा बालुवा निकालिएपछि ठूला-ठूला खाल्डा बनेका छन् । यसले नदी किनार क्षेत्र तथा आयोजना निर्माणमा समेत जोखिम बढेको छ ।

अनियन्त्रित तवरले बालुवा खानी सञ्चालन गर्दा वातावरणमा प्रतिकूल असर परेको र भूक्षयको खतरा बढेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । 'व्यापक मात्रामा बालुवा उत्खनन भएको प्रतिवेदनमा समेटिएको छ,' जिल्ला प्रशासनका अधिकृत हर्क रोкаले भने,

'यसलाई नरोके बूढीगण्डकी आयोजना निर्माण क्रममा चुनौती देखिने भयो ।' आयोजनाले विस्तृत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरिसकेको अवस्थामा दोहन बढेपछि निर्माणका लागि चुनौती थपिएको प्राविधिकले बताउँदै आएका छन् ।

जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तह, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय तथा बूढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाले अवैध उत्खनन रोकनुपर्ने अनुगमन टोलीले सुझाव दिएको थियो । खानी सञ्चालनका लागि खानी तथा भूगर्भ विभागसँग अनुमति लिनुपर्ने कानुनी प्रावधान भए पनि त्यसो नगरिएको रोकाले बताए । 'कसैको अनुमति र स्वीकृतिबैने खानी सञ्चालनमा रहेको पायो,' उनले भने, 'यो गैरकानुनी कार्य हो ।'

मुआब्जा पाइसकेका जग्गाधनीले बालुवा उत्खनन गर्न ठेकेदारलाई दिने गरेका छन् । मुआब्जा पाइसकेपछि बालुवा बेच्दा दोहोरो फाइदा हुने भएकाले जग्गाधनीले ठेकेदारसँग मिलेमतोमा गरी अवैध कार्य गरेको देखिएको अनुगमन टोलीले बताएको छ । डुवान क्षेत्रअन्तर्गत धादिङतर्फ पनि ६ ठाउँमा दोहन भएको बूढीगण्डकी आयोजनाको कार्यालयले जनाएको छ । ती क्षेत्रमा उत्खनन भएको बालुवा गोर्खाको बाटो हुँदै निकासी भइरहेको छ । अनियन्त्रित दोहनले आयोजना निर्माणमा असर पुग्ने चुनौती थपिए भन्दै बूढीगण्डकी आयोजनाको वातावरण, मुआब्जा, वितरण, पुनर्वास तथा पुनःस्थापना इकाइले गोरखा र धादिङका जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्रै काटेर बालुवा दोहन रोकन आग्रहसमेत गरेको छ ।

जबरजस्ती सडक खन्दा भडप

पर्वत (कास)- वडाध्यक्षको सक्रियतामा जबरजस्ती सडक खन्ने क्रममा भडप हुँदा पर्वतको मोदी गाउँपालिका-३ देउरालीमा ७ जना घाइते भएका छन् । घाइते हुनेमा चोलानाथ शर्मा, हरिकला सुवेदी, तीर्थराज सुवेदी, सावित्रा सुवेदी, गणेश सुवेदी, विमल शर्मालगायत छन् । सबै घाइतेको अवस्था सामान्य छ ।

वडाको सिफारिसमा स्थानीय उपभोक्ता समितिले जनकल्याण आधारभूत विद्यालय हुँदै वार्डायारीसम्मको दुई सय मिटर बाटो खन्ने क्रममा स्थानीयमाथि बल प्रयोग भएको हो । सडक खन्ने क्रममा स्थानीयले आफ्नो खेतबारी मासिएको भन्दै विरोध जनाएका थिए । स्थानीयको अवरोधको बेवास्ता गर्दै सोमवार र मंगलवार वडाध्यक्ष

देवेन्द्र क्षत्रीसहितको टोलीले खेतीयोग्य जमिन र अन्य संरचना डोजर लगाएर भत्काउन थालेपछि, भडपको स्थिति बनेको हो ।

'वडाध्यक्ष आफैले बुवा, भाइ र अंकललाई लछारपछार पार्नुभयो,' स्थानीय पार्वती सुवेदीले भनिन्, 'हामीले सहमतिमा जाऊँ भन्दा उहाँले पारिवारिक र ठुल्ला सरकारी मान्छेको धाक लगाउनुभयो ।' वडाध्यक्ष क्षत्रीले आफ्नो सबै जग्गाजमिन मासेर सडक खन्ने चेतावनी दिएको उनले बताइन् । घाइते भएका चोलानाथ शर्मांले डोजर रोकेर आफ्नो बारीमै सुतेपछि वडाध्यक्षको उक्साहटमा आएको समूहले लछारपछार पारेको स्थानीय सन्तोस सुवेदीले बताए । आफ्नो जग्गा जोगाउन खोज्दा

कूटपिट भएको भन्दै न्यायको खोजी गरेको पीडितले बताएका छन् । उनीहरूले पर्वत प्रशासन र उच्च अदालत बागलुङमा जीउधनको सुरक्षा र न्याय माग्दै उजुरी दिएका छन् । उजुरीपछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी कल्पना धामिरे नेपाल र डीएसपी श्यामु अर्यालसहितको टोलीले वृधवार घटनास्थलको स्थलगत निरीक्षण गरेको छ । दुवै पक्षलाई प्रशासनमै बोलाएर छलफल गर्ने तयारी गरिएको अर्यालले बताए । 'हामीले त्यहाँको वास्तविकता बुझेर फर्किएका छौं,' उनले भने ।

प्रजिअ नेपालले स्थानीय तहको विकासका सवालमा प्रशासनले हस्तक्षेप गर्न नमिल्ने भए पनि सहमतिमा अघि बढ्न आग्रह गरिएको बताइन् । विवाद मिलाउन प्रशासनले

डिमुवा प्रहरी चौकीबाट तीन पटकसम्म प्रहरी पठाएको उनले बताइन् । 'प्रहरी त्यहाँ पुग्दा काम रोक्नुहुँदो रहेछ । फर्केपछि फेरि काम सुरु गरिएछ,' उनले भनिन् ।

वडाध्यक्ष क्षत्रीले भने समझदारी गरेरै काम अगाडि बढाइएको दावी गरे । पहिले स्थानीयले नै सडक खन्न सहमति दिएको र अहिले विनाकारण निरीधमा उत्रिएको उनको भनाइ छ । 'पहिला दुई मिटर खन्ने भनेर उहाँहरूले नै सहमति गर्नुभएको हो,' क्षत्रीले भने, 'अहिले विरोध गर्नुभएको छ । हामीले लछारपछार पारेको होइन । उहाँहरू बाटामा सुलु खोजेपछि हटाएको मात्रै हो ।' एक थरीले सडक माग गर्ने र अर्को थरीले चाहिँदैन भनेर विवाद गर्दा बडाले समस्या फेल्नुपरेको उनले बताए ।

४ वर्षमा पदाधिकारी न विभाग

प्रकाश बराल (बागलुङ)

कांग्रेस जिल्ला सभापति दीपेन्द्रबहादुर थापाले निर्वाचित भएको चार वर्षसम्म पदाधिकारी नियुक्त गर्न सकेका छैनन् । सभापतिले निर्वाचित सदस्यबाट उपसभापति, सचिव र सहसचिव सिफारिस गर्ने र जिल्ला कर्मचारीसमितिले निर्णय गर्ने प्रावधान छ । कांग्रेसको विधानअनुसार जिल्ला सभापतिले नौजना जिल्ला सदस्य मनोनित गर्न पाउँछन् ।

पदाधिकारी नियुक्त नगरिकनै उनको कार्यकाल सकिन लागेको हो । पदाधिकारी नियुक्त नभएपछि जिल्लाका हरेक सञ्चमा कांग्रेसको उपस्थिति कमजोर बनेको र पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप उनले खेप्दै आएका छन् । जिल्ला अधिवेशनअन्तर्गत पहिलो चरणको निर्वाचनमा थापा दोस्रो भएका थिए । ५१ प्रतिशत मत ल्याएमात्र सभापति चुनिने विधानका कारण धेरै मत पाए पनि जगदिशचन्द्र उपाध्याय सभापति बन्न सकेनन् । तेस्रो स्थान पाएका र्माणभद्र शर्मांले समर्थन गरेपछि दोस्रो चरणको निर्वाचनबाट थापा सभापति चुनिएका थिए । थापाको कार्यकालमा जिल्ला कार्यसमितिको व्यानरमा कुनै पनि कार्यक्रम नभएको उपाध्यायले दावी गरे ।

थापाले पदाधिकारीमात्र नभई संगठन, अनुशासन, प्रचारप्रसार सहितका एक दर्जन विभाग गठन गर्न सकेका छैनन् । विभाग गठन नभएको तथा कार्यकर्ता र नेताबीच समन्वयसमेत गर्न नसक्दा पार्टी कमजोर भएको कांग्रेसभित्रै टिप्पणी हुन थालेको छ । 'सभापतिजीले आफ्नै अधिकार पनि नबुझेजस्तो छ, सल्लाह पनि माग्नु भएको छैन,' निवर्तमान सभापति प्रकाश शर्मा पौडेलले भने, 'मेरो पालामा ६ महिनाभित्रै पदाधिकारी, सदस्य, विभाग र इलाकास्तरीय समितिमेत गठन भएका थिए ।' लिन नसकेको उनले टिप्पणी गरे ।

'सबै विभाग बनाएर प्रचारमा जान सकेको भए तीनै तहको निर्वाचन परिणाममा समेत सुधार आउनसक्ने थियो,' पौडेलले भने । थापाको पालामा तीनै तहको निर्वाचन सम्पन्न भएकोमा कांग्रेसले हार व्यहोरेको थियो । संविधानसभा निर्वाचन २०७० मा तीनवटै स्थान जितेको कांग्रेसले संसदीय निर्वाचन २०७४ मा भने सबै गुमायो । थापाले भने सबै दल मिलेर कांग्रेसविरुद्ध लडेकोले हार भएको बताउँदै आएका छन् ।

कांग्रेसले जिल्लाका १० वटा स्थानीय तहमा चार वटामा मात्र प्रमुख पद जितेको छ । अन्यमा नगन्त्य उपस्थिति छ । जिल्ला समन्वय समितिको निर्वाचनमा पनि समन्वय गर्न नसक्दा जित्न सक्ने पद पनि गुमाएको पार्टीकै कार्यकर्ता बताउँछन् । थापा केन्द्रीय सभापति शेरबहादुर देउवा निकट मानिन्छन् भने उपाध्याय रामचन्द्र पौडेल निकट । उपाध्याय समूहलाई बेवास्त गरेर अगाडि बढेको भन्दै थापाको आलोचना हुने गरेको छ । थापा भने उपाध्याय समूहले सहयोग नगरेको आरोप लगाउँछन् । 'पदाधिकारी नियुक्त गर्न नसकेकै हो, तर उहाँहरूबाट पनि बैठक र कार्यक्रममा सहयोग पाएको छैन,' थापाले भने, 'संगठन पार्टीभित्र गुटबन्दी बढेको आरोप गर्नुले खेप्दै आएका छन् ।' उपाध्यायसहित उक्त समूहका अगुवा नेतालाई समेत जिम्मेवारी दिएर संगठनका कार्यक्रममा पठाएको उनले दावी गरे ।

उनीमाथि सामाजिक संघसंस्थाका चुनावमा पनि समन्वय गर्न, श्रात्संगठनलाई

पदाधिकारी तथा संगठन, अनुशासनलगायत एक दर्जन विभाग गठन भएका छैनन्

पूर्णता दिन र प्राज्ञिक क्षेत्रमा बहस, पैरवी गर्न नसकेको आरोप लाददै आएको छ । थापानिकट महासमिति सदस्य अमरबहादुर कार्कीले भने उपाध्याय पक्षबाट सभापति थापालाई हेरक स्थानमा असहयोग भएको टिप्पणी गरे । 'सभापतिलाई अरुले साथ दिन खोज्नुहुन्न,' कार्कीले भने, 'चुनाव एउटा घटना मात्र हो, पार्टी बनाउन मिलेरै जानुपर्ने हो ।' स्वयं थापाले नै पदाधिकारी मनोनित गर्दा थप किचलो हुने डरले नगरेको बताए । चुनावी वर्ष सुरु भइसकेकोले अब भने उनले पदाधिकारी नियुक्त गर्नसक्ने उपाध्याय निकटका एक नेताले आकलन गरे ।

कृष्णप्रसाद सिटौलानिकट मानिने सचिव नवराज पौडेलले दुवै समूहलाई मिलाएर अगाडि बढ्ने काम चुनौतीपूर्ण भएको बताए । 'निर्वाचनको रणनीति बनाउने र संगठन विस्तारका काममा विपक्षी जस्तो व्यवहार भयो भने पार्टी संगठन कमजोर हुन्छ,' पौडेलले भने, 'दुवै पक्षलाई पार्टी हितमा काम गर्न समन्वयको भूमिकामा छु ।'

नेपाल म्यागजिन 'अब नयाँ वेबसाइट र एपमा पनि

बढलिँदो नेपालको अन्तर्कथा

nepalmag.com.np

Facebook Twitter Instagram @NepalMagazine

GET IT ON Google Play

ने

Download on the App Store